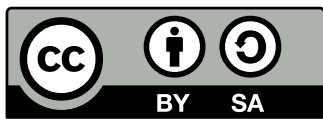

KONINKLIJKE NEDERLANDSE
AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

JAARVERSLAG

2024

2025 KNAW

© Sommige rechten zijn voorbehouden. Voor deze uitgave zijn gebruiksrechten van toepassing zoals vastgelegd in de Creative Commons licentie, naamsvermelding 4.0 Nederland. (CC BY-SA 4.0) Voor de volledige tekst van deze licentie zie <https://www.creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.nl>

Digitale versie beschikbaar op www.knaw.nl

<https://doi.org/10.57881/99fr-4796>

Foto's: Adobe Stock tenzij anders vermeld.

Eindredactie: David Redeker

Opmaak: Ellen Bouma

Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Postbus 19121, 1000 GC Amsterdam

T 020 551 0700

F 020 620 4941

knaw@knaw.nl

www.knaw.nl

JAARVERSLAG
KONINKLIJKE NEDERLANDSE
AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
2024

VOORWOORD

Voor u ligt het jaarverslag 2024 van de KNAW. Hierin beschrijven wij onze activiteiten van het afgelopen jaar, zowel voor de genootschappen als onze instituten. Daarnaast hielden ons een aantal gebeurtenissen bezig die verreikende gevolgen hebben voor de positie van de wetenschap, en die zowel intern als extern voor debat hebben gezorgd.

Allereerst brachten in Nederland de ongekende bezuinigingen van het nieuwe kabinet een schok teweeg in de academische wereld. Wij hebben ons soms alleen, soms samen met de Kenniscoalitie in manifesten, verklaringen, met een advertentie in de landelijke media, tijdens een demonstratie op het Malieveld, in de media en richting politiek krachtig uitgesproken tegen de plannen die zeer schadelijk zijn voor de Nederlandse wetenschap.

Vanuit de politiek werd en wordt bovendien gewerkt aan verschillende wetten die het internationale karakter van de Nederlandse wetenschap beperken, zoals de Wet Internationalisering in Balans en de Screeningswet Kennisveiligheid. Als president heb ik me bij allerlei gelegenheden juist sterk gemaakt vóór open grenzen in de wetenschap. We moeten de belemmeringen voor een internationale uitwisseling van ideeën en wetenschappers faciliteren en niet tegenwerken met maatregelen die het altijd zo open karakter en de kwaliteit van de Nederlandse wetenschap aantasten, uiteraard met inachtneming van de verantwoordelijkheden die daarbij horen. Op thema's als *open science* en academische vrijheid trekken we met steeds meer succes samen op met onze Europese zusterorganisaties, zoals dit jaar in aanloop naar de Europese verkiezingen.

Daarnaast ontstond ook bij de KNAW discussie over de verantwoordelijkheden van de wetenschap in de context van de steeds verder escalerende oorlog in Gaza. Dit heeft ook bij de instituten van de KNAW tot een proces geleid waarbij afwegingskaders rondom internationale samenwerkingsverbanden opnieuw worden vormgegeven.

Advisering

Rond thema's die van oudsher 'in het hart' van onze organisatie liggen speelde er het nodige:

- Wetenschappelijke integriteit: de KNAW was penvoerder van de commissie die bekeek óf en hoe de gedragscode voor wetenschappelijke integriteit moet worden herzien.
- Academische vrijheid: Nederland blijkt steeds verder te dalen op internationale indexen voor academische vrijheid. De Commissie Vrijheid van Wetenschapsbeoefening maakt hier een analyse van.
- Science for policy: de KNAW is een van de deelnemers van het science-for-policy-team van het ministerie van OCW die moet bijdragen aan een sterkere verbinding tussen wetenschap en beleid.
- De Akademie waakt sinds jaar en dag over de voor onze cultuur belangrijke borging van de talenstudies. Begin 2024 verscheen het KNAW-advies over de verankering van

de Frisistiek. Het rapport kreeg veel aandacht in de media in en buiten Friesland en werd meermaals aangehaald in debatten in de kamer.

Ontwikkelingen binnen de organisatie

Het KNAW-bestuur is blij dat er na een overgangperiode van bijna een jaar in oktober 2024 een gehele nieuwe driehoofdige directie is aangetreden: Adriana Esmeijer (directeur algemene zaken), Geert de Snoo (directeur onderzoeksbeleid) en Iwan Holleman (directeur bedrijfsvoering).

De KNAW heeft in 2024 besloten om haar eigen koloniaal verleden over de hele breedte te laten onderzoeken. Daarbij gaat het om de relatie van de KNAW met slavernij en kolonialisme, in onderzoek en samenwerkingen, maar ook in institutionele structuren en procedures van de KNAW, zoals ledenverkiezingen, adviezen en prijzen. Ook komen KNAW-gebouwen, objecten en collecties aan bod. Een aanbestedingsprocedure voor dit meerjarige onderzoek loopt.

De jongste loot aan de stam van de Akademiegenuootschappen is de Akademie van Kunsten, de plek waar kunstenaars hun stem kunnen laten horen. De Akademie van Kunsten vierde het afgelopen jaar drie dagen lang uitbundig haar tiende verjaardag.

Instituten

De twaalf KNAW-instituten leverden belangrijke bijdragen: op het gebied van fundamenteel onderzoek én wat betreft bijdrage aan maatschappelijke kwesties. Een greep uit de afgeronde en net gestarte projecten: de ontwikkeling van 3D hersenorganoïden, de website [Goetgevonden.nl](https://www.goetgevonden.nl) met besluiten van de Staten-Generaal ten tijde van de Nederlandse Republiek, een grootschalig project over The Global South in the Age of Early Industrial Capitalism, een tienjarige kennisagenda voor het Nederlandse koloniale slavernijverleden en zijn doorwerkingen, een centrale rol bij de staatscommissie Demografische ontwikkelingen 2050, en een *citizen science*-project over waterkwaliteit en de methaanproductie op Groenland en de effecten van de klimaatverandering daar op het mondiale klimaat.

Graag bedank ik langs deze weg iedereen binnen de KNAW-organisatie die aan deze grote diversiteit van activiteiten heeft bijgedragen.

Namens bestuur en directie van de KNAW,
Marileen Dogterom
President KNAW

INHOUD

VOORWOORD 2

1. DE KNAW 7

- 1.1 Ambities en doelstellingen 7
- 1.2 Bestuur en organisatie 8
- 1.3 Diversiteit en inclusie 12

2. GENOOTSCHAPPEN EN FORUMFUNCTIE 18

- 2.1 KNAW Genootschap 18
- 2.2 De Jonge Akademie 23
- 2.3 Akademie van Kunsten 27
- 2.4 Fondsen en prijzen 29

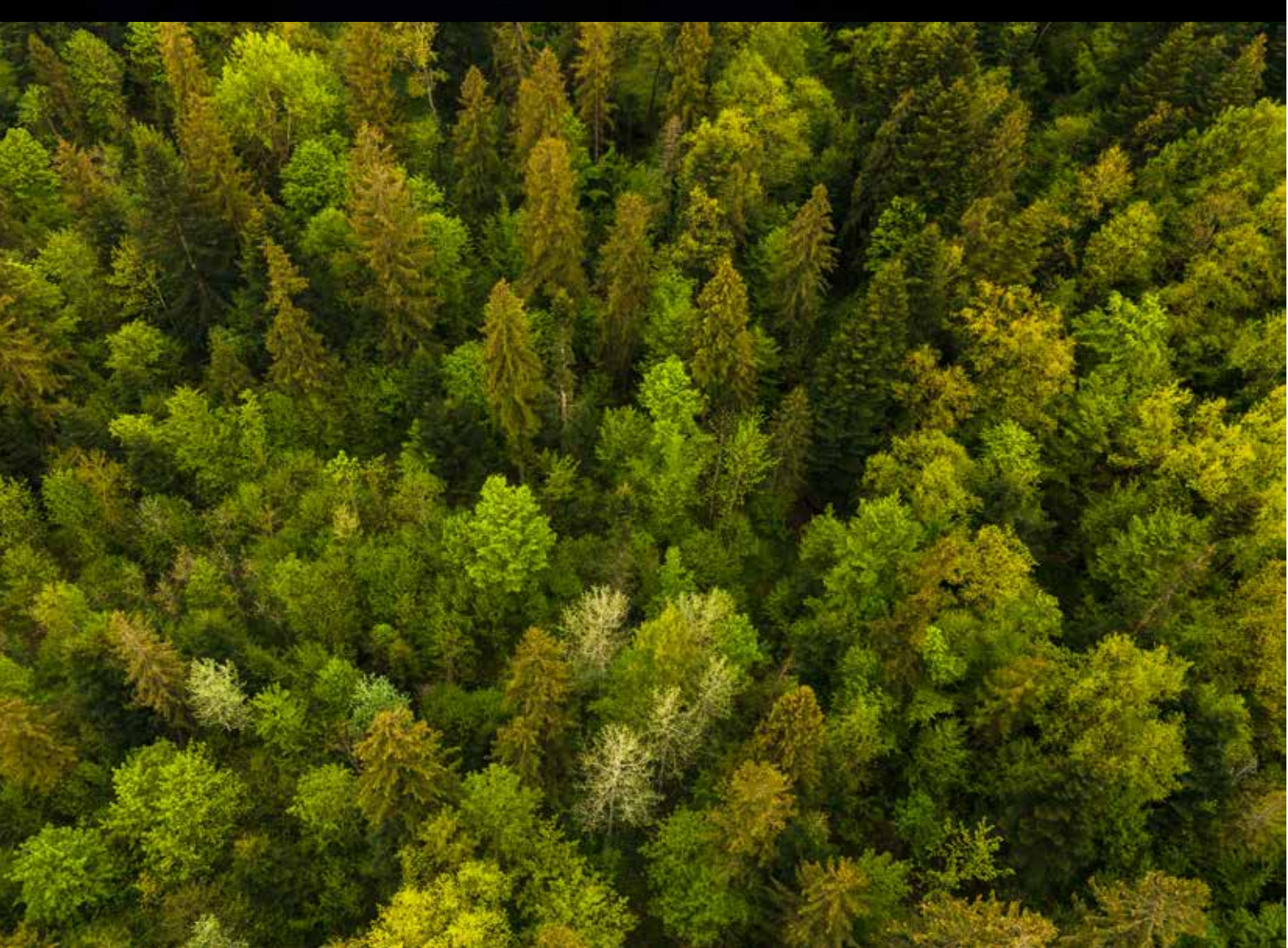
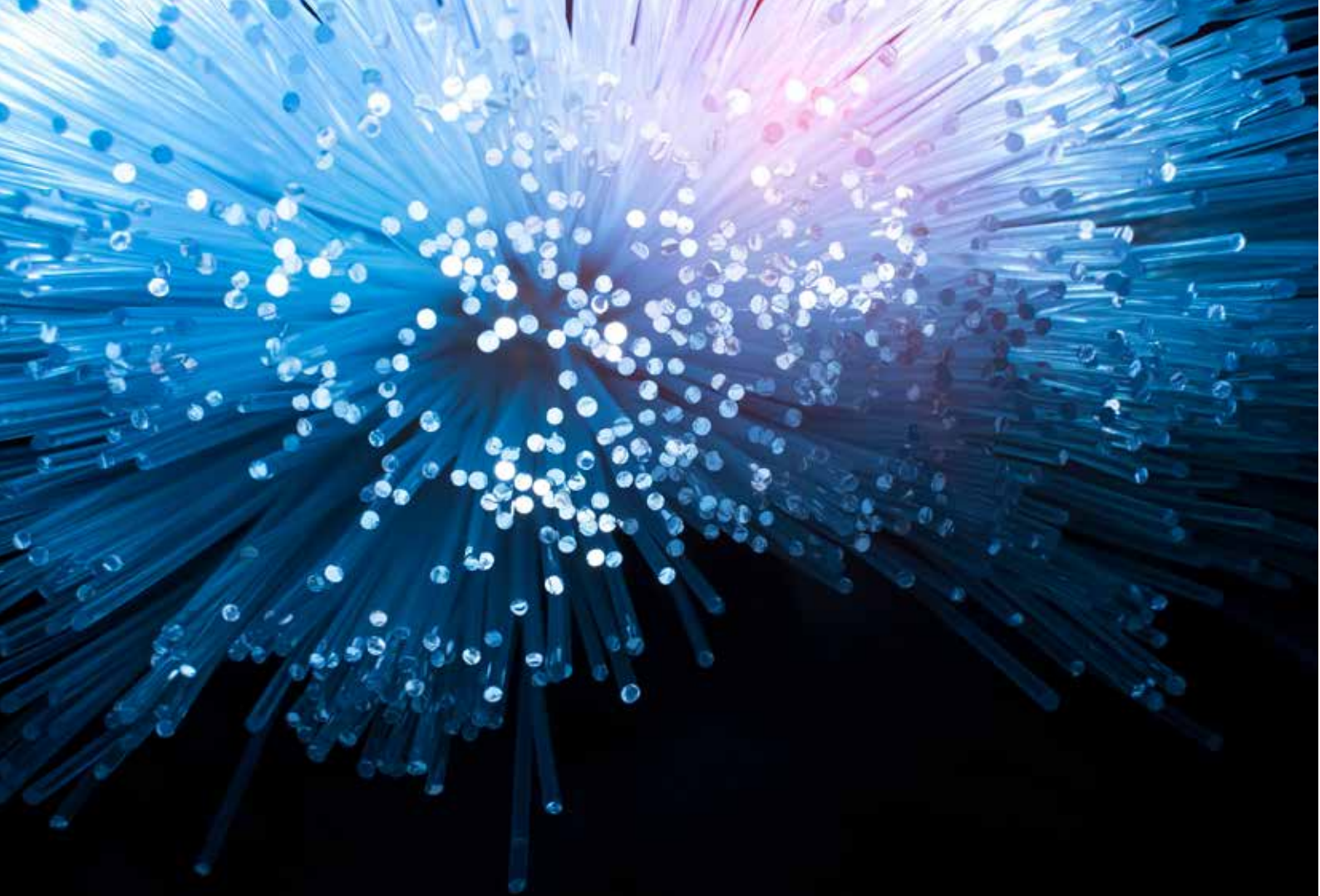
3. ADVIESFUNCTIE EN WETENSCHAPSBELEID 35

- 3.1 Adviezen 35
- 3.2 Wetenschapsbeleid en rol in het nationale bestel 40
- 3.3 Klimaat 42
- 3.4 Parlement & Wetenschap 44
- 3.5 Internationale samenwerking 45

4. INSTITUTEN 49

- 4.1 Onderzoeksbeleid en kwaliteitszorg 49
- 4.2 Nieuwe leerstoelen en nieuwe benoemingen tot hoogleraar 52
- 4.3 Dierproeven 53
- 4.4 Knowledge Transfer Office 59
- 4.6 Kerncijfers 61
- 4.7 Verslag per instituut 63
 - Data Archiving and Networked Services 65
 - Hubrecht Instituut voor ontwikkelingsbiologie en stamcelonderzoek 66
 - KNAW Humanities Cluster 67
 - Huygens Instituut 68
 - Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis 69
 - Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde 70
 - Meertens Instituut 71
 - Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences 72
 - Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut 73
 - Nederlands Herseninstituut 74
 - NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies 75
 - Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW) 76
 - Westerdijk Fungal Biodiversity Institute 77

5. BEDRIJFSVOERING	79
5.1 Personeel en Organisatie	79
5.2 Duurzaamheid	83
5.3 Huisvesting en facilitaire zaken	83
5.4 Communicatie en informatievoorziening	85
5.5 Informatiemanagement & ICT	87
5.6 Informatiebeveiliging	89
5.7 Juridische zaken	90
5.8 Openbaarheid	91
5.9 Risicomanagementplan	91
5.10 Veiligheid en crisismanagement	92
6. FINANCIËN	95
6.1 Exploitatieresultaat 2024 uit publieke activiteiten	95
6.2 Exploitatieresultaat uit private activiteiten	96
6.3 Financiële kengetallen	97
6.4 Balans per 31 december 2024	98
6.5 Continuïteitsparagraaf	99
BIJLAGEN	
a. Juridische en bestuursstructuur	108
b. Organogram	111
c. Contactgegevens	112
d. Nevenwerkzaamheden bestuur en directie	113
e. Financiële toekenningen uit fondsen en stimuleringsprogramma's	117
f. Overzicht internationale relaties	120
g. Duurzaamheid	121
7. JAARREKENING	130
7.1 Geconsolideerde jaarrekening	131
7.2 Geconsolideerde balans per 31 december 2024	131
7.3 Geconsolideerde staat van baten en lasten 2024	132
7.4 Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2024	133
7.5 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	134
7.6 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2024	143
7.7 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten 2024	156
7.8 Gebeurtenissen na balansdatum	161
7.9 Enkelvoudige jaarrekening	162
7.10 Enkelvoudige balans per 31 december 2024	162
7.11 Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2024	163
7.12 Toelichting op de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten	164
8. OVERIGE GEGEVENS	174
8.1 Bestemming exploitatiesaldo	174
8.2 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant	174

1. DE KNAW

1.1 Ambities en doelstellingen

1.1.1 Missie en kernwaarden

De KNAW bevordert, steunt en erkent excellente wetenschap en duidt de resultaten van onderzoek voor de samenleving. Zij verwoordt het belang van wetenschappelijk onderzoek, kennis en inzicht voor het economisch, fysiek, sociaal, rechtstatelijk en cultureel welzijn en welbevinden van de mens.

De KNAW staat voor:

- **Onafhankelijkheid en integriteit:** In haar adviezen en onderzoek is de KNAW onafhankelijk. Zij streeft naar de hoogste mate van betrouwbaarheid en maatschappelijk gezag van wetenschappelijke activiteiten en de interpretatie die zij daaraan geeft. Zij verbindt zich aan een hoge ethische standaard van wetenschappelijke integriteit en bewaakt en bevordert de naleving van die standaard.
- **Kennis als basis:** De KNAW staat voor het belang van nieuwsgierigheid en een onderzoekende en kritische houding. Zij hecht waarde aan intuïtie, creativiteit, volharding, nauwgezetheid, kennis, kunde, inzicht, en waar mogelijk wijsheid als leidende principes van wetenschap. Een onderzoekende houding en wetenschappelijke kennis en inzichten vormen op hun beurt een stevige basis voor de hele samenleving.
- **Wetenschappelijk leiderschap:** De KNAW hecht waarde aan haar leidende rol als hoeder en duider van wetenschap in een open samenleving. Zulk leiderschap is gebaseerd op excellentie, en heeft oog voor het belang van diversiteit en inclusiviteit voor die excellentie. Dat zijn immers factoren die bijdragen aan een open blik en verscheidenheid van perspectieven. De plaats van de KNAW in ons maatschappelijk bestel vraagt om rolvastheid in de afweging tussen enerzijds snelheid en het nemen van initiatieven en anderzijds de genuanceerde boodschap en langetermijnvisie die een hoeder en duider van wetenschap past. Haar onderzoeksinstituten streven onderzoek van het hoogste niveau na.
- **Verbinding met de maatschappij:** De KNAW benadrukt de plaats van wetenschap midden in de samenleving, als internationale opgave en activiteit met oog voor het welzijn van de mens en de wereld. Vanuit dat oogpunt omvat excellent onderzoek mede relevantie, engagement en maatschappelijke impact.

1.1.2 Wettelijke doelstellingen en kernactiviteiten

De KNAW vervult drie (wettelijke) taken: genootschap van excellente wetenschappers uit alle disciplines; bestuurder van wetenschappelijke onderzoeksinstituten; adviseur van de regering op het gebied van wetenschapsbeoefening. Om inhoud te geven aan haar wettelijke taken:

- fungeert de KNAW als forum voor het wetenschappelijk debat en voor de uitwisseling van wetenschappelijke informatie;
- voert zij beleid en beheer voor wetenschappelijke instituten;
- brengt zij adviezen en verkenningen uit;
- onderhoudt zij internationale wetenschappelijke betrekkingen;
- kent zij wetenschappelijke prijzen toe en voert zij een aantal stimuleringsprogramma's uit, gefinancierd uit haar toevertrouwde private fondsen.

1.1.3 Ambities uit Strategische agenda 2021-2025

De strategische prioriteiten voor de jaren 2021-2025 staan verwoord in [Staan op kennis – Strategische Agenda 2021-2025](#) en luiden als volgt:

- Excellent onderzoek bevorderen.
- Jonge wetenschappers steunen en mede daardoor de toekomstbestendigheid van wetenschap bevorderen.
- Het maatschappelijk debat voeden en verrijken.
- Internationale samenwerking bevorderen.

In de tweede helft van 2021 is een strategische prioriteit toegevoegd: duurzaamheid. Het in de zomer van 2021 verschenen rapport van *The Intergovernmental Panel on Climate Change* demonstreerde op overtuigende wijze de urgentie van de klimaatproblematiek en de onmisbare rol van de wetenschap in het vaststellen en wegen van de feiten en het zoeken naar mogelijke oplossingen. De KNAW voelt medeverantwoordelijkheid voor en urgentie bij deze materie en zal in de komende jaren op verschillende manieren aandacht hebben voor deze problematiek.

1.2 Bestuur en organisatie

1.2.1 Organisatiestructuur

In bijlage a is de juridische en bestuursstructuur beschreven en wordt een overzicht van de voor de KNAW geldende regelingen en reglementen gegeven. Bijlage b bevat het organogram van de KNAW. In juni 2024 heeft het bestuur een besturingsfilosofie vastgesteld, die een belangrijke verschuiving van verantwoordelijkheden tot gevolg heeft. De directie heeft een bestuurlijke en het bestuur een toezichthoudende rol ten aanzien van de KNAW-instituten gekregen. Per 1 oktober is een collegiaal directieteam aangetreden, bestaande uit een directeur algemene zaken, een directeur bedrijfsvoering en een directeur onderzoeksbeleid. Onder leiding van dit directieteam is de nadere uitwerking van het nieuwe model in reglementen, regelingen en procedures in gang gezet.

Directie KNAW, v.l.n.r. Geert de Snoo, Adriana Esmeijer, Iwan Holleman,
foto Iris Duvetkot

De KNAW kent vier domeinen: Gedrags-, Maatschappij- en Rechtswetenschappen (GMRW), Geesteswetenschappen (GW), Medische, Medisch-Biologische en Gezondheidswetenschappen (MMBG) en Natuur- en Technische Wetenschappen (NTW).

1.2.2 Samenstelling bestuur en directie KNAW

Bestuur KNAW

- President en *foreign representative*: Marileen Dogterom
- Vicepresident en algemeen secretaris: Ivo Giesen
- Vicepresident: Brenda Penninx
- Lid, tevens domeinvoorzitter GMRW: Clara Mulder
- Lid, tevens domeinvoorzitter GW: Martin van Hees
- Lid, tevens domeinvoorzitter MMBG: Sjaak Neefjes
- Lid, tevens domeinvoorzitter NTW: Ton van der Steen

Directie KNAW

- Directeur algemene zaken: Adriana Esmeijer (vanaf 1 oktober 2024)
- Directeur onderzoeksbeleid: Geert de Snoo (vanaf 1 oktober 2024)
- Directeur bedrijfsvoering: Iwan Holleman (vanaf 1 oktober 2024)
- Algemeen directeur a.i.: Zakia Guernina (tot 1 september 2024)
- Adjunct-directeur onderzoeksbeleid a.i.: Pieter Hooimeijer (tot 1 september 2024)
- Adjunct-directeur bedrijfsvoering a.i.: Gerard Nijsten (tot 10 juli 2024)
- Waarnemende directie: Marieke Klein Breteler en Marjolein Blaauboer (in september 2024)

De nevenwerkzaamheden van bestuur en directie van de KNAW staan vermeld in bijlage d.

1.2.3 Samenstelling bestuur De Jonge Akademie

- Voorzitter: Eddie Brummelman (vanaf 1 april 2024)
- Vicevoorzitter: Léonie de Jonge (vanaf 1 april 2024)
- Lid: Noel de Miranda
- Lid: Else Starkenburg (vanaf 1 april 2024)
- Lid: Sanli Faez (vanaf 1 april 2024)
- Voorzitter: Marie-José van Tol (tot 1 april 2024)
- Vicevoorzitter: Thijs Bol (tot 1 april 2024)
- Lid: Hilde Verbeek (tot 1 april 2024)
- Lid: Eddie Brummelman (tot 1 april 2024)

1.2.4 Samenstelling bestuur Akademie van Kunsten

- Voorzitter: Liesbeth Bik
- Vicevoorzitter: Micha Hamel
- Lid: Neske Beks
- Lid: Raaf Hekkema (tot 1 oktober 2024)
- Lid: Nanouk Leopold (tot 1 oktober 2024)
- Lid: Lavinia Meijer (vanaf 1 december 2024)
- Lid: Wendelien van Oldenborgh (vanaf 1 december 2024)
- Lid: Willem de Rooij

1.2.5 Instituutsdirecteuren

- Data Archiving and Networked Services: Anja Smit
- Hubrecht Instituut voor Ontwikkelingsbiologie en Stamcelonderzoek: Geert Kops
- Huygens Instituut: Dirk van Miert
- Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis: Leo Lucassen
- Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde: Diana Suhardiman
- Meertens Instituut: Inger Leemans (ad interim tot 1 juni 2024), Marianne de Laet (vanaf 1 juni 2024)
- Nederlands Herseninstituut: Christiaan Levelt (vanaf 1 januari 2024)
- Nederlands Instituut voor Ecologie: Geert de Snoo (tot 1 oktober 2024), Wim van der Putten (vanaf 1 oktober interim-directeur)
- Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut: Helga de Valk
- Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences: Jan Willem Duyvendak
- NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies: Martijn Eickhoff
- Westerdijk Fungal Biodiversity Institute: Wieland Meyer

1.2.6 Samenstelling Auditcommissie

De Auditcommissie bestaat uit vier KNAW-leden en een extern lid.

- Voorzitter: Arjen van Witteloostuijn
- Lid: Bart Bronnenberg
- Lid: Joost Frenken
- Lid: Heleen Murre-van den Berg
- Extern lid: Marjolein Jansen

1.2.7 Medezeggenschap

In april 2024 is er een nieuwe zittingsperiode gestart. Eind 2024 heeft de ondernemingsraad (OR) van de KNAW veertien leden. Daarnaast zetten 75 leden van onderdeelcommissies (OC's) zich op instituutsniveau in voor de medezeggenschap. Elfmaal per jaar is er overleg tussen de directie van de KNAW en de OR. Voor overleg over de algemene gang van zaken binnen de KNAW schuift de president van de KNAW daarbij tweemaal per jaar aan. Behalve over jaarlijks terugkerende thema's op het vlak van organisatiebeleid en personeel, is in 2024 in het bijzonder ook gesproken over de projecten *KNAW werkt samen* en *Huis op orde*. Vanuit de Wet op de ondernemingsraden zijn de volgende onderwerpen formeel ter instemming aan de OR voorgelegd: klachtenregeling ongewenst gedrag, gedragscode sociale veiligheid, klachtenregeling wetenschappelijke integriteit, en ziekteverzuimbeleid. De OR heeft in 2024 advies uitgebracht over de uitfasering van onderzoek met non-humane primaten en over het directieteam van de KNAW inclusief portefeuilleverdeling.

Hoorzitting non-humane primaten

Op 26 maart 2024 besloot het KNAW-bestuur tot een zorgvuldige, geleidelijke uitfasering van het wetenschappelijk onderzoek met non-humane primaten binnen de KNAW-instituten in casu het Nederlands Herseninstituut. Het KNAW-bestuur vindt het niet wenselijk dat binnen de KNAW-organisatie in de toekomst nog onderzoek wordt gedaan met non-humane primaten dat niet noodzakelijk is voor de bestrijding van levensbedreigende ziekten, of uitbraken van infectieziekten die de volksgezondheid bedreigen. Conform de Wet op de Ondernemingsraden is dit besluit voorgelegd aan de OR, die een negatief advies uitbracht. Het bestuur besloot om het advies niet over te nemen. Daar is de OR tegen in beroep gegaan bij de Ondernemingskamer. De Ondernemingskamer stelde de OR eind 2024 in het gelijk en constateerde dat het bestuur niet in redelijkheid tot het besluit had kunnen komen omdat de onderbouwing onvoldoende was beargumenteerd. Het bestuur heeft de uitspraak van de Ondernemingskamer gerespecteerd en het besluit ingetrokken.

Samenstelling ondernemingsraad

- Paul Bodelier (voorzitter) – NIOO
- Jolanda Pel (voorzitter) – Bureau KNAW
- Arno Bosse – Humanities Cluster (vanaf 1 april)
- Jacques de Feiter – Nederlands Herseninstituut
- Guido Gerritsen – Humanities Cluster
- Sylvia Grigoleit – Bureau KNAW
- René van den Hoogen- Bureau KNAW (vanaf april)
- Jeroen Korving – Hubrecht Instituut
- Christa Mateman – NIOO
- Eva van Oene – IISG
- Manuele Rot – Humanities Cluster/IISG (vanaf april)
- Karin Sinnema – Westerdijk Instituut (vanaf april)
- Frank Uiterwaal – NIOD
- Annemarie Verschragen – Rathenau Instituut (vanaf april)
- Jerry de Vries – Bureau KNAW (tot april)
- Rini Sierhuis – ambtelijk secretaris medezeggenschap

Samenstelling Lokaal Overleg

- FNV Onderwijs & Onderzoek: Eva van Oene en Jolanda Pel (kaderleden) en Sander Wesdorp (bestuurder tot maart), Sam Verduijn (bestuurder vanaf november)
- AOb-FNV: Ronald Sluijter en Jerry de Vries (kaderleden) en Donald Pechler (bestuurder)

In 2024 is het Lokaal Overleg eenmaal bij elkaar gekomen.

1.2.8 Wetenschappelijke integriteit

In 2024 heeft de Commissie Wetenschappelijke Integriteit van de KNAW (CWI) één klacht inzake wetenschappelijke integriteit ontvangen. Er is op het moment van het schrijven van dit jaarverslag nog geen advies in dat dossier uitgebracht.

In een lopende klachtprocedure die het Landelijk Orgaan Wetenschappelijke Integriteit (LOWI) in 2023 naar de CWI had doorverwezen, heeft het KNAW bestuur in haar aanvankelijk oordeel de klacht – op basis van het advies van de CWI – ongegrond verklaard.

Het LOWI heeft tot slot advies uitgebracht over een aanvankelijk oordeel van de gezamenlijke CWI van de KNAW en een betrokken onderwijsinstelling. De respectievelijke besturen hebben dit advies gedeeltelijk overgenomen.

1.3 Diversiteit en inclusie

De KNAW, zo staat in de visie op diversiteit en inclusie (D&I), streeft naar een sterke wetenschappelijke gemeenschap die ruimte en kansen biedt aan ieder die een relevante bijdrage kan leveren. Dat is een kwestie van rechtvaardigheid en van respect voor gelijkwaardigheid en gelijke kansen. 2024 stond in het teken van uitwerken van de actieplannen van de instituten en het optimaliseren van het vangnet voor en de preventie van grensoverschrijdend gedrag. Dit proces wordt ondersteund door de beleidsadviseurs D&I van de afdeling P&O.

Actieplannen:

Elk instituut heeft een actieplan dat opgevolgd wordt binnen het instituut en waar mogelijk ondersteund door de stuurgroep en de beleidsadviseurs D&I van P&O. De stuurgroep bewaakt de voortgang en stelt nieuwe actiepunten voor. Belangrijkste aandachtspunten uit de actieplannen zijn:

- Uitdragen van de gedragscode voor sociale veiligheid en investeren in training en communicatie om sociale veiligheid te bevorderen.
- Het verankeren van de waarde van diversiteit en inclusie in de visietekst van het instituut.
- Werken aan het creëren van inclusieve teams, met speciale aandacht voor de samenwerking tussen academisch en niet-academisch personeel en het groepsgevoel binnen de organisatie.
- Training voor objectief werven en selecteren en het tegengaan van bias in de procedure.

- Aandacht voor specifieke groepen binnen de organisatie, bijvoorbeeld voor internationale medewerkers die (komen) werken en ouders met jonge kinderen.
- Streefcijfers voor het aantrekken van medewerkers die een functiebeperking hebben of een afstand hebben tot de arbeidsmarkt in het kader van de Banenafpraak.
- Uitwisseling van initiatieven en kennis tijdens een gezamenlijk jaarlijks event.

Toegankelijkheid

In 2024 is verkend wat kan worden verbeterd aan de fysieke toegankelijkheid van de gebouwen. Er is een workshop gegeven door het Nederlands Instituut voor Toegankelijkheid aan de medewerkers van vastgoed, gebouwbeheer en facilitair en er is een analyse gemaakt van de toegankelijkheid van het Trippenhuis met verbeterpunten.

D&I groepen van de instituten

De D&I-groepen van de instituten zijn betrokken bij het actieplan en hebben verschillende activiteiten georganiseerd waaronder: aandacht voor paarse vrijdag (NIOO), een Diversity & Inclusion lunch (Westerdijk Instituut), een lezing over dekolonisatie in de ecologie op Keti Koti (NIOO), aandacht voor Diwali (Bureau), een lezing over neurodiversiteit (NIOO) en verschillende workshops rond de gedragscode (Bureau, NIOO, DANS, IISG).

Sociale veiligheid

In 2024 zijn de vanuit de afdeling P&O de volgende activiteiten ontwikkeld en uitgevoerd gericht op verbetering van de sociale veiligheid binnen de KNAW:

- Vernieuwen van de klachtenregeling ongewenst gedrag.
- Ontwikkelen Wegwijzer Hulp voor medewerkers ter vervanging van de hulpmatrix met verbeterde inhoud, zichtbaarheid en toegankelijkheid.
- Introductie procedure exitgesprekken, onder andere om inzicht te krijgen in vertrekredenen van medewerkers en om structureel verbeterpunten te kunnen identificeren.
- Opzetten structurele intervisie voor vertrouwenspersonen en ombudsfunctionaris voor verbinding, casuïstiekbespreking en delen van kennis en ervaring.
- Evaluatie externe dienstverlener voor vertrouwenspersonen.
- Training sociale veiligheid voor P&O-adviseurs.
- Wetenschapstheater bij twee instituten. Deze voorstelling van Het Acteursgenootschap wordt in 2025 op andere locaties gespeeld.
- Verbeteren vindbaarheid en toegankelijkheid van informatie over sociale veiligheid op Portus.

De paragrafen hieronder geven enkele kerncijfers weer over de samenstelling ten aanzien van geslacht, leeftijd en spreiding over universiteiten bij het genootschap, in de diverse besturen en binnen de instituten. Diversiteit gaat natuurlijk over meer dan alleen deze kenmerken. De tabellen beogen dan ook geen volledig beeld te geven van de diversiteit of representativiteit van de verschillende geledingen binnen de KNAW. Omdat op de peildatum geen medewerkers zijn geregistreerd als non-binair of genderfluïde zijn onderstaande tabellen opgedeeld in man-vrouwverdelingen. De peildatum van alle onderstaande tabellen is 31 december 2024.

1.3.1 Genootschap

Man-vrouwverdeling en leeftijdsverdeling in 2022, 2023 en 2024

	2022			2023			2024		
	Aantal	%V	% <67	Aantal	%V	% <67	Aantal	%V	% <67
Alle leden	596	21	49	603	22	49	606	23	47
Leden <67 jaar	291	34	100	293	34	100	286	36	100
Domein GMRW	134	31	54	134	33	52	139	34	50
Domein GW	121	33	43	122	31	43	125	33	42
Domein MMBG	96	20	52	96	20	48	98	21	43
Domein NTW	245	11	48	227	10	47	231	11	48
Domeinoverschrijdend							13 ¹	54	100
Instroom nieuwe leden	20	60	100	18	33	100	16	56	100

Van de nieuwe leden die zijn toegetreden in 2024 is 56% vrouw. Het percentage vrouwen in het genootschap van leden onder de 67 jaar groeide naar 36%. Het ligt daarmee hoger dan het landelijke gemiddelde percentage vrouwelijke hoogleraren dat eind 2023 op 28,7% stond. (bron: LNVH (2024) *Monitor vrouwelijke hoogleraren 2024*; lnvh.nl).

Spreiding over instellingen 2024

	% alle leden	% instroom nieuwe leden
Erasmus Universiteit Rotterdam (EUR)	5	1
Maastricht University (UM)	3	0
Open Universiteit (OU)	0	0
Radboud Universiteit (RU)	8	4
Rijksuniversiteit Groningen (RUG)	8	2
Technische Universiteit Delft (TUD)	5	3
Technische Universiteit Eindhoven (TU/e)	3	0
Tilburg University (TiU)	2	0
Universiteit Leiden (UL)	14	2
Universiteit Twente (UT)	2	0
Universiteit Utrecht (UU)	15	0
Universiteit van Amsterdam (UvA)	11	2
Vrij Universiteit Amsterdam (VU)	8	1
Wageningen University & Research (WUR)	4	0
Overige instellingen	11	1

De spreiding over universiteiten en instellingen is vergelijkbaar met die in 2023. Bij de nieuwe leden zijn er uitschieters bij de Radboud Universiteit en de Technische Universiteit Delft. Het KNAW Genootschap kent geen leden van de Open Universiteit en heeft een relatief laag percentage leden van Tilburg University en Universiteit Twente.

¹ Hoewel het genootschap meer dan 13 leden kent die in meerdere domeinen actief zijn, worden vanaf 2024 alleen de leden weergegeven die op een domeinoverstijgende plek zijn benoemd.

Samenstelling besturen en raden 2024

	Aantal	M	V	Aantal universiteiten/ instellingen
Bestuur KNAW	7	4	3	5
Domeinbestuur Gedrags-, Maatschappij- en Rechtswetenschappen (GMRW)	7	2	5	5
Domeinbestuur Geesteswetenschappen (GW)	5	2	3	5
Domeinbestuur Medische, Medisch-Biologische en Gezondheidswetenschappen (MMBG)	5	2	3	5
Domeinbestuur Natuur- en Technische Wetenschappen (NTW)	8	6	2	6
Raad voor Geesteswetenschappen (RGW)	18	9	9	10
Raad voor Medische Wetenschappen (RMW)	18	9	9	9
Raad voor Natuur- en Technische Wetenschappen (RNTW)	13	9	4	11
Sociaal-Wetenschappelijke Raad (SWR)	20	11	9	9

De samenstelling van de besturen en raden is vergelijkbaar met 2023. Het percentage vrouwen bedraagt ten minste 42% in alle domeinbesturen en adviesraden, uitgezonderd het domeinbestuur NTW (25% vrouw) en de Raad voor Natuur- en Technische Wetenschappen (30% vrouw).

1.3.2 De Jonge Akademie 2024

	Aantal	M	V	<35	35-45	>45	Aantal universiteiten/ instellingen
Alle leden	50	21	29	4	43	3	15
Instream nieuwe leden	10	4	6	2	8	0	7
Bestuur	5	3	2	1	4	0	4

1.3.3 Akademie van Kunsten 2024

	Aantal	M	V	<35	35-45	>45
Alle leden	88	48	40	0	8	80
Instream nieuwe leden	5	2	3	0	0	5
Bestuur	6	3	3	0	0	6

1.3.4 Fondsen en prijzen

Op basis van de namen is een inschatting gemaakt waaruit blijkt dat de verhouding m/v bij zowel toegekende prijzen als financiële bijdragen uit fondsen ongeveer 50/50 is.

Bij alle stappen rondom het toekennen van prijzen en financiële bijdragen uit fondsen wordt diversiteit meegenomen. De afdeling KNAW Wetenschapsfondsen hanteert hiervoor een diversiteitschecklist die jaarlijks wordt geëvalueerd. Naast de gebruikelijke uitgangspunten, zoals een diverse samenstelling van jury's en commissies, het meewegen van diversiteitsfactoren bij de selectie voor toekenningen, het publicitair uitlichten van diverse verhalen van toekenningen en het vertegenwoordigen van diverse groepen bij prijsuitreikingen, worden aanvragers en nominatoren vanaf 2024 verzocht geen portretfoto van de wetenschapper toe te voegen aan het cv. Zo worden onbewuste vooroordelen op basis van uiterlijk verkleind.

In 2024 zijn nominatoren voor het programma Faces of Sciences expliciet gevraagd om promovendi te nomineren uit groepen die bij Faces of Sciences ondervertegenwoordigd zijn. De evaluatie van de KNAW Onderwijsprijs in 2024 resulteerde in de vereiste dat de jury vanaf ronde 2025 bij gelijke geschiktheid diversiteitsaspecten mee moet wegen bij de selectie van winnaars.

1.3.5 Instituten

Man-vrouwverdeling en leeftijdsopbouw (in aantallen, peildatum 31 december 2024)

Instituut	Aantal	Vrouw%	%<35	%<45	%<55	%<65	%65+
BB-HUC	121	52%	33%	20%	17%	23%	7%
DANS	56	52%	20%	25%	18%	34%	4%
Herseninstituut	209	56%	53%	18%	13%	14%	2%
Hubrecht Instituut	273	48%	56%	22%	11%	11%	1%
Huygens Instituut	80	59%	41%	16%	15%	24%	4%
IISG	89	55%	42%	24%	9%	20%	6%
KITLV	35	66%	20%	29%	31%	17%	3%
KNAW Bureau	147	52%	18%	22%	23%	33%	4%
Meertens Instituut	25	56%	12%	24%	24%	24%	16%
NIAS	11	73%	0%	9%	45%	27%	18%
NIDI	55	58%	45%	15%	11%	24%	5%
NIOD	87	53%	25%	25%	20%	25%	5%
NIOO	164	62%	45%	16%	20%	16%	3%
Rathenau Instituut	64	63%	41%	30%	17%	11%	2%
Spinoza Centre	5	20%	40%	0%	60%	0%	0%
Westerdijk Instituut	50	58%	22%	22%	30%	22%	4%
Totaal	1.471	55%	39%	21%	17%	19%	4%

Het percentage vrouwelijke medewerkers is licht gestegen van 53% in 2023 naar 55% in 2024.

Promovendi en postdocs in dienst van de KNAW (in aantallen)

	Aantal	Man	Vrouw
Promovendi	204	79	125
Postdocs	191	90	101

Instituut	Promovendi			Postdocs		
	M	V	Totaal	M	V	Totaal
BB-HUC	1	2	3	0	4	4
Hubrecht Instituut	38	46	84	32	23	55
Huygens Instituut	1	2	3	1	9	10
IISG	3	8	11	5	1	6
KITLV	0	6	6	4	4	8
Meertens Instituut	1	1	2	1	3	4
NIDI	6	8	14	4	6	10
NIN	16	27	43	20	19	39
NIOD	1	3	4	6	6	12
NIOO	12	20	32	6	12	18
Rathenau Instituut	0	1	1	7	9	16
Westerdijk Instituut	0	1	1	4	5	9
Totaal	79	125	204	90	101	191

2. GENOOTSCHAPPEN EN FORUMFUNCTIE

2.1 KNAW Genootschap

Het Genootschap heeft eind 2024 606 leden. Zij zijn voor het leven benoemd. De leden van het Genootschap vormen tevens de algemene vergadering van de KNAW. De KNAW-leden zetten zich belangeloos in voor de KNAW. Zij dragen bij aan de forum- en adviesfunctie en maken bijvoorbeeld deel uit van jury's van prijzen en fondsen. Veel leden voelen zich verantwoordelijk voor de wetenschap en de samenleving. Ze vinden elkaar voorbij de eigen inhoudelijke expertises waardoor disciplines met elkaar in contact komen en nieuwe perspectieven op wetenschappelijke en maatschappelijke vraagstukken ontstaan. En zij dragen als KNAW-lid bij aan het toegankelijk maken van de wetenschap voor brede groepen in de samenleving.

Aantal leden per domein (peildatum 31 december 2024)

Domein	Aantal	%
GMRW	139	23%
GW	125	21%
MMBG	98	16%
NTW	231	38%
Domeinoverstijgend	13	2%
Totaal	606	100%

De algemene vergadering vond in 2024 drie keer plaats. In mei heeft het bestuur verantwoording afgelegd aan de algemene vergadering aan de hand van het jaarverslag en de jaarrekening 2023.

In juli heeft het bestuur besloten om een lid van het genootschap te schorsen. Dit is gebeurd conform het reglement. In reactie daarop heeft het betreffende lid aangegeven het lidmaatschap te willen beëindigen.

Leden 2024

Als nieuw lid zijn benoemd:

- Thijn Brummelkamp (1975), Hoogleraar experimentele genetica aan de Universiteit Utrecht en groepsleider bij het NKI en het Oncode Institute
- Klarita Gërkhani (1973), Hoogleraar socio-economics aan de Vrije Universiteit Amsterdam
- Carla Hollak (1962), Hoogleraar Medicines and Society aan de Universiteit van Amsterdam en Amsterdam UMC
- Jeanine Houwing-Duistermaat (1968), Hoogleraar statistiek aan de Radboud Universiteit
- Caroline Klaver (1967), Hoogleraar genetica en epidemiologie van oogziekten aan het Erasmus MC en het Radboudumc
- Gijsje Koenderink (1974), Hoogleraar biologische zachte materie aan de Technische Universiteit Delft
- Vanessa Mak (1979), Hoogleraar burgerlijk recht aan de Universiteit Leiden
- Sera Markoff (1971), Hoogleraar theoretische hoge-energie astrofysica aan de Universiteit van Amsterdam
- Jan van Neerven (1964), Hoogleraar wiskunde aan de Technische Universiteit Delft
- Herman Paul (1978), Hoogleraar geschiedenis van de geesteswetenschappen aan de Universiteit Leiden
- Mladen Popović (1977), Hoogleraar Oude Testament en Antiek Jodendom aan de Rijksuniversiteit Groningen
- Floris Rutjes (1966), Hoogleraar organische scheikunde aan de Radboud Universiteit
- Tamar Sharon (1975), Hoogleraar filosofie, digitalisering en samenleving aan de Radboud Universiteit
- Caroline Slomp (1967), Hoogleraar geomicrobiologie en biogeochemie aan de Radboud Universiteit en hoogleraar mariene biogeochemie aan de Universiteit Utrecht
- Lieven Vandersypen (1972), Hoogleraar quantum nanowetenschappen aan de Technische Universiteit Delft
- René Veenstra (1969), Hoogleraar sociologie, in het bijzonder de sociale ontwikkeling aan de Rijksuniversiteit Groningen
- Berend Smit (1962), Hoogleraar scheikunde en scheikundige technologie aan de Ecole Polytechnique Fédérale de Lausanne (buitenlands lid)

Aantal bijeenkomsten van het KNAW-genootschap, De Jonge Akademie en de Akademie van Kunsten

	2022	2023	2024
Bijeenkomsten	84	85	71

In 2024 initieerden de domeinen en leden van het KNAW-genootschap bijeenkomsten voor verschillende doelgroepen.

Wajo! Wetenschap!?, foto Suzanne Blanchard

Er werden openbare publieksbijeenkomsten georganiseerd over uiteenlopende onderwerpen zoals burgerparticipatie, de rijkdom van het Fries en de rol van insecten in onze toekomstige voedselproductie. Ook nam de KNAW voor het eerst deel aan het landelijke Weekend van de Wetenschap in het eerste weekend van oktober. Onder de noemer *Wajo! Wetenschap!?* opende de KNAW de deuren van het Trippenhuys om kinderen tussen de 8 en 14 jaar en hun gezinnen inzicht te geven in de wereld van wetenschap en technologie. Onder de naam *Trippenhuys talks-Museumdialogen* werden bijeenkomsten georganiseerd waar actuele onderwerpen uit de museumwereld de aanleiding vormden voor het samenbrengen van museumprofessionals, kunstenaars en wetenschappers in een boeiend gesprek. In 2024 vonden twee van deze publieksbijeenkomsten plaats.

Vanuit onze rol als stem en geweten van de wetenschap organiseren we ook regelmatig discussie- en expert-bijeenkomsten rondom wetenschapsbeleid voor het wetenschappelijk veld. In 2024 organiseerden we in deze categorie onder andere bijeenkomsten rondom internationalisering, wetenschappelijke transitie en dierproeven.

Voor de leden werden diverse ledendagen georganiseerd, niet alleen binnen het eigen genootschap (KNAW, De Jonge Akademie en Akademie van Kunsten) maar ook tweemaal voor de leden van de drie akademies gezamenlijk. Tijdens de zomerbijeenkomst en de winterbijeenkomst werden leden van de drie akademies uitgenodigd om van gedachten te wisselen over actuele thema's. In 2024 maakte ook de lunchlezing zijn rentree. Tijdens deze kleine bijeenkomsten bediscussiëren leden een wetenschappelijk onderwerp, gevolgd door een gezamenlijke lunch.

Overzicht bijeenkomsten 2024

Datum	Bijeenkomst
dinsdag 16 januari	Kennismaking nieuwe leden De Jonge Akademie
maandag 22 januari	Bijeenkomst werkgroep KxW
dinsdag 23 januari	Presentatie rapport <i>Toekomst van de frisistiek</i>
vrijdag 26 januari	Symposium: Kronieken digitaal – een nieuwe toekomst voor oud nieuws
vrijdag 26 en zaterdag 27 januari	SWR-conferentie: Politieke polarisatie
maandag 29 januari	Domeinmiddag Natuur en Technische Wetenschappen en uitreiking Bakhuis Roozeboom Medaille en Gilles Holst Medaille
dinsdag 30 januari	Ledendag De Jonge Akademie
donderdag 1 februari	Symposium: Iedereen Professor!
maandag 12 februari	Engagement! – Engagement? Reflectie op de rol van de kunstenaar in een naar rechts bewegende maatschappij
woensdag 14 februari	Werkgroep KIN Global Transitions
donderdag 15 februari	Roundtable KIN Environmental Humanities NL
donderdag 22 februari	Trippenhuis Talks – Museumdialogen over de zoektocht naar de ziel in kunst, wetenschap en religie
maandag 26 februari	Symposium: Insecten in de voedselproductie van de toekomst
maandag 26 februari	Bijeenkomst werkgroep KxW
maandag 4 maart	Bijeenkomst KNAW-genootschap jaargroep 2022
dinsdag 5 maart	Bijeenkomst KIN
woensdag 6 maart	KIN Kennis-praktijkoploop IPCC
maandag 11 maart	Expert meeting: Internationalisering
dinsdag 12 maart	Symposium: Avond van de Abelprijs
dinsdag 26 maart	Algemene Vergadering
dinsdag 26 maart	Ledendag De Jonge Akademie
dinsdag 26 maart	Installatie nieuwe leden De Jonge Akademie
donderdag 28 maart	Installatie nieuwe leden Akademie van Kunsten
donderdag 28 maart	Ledendiner Akademie van Kunsten
vrijdag 5 april	Workshop AI en skills
donderdag 11 april	Symposium: Wie wil er meedoen? Burgerparticipatie
maandag 15 april	Bijeenkomst werkgroep KxW
maandag 13 mei	NICAS x KNAW: Vooruit met het verleden
woensdag 15 mei	Expertmeeting: Commissie passende zorg
maandag 27 mei	Algemene Vergadering
maandag 27 mei	Akademiemiddag
dinsdag 11 juni	Werkconferentie KxWxS
dinsdag 11 juni	Expertmeeting koloniaal verleden KNAW
woensdag 12 juni	Festival: 10 jaar Akademie van Kunsten ²
donderdag 13 juni	Festival: 10 jaar Akademie van Kunsten
vrijdag 14 juni	Festival: 10 jaar Akademie van Kunsten
vrijdag 14 juni	SWR-conferentie: Gedragsverandering
dinsdag 18 juni	Bijeenkomst KNAW-genootschap jaargroep 2023
dinsdag 18 juni	Zomerbijeenkomst voor leden

² Het tienjarig bestaan van de Akademie van Kunsten werd gevierd met het driedaagse Akademie van Kunsten Festival. Tijdens drie volgepakte avonden waren er op verschillende locaties in het Trippenhuis lezingen, presentaties en opvoeringen van enkele tientallen leden van de Akademie voor een breed publiek.

dinsdag 2 juli	Informatiebijeenkomst koloniaal verleden KNAW
dinsdag 2 juli	Symposium: Leiderschap in kleur
woensdag 3 juli	Bijeenkomst KIN met Thrive institute
dinsdag 9 juli	Bijeenkomst Internationale zaken
vrijdag 20 september	Symposium: Avond van de Abelprijs 2024
maandag 30 september	Lunchlezing door KNAW-lid Pieter van Dijk
maandag 30 september	Installatie nieuwe leden KNAW-genootschap
dinsdag 1 oktober	Lancering cahier <i>Bomen die langzaam groeien hebben diepe wortels</i>
zaterdag 5 oktober	Weekend van de Wetenschap
vrijdag 11 oktober	Erasmus Birthday Masterclass & Lecture
dinsdag 15 oktober	Ledendag en -diner Akademie van Kunsten
dinsdag 15 oktober	Symposium: Avond van de Nobelprijzen
woensdag 30 oktober	Ontvangst delegatie ambassade Volksrepubliek China
maandag 4 november	Symposium: Dit is de druppel
dinsdag 5 november	Museumdialogen II
woensdag 6 november	Engagement! – Engagement? Nederland, een dag na de Amerikaanse presidentsverkiezingen
vrijdag 8 november	Gondalezing door Saskia Kersenboom: Bhoga Shakti
maandag 11 november	Expert meeting: Dierproeven; navigeren tussen medische vooruitgang en publieke zorgen
woensdag 13 november	Kick-off conference KIN
vrijdag 15 en zaterdag 16 november	SWR-conferentie: Ongelijkheid in beroepsloopbanen
maandag 18 november	Consultatiebijeenkomst koloniaal verleden KNAW
dinsdag 19 november	Symposium: Wetenschap als brug in samenwerking met CENL en de Spaanse Ambassade
vrijdag 22 november	Symposium: Rijkdom van het Fries
dinsdag 26 november	Ledendag De Jonge Akademie
vrijdag 29 november	Discussiebijeenkomst Wetenschap & Transities
maandag 2 december	Ontvangst delegatie ambassade Italiaanse Republiek
woensdag 4 december	Grand Tour langs werken van Akademie van Kunsten-lid Claudy Jongstra
vrijdag 6 december	Alumnidag De Jonge Akademie
maandag 9 december	Lunchlezing door KNAW-lid Jan Breman
maandag 9 december	Algemene Vergadering
maandag 9 december	Winterbijeenkomst voor leden
dinsdag 10 december	Van Rood van Bekkumlezing en diner

Onderzoek koloniaal verleden KNAW

Het KNAW-bestuur heeft in 2024 besloten om haar eigen betrokkenheid bij het koloniale verleden te laten onderzoeken. De KNAW vindt het belangrijk om rekenschap af te leggen over het verleden en om te reflecteren op de waarden van de eigen organisatie in het heden. Het kennen van de eigen geschiedenis in al haar aspecten vormt de basis voor een toekomstbestendige en inclusieve organisatie. Experts van de KNAW met uiteenlopende expertise hebben meegedacht over het doel en de vraagstelling van het onderzoek. Het daadwerkelijke onderzoek zal twee tot drie jaar duren en door een onafhankelijke partij uitgevoerd worden. Het onderzoek wordt aanbesteed en door de KNAW gefinancierd.

2.2 De Jonge Akademie

De Jonge Akademie zet zich in voor de toekomst van de wetenschap: ze draagt de waarde van wetenschap uit en verbetert het wetenschapssysteem. Dit platform van vijftig bevoegde academici onderzoekt, adviseert, verspreidt kennis en brengt mensen bij elkaar. Dit alles met oog en oor voor jonge wetenschappers. De leden worden veelgevraagd door media en zijn gesprekspartner voor nationaal en internationaal bestuur en beleid. Ook zijn de leden actief betrokken bij wetenschapsbewustwording op scholen en publieksevenementen. Daarnaast leveren ze een grote bijdrage aan raden, commissies, beoordelingscommissies en jury's binnen en buiten de KNAW en aan diverse evenementen van het Genootschap. In 2024 ontplooidde De Jonge Akademie weer een waaier aan activiteiten, van mediaoptredens tot onderzoek. Hieronder wordt een aantal resultaten en projecten kort uitgelicht, een volledig jaarverslag is te vinden op de [website van De Jonge Akademie](#).

Wetenschapsbeleid

De Jonge Akademie heeft ook in 2024 haar positie aangewend om proactief invloed uit te oefenen op beleidsontwikkeling en besluitvorming in de wetenschap. Onderwerpen die actueel zijn of nog niet (hoog genoeg) op de agenda staan werden besproken in de bestuurlijke overleggen met partijen zoals het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO), Universiteiten van Nederland (UNL), Netherlands Academy of Engineering (NAE), in gesprekken met de colleges van bestuur van de Nederlandse universiteiten (in 2024 met de Universiteit Utrecht en de Universiteit Twente), en geagendeerd in debatten en statements en via leden in landelijke regiegroepen en samenwerkingsverbanden zoals over *Erkennen en waarderen*, het Nationaal Expertisecentrum Wetenschap & Samenleving (NEWS) en Parlement & Wetenschap.

Februari: debat over Iedereen Professor!

Op 1 februari 2024 organiseerde De Jonge Akademie een [debat](#) ter afsluiting van het [Iedereen professor!-jaar](#). De Jonge Akademie pleitte in 2024 met succes voor meer rechten voor universitair (hoofd)docenten bij het begeleiden van promovendi. Bij meerdere universiteiten mogen nu bijvoorbeeld ook docenten een toga dragen. Het Iedereen professor!-jaar is voorbij en De Jonge Akademie blijft in gesprek met universiteiten.

Mei: zorgen over bezuinigingsplannen in hoofdlijnenakkoord

In mei reageerde De Jonge Akademie samen met de KNAW op het hoofdlijnenakkoord en uitte daarin [grote zorgen over de bezuinigingsplannen](#) voor het hoger onderwijs en de wetenschap. Ook steunde De Jonge Akademie de Alternatieve Opening Academisch Jaar, waar zorgen over de bezuinigingen werden geuit en werd opgeroepen tot actie. De bestuursleden van De Jonge Akademie schreven daarnaast een [opiniestuk](#) in de Volkskrant over de consequenties voor jonge wetenschappers. Ook voerde De Jonge Akademie samen met de KNAW een campagne tegen de bezuinigingen en deed mee met de landelijke demonstratie op 14 november.

Juni: reactie naar universiteiten en hogescholen over protestrichtlijn

In juni 2024 [reageerde](#) De Jonge Akademie op de door UNL en de Vereniging Hogescholen (VH) gepubliceerde richtlijn voor protesten aan universiteiten en hogescholen. De Jonge Akademie maakte zich zorgen over de effecten van deze richtlijn. Deze creëert namelijk een *chilling effect* voor betogers. Bovendien ondermijnen de instellingen hiermee de geest van universiteiten: een vrijplaats voor discussie en debat. UNL werkt, mede dankzij deze reactie, aan een aanpassing van de richtlijn.

Juni: brief aan NWO over talentlijn

Ook stuurde het bestuur in juni 2024 een brief aan het NWO-bestuur, waarin ze zorgen uitte over de voorgestelde maatregelen om de aanvraagdruk binnen de talentlijn te verkleinen. Deze maatregelen hebben namelijk als gevolg dat universiteiten intern moeten selecteren wie een aanvraag mogen indienen. Het bestuur beschrijft de ongewenste gevolgen: een minder eerlijk en meritocratisch selectieproces, sociale onveiligheid (bijvoorbeeld door interne competentie en afhankelijkheid van leidinggevend) en verschuiving van werkdruk van NWO naar universiteiten.

December: brief aan universiteiten over schrappen bachelors Geesteswetenschappen

Naar aanleiding van de plannen van meerdere universiteiten om bachelorprogramma's te schrappen binnen de Geesteswetenschappen schreef De Jonge Akademie in december een [brief](#) aan universiteitsbestuurders over de gevolgen van de voorgenomen plannen voor de geesteswetenschappen.

December: rapport over inspraak wetenschapsbeleid

In december 2024 publiceerden we het rapport [Geïnformeerde keuzes: een onderzoek naar inspraak bij wetenschapsbeleid](#). Effectieve besluitvorming over wetenschapsbeleid werkt in ieders voordeel en daarom bepleit De Jonge Akademie een methode om de besluitvorming nog beter in te richten. Door het inzetten van brede raadplegingsmethodes kunnen beter geïnformeerde beslissingen worden genomen over complexe wetenschapsbeleidsthema's.

Toekomst: onderzoeken naar werkstress en naar klimaatplannen

In de eerste maanden van 2024 liep het vragenlijstonderzoek [De Akademiethermometer](#), waarin onderzoek wordt gedaan naar werkplezier, psychische klachten, de ervaren

werk- en publicatiedruk, motivatie, ervaren sociale veiligheid en ervaren steun van wetenschappers. De leden werken aan de analyses en hopen in 2025 de eerste resultaten van het onderzoek te publiceren.

De Jonge Akademie heeft met de lokale jonge academies een landelijke samenwerking voor klimaatactie en klimaatinitiatieven opgericht: de [Green Young Academy](#). In een van de projecten werden de klimaatplannen van de Nederlandse universiteiten naast elkaar gelegd en kritisch bekeken. Een rapport met de resultaten van dit onderzoek en voorstellen voor een ambitieuzer weg voorwaarts verschijnt in 2025.

Wetenschap en samenleving

In het langer lopende project [Lil'Scientist](#) ontwikkelde De Jonge Akademie samen met de IMC Weekendschool leerzame en uitdagende *citizen science*-experimenten voor kinderen die anders niet zo snel met wetenschap in aanraking zouden komen.

In oktober organiseerde De Jonge Akademie een werkweek voor haar leden op Landgoed Noorderheide over de verbinding tussen wetenschap en samenleving. Naar aanleiding van de werkweek is het project *Het promotietraject van de toekomst* gestart. Dit project moet zowel de verbeelding van promovendi en hun begeleiders prikkelen, als ook concrete handreikingen bieden voor “hoe promoveren ook anders kan”, of hoe het proces en de uitkomsten van een promotietraject meer kunnen worden verbonden aan de maatschappij.

De Jonge Akademie heeft in samenwerking met NWO kwalitatieve interviews afgenomen en rondetafelgesprekken georganiseerd om inzicht te krijgen in het opzetten en uitvoeren van transdisciplinair onderzoek. In dit langer lopende project ([Collectieve kennisontwikkeling](#)) staat de vraag centraal hoe wetenschappelijke en maatschappelijke meerwaarde kan worden gerealiseerd en hoe transdisciplinair onderzoek beter te faciliteren en te beoordelen valt.

Kunst en wetenschap

In samenwerking met de Akademie van Kunsten is in 2024 gestart met het tijdscapsule-project, [Ruimte voor verwondering](#). Ruimte voor verwondering bevraagt onze veronderstellingen over wat we willen doorgeven en over hoe we het willen doorgeven. Vaak wordt bij ‘overlevering’ aan de verre toekomst gedacht, maar de toekomst begint bij (onze) kinderen. Slagen we erin om wetenschap en kunst door te geven aan de eerstvolgende generatie? We organiseerden onder andere de werkconferentie *Kunst x Wetenschap x Samenleving*.

Internationalisering

De Jonge Akademie bevordert internationale samenwerking in uitwisselingen met jonge academies en andere organisaties in Europees en globaal verband. In 2024 leverden wij een bestuurslid aan de Europese Young Academies Scientific Advice Structure. Ook namen we deel aan de jaarlijkse bijeenkomst van European Young Academies.

De Jonge Akademie verzorgde tijdens een kennismissie naar Caribisch Nederland (Aruba en Curaçao) met de KNAW en NWO een sessie over onderzoek en wetenschap. Hierbij stonden de thema's earlycareer-onderzoekers, *capacity building*, financieringsinstrumenten en thematisch onderzoek in Caribisch Nederland centraal. Tijdens de kennismissie is een intentieverklaring ondertekend om de samenwerkingen tussen Europees en Caribisch Nederland op het gebied van onderwijs en onderzoek te versterken.

Diversen

[Slow Science Hikes](#) is een wandelgroep van De Jonge Akademie die academische staf een ongedwongen interdisciplinaire ontmoetingsruimte biedt. De wandelgroep is in september 2024 gestart en wordt iedere twee maanden georganiseerd vlakbij een universiteit in Nederland.

Tijdens een van de vijf ledendagen van 2024 organiseerde De Jonge Akademie een bijeenkomst in Almere met wetenschappers, onderwijsinstellingen, maatschappelijke organisaties, bedrijven en inwoners om bij te dragen aan de lopende discussie over meer universitaire activiteiten in Almere.

Overzicht nieuwe leden in 2024

- Bas Borsje, waterbouwkunde, ecologie, klimaatadaptatie, Universiteit Twente
- David Fernandez Rivas, bioengineering, chemische ingenieurswetenschappen, Universiteit Twente
- Romy Gaillard, kindergeneeskunde, Developmental Origins of Health and Disease, Erasmus Universiteit Rotterdam
- Valentijn Karemaker, wiskunde (getaltheorie, aritmetische meetkunde), Universiteit Utrecht
- Olya Kudina, filosofie en ethiek van techniek, TU Delft
- Stéphanie van der Pas, statistiek, Amsterdam UMC
- Saskia Peels-Matthey, Oudgrieks, Rijksuniversiteit Groningen
- Ward Rauws, strategische ruimtelijke planning, complexiteittheorie en buurtontwikkeling, Rijksuniversiteit Groningen
- Fenneke Sysling, wetenschapsgeschiedenis en koloniale geschiedenis, Universiteit Leiden
- Joris van der Voet, bestuurskunde, Universiteit Leiden

Bij de selectie van nieuwe leden streeft De Jonge Akademie naar een evenwichtige vertegenwoordiging van disciplines, gender en andere relevante dimensies van diversiteit, en beheersing van de Nederlandse taal.

2.3 Akademie van Kunsten

De Akademie van Kunsten is een genootschap van meer dan tachtig kunstenaars in alle disciplines: letteren, beeldende kunst, vormgeving, architectuur, film, muziek en podiumkunsten. Zij heeft als belangrijkste taak het versterken en verdedigen van de positie van kunst in onze maatschappij. Kunst is onmisbaar voor het welzijn van de samenleving en biedt waardevolle manieren om onszelf en de wereld beter te begrijpen en scherper te bevragen. Op basis van de expertise van haar leden en de kracht van kunst om blikken te verleggen, perspectieven te kantelen en alternatieven te verbeelden, draagt de Akademie van Kunsten bij aan het maatschappelijk debat. Als observator, inspirator en aanjager signaleert zij welke actuele kwesties er spelen, agendeert zij wat er aan de kaak gesteld moet worden, adviseert zij over wat er anders moet en onderzoekt zij op welke manieren dat kan. De Akademie benadrukt daarin steeds de verbinding tussen de kunsten onderling, tussen kunst en maatschappij en tussen kunst en wetenschap. Hieronder wordt een aantal activiteiten uitgelicht, een volledig jaarverslag is te vinden op de [website](#) van de Akademie van Kunsten.

Tienjarig bestaan

De Akademie van Kunsten werd in 2014 opgericht en vierde dus in 2024 haar tienjarig bestaan. Dit gebeurde in de vorm van een succesvol [Akademie van Kunsten Festival](#) op 12, 13 en 14 juni. Gedurende drie volgepakte avonden waren er op verschillende locaties in het Trippenhuis lezingen, presentaties en opvoeringen van verschillende leden van de Akademie voor een breed publiek. Naast dit onbetwiste hoogtepunt organiseerde de Akademie gedurende het jaar verschillende andere bijeenkomsten en activiteiten.

10 jaar Akademie van Kunsten,
foto Maarten Nauw

Continuering van lezingen en werkgroepen

De lezingenreeks [Ruimtelijke ordening van nu](#) van stedenbouwkundige Riek Bakker werd in 2024 voortgezet met bijeenkomsten in Eindhoven en Wageningen. Ook de werkgroep [Bomen die langzaam groeien krijgen diepe wortels](#), een initiatief van operamaker en regisseur Anthony Heidweiller, kwam dit jaar weer regelmatig samen om literatuur van schrijvers van kleur te bespreken. Op 1 oktober 2024 werd naar aanleiding van deze werkgroep [het tweede cahier](#) van de Akademie van Kunsten gepubliceerd met daarin negen persoonlijke reflecties van leden van de groep.

Nieuw: reflectie, museumwereld, tentoonstelling

Nieuw in 2024 was de reeks [Engagement? Engagement!](#), een initiatief van inter- en transdisciplinair kunstenaar Neske Beks, waarin wordt gereflecteerd op de rol van de kunstenaar in een naar rechts bewegende maatschappij. Ook van de nieuwe serie [Museumdialogen](#), georganiseerd in samenwerking met de KNAW, vonden de eerste twee edities plaats. Tijdens deze avonden gaan museumprofessionals, kunstenaars en wetenschappers in gesprek over actuele onderwerpen uit de museumwereld. In de Akademie van Kunstenkamer in het Trippenhuis was verder tussen juni en november een tentoonstelling te zien van beeldend kunstenaar Claudy Jongstra. Deze was voor publiek toegankelijk tijdens het jubileum en tijdens de viering van Amsterdam 750 jaar.

Kruisbestuiving

Wat betreft de kruisbestuiving tussen Kunst en Wetenschap, een kernactiviteit van de Akademie van Kunsten, vond op 11 juni een grootschalige werkconferentie plaats die werd georganiseerd in samenwerking met De Jonge Akademie, Waag Future Lab, Regieorgaan SIA en Lectorenplatform Kunst = Onderzoek. Vanuit het tracé Kunst en Wetenschap vonden op initiatief van De Jonge Akademie-lid Vicky Kosta drie sessies plaats van een besloten werkgroep over artistieke en academische vrijheid. Verder organiseerde dichter en classicus Piet Gerbrandy tegen het eind van het jaar een eerste van drie geplande bijeenkomsten over de poëzie van de wetenschap.

Diversen

De goede banden tussen de Akademie van Kunsten en Kunsten '92 werden in 2024 versterkt met het toetreden van de Akademie tot de Taskforce culturele en creatieve sector. Samen met andere maatschappelijke partners voerden de ruim honderd branche-, beroeps- en belangenorganisaties uit de Taskforce onder andere [protest tegen de voorgenomen verhoging van het btw-tarief](#) op de meeste culturele goederen naar 21%. Hiernaast publiceerde de Akademie in 2024 een eerste [reactie op het hoofdlijnenakkoord](#) van de nieuwe regeringscoalitie en een reflectie op het advies van de Raad van Cultuur over een nieuw cultuurbestel.

Net als voorgaande jaren was de Akademie van Kunsten op internationaal vlak actief als lid van de in 2020 opgerichte European Alliance of Academies. Vertegenwoordigers van het bestuur waren in maart 2024 in Berlijn aanwezig op de jaarlijkse bijeenkomst van de Alliance.

Naast openbare bijeenkomsten ontmoetten de leden van de Akademie elkaar tijdens het maandelijkse besloten online Akademie van Kunsten-café en op de Ledendag in oktober. Tot slot is in september 2024 een prachtige nieuwe website gepresenteerd, waarmee de Akademie van Kunsten de komende jaren goed voor de dag kan komen.

Overzicht nieuwe leden in 2024

- Alida Dors
- Hella Jongerius
- Erik van Lieshout
- Ilja Leonard Pfeijffer
- Manon Uphoff

2.4 Fondsen en prijzen

De KNAW beheert vijftieng private fondsen, waarvan de meeste zijn gevormd uit schenkingen en nalatenschappen. Het Maartje Draak Fonds is in 2024 overgedragen aan het Utrecht Universiteitsfonds. Hiernaast ondersteunt de KNAW organisatorisch acht stichtingen, waarvan drie in de loop van 2024 zijn opgeheven: Stichting Beijerinck Virologie Fonds, Stichting Bakhuis Roozeboom Fonds en Stichting Gilles Holst Fonds. Het vermogen van deze stichtingen is ondergebracht in specifieke fondsen met behoud van naam en doelstelling van de oorspronkelijke stichtingen.

De meeste prijzen voor de wetenschap en financiële bijdragen zoals beurzen voor jonge wetenschappers en financiering voor onderzoeksprojecten, worden toegekend uit de fondsen en stichtingen. Een aantal prijzen komt voort uit samenwerkingen met externe partners. De toekenningen beslaan verschillende wetenschappelijke disciplines uit de hele breedte van de wetenschap.

De afdeling KNAW Wetenschapsfondsen is verantwoordelijk voor de procedures rondom aanvragen, nomineren, beoordelen en selecteren, inclusief het voorstellen van samenstellingen van jury's en commissies. Deze jury's en commissies bestaan voor een groot deel uit leden van de KNAW en leden en alumni van De Jonge Akademie. Hiermee wordt gebruikgemaakt van de unieke waarde van de KNAW waar alle expertises zijn vertegenwoordigd.

Met de toekenning van prijzen en financiële bijdragen erkent de KNAW bijzondere wetenschappelijke prestaties en stimuleert zij vernieuwend onderzoek. Het zet wetenschap en wetenschappers in de schijnwerpers en stelt onderzoekers in staat om activiteiten uit te voeren waarvoor hun reguliere werk vaak onvoldoende ruimte biedt.

Een substantieel deel van de toekenningen richt zich op wetenschappers aan het begin van hun carrière. Zo worden zij gesteund in hun ontwikkeling en gestimuleerd om vernieuwende wetenschappelijke activiteiten te ontplooiën. Daarnaast werden in 2024 ook oevreprijzen uitgereikt, namelijk de De la Court Prijs voor zelfstandige onderzoekers en de Bob Pinedo Cancer Care Award.

In 2024 werden in totaal 498 nominaties voor prijzen in behandeling genomen, naast 248 aanvragen voor financiële bijdragen. Dit resulteerde in 66 prijswinnaars en 104 financiële toekenningen.

Bijlage e bevat een overzicht van de toekenningen uit de private bestemmingsfondsen.

Uitgereikte wetenschapsprijzen

	2022	2023	2024
Prijzen	20	16	12
Winnaars	65	63	66

Aanvragen en toekenningen financiële bijdragen uit fondsen

	2022	2023	2024
Aanvragen	148	254	248
Toekenningen	86	99	104

In 2024 is een verdere stroomlijning van procedures in gang gezet door reglementen en richtlijnen te standaardiseren. Deze aanpassingen waren gericht op het verbeteren van beoordelingsprocessen en het efficiënter uitvoeren van programma's.

Met input van jury- en commissieleden zijn bij verschillende programma's beoordelingscriteria en de manier waarop deze worden toegepast geëvalueerd en zo nodig verscherpt met als doel om ook andere verworvenheden binnen de wetenschapsbeoefening dan alleen wetenschappelijke output te erkennen. Zo zijn bijvoorbeeld bij de KNAW Early Career Award de juryleden nadrukkelijk geïnstrueerd om prestaties te beoordelen in relatie tot de loopbaanfase van de onderzoeker (in plaats van onderzoeksprestaties in *absolute* zin). Ook keken zij specifiek naar het vermogen van onderzoekers om innovatieve ideeën te ontwikkelen en een sterke, zelfstandige onderzoekslijn op te zetten.

Nieuwe of aangepaste programma's

In 2024 is de Beijerinck Premie voor jonge virologen in een nieuwe vorm van start gegaan. Anders dan voorheen, waarbij een jonge viroloog kon worden genomineerd, kunnen onderzoekers nu zelf een aanvraag indienen met een bestedingsvoorstel. Het jaarlijkse bedrag van de premie, 25.000 euro, wordt vanaf deze ronde verdeeld over twee toekenningen. Met deze nieuwe vorm hoopt de KNAW meer jonge onderzoekers te stimuleren tot een activiteit ter ondersteuning of verrijking van het vakgebied.

Uit de nalatenschap van mevrouw Hoogerbrugge heeft de KNAW in 2024 het Adriana Hoogerbrugge Fonds ingesteld. Het komend jaar zal een programma ontwikkeld worden ter besteding van de gelden uit dit fonds. Uit het fonds zullen eerstegeneratiewetenschappers een bijdrage ontvangen om onder andere werkbezoeken uit te voeren of symposia te organiseren.

Highlights en jubilea

Op 21 mei 2024 werd een symposium georganiseerd over de eerste vijf rondes van het Programma Fonds Staatsman Thorbecke, getiteld *De erfenis van Thorbecke onder vuur?* waarbij diverse wetenschappers betrokken bij een Thorbeckeproject een lezing verzorgden en met elkaar in gesprek gingen.

In het voorjaar 2024 bezochten Faces of Science een aantal mbo-colleges om een speciaal ontworpen mbo-les over wetenschap te geven. Met deze interactieve les, onderdeel van het tienjarig jubileum van Faces of Science, worden ook mbo-studenten betrokken bij wetenschappelijk onderzoek.

Prijzen

De volgende prijzen werden in 2024 uitgereikt:

- *Beijerinck Premie*. Tijdens het jaarlijkse Dutch Annual Virology Symposium ontving Pascal Miesen, universitair docent Radboudumc, de premie voor zijn onderzoek naar de mechanismen die bepalen hoe efficiënt virussen, zoals het dengue- en zikavirus, worden overgedragen van mug op mens. Het M.W. Beijerinck Virologie Fonds van de KNAW financiert zowel de premie als het symposium.
- *Bob Pinedo Cancer Care Award*. John Haanen, internist/oncoloog Nederlands Kanker Instituut, ontving de award voor zijn bijdrage aan kanker-immunotherapie. De KNAW verzorgde de nominatie- en selectieprocedure voor de Stichting Bob Pinedo Cancer Care Award.
- *Christiaan Huygens Wetenschapsprijs*. De Christiaan Huygens Wetenschapsprijs van de Stichting Christiaan Huygensprijs werd dit jaar op het gebied van de wiskunde toegekend aan Jan-Willem van Ittersum, postdoctoraal onderzoeker aan de Universität zu Köln, voor zijn proefschrift *Partitions and quasimodular forms; variations on the Bloch-Okounov theorem*. De prijs gaat naar een bijzonder proefschrift, alternerend tussen de vakgebieden ruimtewetenschappen, wiskunde en natuurkunde. De KNAW verzorgt de nominatie- en selectieprocedure voor de prijs.
- *De la Court Prijs*. Deze bijzondere prijs gaat eens in de twee jaar naar een wetenschappelijk onderzoeker die zelfstandig, onafhankelijk en onbezoldigd grote wetenschappelijke verdiensten heeft bereikt in de sociale of geesteswetenschappen. Dit jaar ging de prijs naar Sandra Langereis, biograaf en historicus. Haar veelgeprezen oeuvre omvat biografieën over Erasmus, Eise Eisinga en Christoffel Plantijn.
- *Faces of Science*. Twaalf promovendi uit diverse vakgebieden en van verschillende universiteiten traden toe tot het netwerk Faces of Science. Zij zullen de komende jaren schrijven over hun onderzoek en hun leven als jonge wetenschapper en optreden in de media voor diverse groepen in de samenleving. Faces of Science is een samenwerkingsproject van de KNAW, De Jonge Akademie en NEMO Kennislink, gefinancierd door Stichting Lira.
- *Instituut Gak-KNAW Award*. Historicus Timon de Groot zal de komende jaren met deze award een post-doc onderzoek uitvoeren bij het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis. Hij vergelijkt de aardgastransitie uit de jaren 1960 met de huidige overgang naar nieuwe energiebronnen. De award bestaat uit een driejarige aanstelling als postdoc-onderzoeker op het gebied van sociale zekerheid en arbeidsmarkt bij een KNAW-instituut. De award is ingesteld door Instituut Gak en de KNAW en wordt mogelijk gemaakt door Instituut Gak.
- *KNAW Early Career Award*. Twaalf wetenschappers ontvingen de KNAW Early Career Award 2024, drie per KNAW-domein:

- *Gedrags-, Maatschappij- en Rechtswetenschappen*: Lonneke Lenferink, universitair docent Universiteit Twente, Faculteit Behavioural, Management and Social Sciences; Tine Molendijk, universitair hoofddocent Nederlandse Defensie Academie, Faculteit Militaire Wetenschappen; Alberto Quintavalla, universitair docent Erasmus Universiteit, Erasmus School of Law.
- *Geesteswetenschappen*: Trude Dijkstra, universitair docent Universiteit van Amsterdam, Faculteit Geesteswetenschappen; Anna Moles, universitair docent Rijksuniversiteit Groningen, Faculteit der Letteren; Marthe Stevens, universitair docent Radboud Universiteit, afdeling Wijsgerige ethiek en politieke filosofie en de Interdisciplinary Hub for Digitalization and Society.
- *Medische, Medisch-Biologische en Gezondheidswetenschappen*: Jonne Doorduyn, technisch geneeskundige en universitair docent Radboudumc, afdeling Intensive Care; Suzanne Fustolo-Gunnink, onderzoeker Sanquin Bloedvoorziening; Kak Khee Yeung, vaatchirurg Amsterdam UMC, Vrije Universiteit
- *Natuur- en Technische Wetenschappen*: Christian Büll, universitair docent Radboud Universiteit, Instituut voor Moleculen en Materialen; Antoni Forner-Cuenca, universitair hoofddocent Technische Universiteit Eindhoven, Department of Chemical Engineering and Chemistry; Tijs Karman, universitair docent Radboud Universiteit, Instituut voor Moleculen en Materialen

De winnaars zijn veelbelovende onderzoekers aan het begin van hun carrière. De award, gefinancierd uit het Akademi fonds, stimuleert vernieuwend en origineel onderzoek.

- *KNAW Onderwijsprijs*. De KNAW Onderwijsprijs is uitgereikt aan 27 leerlingen voor twaalf profielwerkstukken, drie uit elk van de vier vwo-profielen. Er waren deze ronde 294 inzendingen, waaronder die van 21 scholen die niet eerder in de zestienjarige geschiedenis van de prijs hadden meegedaan. De prijzen (per profiel een eerste, tweede en derde prijs) zijn te besteden aan het collegegeld voor het eerste studiejaar. De docenten van de leerlingen ontvingen een gegraveerde trofee en, voor de school, een plaquette. De KNAW wil met de prijs de leerlingen, docenten en scholen erkennen voor hun werk en het wetenschappelijk denken op scholen stimuleren. Er verschenen 42 media-uitingen naar aanleiding van de toekenning van de KNAW Onderwijsprijs 2024.
- *Lindau Ontmoetingsdagen met Nobelprijslaureaten*. Van 30 juni tot 5 juli 2024 werden de Lindau Ontmoetingsdagen met Nobelprijslaureaten op het gebied van de natuurkunde gehouden. De KNAW selecteerde zeven studenten, promovendi en postdocs uit Nederland voor deelname en droeg bij aan hun deelnamekosten. Zij ontmoetten collega's uit de hele wereld en kregen de gelegenheid in contact te treden met en lezingen bij te wonen van Nobelprijslaureaten, waaronder John Mather, Saul Perlmutter en Steven Chu.

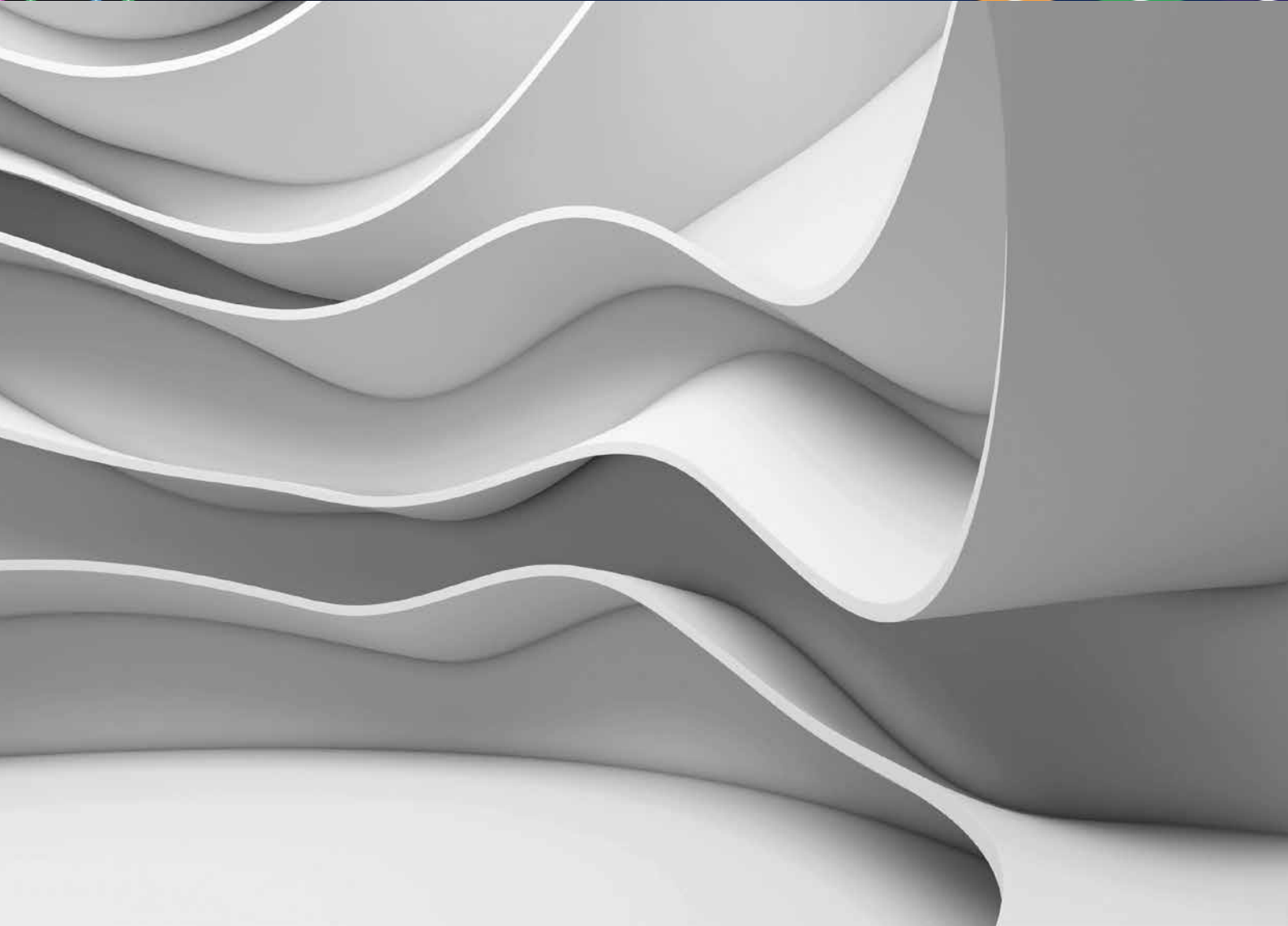
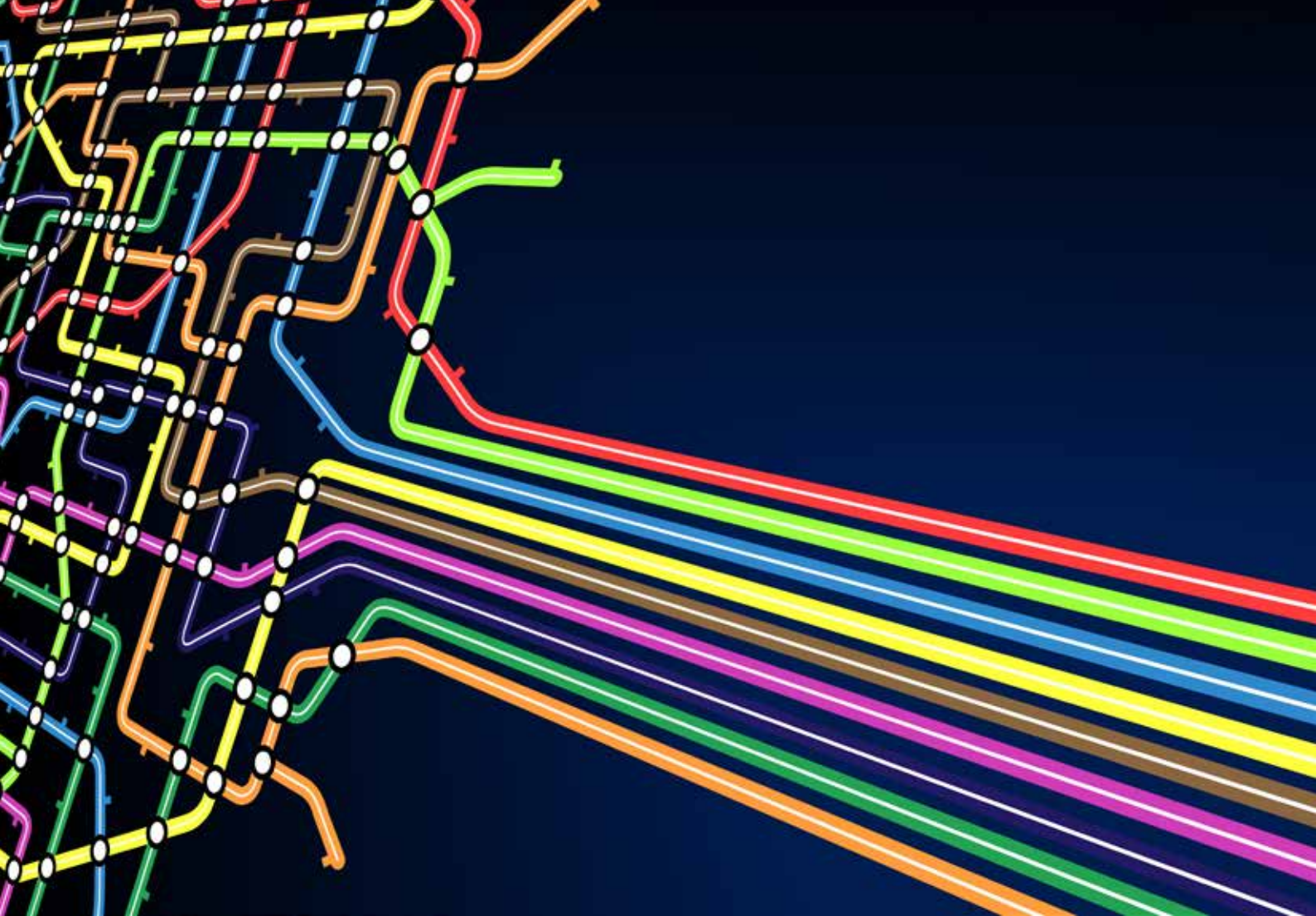
Private ondersteuning

De financiële steun voor wetenschappelijk onderzoek, waaronder prijzen, beurzen en aanvullende middelen, wordt gerealiseerd dankzij de private bestemmingsfondsen van de KNAW. Deze fondsen zijn grotendeels tot stand gekomen door nalatenschappen van particulieren. Zonder hun vrijgevigheid zou het voor de KNAW niet mogelijk zijn om op deze manier een aanzienlijke impact op het wetenschappelijk onderzoek in Nederland en daarbuiten te hebben en jonge onderzoekers de kansen te geven die ze verdienen.

Met de toekenning van prijzen en financiële bijdragen erkent de KNAW bijzondere wetenschappelijke prestaties en stimuleert zij vernieuwend onderzoek

3. ADVIESFUNCTIE EN WETENSCHAPSBELEID

3.1 Adviezen

Uitgebrachte adviezen en rapporten

Evaluatie Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit

Voorzitter commissie: Ineke Sluiter

Secretaris: Marie Beauchamps; Chantal Bax

Voor wetenschappelijk onderzoekers aan de universiteiten, hogescholen, academische ziekenhuizen en een groot aantal onderzoeksinstituten geldt de *Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit*. Die geeft principes, richtlijnen en normen voor goede, integere wetenschapsbeoefening. Een onafhankelijke commissie heeft het afgelopen jaar bekeken of de huidige gedragscode, uit 2018, nog voldoet aan de eisen die momenteel aan een dergelijke code gesteld worden door wetenschap en maatschappij – denk aan ontwikkelingen rond AI of aan recente debatten rond sociale veiligheid en diversiteit. Deze [evaluatie](#) is overigens naar de letter geen KNAW-advies, maar de commissie werd ondersteund door secretarissen van de KNAW en doet een beslag op de beschikbare capaciteit voor adviezen. De commissie concludeert dat er veel waardering is voor de huidige code, en adviseert een revisie met behoud van de sterke punten. Naar aanleiding van deze evaluatie hebben de opstellers van de code besloten een schrijfcommissie in te stellen die een herziene code zal voorbereiden. Dit traject start in 2025 (zie ook hieronder).

KNAW-statement Wetenschap kent geen grenzen: oproep tot het behoud van een open wetenschapssysteem

Vanwege de discussie in de politiek en maatschappij over het terugdringen van de instroom van internationaal talent heeft de KNAW in april een [statement](#) uitgebracht over het belang van een open wetenschapssysteem. Internationale samenwerking en een open wetenschapssysteem zijn belangrijk voor de Nederlandse wetenschap, economie en maatschappij. De KNAW pleit in dit statement voor behoud van internationale mobiliteit en van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor internationale wetenschappers en studenten. De voertaal van opleidingen speelt daarin een belangrijke rol en de discussie daarover moet weloverwogen en op inhoud worden gevoerd. De verantwoordelijkheid voor de taalkeuze en voor het borgen van de toegankelijkheid van het academisch onderwijs

hoort bij de academische instellingen thuis. De KNAW roept universiteiten daarom op blijvend te werken aan regionale en landelijke afstemming rondom taalbeleid, waarbij zij passende instrumenten tot hun beschikking moeten krijgen om regie te kunnen voeren.

Advies om geen onomkeerbare besluiten te nemen over talenstudies

De KNAW heeft via een [brief](#) aan het Disciplineoverleg Letteren en Geesteswetenschappen en de directeur Onderzoek en Wetenschapsbeleid van het ministerie van OCW haar zorgen uitgesproken over de situatie van talenstudies aan Nederlandse universiteiten. Twee universiteiten staan op het punt om Frans en Duits als hoofdvak te schrappen. Enkele *grote* talen, waaronder Chinees, dreigen nationaal helemaal te verdwijnen als hoofdvak.

Talenstudies zijn cruciaal voor de maatschappelijke en economische ontwikkeling van Nederland. Om de noodzakelijke expertise te behouden en te borgen, adviseert de KNAW om hierover nu geen onomkeerbare besluiten te nemen. Beter is het om eerst de zwakke plekken in de bekostigingssystematiek aan te pakken die samenwerking tussen universiteiten in de weg staan. Denk hierbij aan de studentafhankelijke financiering en de concurrerende bekostiging van het hoger onderwijs.

Afgeronde adviezen

	2022	2023	2024
Adviezen	4	4	1
Overige KNAW-publicaties	1	1	2

Lopende adviezen

Wetenschappelijke onderbouwing voor passende zorg; geneesmiddelen als voorbeeld

Voorzitter commissie: Liesbeth de Vries

Secretaris: Maartje Aukes (vanaf medio 2024); Eva Naninck (tot medio 2024)

Tussen 2015 en 2040 zullen de zorgkosten naar verwachting verdubbelen. Dit [advies](#) wil in kaart brengen wat nodig is om in de gezondheidszorg beter te kunnen sturen op basis van wetenschappelijke kennis. Om tot een helder, afgebakend adviesrapport te komen, gebruikt dit advies casuïstiek over geneesmiddelen(gebruik) als voorbeeld. Deze focus is gekozen omdat Nederland veel expertise heeft rond het vermijden van onnodige kosten voor geneesmiddelen en rond verspilling van geneesmiddelen. Ook sluit de focus goed aan op het KNAW-advies uit 2021 met de titel *Efficiency gains through innovation in medicine development- how can science contribute?*. De commissie moet de knelpunten van het huidige systeem in kaart brengen en inventariseren hoe de wetenschap kan bijdragen aan een lerend gezondheidszorgsysteem. In zo'n systeem wordt continu, op basis van klinische gegevens, nieuwe wetenschappelijke kennis gegenereerd die gebruikt kan worden in klinische besluitvorming.

Position paper Academische Vrijheid in Nederland: reactie op actuele ontwikkelingen

Voorzitter commissie: André Nollkaemper

Secretaris: Ava Creemers, Arie Korbijn

De academische vrijheid in Nederland behoeft voortdurend aandacht. Overheid en kennisinstellingen moeten alert zijn op bedreigingen van de academische vrijheid en ze moeten waar nodig proactief handelen. Recent zijn meerdere rapporten verschenen die wijzen op mogelijke bedreigingen of ontwikkelingen, bijvoorbeeld die met de resultaten van de Academic Freedom Monitor van het Europees Parlement. De KNAW is deze informatie aan het analyseren en beoordelen en zal mogelijk nieuwe aanbevelingen doen om de academische vrijheid te waarborgen. Dit position paper wordt opgesteld door de Commissie Vrijheid van Wetenschapsbeoefening.

Schrijfcommissie doorontwikkeling Evaluatie Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit

Voorzitter commissie: Jeroen de Ridder

Secretaris: Chantal Bax

In 2024 is de evaluatie van de Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit verschenen. Op basis van deze evaluatie is besloten een [schrijfcommissie](#) in te stellen die de gedragscode van 2018 zal reviseren, met behoud van de sterke punten. De besturen van de opstellers van de code hebben de hoofdaanbeveling van de evaluatiecommissie overgenomen en een schrijfcommissie ingesteld. Deze schrijfcommissie zal een concept gedragscode opstellen die door de besturen kan worden vastgesteld. Deze schrijfcommissie wordt ondersteund door de KNAW. Het resultaat van dit traject is een aangepaste gedragscode, geen KNAW-advies.

Bijdrage aan science-for-policy-team

Sinds begin 2024 is de KNAW, samen met UNL en NWO, partner in het science-for-policy-team van het ministerie van OCW. Deze bijdrage wordt in 2025 voortgezet. Het team heeft als hoofdactiviteiten het leggen van sterke verbindingen tussen wetenschap en beleid, het versterken van de kennisfunctie binnen de rijksoverheid en het actief verbindingen leggen met stakeholders. Concreet doet de KNAW dat door het leveren van menskracht en het faciliteren van zogeheten voorbeeldprojecten. Die gaan bijvoorbeeld over dalende onderwijsprestaties, de studentenprotesten rond het Gaza-conflict, en generatieve AI. Ook is het doel te onderzoeken hoe wetenschap en beleidsmakers duurzamer en kwalitatief beter contact kunnen hebben. De bijdrage van de KNAW past goed in haar ambitie om haar adviesfunctie voor het beleid actieve invulling te geven, en om de aanwezige kennis binnen de KNAW daartoe aan te boren.

Impact eerdere adviezen en ontwikkelingen in de adviesfunctie

De KNAW spant zich in voor de implementatie van de aanbevelingen van de adviesrapporten. Hiertoe wordt voor ieder advies een gericht communicatieplan gemaakt zodat

KNAW-advies bij betoging standbeeld Coen in Hoorn, foto doorbraak.eu

rapporten bij de juiste personen terecht komen. Naast de adviesrapporten worden steeds vaker andere communicatiemiddelen gebruikt. Zo zijn er van verschillende adviesrapporten korte video's geproduceerd waarin de voorzitters in enkele minuten het advies samenvatten. Ook worden er podcasts gemaakt.

Het eind 2023 verschenen [advies](#) over het omgaan met omstreden monumenten in de publieke ruimte leverde ook in 2024 veel media-aandacht op. Daarnaast speelt het rapport een rol in de besluitvorming. Het stond bijvoorbeeld op de agenda van de gemeenteraad in Hoorn bij de discussie over het standbeeld van J.P. Coen. Niet alleen door bestuurders werd het advies gebruikt. Bij een betoging tegen het standbeeld in Hoorn hadden tegenstanders van het standbeeld een groot spandoek opgehangen met daarop het schema met handelingsperspectieven uit het KNAW-advies. De voorzitter van het adviesrapport, Maria Grever, gaf verschillende interviews, hield lezingen op het Nationale Monumentencongres en nam deel aan een paneldiscussie van de Amsterdamse omroep AT5 naar aanleiding van Wereldstandbeelddag. Ook in het buitenland kreeg het advies aandacht. Het tijdschrift *Brussels Studies* nam het advies als belangrijk uitgangspunt bij een analyse over hoe om te gaan met omstreden erfgoed in Vlaanderen.

Het rapport werd eind 2023 namens de staatssecretaris in ontvangst genomen door de directeur Kennis en Advies van de Rijksdienst voor het Culturele Erfgoed. In vervolg hierop heeft de staatssecretaris in 2024 schriftelijk haar waardering uitgesproken voor het advies en zijn er door de adviescommissie vervolggesprekken gevoerd met de rijksdienst.

Sociale veiligheid in de academische wereld blijft aandacht vragen. In 2022 bracht de KNAW een [advies](#) uit met handreikingen en tips om problemen met ongewenst gedrag te voorkomen en om het gesprek op de werkvloer aan te gaan. Inmiddels is op tal van plekken dit advies gebruikt en hebben veel instellingen stappen gezet. In vervolg op dit advies wordt begin 2025 een expertbijeenkomst georganiseerd rond de vraag welke vervolgstappen genomen kunnen worden om de infrastructuur voor sociale veiligheid verder te verbeteren.

Aanbieding rapport fristiek, foto Marieke Balk

Het [rapport](#) *De toekomst van de fristiek* werd op 23 januari gepresenteerd in de Friese Statenhal. Aanleiding voor het adviestraject was de zorgelijke situatie waarin de academische studie van het Fries zich bevindt. Van de vijf leerstoelen die er in de jaren negentig waren is er nog een over, en het aantal universitaire studenten is te klein om de toekomst van de fristiek zeker te stellen. De KNAW pleit in haar advies voor de inrichting van een volwaardige bacheloropleiding Fries rond een fulltime leerstoel, waarvoor de overheid geormerkte financiering beschikbaar moet stellen. Een op te richten Raad voor de Frisistiek moet toezien op het versterken van de samenwerking op het gebied van onderwijs en onderzoek. Het advies werd alom positief ontvangen. Het ministerie van OCW stelde structurele middelen beschikbaar, waarmee de Rijksuniversiteit Groningen plannen voor een nieuwe opleiding Fries verder kan ontwikkelen.

Kwaliteitszorg adviezen

De KNAW hecht grote waarde aan de onafhankelijkheid en de kwaliteit van de adviezen. De adviezen worden daarom altijd onderworpen aan een vorm van peerreview. Het bestuur van de KNAW stelt uiteindelijk alle adviezen vast. Dat doet het bestuur van de KNAW nadat het de commentaren van de reviewers en de argumentatie van de betreffende adviescommissie over de manier waarop het reviewcommentaar is verwerkt, heeft gehoord.

3.2 Wetenschapsbeleid en rol in het nationale bestel

De KNAW laat zich veelvuldig en op diverse manieren horen over ontwikkelingen in het wetenschapsbeleid en in het wetenschappelijke bestel. Dit doet de KNAW middels haar adviesrapporten (zie hoofdstuk 3.1) en via tal van andere kanalen. Zo vertegenwoordigt de president de KNAW in de Kenniscoalitie, zijn er reguliere en specifieke overleggen met de ministeries, in het bijzonder met het ministerie van OCW, nemen bestuursleden

en directie deel aan bestuurlijke overleggen over bijvoorbeeld *open science* of kennisveiligheid, publiceert de KNAW standpunten op haar website en spreekt de president zich uit via interviews. Vaak tracht de KNAW samen op te trekken met andere belangrijke spelers in het wetenschappelijk bestel zoals NWO en UNL. Hieronder wordt een aantal onderwerpen uitgelicht waarover de KNAW zich in 2024 heeft uitgesproken of waarop wij actief zijn geweest.

Kabinetsformatie en bezuinigingen op hoger onderwijs en onderzoek

Na de verkiezingen eind 2023 vond in de eerste helft van 2024 de kabinetsformatie plaats. Gedurende het jaar werd meer duidelijk over de plannen van het nieuwe kabinet, resulterend in een hoofdlijnenakkoord. Zowel in de aanloop naar het hoofdlijnenakkoord als na de bekendmaking daarvan heeft de KNAW zich meerdere malen uitgesproken over de koers van het kabinet. Ook achter de schermen en binnen de Kenniscoalitie heeft de KNAW zich ingespannen voor de noden van de wetenschap en het wetenschappelijke bestel.

Zo maakte de KNAW in mei, samen met de Kenniscoalitie, de [zorgen](#) kenbaar over het hoofdlijnenakkoord. De Kenniscoalitie was (en is nog steeds) bezorgd over de positie van Nederland als kennis- en innovatieland naar aanleiding van het hoofdlijnenakkoord van PVV, VVD, NSC en BBB. De voorgenomen bezuinigingen op het Groeifonds, op het Fonds voor Onderzoek en Wetenschap en op de sectorplannen (zoals dat op dat moment was opgenomen in het akkoord) zijn nadelig voor onderzoek, wetenschap en innovatie en hebben gevolgen voor de publieke investeringen in onderzoek en ontwikkeling. In het hoofdlijnenakkoord viel te lezen dat het Groeifonds wordt uitgefaseerd, het Fonds Onderzoek en Wetenschap met 1,1 miljard euro wordt verlaagd en een korting wordt doorgevoerd van 215 miljoen euro per jaar op de sectorplannen. Deze investeringen waren dringend nodig voor de publieke kennisbasis en het innovatievermogen van Nederland.

In juni bracht de KNAW dit [nogmaals](#) onder de aandacht, samen met De Jonge Akademie. De KNAW en De Jonge Akademie vroegen de coalitiepartners om de bezuinigingen, die in de tekst van het hoofdlijnenakkoord niet worden toegelicht, te heroverwegen. Ze zijn slecht voor het hoger onderwijs en de wetenschap, en ondergraven de ambitie van versterking van de kenniseconomie.

Op Prinsjesdag bleek dat de oproepen vanuit de wetenschap nog weinig effect hadden gehad. De KNAW bleef, met alle andere kennisinstellingen in Nederland, bezorgd over de positie van Nederland als kennis- en innovatieland naar aanleiding van de Prinsjesdagstukken en het eerdere gepresenteerde Regeerprogramma van dit kabinet. Hoewel het kabinet-Schoof vasthoudt aan de ambitie dat Nederland in 2030 3% van het bruto binnenlands product besteedt aan publieke en private investeringen in onderzoek en ontwikkeling, blijven de bezuinigingen van 1 miljard euro op onderzoek en innovatie overeind. Wel bleek dat de minister de zorgen van onderzoekers over de bezuiniging op de sectorplannen serieus heeft genomen en besloten heeft deze te behouden. Tegelijkertijd bleek dat onder aan de streep de forse bezuiniging van 1 miljard euro op onderzoek en innovatie niet van tafel was.

Beeld van de campagne tegen de bezuinigingen

Dat gaf aanleiding tot landelijke protesten, georganiseerd door onder meer de vakbonden en WOinactie. De KNAW [steunde](#) deze protesten en plaatste daarnaast een paginagrote advertentie in twee landelijke dagbladen met daarop de namen van ruim 500 leden van de KNAW en De Jonge Akademie, inclusief Nobelprijswinnaars. Hiermee vroeg de KNAW aandacht voor de gevolgen van de plannen om historisch hard te bezuinigen op onderwijs, onderzoek en innovatie. Tijdens de landelijke demonstratie op het Malieveld in november was de KNAW op bestuurs- en directieniveau en met medewerkers ruim vertegenwoordigd.

De demonstratie en protesten leken enig effect te hebben want een monsterverbond van oppositiepartijen drong bij de coalitie aan op herziening van de OCW-begroting. In december werd daar een akkoord over bereikt. De bezuinigingen op wetenschap bleken echter grotendeels te blijven staan: voor de startersbeurzen is er 217 miljoen euro minder zodat er minder jonge onderzoekers een plek krijgen in de wetenschap. Ook de bezuinigingen op onderzoek (tot 112 miljoen per jaar) blijven staan. Wel is er enige verzachting voor de studenten omdat de langstudeerboete niet doorgaat. Tegelijkertijd worden de universiteiten nog altijd voor 168 miljoen gekort op internationale studenten. De KNAW en partners stellen dat het kabinet met deze bezuinigingen op onderwijs, wetenschap en innovatie een groot risico neemt omdat het daarmee onze toekomstige welvaart, ons welzijn en onze gezondheid op het spel zet.

Ondertussen werden in de Geesteswetenschappen de eerste gevolgen van de bezuinigingen duidelijk. Twee universiteiten staan op het punt om een aantal talenopleidingen als zelfstandige opleiding te schrappen. Om de voor Nederland noodzakelijke expertise te behouden en te borgen, adviseerde de KNAW kort voor de kerst om nu geen onomkeerbare besluiten te nemen over talenstudies (zie ook hoofdstuk 3.1).

Nationaal Groeifonds essentieel voor Nederland

De Tweede Kamer moet vol inzetten op het behoud en aantrekken van nieuwe R&D-intensieve bedrijven. Die [oproep](#) deed de Kenniscoalitie in februari van dit jaar. Voor publiek-private samenwerking in Research & Development (R&D) zijn grootschalige investeringen vanuit de overheid van groot belang. Een voorbeeld is het Nationaal Groeifonds dat met

gerichte investeringen in kansrijke sectoren ook extra investeringen van bedrijven stimuleert. Hiermee worden bruggen geslagen tussen wetenschap, innovatie en toepassing.

Bedreiging van wetenschappers

In juni publiceerden UNL, KNAW en NWO de [Monitor externe intimidatie, haat en bedreiging van wetenschappers](#). Tussen november 2022 en december 2023 zijn er in totaal 45 incidentele en 14 structurele beveiligingsmaatregelen getroffen voor wetenschappers of stafleden van universiteiten, zo bleek uit de monitor. De monitor sluit aan bij het platform WetenschapVeilig (opgericht eind 2022). Uit de monitor blijkt dat vrouwen en jonge onderzoekers extra kwetsbaar zijn en vaker te maken krijgen met intimidatie, haat en bedreiging. Wanneer wetenschappers zich niet meer durven te mengen in het publieke debat, via (sociale) media of op andere manieren, verdwijnt een van de belangrijkste stemmen in dat debat. Als het publiek geen kennis meer kan nemen van wetenschappelijke inzichten, verarmt dat het debat en het democratisch proces.

Nederlandse gedragscode wetenschappelijke integriteit wordt geactualiseerd

Vlak voor de zomer verscheen het evaluatierapport over de gedragscode voor wetenschappelijke integriteit (zie ook hoofdstuk 3.1).

3.3 Klimaat

De wetenschap is bij klimaatproblematiek onmisbaar bij het vaststellen en wegen van feiten en bij het zoeken naar oplossingen. De KNAW kan en wil een bijdrage leveren aan beleidsvorming en in de maatschappelijke discussie over het onderwerp. Ook vanuit De Jonge Akademie, de Akademie van Kunsten en de onderzoeksinstituten van de KNAW is er volop aandacht voor het thema klimaat (zie ook knaw.nl/klimaat).

Klimaatonderzoek Initiatief Nederland

Eind 2023 is het *Klimaatonderzoek Initiatief Nederland* (KIN) opgericht om het klimaatgerelateerde onderzoek in Nederland te verbinden, te verdiepen en te verbreden. De KNAW zit in de klankbordgroep die het KIN-bestuur adviseert en draagt in natura bij. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste activiteiten van het KIN in 2024.

In *februari* diende een consortium een [subsidieaanvraag](#) in om actietrajecten te ontwikkelen en samen te werken in wijken in Rotterdam, Nijmegen, Eindhoven en Zuid-Limburg. In *maart* organiseerde het KIN een [expertconsultatie](#) om vanuit beleid én praktijk een aantal Nederlandse IPCC-auteurs te adviseren in aanloop naar de IPCC-bijeenkomst in Singapore over klimaatverandering in stedelijke gebieden.

In *april* werd het [KIN Pact](#) officieel gelanceerd. Vanuit het pact ontstaan onder andere werkgroepen op het gebied van educatie, *science-policy interface*, klimaatobstructie, en burgersamenpraak. In *mei* begon het [Purpose Accelerator-programma](#). Bij deze samenwerking met het THRIVE institute buigen zeven promovendi met verschillende achtergronden zich over de vraag hoe we met wetenschappelijke inzichten snel maatschappelijke impact

*De wetenschap is bij
klimaatproblematiek
onmisbaar bij het
vaststellen en wegen van
feiten en bij het zoeken
naar oplossingen*

kunnen maken. Ook in *mei* startte de samenwerking met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat voor een reeks Make-atons die adaptatiepaden moeten opleveren voor de Nationale klimaatadaptatiestrategie.

In *december* ging het Transitie Atelier: Verduurzaming van de Wetenschap van start. Op uitnodiging van het ministerie van OCW, NWO en het KIN kwamen vertegenwoordigers van de verschillende wetenschappelijke organisaties samen met bottom-up initiatieven zoals GreenLabs NL, Green Young Academy en Studenten voor Morgen. Hier werden nieuwe ideeën opgehaald over het verduurzamen van de wetenschap.

Wetenschappers en samenwerking bij grote maatschappelijke transities

Op 29 november organiseerde de KNAW een discussiebijeenkomst over de overwegingen van wetenschappers om wel of niet met externe partijen samen te werken aan de benodigde rechtvaardige transities (bijvoorbeeld in de energiesector, de chemische industrie en de watervoorziening) om te leven binnen de planetaire grenzen. Uit de bijeenkomst bleek de wens tot meer onderlinge afstemming tussen academische instellingen. Bijvoorbeeld over de afwegingskaders van de instellingen of over het belang dat aan de minder gevestigde samenwerkingspartners wordt gehecht. De programmacommissie brengt begin 2025 verslag uit aan het KNAW-bestuur over de uitkomst van de discussiebijeenkomst en adviseert over mogelijke vervolgstappen.

3.4 Parlement & Wetenschap

Parlement & Wetenschap is het samenwerkingsverband van de Tweede Kamer met zes nationale wetenschapsorganisaties. Naast De Jonge Akademie en de KNAW zijn dat NFU, NWO, TNO en UNL. In 2024 sprak de Vereniging Hogescholen haar intentie uit tot toetreding in 2026. Ook startte het gesprek met de Eerste Kamer over deelname aan het samenwerkingsverband. Parlement & Wetenschap heeft tot doel Kamerleden wetenschappelijke kennis en inzichten aan te reiken die ze kunnen benutten in het parlementaire proces. Een beschrijving van de instrumenten is te vinden op de [website](#) van Parlement & Wetenschap.

Inspecteur-generaal Inspectie belastingen, toeslagen en douane Bart Snels en moderator Esther van Rijswijk tijdens het minisymposium Toezicht nieuwe stijl, foto Tweede Kamer

In 2024 zijn 28 netwerkverkenningen uitgevoerd en werden twaalf wetenschappelijke factsheets geschreven over negen onderwerpen. Ook werden vier wetenschapstoetsen afgerond en gepresenteerd. Voor vijftien rondetafelgesprekken en andere gesprekken werden via Parlement & Wetenschap wetenschappers uitgenodigd. Door de buitenlandcommissies van de Tweede Kamer werden drie ontbijtbijeenkomsten Parlement & Wetenschap georganiseerd. Eén over voedselzekerheid (met de drie auteurs van een factsheet over dit thema) en twee ter voorbereiding van werkbezoeken, aan respectievelijk Brazilië en Suriname, en Armenië en Georgië.

Op 20 maart organiseerden we een (besloten) ontbijtbijeenkomst waar nieuwe Tweede Kamerleden onder andere kennis konden maken met de wetenschapstoets Parlement & Wetenschap. In totaal waren er dertien Kamerleden, tien fractiemedewerkers en een dertigtal stafmedewerkers van de Kamer present.

Op 12 juni hielden we het (jaarlijkse) [minisymposium Parlement & Wetenschap](#). Het thema van deze editie was *Toezicht nieuwe stijl: voor kabinet, parlement én samenleving*. Het zeer goed bezochte minisymposium bood de Tweede Kamerleden onder andere handvatten voor de beoordeling van het wetsvoorstel Wet op de rijksinspecties. Het minisymposium voorzag duidelijk in een behoefte: de zaal was overvol. Zie voor meer informatie (programma, journalistiek verslag) de [website van P&W](#).

Op 9 september vond het voorzittersoverleg Parlement & Wetenschap plaats. De Tweede Kamervoorzitter ontving de voorzitters van de wetenschapsorganisaties achter Parlement & Wetenschap om te spreken over de voortgang van de samenwerking. Een opsteker was dat de Kamervoorzitter twee dagen na dato de plenaire vergadering opende met een terugblik op het overleg, waarbij hij het belang van samenwerking met de wetenschapsorganisaties onderstreepte.

3.5 Internationale samenwerking

Beleid en activiteiten

Het bevorderen van internationale samenwerking is een van de vier ambities in de *Strategische agenda 2021-2025*. De KNAW focust hierbij op drie gebieden:

1. *Science for policy*: op wetenschappelijk onderzoek gebaseerd beleidsadvies.
2. *Policy for science*: het behartigen van de belangen van de wetenschap bij beleidsmakers.
2. *Science diplomacy*: het inzetten van wetenschap(pers) voor diplomatieke doeleinden.

Het internationale beleid van de KNAW wordt op bestuurlijk niveau gecoördineerd door de portefeuillehouder internationale zaken (momenteel president Marileen Dogterom) en inhoudelijk gesteund door de Overlegstructuur Internationale Zaken, bestaande uit leden die de Akademie vertegenwoordigen in besturen en raden van internationale (koepel)organisaties. Dit is momenteel het geval in de besturen van ALLEA, EASAC en FEAM (zie bijlage f voor een overzicht van internationale organisaties waar de KNAW lid van is).

Op verzoek van de koepels nomineert de Akademie regelmatig experts voor wetenschappelijke werkgroepen. De belangrijkste thema's in de wetenschappelijke beleidsadviesing zijn nog steeds klimaat en gezondheid, naast toenemende aandacht voor de rol van AI. Adviezen op het gebied van wetenschapsbeleid richten zich op zaken als wetenschappelijke integriteit, digitale ontwikkelingen, *open science* en *Erkennen en Waarderen*. In Europa worden ervaringen en *best practices* op het gebied van wetenschappelijke beleidsadviesing onder andere uitgewisseld binnen het European Science Advice Forum (ESAF), dat in november 2024 samenkwam in Rome. In mei was ESAF-voorzitter Maria Chiara Carrozza bovendien hoofdspreker op de KNAW-Akademiedag met als thema *Wetenschap kent geen grenzen*.

Het Global Science Forum van de OESO, waar de KNAW op verzoek van het ministerie van OCW aan deelneemt, kwam in april voor de vijftigste keer samen. Dit jubileum viel samen met een *Multistakeholder high-level Dialogue* voorafgaande aan de *OECD Science and Technology Policy Ministerial meeting* in Parijs. ALLEA, de Europese koepel van academies, vierde in mei haar dertigjarig bestaan tijdens de algemene vergadering in Berlijn.

Publicaties van internationale organisaties met bijdrage vanuit de KNAW:

Publicatie	Organisatie
One Health Governance in the European Union	SAM (SAPEA)
Artificial Intelligence (AI) in Science	SAM (SAPEA)
Statement in Support of Secondary Publication Right for Scholarly Articles	ALLEA
Equity, Diversity, And Inclusion in the European Academies	ALLEA
Towards Net Zero In European Academies	ALLEA
Statement on Research Collaboration and Research Security in a Shifting Geopolitical Landscape	ALLEA

Waar relevant en mogelijk worden internationale activiteiten en adviesrapporten onder de aandacht gebracht op de website of tijdens bijeenkomsten. Ook treden leden en andere wetenschappers op voorspraak van de KNAW regelmatig op als spreker of adviseur bij internationale bijeenkomsten. Voor de vereniging Neth-ER, die de belangen van het Nederlands kennisveld in Brussel behartigt, droeg de KNAW bijvoorbeeld bij aan bijeenkomsten over kennisveiligheid en over het volgende Europese kaderprogramma voor onderzoek en innovatie.

Naast samenwerking binnen koepelorganisaties onderhoudt de KNAW bilateraal contact met zusteracademies en andere relevante partijen in Europa en daarbuiten. Samen met de Franse Académie des Sciences, de Duitse nationale academie Leopoldina, De Poolse Academie van Wetenschappen (PAN) en de Oostenrijkse Academie van Wetenschappen (ÖAW) initieerde de KNAW in de aanloop naar de Europese parlementsverkiezing in mei de publicatie van een statement getiteld *De toekomst van Europa hangt af van robuuste, open en vrije wetenschap en onderwijs*. Dit statement werd getekend door de presidenten van de academies van alle 27 Europese lidstaten.

Kennissmissie en bezoeken

Op uitnodiging van het ministerie van OCW nam KNAW-president Marileen Dogterom in april 2024, samen met De Jonge Akademie-lid Daphina Misiedjan, deel aan de kennissmissie naar het Caribisch deel van ons koninkrijk (Aruba en Curaçao) met als doel de samenwerking op het gebied van onderwijs en wetenschap te verdiepen en uit te breiden. Mede naar aanleiding van eerdere kennissmissies naar Zuid-Afrika (2023) en Indonesië (2022) nam de KNAW verder deel aan vervolgontrouningen met beide landen.

Vicepresident Brenda Penninx reisde in oktober 2024 naar het jaarlijkse Science and Technology in Society Forum in Kyoto (Japan). Daar lichtte zij onder andere tijdens de *Presidents of Academies meeting* het programma *Erkennen en waarderen* toe. Tijdens het bezoek aan Japan vond ook een bilaterale kennismaking met de president en vicepresident van de Japanse academie (Science Council of Japan) plaats en organiseerde de KNAW in samenwerking met NWO en OCW een rondetafelgesprek op de Nederlandse ambassade in Tokio. Hier werd over kennisveiligheid gesproken met vertegenwoordigers van de Japanse wetenschapsfinancier (Japan Science and Technology Agency) en het Japanse ministerie van wetenschap.

Eveneens in oktober bracht de president van de Chinese academie (CAS) een bezoek aan Nederland. Tijdens dit bezoek werd een Memorandum of Understanding tussen de twee academies ondertekend om een raamwerk te bieden voor mogelijke hernieuwde samenwerking in onderzoek en wetenschapsgerelateerde activiteiten. De overeenkomst is bedoeld voor samenwerkingen tussen beide genootschappen en tussen de KNAW-instituten en onderzoeksinstituten van de Chinese academie. Tijdens het bezoek spraken beide academies de intentie uit om gezamenlijk webinars en andere online bijeenkomsten te organiseren.

In november organiseerden de Spaanse ambassade in Nederland en de vereniging van Spaanse wetenschappers in Nederland (CENL) in samenwerking met de KNAW een conferentie onder het motto *Wetenschap als brug – La Ciencia como puente*. De conferentie had tot doel om ruimte te creëren voor dialoog en samenwerking en nieuwe banden te bevorderen tussen wetenschappers, professionals en institutionele vertegenwoordigers van beide landen. Hoofdsprekers waren Marileen Dogterom en Francisco Colomer, programmadirecteur bij Spaanse ministerie van wetenschap. Verder waren er paneldiscussies met prominente wetenschappers en beleidsmakers uit beide landen.

Tot slot ontving de KNAW in december vertegenwoordigers van het Istituto Italiano di Cultura in Amsterdam en van de Italiaanse ambassade om te spreken over het versterken van de bilaterale band tussen Nederland en Italië op het gebied van wetenschap. Dat kan onder andere via het bevorderen van samenwerkingen tussen Nederlandse en Italiaanse onderzoeksinstituten, bijvoorbeeld door het faciliteren van bezoeken tussen beide landen.

1

2

3

4

5

6

8

7

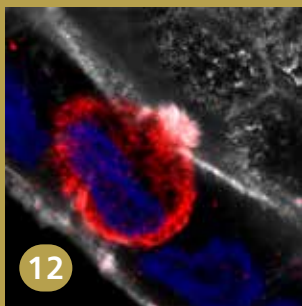
9

11

10

12

1. Open dag, 14 november 2024, DANS. 2. Publieks rondleiding door het Herseninstituut. 3. Digitalisering brieven A.L.G. Bosboom-Toussaint, Huygens Instituut. 4. Biodiversiteit, Westerdijk Instituut. 5. Tentoonstelling Ontmoet Rosa Luxemburg, IISG. 6. Artist in residence, vloer door Tom Heerschop, Meertens Instituut. 7. Voorstelling Schitterende schaduw, Farida Nabibaks, KITLV. 8. Presentatie *Academische vrijheden: wat staat er op het spel?*, NIAS. 9. Publicatie *Rapport van de Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen 2050*, NIDI. 10. Zweefvliegen bij het NIOO. 11. Nominatie voor de British-Kuwait Friendship Society Book Prize 2024, NIOD. 12. Tuftcellen in menselijke darmen, *Nature*, Daniel Krueger, Hubecht Instituut.

4. INSTITUTEN

4.1 Onderzoeksbeleid en kwaliteitszorg

SEP-evaluaties in 2024

Elk instituut van de KNAW wordt eens in de zes jaar door een onafhankelijke commissie geëvalueerd conform het landelijke *Strategy Evaluation Protocol (SEP)* en de KNAW-handleiding bij het SEP. In 2024 zijn zeven KNAW-instituten geëvalueerd. Hieronder lopen we de bevindingen per instituut kort langs. De opvolging van de aanbevelingen van de evaluatiecommissies en de voorbereidingen van toekomstige evaluaties zijn een terugkerend bespreekpunt tijdens de periodieke bestuurlijke overleggen tussen de KNAW-directie en de directies van de KNAW-instituten. De meest recente zelfevaluatierapporten, evaluatierapporten en bestuurlijke reacties zijn openbaar beschikbaar via de [speciale pagina](#) op de KNAW-website.

HuC

In 2024 is het Humanities Cluster (HuC) geëvalueerd, bestaande uit het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG), het Meertens Instituut, het Huygens Instituut, de twee interdisciplinaire onderzoekslabs NL-Lab en DHLab, de afdeling Digitale Infrastructuur (DI) en de afdeling Operational Management. De commissie die de evaluatie over de periode 2018-2023 uitvoerde, laat zich lovend uit over de uitstekende en sterke academische reputatie van de instituten en beschouwt de output van de instituten als zeer impactvol. Hierbij benoemt de commissie specifiek de maatschappelijke relevantie van het onderzoek, de vele initiatieven en projecten rondom *citizen science* en het actieve en uitgebreide netwerk van academische, commerciële en maatschappelijke partners. Zo prijst de commissie de bijdrage die het IISG levert aan de verbetering van de publieke bewustwording over onderwerpen als migratie, de vele mediaoptredens van onderzoekers van het Meertens Instituut en de focus op ondervertegenwoordigde stemmen bij de verkenning van de geschiedenis van Nederland door het Huygens Instituut. De commissie merkt verder op dat de doorgevoerde organisatieveranderingen ten goede komen aan de strategische waarde van het HuC en de individuele instituten, en dat het HuC er als paraplu-organisatie goed in slaagt om de onderzoeksagenda's van de drie instituten te ondersteunen. De commissie is met name onder de indruk van de innovatieve interdisciplinaire labs, het zeer succesvolle Grants Team, en de technische expertise op het gebied van duurzame digitale infrastructuur en datamanagement binnen de afdeling Digitale Infrastructuur. Een belangrijke aanbeveling van de commissie is om te reflecteren op de rollen

van en samenwerking tussen de verschillende onderdelen van het HuC en de bestuurs- en organisatiestructuur. Ook raadt de commissie aan om de communicatiestrategie te professionaliseren en het communicatieteam uit te breiden, om zo de maatschappelijke impactagenda's van de HuC-instituten te bevorderen. Een aandachtspunt volgens de commissie is de ondersteuning voor de bescherming en veiligheid van onderzoekers die werken aan potentieel controversiële onderzoeksonderwerpen. Andere aanbevelingen richten zich op mogelijkheden voor samenwerkingen, strategisch personeelsplanning, en het benoemen van de nationale rol van de instituten in de strategische doelstellingen. Het HuC en de KNAW-directie hebben in de bestuurlijke reactie op het evaluatierapport laten weten dat zij dankbaar zijn voor de waardevolle aanbevelingen van de commissie, die de basis zullen vormen voor de aangepaste missie, visie en strategie voor het HuC.

NIOO

De evaluatiecommissie die het onderzoek van het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW) in de periode 2018-2023 beoordeelde, concludeert dat het instituut in de afgelopen zes jaar een uitmuntend fundamenteel onderzoeksprogramma heeft uitgevoerd en een indrukwekkende maatschappelijke impact heeft gerealiseerd. Met het onderzoek heeft het NIOO een belangrijke bijdrage geleverd aan het vergroten van kennis over het functioneren van bodem- en waterecosystemen en de gevolgen van milieuveranderingen en menselijke invloeden op deze ecosystemen. De commissie spreekt daarnaast haar waardering uit over de grote stap die is gezet op het gebied van *open science*, de inzet voor het bevorderen van nationale samenwerking via verschillende netwerken en het stimuleren van nationaal en internationaal onderzoek door de ontwikkeling van onderzoeksinfrastructuur en collecties. De uitstekende onderzoeksinfrastructuur en academische cultuur zorgen voor een aantrekkelijke omgeving voor jonge onderzoekers. De commissie beschouwt het NIOO-KNAW als een zeer levensvatbaar instituut met een doordachte visie voor de toekomst. De belangrijkste aanbevelingen van de commissie voor de komende periode betreffen: de implementatie van het strategisch plan *Ecology for life! (2024-2029)* met speciale aandacht voor de maatschappelijke impactstrategie en het versterken van de wereldwijde zichtbaarheid en wetenschappelijke autoriteit van het NIOO. Verder adviseren ze het instituut om bij de werving van personeel de instituutsdoelstellingen als uitgangspunt te nemen en te sturen op het vergroten van de diversiteit op senior-niveau. Het NIOO en de KNAW-directie hebben in de bestuurlijke reactie op het evaluatierapport laten weten dat zij verheugd zijn met de positieve evaluatie van het instituut en dat zij zich goed kunnen vinden in de aanbevelingen. Het instituut zal hier de komende periode mee aan de slag gaan.

NIOD

De commissie die de evaluatie van het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies (NIOD) over de periode 2018-2023 uitvoerde, constateert dat het NIOD een robuust instituut is met een stimulerend intellectueel klimaat en een open, op samenwerking gerichte academische cultuur. Volgens de commissie vormt het NIOD een ware aanwinst voor de Nederlandse samenleving; het instituut overtreft zelfs de verwachtingen die men bij de oprichting in 1945 had door zichzelf in de loop der jaren steeds

opnieuw uit te vinden. Een belangrijke conclusie van de evaluatiecommissie is dat de rol van het NIOD als collectiebeherend instituut in grote mate zijn rol als aanjager van (inter) nationale netwerken versterkt. De commissie is ook onder de indruk van de uitstekende kwaliteit van het onderzoek en prijst het NIOD voor zijn inspanningen op het gebied van *citizen science* en voor het bereiken van veel verschillende niet-wetenschappelijke doelgroepen. Ten aanzien van de levensvatbaarheid concludeert de commissie dat het NIOD substantiële vooruitgang heeft geboekt in de versterking van haar organisatorische basis en goed is toegerust om toekomstige uitdagingen aan te gaan. Een aandachtspunt voor de komende periode is het behoud van voldoende focus in het onderzoek, waarbij de commissie het instituut aanraadt zich te richten op gewelddadige conflicten en onderdrukkende regimes die een link hebben met Nederland. Daarnaast adviseert de commissie het NIOD om het concept van *massaal geweld* aan te scherpen. Andere aanbevelingen richten zich op de ondersteuning van carrière mogelijkheden van junior onderzoekers; het verankeren van de innovatieve digitale methoden in alle onderzoeksteams; het integreren van de communicatiestrategie – met name op het gebied van academische vrijheid en individuele veiligheid – in de onderzoeksfilosofie; het verbeteren van de HR-processen; en het ontwikkelen van promovendibeleid. Het NIOD en de KNAW-directie hebben in de bestuurlijke reactie op het evaluatierapport laten weten dat zij dankbaar zijn voor de waardevolle analyses en aanbevelingen van de commissie. Deze bieden stimulans en inspiratie voor de verdere ontwikkeling van de strategie van het instituut.

DANS

In 2024 is ook DANS (Data Archiving and Networked Services) door een externe commissie geëvalueerd over de periode 2017-2023. Aangezien het SEP zich richt op evaluaties van onderzoeksinstituten en DANS geen onderzoeksinstituut is, heeft de beoordeling van DANS plaatsgevonden in de geest van het SEP. De gehanteerde beoordelingscriteria zijn aangepast aan de positie en missie van DANS. De evaluatiecommissie was onder de indruk van de impact die DANS in de afgelopen periode heeft gehad als dienstverlener en expertisecentrum op het gebied van research data management in Nederland en daarbuiten. DANS onderscheidt zich als een nationale hub en een cruciaal knooppunt binnen internationale netwerken voor de innovatie van het beheer van onderzoeksgegevens. Voor de toekomst ziet de commissie een sleutelrol voor DANS in een betere coördinatie van de verschillende nationale en internationale initiatieven en projecten in het steeds complexere veld van onderzoeksdatamanagement. De commissie adviseert dat het instituut een heldere visie en toekomststrategie ontwikkelt waarin het instituut prioriteit aanbrengt in de domeinen waaraan het diensten verleent en waarin (ook) gezocht zal worden naar intensivering van samenwerking met andere partijen. Verder adviseert de commissie dat DANS de trainingsactiviteiten uitbreidt naar een bredere groep gebruikers en grotere diversiteit aan disciplines/onderzoeksactiviteiten. DANS is een instituut van KNAW en NWO. De gezamenlijke bestuurlijke reactie van KNAW en NWO op het evaluatierapport is in voorbereiding. Deze zal in 2025 worden gepubliceerd op de KNAW-website.

NIAS

Eind 2024 vond de evaluatie plaats van het Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences (NIAS) over de periode 2018-2023. Net als bij DANS geldt voor NIAS dat het geen onderzoeksinstituut is en dat de beoordeling daarom heeft plaatsgevonden in de geest van het SEP, maar met aanpassing van de beoordelingscriteria aan de positie en missie van het instituut. Het evaluatierapport zal in 2025 gereed zijn en vervolgens samen met de bestuurlijke reactie worden gepubliceerd op de KNAW-website.

4.2 Nieuwe leerstoelen en nieuwe benoemingen tot hoogleraar

De KNAW hecht veel waarde aan de samenwerking tussen haar instituten en de universiteiten. Een onderdeel van deze samenwerking is de vestiging van bijzondere leerstoelen³ en de benoeming van KNAW-onderzoekers op bijzondere en gewone leerstoelen. Dit vergroot ook de meerwaarde van de instituten in het Nederlandse kennislandschap. Momenteel zijn er 81 leerstoelen in Nederland waarop een KNAW-onderzoeker is benoemd als hoogleraar. In 31 gevallen betreft het een bijzondere leerstoel die gevestigd is vanwege de KNAW. KNAW-onderzoekers zijn (bijzonder) hoogleraar bij de Universiteit van Amsterdam (17), Universiteit Utrecht (15), Universiteit Leiden (12), Vrije Universiteit Amsterdam (10), Rijksuniversiteit Groningen (9), Radboud Universiteit (5), Erasmus Universiteit Rotterdam (4), Universiteit Wageningen (4), Technische Universiteit Delft (1), Technische Universiteit Eindhoven (1), Universiteit Maastricht (1), Universiteit Twente (1) en Universiteit van Tilburg (1).

Nieuwe benoemingen in 2024:

- Suzanne McGowan (NIOO) is met ingang van 1 januari 2024 benoemd tot bijzonder hoogleraar dynamiek van aquatisch ecosystemen vanwege de KNAW aan de Universiteit Utrecht.
- Matthias van Rossum (IISG) is met ingang van 1 februari 2024 benoemd tot bijzonder hoogleraar Global Histories of Labour and Colonialism aan de Radboud Universiteit.
- Francio Guadeloupe (KITLV) is met ingang van 20 mei 2024 benoemd tot bijzonder hoogleraar publieke antropologie van koninkrijksrelaties vanwege de KNAW aan de Universiteit van Amsterdam.
- Wouter Veenendaal (Universiteit Leiden) is met ingang van 23 mei 2024 benoemd tot bijzonder hoogleraar koninkrijksrelaties vanwege de KNAW aan de Universiteit Leiden.
- Steven Declerck (NIOO) is per 1 oktober 2024 benoemd tot hoogleraar ecologie, evolutie en biodiversiteitsbehoud aan de KU Leuven.

³ Bijzondere leerstoelen worden gevestigd door een buitenuniversitaire rechtspersoon, zoals de KNAW, conform artikel 9.53 van de WHW.

4.3 Dierproeven

Hoewel er hard aan de weg wordt getimmerd met de ontwikkeling van proefdiervrije methoden, zijn er, onder andere op het gebied van de fundamentele wetenschappen, nog steeds dierproeven nodig. Dat geldt ook voor onderzoek dat onder de KNAW plaatsvindt, bij het Hubrecht Instituut voor Ontwikkelings- en Stamcelbiologie (HI), het Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO), en het Nederlands Herseninstituut (NIN). De Functionarissen Dierenwelzijn, Dierenarts en Instantie voor Dierenwelzijn van de KNAW adviseren over, en houden toezicht op, uitvoering van dit onderzoek. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de belangrijkste cijfers en ontwikkelingen rondom het proefdiergebruik in 2024.

4.3.1 Beleid

Vervanging, Vermindering en Verfijning: het 3V-fonds

De KNAW zet in op Vervanging, Vermindering en Verfijning, de zogeheten 3V's. Vervanging duidt op alternatieven, zoals een andere diersoort of een cellijn of een diervrij systeem. Het uitgangspunt voor de KNAW is dat dierproeven alleen *dán* mogen worden uitgevoerd als er geen enkele andere manier is om de voorliggende vraag te beantwoorden. Als vervanging mogelijk is, zal dit worden gedaan. Vermindering betekent dat wanneer een dierproef noodzakelijk is, de KNAW kijkt of de proeven mogelijk zijn met minder proefdieren. Dat kan bijvoorbeeld door een andere proefopzet. Verfijning is gericht op het verminderen van het ongerief bij de proefdieren. Voorbeelden zijn betere huisvesting en verzorging, verfijnde technieken en geavanceerdere apparatuur.

Sinds 2008 stelt de KNAW aan haar onderzoekers jaarlijks € 100.000 beschikbaar uit het 3V-fonds om maatregelen te financieren die kunnen zorgen voor vervanging, vermindering en verfijning van dierproeven. In 2024 zijn er twee aanvragen ingediend, die beide zijn gehonoreerd. De eerste aanvraag is een pilotstudie naar een dierproefvrije methode om hematopoëtische stamcellen *in vitro* te maken en te manipuleren. Een tweede aanvraag betreft het gebruik van veren voor de monitoring van infectieziekten in wilde vogels.

Zorgvuldige selectie van diersoorten

Bij het onderzoek in de drie KNAW-instituten die met proefdieren werken, wordt per proef zorgvuldig nagegaan of proefdieren strikt noodzakelijk zijn en welke proefdieren het beste zijn voor de proef. Uitgangspunt is dat een proef niet met een gewervelde diersoort wordt uitgevoerd als het antwoord op de onderzoeksvraag ook op een andere manier kan worden gevonden. De diersoorten waarmee binnen de KNAW in 2024 is gewerkt, zijn huismuis (*Mus musculus*), bruine rat (*Rattus norvegicus*), Egyptische stekelmuis (*Acomys cahirinus*), resusaap (*Macaca mulatta*), Afrikaanse klauwpad (*Xenopus laevis*), zebravis (*Danio rerio*) en 175 verschillende soorten inheemse vogels. Hierbij zij opgemerkt dat er ook onderzoek is verricht met tal van ongewervelde diersoorten. Die gelden voor de wet echter niet als proefdieren.

Transparantie

Als ondertekenaar van de Nederlandse Transparantieovereenkomst Dierproeven verplicht de KNAW zich maatschappelijke verantwoording af te leggen over het gebruik van proefdieren. De cijfers in dit jaarverslag vormen daarvan een onderdeel. De openheid over dierproeven brengt echter dilemma's met zich mee. De KNAW kan niet alles melden, onder andere doordat te veel openheid de veiligheid van de onderzoekers in gevaar kan brengen en doordat sommige onderzoeksgegevens concurrentiegevoelig zijn. Daarom zoekt de KNAW steeds naar een balans tussen openheid, vertrouwelijkheid en veiligheid.

Competenties

Iedereen die met proefdieren werkt, moet hiervoor bevoegd (gekwalificeerd) en bekwaam (competent) zijn. Waar de wet duidelijke criteria stelt als het gaat om bevoegdheid, is dit minder het geval bij bekwaamheid. In 2024 zijn er grote stappen gezet richting een systeem om de bekwaamheden van alle medewerkers in de KNAW-proefdierketen op een inzichtelijke en navolgbare wijze te toetsen en administreren.

Implementatie van nieuwe regelgeving

Om aan de eisen uit het Uitvoeringsbesluit 2020/569/EU te voldoen, heeft de Centrale Commissie Dierproeven een handreiking doen uitgaan met betrekking tot "het genereren, fokken, genotyperen, monitoren en houden van genetisch gewijzigde dieren". Per 2024 dienen de ingrijpende, aanwijzingen uit deze handreiking te zijn geïmplementeerd. De Instantie voor Dierenwelzijn heeft hiertoe beleid opgesteld, en de instituten geholpen dit vorm te geven in de bedrijfsvoering en administratie.

4.3.2 Cijfers

Aantal dierproeven

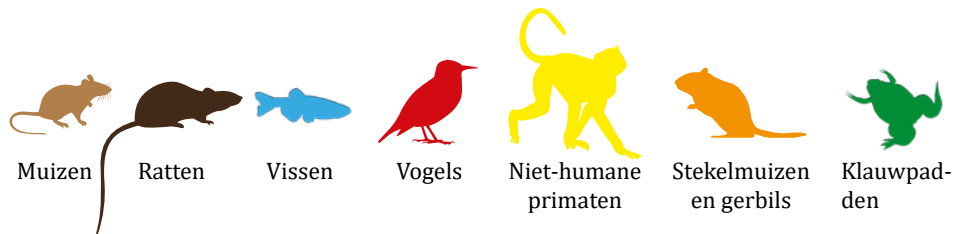
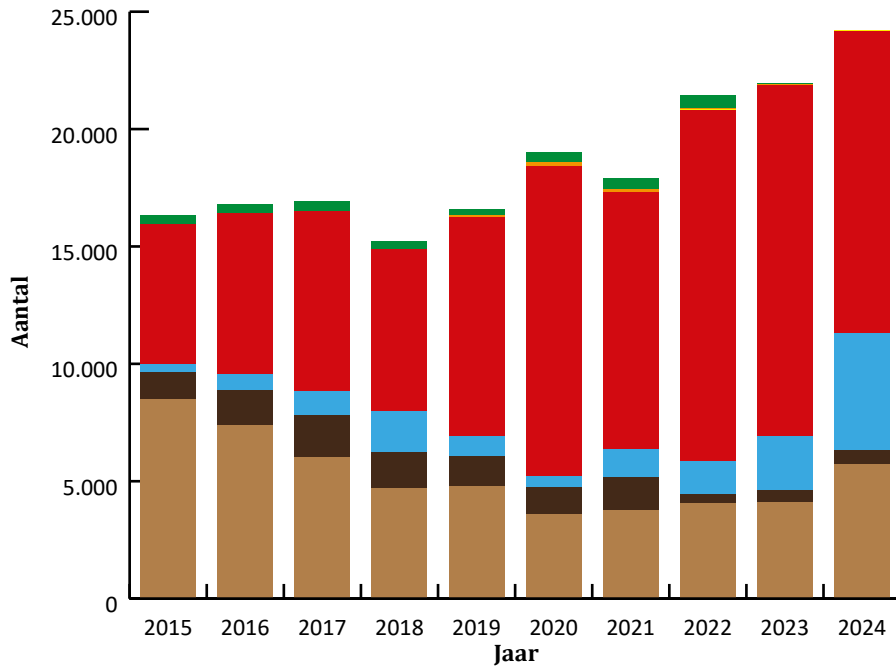
Een dierproef is het gebruik van één dier voor één proef. Als een dier aan verschillende dierproeven meedoet, telt het dier dubbel mee. Alleen dierproeven die in 2024 zijn afgerond, worden weergegeven. Onder de KNAW-vergunning zijn in totaal 24.207 dierproeven verricht, verdeeld over de volgende diersoorten en instituten:

	NIN	NIOO	Hubrecht Instituut
Muizen	2.318		3.428
Ratten	569		
Stekelmuizen			1
Resusapen	1		
Vogels		12.854	
Klauwpadden			27
Zebravissen			5.009

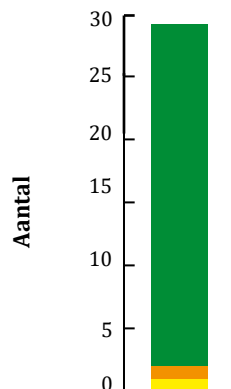
Trend

Sinds 2022 neemt het aantal dierproeven op de KNAW-vergunning weer toe. In 2024 zijn er onder de KNAW-vergunning 2.269 dierproeven meer verricht dan in 2023. De grootste veranderingen vonden plaats in het aantal proeven op vogels (een incidentele afname),

vissen (een structurele toename door het registratieplichtig worden van genotypering door middel van afname van een stukje vin), en muizen (door nieuwe regelgeving omtrent 'fok met ongerief' zijn er structureel meer dieren geregistreerd).

Aantal niet-humane primaten, stekelmuizen en gerbils, en klauwpadden in 2024

Lot van dieren gebruikt in proef

Bij veel dierproeven is de dood van het proefdier onderdeel van het experiment, bijvoorbeeld omdat onderzoek aan weefsels noodzakelijk is. Dit is echter niet altijd het geval. Wilde dieren waarop kortstondig een proef is uitgevoerd (bijvoorbeeld een kleine bloedafname) worden meteen weer vrijgelaten. Sommige dieren kunnen, mits daartoe geschikt verklaard door de dierenarts en de Instantie voor Dierenwelzijn, eventueel aan een volgend experiment deelnemen. Wanneer zij alsnog worden gedood, wordt dit geregistreerd als 'dood na proef'. Ook dieren waarop de proef in een voorgaand jaar is gerapporteerd, maar die pas in het huidige rapportagejaar zijn gedood, worden zo vermeld.

		Dood tijdens proef	Dood na proef	In leven	Vrijgelaten
Muizen		5.681	31	34	
Ratten		545		24	
Stekelmuizen		1			
Resusapen		1	1		
Vogels		171	2		12.693
Klauwpadden		27			
Zebravissen		5.009			

Ongerief

De ongeriefscategorieën (zoals gedefinieerd in bijlage VII van EU-Richtlijn 2010/63/EU) per experiment zijn hieronder weergegeven. In verreweg de meeste gevallen was dit ongerief in lijn met wat vooraf is ingeschat. In een aantal gevallen werd een muis op advies van de dierenarts voortijdig gedood, vanwege complicaties na een chirurgische ingreep, het onverwachte ontstaan van een tumor of na bijtwonden van een kooigenoot. Het ondervonden werkelijke ongerief is hierdoor groter dan van tevoren was verwacht, en aangepast naar 'ernstig'. Ook als een dier dood in het verblijf werd aangetroffen zonder dat de doodsoorzaak kon worden vastgesteld, is hier als voorzorg als 'ernstig ongerief' ingeschaald.

ONGERIEF		Terminaal onder anesthesie	Licht	Matig	Ernstig
Muizen		259	3363	2071	53
Ratten		11	69	489	
Stekelmuizen			1		
Resusapen				1	
Vogels			11570	1284	
Klauwpadden			27		
Zebravissen			3075	1850	84

Doel van de dierproeven

Veruit de meeste dierproeven vonden plaats in het kader van fundamenteel onderzoek of bescherming van de natuurlijke omgeving (in het belang van gezondheid en welzijn van mensen of dieren). Daarnaast werden er proeven uitgevoerd in het kader van onderwijs en translationeel onderzoek. Ten slotte geldt fok van dieren die door hun genenpakket kans lopen op ongerief ook als een dierproef.

Doel	Aantal proeven
Fundamenteel onderzoek	8.314
Translationeel onderzoek	208
Bescherming natuurlijke omgeving	10.096
Fok met ongerief	5.351
Onderwijs	238

Dieren gedood zonder te zijn ingezet voor een dierproef

De dierfaciliteiten van de instituten fokken een groot deel van de gebruikte proefdieren, die in veel gevallen genetisch zijn gewijzigd. Dieren die in fok zijn gebruikt en niet in proeven worden gebruikt, worden als zij op leeftijd raken gedood, en geregistreerd als 'dood na fok'. Dieren uit fok die niet bruikbaar zijn voor dierexperimenten (wegens bijvoorbeeld het verkeerde genotype of overtolligheid) en daarom worden gedood, worden geregistreerd als 'dood vóór fok of dierproef'. Dat laatste geldt ook voor een aantal vogels dat voortijdig stierf door een nog onbekende medische oorzaak. In totaal werden 39.305 dieren gedood of stierven zonder in een dierproef te worden gebruikt. Voor de drie instituten gaat het om de volgende aantallen:

	NIN		NIOO		Hubrecht Instituut	
	Dood vóór fok of dierproef	Dood na fok	Dood vóór fok of dierproef	Dood na fok	Dood vóór fok of dierproef	Dood na fok
Muizen	4.085	1.089			11.533	2.869
Stekelmuizen					76	18
Vogels			92			
Zebravissen					4.883	14.660

Genetische achtergrond van de proefdieren

Van de in totaal 63.525 dieren die gebruikt zijn in dierproeven, of gedood zijn zonder voorproeven te zijn ingezet, was (65,0 %) genetisch gewijzigd. Het gaat hier om muizen, ratten en zebravissen:

	Genetisch gewijzigd	Niet genetisch gewijzigd	Perc. genetisch gewijzigd
Muizen	17.694	25.322	41,1%
Ratten	9	569	1,6%
Zebravissen	23.573	979	96,0%

Instantie voor Dierenwelzijn

In 2024 vergaderde de Instantie voor Dierenwelzijn (IvD) 119 keer. Gemiddeld werden per vergadering ruim zeven stukken behandeld. Naast interne beleidsstukken ging dit vooral om nieuwe projectvergunningaanvragen en studiedossiers, en wijzigingen in, of addenda op, vergunningen en studies.

	NIN	NIOO	HI
Vergaderingen IvD	46	27	46
Projectvergunningaanvragen	4	1	3
Meldingen op projectvergunningen	16	4	10
Nieuwe studiedossiers	60	10	81
Addenda en meldingen op studiedossiers	171	18	172

Intake van nieuwe (gast-)medewerkers

De Functionarissen Dierenwelzijn hebben in 2024 met 121 nieuwe medewerkers een intake gedaan. In 46 gevallen bleken de vooropleiding of beroepskwalificaties niet zonder meer toereikend om in Nederland met proefdieren te mogen werken. Voor deze personen is daarom een aanvraag tot gelijkstelling of ontheffing ingediend bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit.

Aanvraag	Aantal
Gelijkstelling van beroepskwalificaties	10
Ontheffing vooropleiding Dierproevenbesluit 2014	13
Ontheffing artikel 6 lid 1 sub a Dierproevenregeling 2014	23

Extern toezicht

In 2024 heeft er één onaangekondigde inspectie door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit plaatsgevonden. Die was op het Nederlands Herseninstituut.

4.4 Knowledge Transfer Office

Het Knowledge Transfer Office van de KNAW (KTO) faciliteert de onderzoeksinstituten bij het op een verantwoorde manier vergroten van de impact van wetenschap in de brede zin. Het KTO heeft het afgelopen jaar actief bijgedragen aan de compliance-functie onder andere door het uitrollen van het [KNAW kennisbenuttingsbeleid 2023-2028](#). Verder draagt het KTO bij aan het stimuleren van (Europese) wetenschappelijke kennisontwikkeling en faciliteert het de instituten bij het realiseren van impact ten behoeve van de samenleving.

KNAW kennisbenuttingsbeleid 2023-2028

In het KNAW kennisbenuttingsbeleid is er meer aandacht voor transparantie over (subsidie)geldstromen. Het beleid geeft heldere kaders voor eventuele toekomstige (maatwerk) samenwerking per KNAW-instituut met nationale, thematisch of universitaire knowledge transfer offices, doordat helder is welke uitgangspunten de KNAW hanteert bij kennisbenutting en wat er van de KNAW-instituten en onderzoekers verwacht wordt. Het beleid is gebaseerd op verschillende nationale afspraken op het gebied van kennisbenutting, waarbij er binnen deze afspraken specifiek voor de KNAW keuzes zijn gemaakt, bijvoorbeeld ten aanzien van aandeelhouderschap en reputatieschade. De toetsingskaders voor academisch ondernemerschap die in 2024 zijn vastgesteld zijn daar een uitvloeisel van. Als er een nieuwe bevoegdhedenregeling is zullen we met een geüpdatete versie van het kennisbenuttingsbeleid aan de slag gaan.

Business development

Het Knowledge Transfer Office biedt ondersteuning bij het opstellen en gebruik van materialtransfer-overeenkomsten en adviseert over omgang met non-disclosure-overeenkomsten. Ook worden overeenkomsten opgesteld voor gebruik van kennis door derden bijvoorbeeld via een licentieovereenkomst. Bij al deze activiteiten werkt het KTO nauw samen met de afdeling Juridische zaken van de KNAW. Het KTO onderhoudt ook de contacten met en bewaakt sommige verplichtingen van spin-offs van de KNAW. Er zijn in 2024 verschillende onderhandelingen gevoerd over nieuwe licentieovereenkomsten, waarvan er drie zijn afgesloten. Eén daarvan is samen met het UMC Utrecht in het kader van de organoïde-technologie.

In 2024 zijn er meerdere patenten aangevraagd en is voor sommige de internationale patentcooperation-treaty-route opgestart. Ook is een aantal octrooien stopgezet omdat hier geen geschikte valorisatieroute voor kon worden opgezet. Op deze wijze blijven er geen patenten op de plank liggen.

Publiek-private samenwerkingen

Door onderzoekers van de KNAW wordt deelgenomen aan grote publiek-private samenwerkingen. Dit betreft met name consortia in het domein van de levenswetenschappen zoals Oncode Institute en de Dutch Cardiovascular Alliance. Ook heeft het KTO bijgedragen aan de nadere uitrol van succesvolle aanvragen bij het Nationaal Groeifonds, zoals Oncode Accelerator (voorheen Oncode-PACT), Biotech Booster en Holomicrobioom.

Ondersteuning en advies bij het opstellen en indienen van subsidieaanvragen

Een belangrijk onderdeel van het KTO is subsidieadvies. Daarbij adviseert het office wetenschappers van alle KNAW-instituten over de meest passende subsidies voor de fase van hun carrière. Ook leest het desgewenst mee met aanvragen. In 2024 heeft het office 72 ondersteuningsverzoeken voor subsidies afgehandeld, naar tevredenheid van de onderzoekers.

Organisatie van trainingen

Het KTO heeft verschillende trainingen georganiseerd voor en door medewerkers van KNAW-instituten, sommige in samenwerking met RVO en andere met inhuur van externe trainers:

- Individual grants & CV building – april
- Marie Curie postdoctoral fellowship – mei
- ERC- starting and consolidator grant – mei
- Veni-training – juni, november en december
- Funding masterclasses – juli, augustus, september en november (zie hierna)
- KNAW Grant Week – november (zie hierna)

Funding masterclasses

Nieuw dit jaar was de serie Funding masterclasses, georganiseerd met sprekers van diverse KNAW-instituten:

- Research Funding in times of funding cuts: preparing a successful EU Horizon Europe Consortial grant – HuC – juli
- Collaborating with private partners and drafting NDA's: experiences with the do's and don'ts – Westerdijk Instituut – augustus
- How to organize your research journey: a collective effort – KITLV – september
- Writing a successful Horizon Europe Consortial grant – HuC – november

KNAW Grant Week: Getting ready to make an Impact

Dit jaar zijn voor het eerst in samenwerking met het KNAW Centrum voor Loopbaan & Ontwikkeling workshops voor *transferable* en *career-development skills* toegevoegd. Dit als voorbereiding op een mogelijke samenvoeging van de jaarlijkse Grant Week en het tweejaarlijkse PhD and Postdoc event. De KNAW kijkt terug op een geslaagde zevende

editie van de Grant Week met veel workshops over impact als een van de belangrijkste factoren in het laten landen van onderzoek en daarmee ook in het schrijven van een goed onderzoeksvorstel. Onderzoekers uit alle instituten waren vertegenwoordigd. De hoofdsprekers kwamen van De Jonge Akademie, het Herseninstituut, het HuC en de Universiteit Utrecht. Er waren ruim 90 inschrijvingen voor de workshops gedurende de drie dagen met 68 unieke deelnemers.

Funding database

Sinds een aantal jaar heeft de KNAW een abonnement op Research Professional, een uitgebreide researchfunding-database, waarin ook de minder gebruikelijke subsidies te vinden zijn. Het gebruik blijft achter bij de verwachtingen. We hebben met de instituten geëvalueerd hoe waardevol dit is. We overwogen deze dienst op te zeggen en door een (nieuw) systeem te vervangen dat we in het voorjaar 2025 gaan testen voor gebruik.

Strategisch fonds KNAW-instituten

In 2024 is besproken hoe het Onderzoeksfonds KNAW-instituten effectiever ingezet kan worden voor de innovatie en strategische koers van de instituten. Dit resulteerde in de omvorming en financiële uitbreiding van het Onderzoeksfonds tot het Strategisch fonds KNAW-instituten. Het fonds stelt middelen ter beschikking voor de ontwikkeling van nieuwe lijnen die passen in de inhoudelijke en personele strategie van de KNAW-instituten en die aansluiten bij de strategische agenda van de KNAW. In 2024 hebben het Westerdijk Instituut, het NIDI en het HuC voorstellen ingediend en middelen toegezegd gekregen.

4.6 Kerncijfers

In onderstaande tabellen staan de kerncijfers van de instituten van de KNAW, eind 2024, gebaseerd op de interne verantwoording en de eigen informatiesystemen.

Output

In lijn met het programma *Erkennen en waarderen* rapporteert de KNAW in het jaarverslag een beperkt aantal bewust gekozen kwantitatieve gegevens. Deze worden weergegeven op instituutsniveau. De KNAW stuurt niet op *metrics* zoals de *journal impact factor* of H-index. De cijfers geven daarmee een beeld op hoofdlijnen van de resultaten die de instituten hebben bereikt in het verslagjaar. Een kwalitatief verslag per instituut is te vinden in paragraaf 4.7. van dit jaarverslag.

Hieronder staan de wetenschappelijke output en de maatschappelijke publicaties voor zover die door het instituut worden ingevoerd in het onderzoeksinformatiesysteem Pure. Voor de wetenschappelijke output wordt een brede definitie gehanteerd waarbij nadrukkelijk niet alleen peer-reviewed-artikelen worden meegenomen. Er is plaats voor een gevarieerd palet van publicatievormen waarin een onderzoeker een bijdrage kan leveren aan wetenschappelijk werk. Datzelfde geldt voor de maatschappelijke publicaties waaraan, gezien de nationale meerwaarde die de KNAW-instituten vervullen, groot belang wordt gehecht.

Instituut	Wetenschappelijke publicaties ¹							Maatschappelijke (populariserende en professionele) publicaties
	Totaal	Artikelen	% Open access	Dissertaties	Hoofdstukken	Boeken	Rapporten	
DANS	33	1	100%	0	1	1	29	12
Hubrecht Instituut	67	57	91%	10	0	0	0	0
Humanities Cluster ²	24	7	71%	0	10	1	0	26
Huygens Instituut	57	15	80%	0	10	5	1	26
IISG	44	21	52%	0	7	8	0	45
Meertens Instituut	20	14	86%	0	4	1	0	26
KITLV	46	22	82%	1	13	4	0	50
Nederlands Herseninstituut	171	155	88%	15	1	0	0	0
NIDI	78	67	94%	3	4	0	4	49
NIOD	49	14	71%	0	20	7	0	47
NIOO	174	156	89%	11	1	0	2	70
Westerdijk Instituut	86	74	88%	5	0	0	0	2
Totaal	849³	603	87%	45	71	27	36	353

¹) Dit betreft alle publicaties met de kwalificatie *wetenschappelijk*: artikelen (inclusief boek/film/artikel review), hoofdstukken, boeken, *reviews*, rapporten, *editorship special issue*, *entry* voor encyclopedie, *contribution to conference proceeding*, *scholarly text edition*, *reference book*, *conference paper*, *proefschrift*, *online paper*, *web article*.

²) Dit betreft de gegevens van de gedeelde activiteiten van de drie instituten van het Humanities Cluster: het bedrijfsbureau, de afdeling Digitale infrastructuur, het NL-Lab en het DHLab.

³) Het opgetelde totaal van het aantal publicaties bedraagt 849 voor wetenschappelijke publicaties. Daar zitten echter dubbelingen in omdat sommige publicaties auteurs van meerdere instituten hebben. Het ontdubbelde totaal aantal wetenschappelijke publicaties bedraagt 837.

Personeel in loondienst (in fte's)

Instituut	FAO	OBP	OWP	WP-Overig	WP-PHD	WP-PostD	Totaal
DANS	0,0	13,1	33,4	2,8	0,0	0,0	49,3
Hubrecht Instituut	0,0	38,6	62,3	23,3	84,0	54,6	262,8
Humanities Cluster	0,0	61,0	86,4	52,3	20,5	19,4	239,6
KITLV	0,0	5,5	3,0	8,8	5,6	5,0	27,9
KNAW Bureau	19,4	112,9	0,0	0,0	0,0	0,0	132,3
Nederlands Herseninstituut	0,0	26,1	56,4	16,7	42,0	37,4	178,6
NIAS	0,0	6,9	0,8	0,0	0,0	0,0	7,7
NIDI	0,0	5,9	4,2	14,9	13,9	10,0	48,9
NIOD	0,0	12,5	24,1	25,7	4,7	9,5	76,5
NIOO	0,0	22,7	45,3	26,6	30,9	19,6	145,1
Rathenau Instituut	0,0	8,4	5,3	38,0	1,0	2,7	55,4
Spinoza Centrum	0,0	1,0	2,0	2,4	0,0	0,0	5,4
Westerdijk Instituut	0,0	5,8	18,8	10,8	1,0	9,0	45,4
Totaal	19,4	320,4	342,0	222,3	203,6	167,2	1274,9

Toelichting functiecategorieën:

FAO = Ondersteunend personeel voor de forum- en adviestaken van de KNAW

OBP = Ondersteunend beheerspersoneel

OWP = Onderzoeksondersteunend wetenschappelijk personeel (bijvoorbeeld collectiebeheer, ICT-ontwikkelaars, laboratoriumpersoneel en dierverzorgers)

WP = Wetenschappelijk personeel (wetenschappelijk onderzoek als hoofdtaak)

De aanduidingen in fte betreffen alleen het personeel in loondienst. In werkelijkheid zijn meer promovendi en andere onderzoekers betrokken bij de instituten.

Tot wetenschappelijk personeel wordt gerekend het personeel met publicerende taken. Daarnaast is sprake van ondersteunend wetenschappelijk personeel (bijvoorbeeld voor beheer van collecties, ICT-ontwikkeling en laboratoria) en ondersteunend en beheerspersoneel.

Bij de personele aantallen van het Humanities Cluster zijn niet de medewerkers in dienst van de gelieerde stichting IISG opgenomen.

Het Hubrecht Instituut verzorgt tevens gedeeltelijk de bedrijfsvoering voor het Westerdijk Instituut.

Het Rathenau Instituut doet dit voor DANS. Het NIDI doet dit voor het KITLV. Dit heeft gevolgen voor de verhoudingen tussen wetenschappelijk personeel en totale formatie.

Financieel

Instituut	Gerealiseerde baten (K€)	Tweede geldstroom (%)	Derde geldstroom (%)
DANS	€ 7.514	9%	24%
Hubrecht Instituut	€ 36.218	10%	32%
Humanities Cluster	€ 29.551	15%	10%
KITLV	€ 3.583	28%	13%
Nederlands Herseninstituut	€ 23.071	15%	18%
NIAS	€ 3.293	0%	0%
NIDI	€ 6.376	13%	37%
NIOD	€ 10.208	4%	36%
NIOO	€ 19.631	11%	16%
Rathenau Instituut	€ 6.503	5%	2%
Spinoza Centrum	€ 1.052	0%	0%
Westerdijk Instituut	€ 7.401	8%	7%
Totaal	€ 154.402	11%	20%

De tweede en derde geldstroom betreft respectievelijk projectsubsidies van NWO en overige subsidie-inkomsten.

4.7 Verslag per instituut

Het Hubrecht Instituut, Huygens Instituut, IISG, KITLV, Meertens Instituut, Nederlands Herseninstituut, NIOO, NIOD, NIDI en Westerdijk Instituut zijn de onderzoeksinstituten van de KNAW. DANS en NIAS bieden infrastructuur voor onderzoek. Verder heeft de KNAW met twee instituten een liëring: het Rathenau Instituut heeft een eigen bestuur, benoemd door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap; de Fryske Akademy is een zelfstandige stichting.

Data Archiving and Networked Services

Nationaal expertisecentrum en repository voor onderzoeksdata

Directeur

Anja Smit

Website

dans.knaw.nl

Toegekende projectsubsidies

Horizon Europe

FIDELIS

EOSC EDEN

EOSC Data Commons

NWO

National training and community platform for research data professionals

TDCC-SSH-Interoperability

TDCC-SSH-BNP-StoRe

TDCC-SSH-BNP-Training

TDCC-SSH-UntFAIR

DANS helpt onderzoekers en instellingen hun data beschikbaar te maken voor hergebruik, zodat deze ingezet kunnen worden voor nieuw onderzoek en zodat gepubliceerd onderzoek controleerbaar en herhaalbaar wordt. Zo draagt DANS bij aan *open science* en de kwaliteit van de wetenschap. DANS is een vooraanstaand expertisecentrum voor FAIR data in Europa met een gecertificeerd *repository* met meer dan 300.000 datasets.

Als nationaal expertisecentrum draagt DANS bij aan de bevordering van het veilig en effectief delen van onderzoeksdata binnen de wetenschap en professionele omgevingen. DANS werkt nauw samen met collega (data)dienstverleners en onderzoeksinfrastructuren, om onderzoekers een naadloze gebruikerservaring te bieden.

In 2024 zijn de DANS Data Stations verder ontwikkeld met focus op gebruiksvriendelijkheid en innovatie. Het Data Station Archaeology heeft inmiddels meer dan 150.000 gedeelde datasets. Met de migratie van de data naar de Data Stations is het

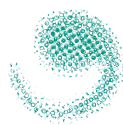
het generieke archief EASY gestopt en kan DANS zich volledig richten op de nieuwe infrastructuur en ondersteuning van het hergebruik van data.

Naast technische verbeteringen investeert DANS in kennisdeling en opleiding voor data-professionals. Dit jaar werden trainingen en cursussen aangeboden over *research data management*, privacy en het omgaan met gevoelige data. DANS leverde bijdragen aan projecten zoals LTER-LIFE, SSHOC-NL en was betrokken bij updates van onder meer de ARIADNE-portal en de ELSST-thesaurus, waarmee de toegang tot onderzoeksdata in verschillende disciplines is versterkt.

De open dag was een groot succes. Het evenement liet onderzoekers, data-experts en andere belangstellenden kennismaken met onze diensten en projecten.

Open science is een belangrijk onderdeel van het programma Erkennen en waarderen. DANS heeft, samen met partners, stappen gezet om data-stewardship verder te professionaliseren via het door NWO-gefinancierde project *National training and community platform for research data professionals*. Belangrijke elementen zijn:

- Competentiekader en curriculum: er wordt een duidelijk omschreven raamwerk ontwikkeld voor de competenties en vaardigheden van data stewards.
- Online platform: dit biedt toegang tot een samenhangend curriculum, gekoppeld aan leerpaden, trainingsmogelijkheden en inschrijvingen om dataprofessionals te helpen bij hun ontwikkeling.
- Plan voor governance en duurzaamheid: nationale belanghebbenden worden hierbij betrokken, zodat het platform en de trainingen ook na afloop van het project blijven voortbestaan en evolueren.

Hubrecht
Institute

Developmental Biology
and Stem Cell Research

Hubrecht Instituut voor ontwikkelingsbiologie en stamcelonderzoek

Het Hubrecht Instituut richt zich op ontwikkelingsbiologie en stamcelonderzoek

Directeur

Geert Kops

Website

hubrecht.eu

Prijzen en subsidies

NWO

Vici voor Puck Knipscheer en Jop Kind

Vidi voor Francesca Mattioli

Deelname aan twee Summit-onderzoekscortia, Evolf en DRIVE-RM

NWO-XL grant voor consortium met Van Oudenaarden, Korswagen en Bothma

De missie van het Hubrecht Instituut is een verbindend instituut te zijn waar nieuwsgierigheidsgedreven onderzoek naar moleculaire en ontwikkelingsbiologie toekomstige wetenschapsleiders opleidt en biomedische innovaties voedt. Het instituut kent twintig onderzoeksgroepen die fundamenteel en multidisciplinair onderzoek doen in zieke en gezonde cellen, weefsels en organismen. Het Hubrecht Instituut is gevestigd op het Utrecht Science Park en behoort tot de wereldwijde top in zijn werkveld.

Onderzoek bij het Hubrecht Instituut is zeer divers en beslaat verschillende aspecten van ontwikkelings- en stamcelbiologie. De wetenschappelijke portfolio omvat vroege embryonale en hartontwikkeling, regeneratie, epigenetica, genoomarchitectuur, celcyclusregulatie, DNA-reparatie en kwantitatieve biologie van genexpressie. Dit onderzoek kan leiden tot innovaties in de diagnose en behandeling van onder andere kanker, diabetes, cardiovasculaire ziektes en aangeboren afwijkingen.

Een selectie van wetenschappelijke hoogtepunten:

- Werk aan organoïden van de darm heeft geleid tot identificatie van specifieke cellen in de darm, entero-endocrine cellen, die een rol spelen bij spijsvertering en eetlust (Beumer et al., *Science* 2024). Tevens zijn cellen gevonden, Tuft-cellen, die essentieel zijn voor regeneratie van de darm na schade (Huang et al., *Nature* 2024).
- Variabiliteit in celdelingen in vroege embryo's draagt bij aan de robuustheid van de embryonale ontwikkeling (Fabreges et al., *Science* 2024).
- Uit humaan foetaal hersenweefsel zijn voor het eerst 3D-mini-organen, hersen-organoïden ontwikkeld (Hendriks et al., *Cell* 2024). Tevens zijn uit humaan foetaal materiaal organoïden gegenereerd met alledrie de belangrijke celtypen van de alvleesklier (Andersson-Rolf et al., *Cell* 2024)
- Er is ontdekt dat centromeren, de chromosomale structuren die ervoor zorgen dat chromosomen goed verdeeld worden over de dochtercellen na celdeling, bestaan uit twee delen (Sacristan et al., *Cell* 2024).

In 2024 is een *sustainability officer* begonnen om specifiek naar duurzaamheidsaspecten van onderzoek te kijken. Uiteindelijk doel is om het wetenschappelijk onderzoek duurzamer te maken.

Mede in het kader van *Erkennen en Waarderen* hebben de groepsleiders deelgenomen aan een retraite waar Waarderend leiderschap centraal stond.

KNAW Humanities Cluster

Het KNAW Humanities Cluster is gericht op het verbinden van mensen, onderzoek, collecties en databronnen.

Website

huc.knaw.nl

Prijzen en subsidies

Kwaliteitsimpuls voor HisGIS, Rijksdienst voor Cultuur Erfgoed i.s.m. ministerie van OCW (Rombert Stapel en Thomas Vermaut)

Fostering the Democratization of Heritage-related Collection and Research through New Models for Citizen Science, HuC, Marianne de Laet (KNAW Strategiefonds)

Scent Culture Award (Odeuropa)

Het Huygens Instituut, het IISG en het Meertens Instituut vormen samen het KNAW Humanities Cluster (HuC). De drie instituten worden op strategisch gebied en bij de dagelijkse werkzaamheden ondersteund door het Bedrijfsbureau en de afdeling Digitale Infrastructuur. Daarnaast werken de instituten binnen het HuC nauw samen in de onderzoekslabs Digital Humanities (DHLab) en NL-Lab.

Het KNAW Humanities Cluster stimuleert innovatief geesteswetenschappelijk onderzoek en bouwt aan een duurzame digitale infrastructuur voor het bewaren en toegankelijk maken van archieven en collecties. Belangrijke gezamenlijke onderzoekslijnen in de komende jaren zijn: Digital humanities, Praktijken rond Nederlandse taal, identiteit en cultuur, Environmental humanities (waaronder mens-dier relaties) en Citizen science (inclusief de co-creatie van erfgoed en kennis).

In de komende jaren versterken wij de samenwerking binnen het HuC. Er zal een nieuwe missie, visie en strategie voor het HuC ontwikkeld worden en het HuC *citizen science*-programma zal worden uitgerold en ingebed.

Het Bedrijfsbureau heeft in 2024 het HuC

ondersteund bij de succesvolle SEP-onderzoeksvisitatie, het vaststellen van het *Actieplan Diversiteit & Inclusie*, het lanceren van het HuC Intranet en het uitrollen van M365 binnen de organisatie. Ook wordt het Projectbureau HuC opgericht om onderzoeksprojectleiders beter te ondersteunen in het projectmanagement.

Er zijn drie grote, gezamenlijke digitale projecten opgeleverd: *Republic*, *Suriano* en *Oorlog voor de Rechter* (de volledige lancering van 'Oorlog' laat nog even op zich wachten).

NL-Lab heeft in 2024 met het Huygens Instituut de bundel *Vrouwen rondom Johan de Witt* uitgegeven. Daarnaast is *Het grote dropboek* uitgebracht, gewijd aan de geschiedenis van drop als nationaal snoepje. Dit onderzoek past in de bredere onderzoekslijn van NL-Lab naar de eetcultuur in Nederland.

Het HuC heeft een voortrekkersrol genomen bij de oprichting van een *Environmental Humanities Web*. Doel is om de krachten te bundelen tussen de geesteswetenschappelijke KNAW-instituten om zo een gezamenlijk programma op te zetten rond klimaatvraagstukken. In 2024 zijn er in dit kader verschillende activiteiten georganiseerd tijdens de Klimaatweek in juni en de Klimaat-tweedaagse in oktober.

Onze Loghi-software voor het herkennen van handgeschreven teksten oogst veel succes. De directeur van de afdeling Digitale Infrastructuur is voorzitter geworden van het Netwerk Digitaal Erfgoed.

In 2024 vond de SEP-evaluatie plaats van de HuC-instituten en het Bedrijfsbureau, Digitale Infrastructuur en de labs. De commissie zwaaide alle drie de instituten en het HuC in het algemeen veel lof toe (zie ook hoofdstuk 4.1).

Huygens Instituut

Nederlandse geschiedenis en cultuur in internationaal perspectief, i.h.b. levens en politieke cultuur; kennis-, kunst- en literatuurpraktijken; digitale edities, computationele analyses en complex databeheer.

Directeur

Dirk van Miert

Website

huygens.knaw.nl

Prijzen en subsidies

NWO Large

Immigration and social mobility: the case of the eighteenth-century Dutch Republic (o.l.v. Jelle van Lottum)

Uitbreiding eCodicesNL

Generieke datamodellen voor Kunstenaarsbrieven

(beide Stichting PiCa, o.l.v. Mariken Teeuwen)

Het Huygens Instituut heeft als missie om de basisvoorwaarden voor innovatief wetenschappelijk onderzoek naar geschiedenis en cultuur van de Nederlanden vanuit internationaal perspectief te realiseren. Daarbij gaat het instituut de komende tien jaar uit van de visie dat deze geschiedenis en cultuur meerstemmig en veelzijdig is geweest, en streven we ernaar om deze pluriformiteit recht te doen. Onze strategie voor de komende vijf jaar bestaat uit het borgen van digitale infrastructuur en het vindbaar maken van, verlenen van toegang tot en het interoperabel en herbruikbaar maken van bronnen en teksten. Via innovatieve methoden willen we bestaande bronnen op nieuwe manieren kunnen bevragen en nieuwe bronnen voor verschillende soorten historisch onderzoek ontsluiten, linken en contextualiseren.

Hoogtepunt van het jaar was de presentatie van de website Goetgevonden.nl, die open toegang verschaft tot de besluiten van de Staten-Generaal ten tijde van de Nederlandse Republiek. We hebben daarvoor 220 jaar aan resoluties, opgetekend in een miljoen pagina's, digitaal getranscribeerd, met tal van zoekingen en uitgebreide namencorrecties, annotaties en segmenteringen.

In het project *Oorlog voor de Rechter* werden 32 miljoen pagina's van het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging door ons omgezet in machine-leesbare tekst en ontsloten met datamodellen.

In 2024 presenteerden we online en open access de editie van de briefwisseling van Belle van Zuylen. Daarnaast lanceerden we met het RKD-Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis de eerste helft van de correspondentie van Piet Mondriaan. Ook zetten we de correspondentie online van de eerste Italiaanse ambassadeur, Christofforo Suriano (1616-1623). Verder breidden we de online-editie van de brieven van Geertruide Bosboom-Toussaint uit.

In 2024 publiceerden we onder andere *Huishouden in Nieuw-Guinea* van Geertje Mak, een jaarboek over 750 jaar onderwijsgeschiedenis in Amsterdam (Dirk van Miert en Judith Brouwer), en drie nieuwe delen van de complete werken van Erasmus.

Het project CLARIAH-Plus, waarvan we penvoerder zijn, werd afgesloten met een drukbezocht landelijk congres in Leiden.

Tijdens de Klimaatweek kweekten we humus voor een *green web* voor een gemeenschap van klimaat- en energieonderzoekers binnen de geesteswetenschappelijke KNAW-instituten. Ook is het project *Historische energietransities en AI-toepassingen* gestart.

De bestuurlijke integratie met het Meertens Instituut is gerealiseerd, en de ervaringen zijn heel positief. We namen de tijd voor de omvorming van de afdeling Digitaal Databeheer tot een met het Meertens geïntegreerde groep Data & Collecties. Deze afdeling wordt, na uitgebreide consultatie met de gezamenlijke onderdeelcommissie van beide instituten, in 2025 ingevoerd.

Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis

Verricht onderzoek naar sociaaleconomische geschiedenis en biedt toegang tot de rijkste sociaaleconomisch-historische collectie ter wereld.

Directeur

Leo Lucassen

Website

iisg.amsterdam

Prijzen en subsidies

ERC Advanced grant (2.5 miljoen euro) voor het project *Seven Frontiers: The Global South in the Age of Early Industrial Capitalism* door Ulbe Bosma.

Vrouwen Vooruit met Netwerk V grant van 1 miljoen euro van het Europees Sociaal Fonds (via het ministerie van SZW).

Intstituut GAK-KNAW Award (3 jarig postdocchap) voor Timon de Groot voor het onderzoek *Een rechtvaardige Energietransitie*.

Onderzoek voor de gemeente Zaanstad naar de slavernijgeschiedenis van de Zaanstreek (175.000 euro)

Subsidie van 470.000 euro t.b.v. het digitaliseren van Indisch Erfgoed (PIED).

Subsidie van 40.000 euro voor het digitaliseren van orale bronnen m.b.t. de Tweede Wereldoorlog

Het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG) is een instituut dat de wetenschap en de samenleving op wereldschaal dient. Op internationaal niveau genereren en bieden we betrouwbare informatie en inzichten over de oorsprong, effecten en gevolgen van sociale ongelijkheid. Om dit te bevorderen, vormen we een internationale hub voor sociaal-historici over de hele wereld. Wij bieden en produceren historische bronnen en gegevens, faciliteren sociaalhistorisch onderzoek en werken internationaal samen aan baanbrekende onderzoeksprojecten. Door het erfgoed van vaak onderdrukte sociale bewegingen veilig te stellen, dient het instituut bovendien de kwaliteit van het geheugen van de wereld. Met ons werk hopen we bij te dragen aan een levendig maatschappelijk middenveld.

Na een al succesvol 2023 werd begin 2024 bekend dat Ulbe Bosma een ERC Advanced Grant heeft verworven, waaraan de onderzoeksafdeling de komende vijf jaar haar handen vol heeft. Bosma's prestigieuze grant (*Seven Frontiers: The Global South in the Age of Early Industrial Capitalism*) past perfect binnen het lange-termijn-onderzoeksprogramma naar de geschiedenis van arbeidsverhoudingen wereldwijd en kijkt met name naar de gevolgen van grootschalige extractie van bodemschatten in verschillende wereldregio's voor het klimaat. Die klimaat-invalshoek staat ook centraal in het door het GAK gehonoreerde onderzoek van Timon de Groot [Een rechtvaardige energietransitie?](#), dat net als de ERC van Bosma goed aansluit bij het klimaatgerichte onderzoek van het IISG.

Verdere ondersteuning voor het onderzoeksprogramma kwam van de Insinger-Gilissen bank en de Insinger Stichting die investeerden in de slavernij-gerelateerde geschiedenis van de bank. Inhoudelijk nauw hiermee verbonden is de start van het mede door de Insinger Stichting gefinancierde *Global Slavery History Fellow programme*, gecoördineerd door het IISG in een brede coalitie met Amsterdamse musea, archieven en onderzoeksinstituten.

Daarnaast verwierf IISG een subsidie van 1 miljoen euro van het ESF, samen met een van onze belangrijkste stakeholders, de FNV. De subsidie is voor het project *Vrouwen Vooruit met Netwerk V*. Het project wil meer inzicht krijgen in genderongelijkheid op de werkvloer.

Uiteraard mag het bezoek van de koning in december, als beschermheer van de KNAW, in dit overzicht niet ontbreken.

Medewerkers van het IISG blijven een belangrijke rol vervullen in het publieke debat over slavernij, migratie en arbeidsconflicten, wat goed past binnen de doelstellingen van *Erkennen en waarderen*.

Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde

Het KITLV verricht onderzoek naar Zuidoost-Azië, de Cariben en de (post)koloniale geschiedenis van Nederland.

Directeur

Diana Suhardiman

Website

kitlv.nl

Prijzen en subsidies

Franco Guadeloupe is door het ministerie van BZK benoemd tot bijzonder hoogleraar Public anthropology of Kingdom relations aan de Universiteit van Amsterdam

Subsidie Internationale kennis samenwerking Nederlands slavernijverleden in Zuid-Afrika, Indonesië en Suriname (2024-2027)
(ministerie van OCW, Esther Captain penvoerder)

Van slavernij naar burgerschap
(NWO-Vidi, Karwan Fatah-Black)

Unpacking KITLV special collections
(Vereniging KITLV, Marieke Bloembergen)

Oratie

Diana Suhardiman, bijzonder hoogleraar Beheer van natuurlijke bestaansbronnen, klimaat en rechtvaardigheid, Universiteit Leiden, *Grassroots alliances in natural resource governance: Shaping territories of life*.

Promotie

Lennie Geerlings aan de Universiteit Leiden: *Becoming a domestic worker or a 'trailing spouse': Migrant women, space, body and belonging in Singapore*.

Het KITLV (1851) richt zich op de studie van maatschappelijke uitdagingen, met de nadruk op de koloniale geschiedenis – en de hedendaagse doorwerkingen – in het Caribisch gebied, Zuidoost-Azië en Nederland. KITLV-onderzoek wordt gekenmerkt door een diepe kennis van de culturen, geschiedenis en talen in deze regio's. Historici, antropologen, archeologen, politicologen, taalkundigen en kunstenaars dragen gezamenlijk bij aan een kritisch en geëngageerd geluid.

Het KITLV heeft drie onderzoeksthema's: *State, Violence and Citizenship*, *Mobility and Belonging*, en *Climate Governance*. Het KITLV wil een internationale hub en magneet zijn voor ervaren en jonge onderzoekers. We doen onderzoek, geven wetenschappelijk

toonaangevende tijdschriften uit en hebben een fellows-programma.

In 2024 publiceerden we de *Kennisagenda 2024-2034: het Nederlandse koloniale slavernijverleden en zijn doorwerkingen*. De agenda geeft richting aan het toekomstig meerjarig onderzoek naar het slavernijverleden en zijn doorwerkingen. Voorafgaand aan de publicatie hielden we een symposium aan de Anton de Kom Universiteit van Suriname.

Het project *Palm oil conflicts and access to justice in Indonesia*, geleid door Ward Berenschot, leverde onder andere een boek (*Kehampaan Hak*) en een documentaire op (*Colonial debris*) op.

Een greep uit onze nieuwste publicaties:

- *Ooggetuigen van de Nederlandse slavernij: Van overtocht tot opstand* door Karwan Fatah-Black en Camilla de Koning.
- *Een Westers beschavingsoffensief: Sporen van het koloniaal en postkoloniaal verleden van Tilburg* door Rosemarijn Hoeft.
- *Local voices, global debates: The uses of archaeological heritage in the Caribbean*, redactie Joseph Sony Jean en Eduardo Herrera Malatesta.
- *Koloniaal burgerschap: geschiedenis en erfenis*, redactie Karwan Fatah-Black en Lauren Lauret.
- *Merdeka! The Struggle for Indonesian Independence and the Republic's Precarious Rise, 1945–1950* door Harry Poeze en Henk Schulte Nordholt.

Tijdens de verkiezingen in India leverden de onderzoekers Vignesh Rajahmani, Sarthak Bagchi en Ward Berenschot in het project *Costs of democracy*, onder andere een wetenschappelijk artikel en dertien bijdragen aan kranten en tijdschriften.

Solotentoonstelling/mid-career retrospective *Between a dance and sitting in a chair* in Shebang, Amsterdam door fotograaf en KITLV-promovendus Sharelly Emanuelson.

Verschillende voorstellingen in Nederland en Suriname van muziek- en danstheaterproductie *Schitterende schaduw* onder leiding van Farida Nabibaks.

Meertens Instituut

Onderzoek en documentatie van taal en cultuur in Nederland.

Directeur

Marianne de Laet

Website

meertens.knaw.nl

Het Meertens Instituut onderzoekt en documenteert taal en cultuur in Nederland en met Nederland verbonden taal en cultuur in de wereld. Centraal staan de verschijnselen die het alledaagse leven in de hedendaagse samenleving vormgeven, met een specifieke interesse in de rol van taal en cultuur in processen van identiteitsvorming. Het onderzoek van het instituut vertrekt vanuit het standpunt dat samenlevingen dynamisch, pluriform en divers zijn. Het onderzoek staat midden in de samenleving, doordat het wordt vormgegeven met wetenschappelijke en maatschappelijke partners, via opdrachtonderzoek, veldwerk, en *citizen science*. Daarnaast speelt het instituut een actieve rol in publieke debatten over taal en cultuur in Nederland.

In 2024 werkten onderzoekers van het Meertens Instituut in nationale en internationale samenwerkingsverbanden aan projecten met betrekking tot cultuur, identiteit en klimaatverandering; mens-dier relaties; materieel en immaterieel erfgoed; *digital humanities* en computationeel cultuuronderzoek. Daarnaast gaven zij in de loop van 2024 talloze publieke presentaties, lezingen, en interviews.

We werkten mee aan inter-institutionele, nationale en Europese onderzoeksagenda's voor cultureel erfgoed, onder andere via bestuursposities in de Nationale Onderzoeksraad Erfgoed, de wetenschappelijke

raad van JPI-Cultural Heritage, KIEN, het KNAW Strategiefonds, verschillende ERC-projecten en talloze publicaties.

Ons nieuwjaarsboek *Grenze(n)loze Taal* (Doreleijers en Swanenberg, red.) waarin de grenzen en de veranderlijkheid van taal worden geanalyseerd door een diverse groep Meertens- en HuC-medewerkers, kreeg uitgebreide persaandacht. Ook de twee podcasts die door onze onderzoekers werden samengesteld onder de titel *Dat smaakt naar Meertens* (Taalverloedering en Complotverhalen), werden goed beluisterd.

Op het gebied van collectiebeheer en toegankelijkheid werd verder gewerkt aan de digitale beschrijving, ontsluiting en metadatering van de vragenlijstenbank en de dagboekencollectie. Daarnaast werd de voornamenbank aangevuld met recente informatie. Verschillende samenwerkingscoalities ten aanzien van databanken, met name op het gebied van dialecten en verhalen, werden geconsolideerd. Voormalig gastonderzoeker Joris van Casteren publiceerde het boek *De mensheid zal nog van mij horen*, gebaseerd op de dagboekencollectie van het instituut.

Artist in residence Tom Heerschop bracht tijdens een jaarlang project het instituut in kaart in een interactief kunstwerk, dat inmiddels is gefotografeerd en gedigitaliseerd. Het kunstwerk representeert het *maken* van erfgoed als een collectief en iteratief proces en bevraagt daarmee gevestigde opvattingen over erfgoed, collecties, en samenwerking. Delen van het werk zijn opgenomen in het nieuwjaarsboek *Grenze(n)loze Taal*.

NIAS

Netherlands Institute
for Advanced Study
in the Humanities
and Social Sciences

Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences

NIAS is een vrijhaven voor een interdisciplinaire groep internationale onderzoekers die zich wijden aan door nieuwsgierigheid gedreven en onafhankelijk onderzoek.

Directeur

Jan Willem Duyvendak

Website

nias.knaw.nl

Het Netherlands Institute for Advanced Study (NIAS) staat voor academische vrijheid. Bij het NIAS komt ieder semester een nieuwe onderzoeksgemeenschap bij elkaar van wetenschappers, kunstenaars, schrijvers en journalisten. In de vorm van fellowships biedt het NIAS aan hen de tijd en de ruimte om zich te verdiepen in een onderwerp waarnaar ze, op basis van hun opgebouwde kennis en ervaring, simpelweg nieuwsgierig zijn. Met hen en anderen onderzoekt het NIAS ook de actualiteit en betekenis van academische vrijheid wereldwijd, en stelt het zich ten doel deze vrijheid te bevorderen en verdedigen.

In 2024 hebben we het meerjarenplan 2025-2029 geschreven. Het gaat onder meer in op de signaalfunctie van instituten zoals het NIAS. De instituten symboliseren een gezonde liberale democratie en zijn uiterst kwetsbaar als die gaat disfunctioneren.

De academische vrijheid in een gezonde democratie was ook het thema van onze opening van het academisch jaar. Hoofdspreker was Michael Ignatieff, de voormalige voorzitter van de Central European University, die enkele jaren eerder was gedwongen te vertrekken uit Hongarije. De opkomst en publiciteit waren overweldigend.

Door groeiende aantallen aanvragen stond de trefzekere selectie van fellows onder druk. In het voorjaar voerden we daarom

een pilot uit waarin een stafcommissie de kandidaten reviewde op hun commitment aan het collectief. Dit leidde tot minder belasting van onze netwerken van peerreviewers. We herhalen de pilot in 2025.

Financieel was 2024 een lastig jaar, maar binnen het *Safe Haven Fellowship Programme* werden belangrijke partnerships gerealiseerd. Ook evalueerden we bestaande partnerschappen, zetten we samenwerkingen voort en maakten we nieuwe; de eerste werden naar aanleiding ervan voorgezet met financiële afspraken die aan de stijgende kosten van de fellowships tegemoetkomen. Bijzondere vermelding verdient het in 2024 gestarte NIAS Solidarity Fund. Hierin storten NIAS Fellows geld om collega's te helpen voor wie het stipendium niet genoeg is om gelijkwaardig aan de onderzoeksgemeenschap deel te nemen.

Op het gebied van diversiteit en inclusie stelde NIAS een meerjarig actieplan vast. Intussen heeft het instituut de doelstelling al gehaald van 33% fellows geaffilieerd in de Global South, naast eenzelfde percentage in Nederland en in de Global North. Om de diversiteit positief te managen, ook in tijden van oorlog, is een nieuwe Code of Conduct met bijbehorende interventie-richtlijn geïmplementeerd. Fellows worden actief bewustgemaakt van de inhoud, en de code lijkt te werken.

In 2024 besteedde NIAS extra aandacht aan de kernwaarde *commitment*. Het gaat hierbij om commitment aan elkaar, aan elkaars werk en verantwoordelijkheden, aan de NIAS-missie en aan de integriteit van het instituut en van de KNAW.

Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut

Wetenschappelijk onderzoek naar achtergronden en verklaringen voor demografische vraagstukken gekoppeld aan kennisdeling met samenleving en beleid

Directeur

Helga de Valk

Website

nidi.nl

Prijzen en subsidies

Generations and Gender Programme:
Dutch Data Prize 2024 in the category of Social Sciences & Humanities

Groefonds subsidie *Meer uren werkt!*

NWO-Summitsubsidie *SOCION Sociale cohesie naar nieuwe verbindingen in de samenleving*

Achtergrondstudies Bevolking 2050 in opdracht van ministerie van SZW

Netspar-subsidie: *The new role of households and organizations in the retirement process*

Horizon Europe-subsidie *Graphia*

Het NIDI behoort tot een van de toonaangevende demografische onderzoekscentra van Europa. Het NIDI heeft als missie om beleid en maatschappij te informeren over bevolkingsvraagstukken. Dit omvat zowel achtergronden en verklaringen als trends over de tijd. Het onderzoek is gestructureerd rond vijf centrale lijnen. NIDI-onderzoek wordt geïnspireerd door maatschappelijke vraagstukken en gedreven door wetenschappelijke nieuwsgierigheid. Kenmerkend voor het onderzoek zijn de interdisciplinaire aanpak, de internationale oriëntatie,

en de integratie van fundamenteel en toegepast onderzoek. Daarnaast levert het NIDI een belangrijke bijdrage aan de data infrastructuur voor de sociale wetenschappen onder andere via het *Generations and Gender programme*.

Het NIDI was in 2024 zeer succesvol in het verwerven van nationale en internationale onderzoeksfinanciering. De grote projectportefeuille maakte dat het NIDI de rol als aanjager van talent bleef vervullen en er ook in 2024 promovendi succesvol hun dissertatie verdedigden en anderen aan hun promotietrajecten begonnen. Het middenkader van het instituut werd uitgebreid en voor het komende jaar staat een verdere consolidering van het middenkader van de onderzoeksstaf op de agenda. Deze investering wordt mede mogelijk gemaakt door een vernieuwingssubsidie van de KNAW.

Aan het begin van 2024 werd de hernieuwde langjarige affiliatie met de Rijksuniversiteit Groningen en het UMC Groningen gevierd. Als onderdeel hiervan zijn er nieuwe initiatieven ontplooid in de samenwerking en worden er regelmatig gezamenlijke activiteiten rond onder andere kennisdeling georganiseerd. De affiliatie levert naast excellente wetenschappelijke samenwerking en output, ook optimale condities voor de carrièreontwikkeling van jonge onderzoekers. Dit is mede van belang voor *Erkennen en waarderen*.

Het NIDI begeleidt (jonge) onderzoekers succesvol bij het verder vormgeven van hun carrière binnen en buiten academia. De spin-in-het-webfunctie en het creëren van kansen voor talent wordt ook goed weerspiegeld in het grote aantal (inter)nationale gastonderzoekers en stagiairs dat het NIDI in 2024 ontving.

Demografie staat volop in de maatschappelijke schijnwerpers. Dit betekent dat naast het wetenschappelijk werk er bij het instituut veel aandacht is voor disseminatie en outreach. Het NIDI komt bijna wekelijks in de media met onderzoeksresultaten die van belang zijn voor samenleving en beleid. Aan het begin van 2024 werd het rapport van de *Staatscommissie Demografische Ontwikkeling 2050* gepresenteerd, in juli gevolgd door een rapport over Caraïbisch Nederland. De directeur van het NIDI was vicevoorzitter van de commissie. Het NIDI leverde de wetenschappelijk secretaris en huisvestte het secretariaat. De directeur heeft gedurende het jaar op talloze plekken presentaties gehouden over het rapport van de staatscommissie.

In 2024 startte het project *Achtergrondstudies Bevolking 2050*. De komende tien jaar voert het NIDI deze studie uit (samen met het CBS) voor het ministerie van SZW dat optreedt als coördinerend ministerie namens zeven departementen.

Nederlands Herseninstituut

Begrijpen hoe circuits van zenuwcellen ons in staat stellen de wereld te zien en erop te reageren.

Directeur

Christiaan Levelt

Website

herseninstituut.nl

Prijzen en subsidies

Veni voor Jake Westerberg

NWO Zwaartekracht iCNS voor
Inge Huitinga & Maarten Kole

Wellcome Trust-project voor
Eus van Someren

MS Research grants voor
Inge Huitinga, Serge Dumoulin en de
Nederlandse Hersenbank

Het Nederlands Herseninstituut verricht fundamenteel onderzoek naar het functioneren van de hersenen. Deze kennis zal op de lange termijn leiden tot nieuwe behandelingen van hersenaandoeningen. Het instituut heeft langlopende onderzoekslijnen, levert toponderzoekers en produceert fundamentele en toepasbare kennis over hoe hersencircuits cognitie mogelijk maken. Daarnaast vormen de Hersenbank, de primatenunit en het Slaapregister (inter) nationale faciliteiten voor het verrichten van onderzoek van menselijk hersenweefsel, cognitieve functies en slaappatronen. Het instituut levert bijdragen aan de overbrugging van de kloof tussen het cellulaire en het gedragsniveau.

We proberen de werking van hersencircuits te begrijpen vanuit moleculaire en celfysiologische beginselen en te verklaren hoe deze circuits cognitieve hersenfuncties mogelijk maken. Door te focussen op de fundamentele werking van de centrale circuits in het gezonde brein, maken we het mogelijk om een brug te slaan naar het zieke brein, onder andere in relatie tot psychiatrische aandoeningen, en kunnen

we neurotechnologische interventies ontwikkelen voor toekomstige therapieën.

De afgelopen periode is binnen het instituut een visie gevormd met betrekking tot de strategie voor de komende jaren. Het instituut wil de unieke expertise op het gebied van hersencircuits meer inzetten om het begrip, de diagnose en toekomstige behandelingen voor psychiatrische stoornissen te bevorderen. Daarnaast wil het instituut meer investeren in *open science* en het verbeteren van de uitwisseling van technische en wetenschappelijke expertise en gegevens.

In 2024 publiceerde het instituut ruim 150 artikelen. Veel van de high-impact-papers zijn van direct maatschappelijk belang, bijvoorbeeld in de gezondheidszorg.

De renovatiewerkzaamheden gericht op de (deels) nieuwe huisvesting van het instituut zijn in 2024 gestart en zullen naar verwachting begin 2026 geheel zijn afgerond.

Inge Huitinga en Maarten Kole ontvingen 3,7 miljoen euro subsidie vanuit NWO Zwaartekracht binnen het Instituut voor Chemische Neurowetenschappen (iCNS).

Eus van Someren ontving 920.000 euro voor zijn deel in het Wellcome Trust-project dat hij samen met drie buitenlandse partners zal uitvoeren.

Het instituut ontving meerdere grants van de Stichting MS Research met een totale waarde van ruim 1,2 miljoen euro, zowel voor onderzoek in de groepen van Inge Huitinga en Serge Dumoulin als voor de Nederlandse Hersenbank.

Het instituut heeft *Erkennen en waarderen* toegepast in het HR-beleid. Daardoor is onder andere de inschaling van postdocs transparanter geworden.

NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies

Nationaal en internationaal toonaangevend in de studie van oorlog en massaal geweld.

Directeur

Martijn Eickhoff

Website

niod.nl

Prijzen en nominaties

Nominatie *De Syrische Goelag. De Gevangenen van Assad 1970-2020* van NIOD-onderzoeker Uğur Ümit Üngör en Jaber Baker voor de British-Kuwait Friendship Society Book Prize 2024.

Sufi Civilities. Religious Authority and Political Change in Afghanistan van NIOD-onderzoeker Annika Schmeding won de Nikki Keddie Book Award van de Middle East Studies Association (MESA).

Subsidies

Instellingssubsidie HGS (VWS, 600k)
Expertisecentrum Restitutie (OCW, 874k)
Graphia, (Europese Commissie, 760k)
EHRI-KG, Centre National de la Recherche Scientifique (Europese Commissie, 246k)
Onderzoek Enschede ontrecting en herstel (Gemeente Enschede, 443k)
Verlenging onderzoeksprogramma Nederland en Afghanistan (BuZA, 580k)
Biografie Poncke Princen (div. o.a. Nationaal Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg, in totaal 317k)

Het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies is een nationaal en internationaal centrum voor interdisciplinair onderzoek naar de geschiedenis van wereldoorlogen, grootschalig geweld en genociden, en de maatschappelijke doorwerking daarvan.

Daarnaast verzamelt, bewaart en ontsluit het NIOD archieven en collecties over deze onderwerpen, in het bijzonder over de Tweede Wereldoorlog. Het instituut voorziet in betrouwbare kennis en draagt zo bij aan het maatschappelijke en politieke debat.

In 2024 startten verschillende projecten en samenwerkingen. Voorbeelden zijn het Consortium Koloniale Collecties, het project *Accelerating Just Climate Transition in Urban Regions*, en een vooronderzoek naar het koloniale en slavernijverleden van de UvA.

Daarnaast zagen diverse publicaties het licht. Uğur Ümit Üngör schreef een artikel in *De Groene* over het gebruik van de term *genocide* in relatie tot Gaza en andere bloedbaden in het Midden-Oosten. Van Hinke Piersma verscheen *Vergeet de trieste dagen... De tweestrijd van een Nederlands zionist* over de Joodse jurist David Simons. Eelke Muller schreef met andere auteurs *Meisje in het gras* over het tragische lot van een Joodse familie die door de verkoop van een schilderij van Pissaro haar onderduik bekostigde. Verder publiceerde het NIOD de uitkomsten van een inventariserend onderzoek in het eigen instituutarchief van de jaren 1950-1959 over de informatie-uitwisseling tussen NIOD en BVD. En we plaatsten twee longreads op de site van het NIOD over het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging.

In 2024 vonden diverse wetenschappelijke en publieke bijeenkomsten plaats, vaak in samenwerking met partners.

Nikita Petrov, een drijvende kracht binnen de Russische mensenrechtenorganisatie Memorial, sprak de jaarlijkse Nooit Meer Auschwitz lezing uit. Met het Verzetsmuseum vond een lezingenreeks *Promovendi op het podium* plaats. Daarin deelden NIOD-onderzoekers verrassende inzichten uit WO2-onderzoek. In het voorjaar bracht het NIOD een internationale groep van interdisciplinaire wetenschappers bijeen om het archeologisch onderzoek naar Sobibor en de bredere context vanuit meerdere perspectieven te bekijken. Ook verscheen er een publicatie over dit onderzoek. Het NIOD verzorgde verschillende programma-onderdelen in de klimaatweek van het HuC. In de Jaarlezing Holocaust- en Genocidestudies schetste Martin Shaw het debat over genocide en de relevantie ervan voor de huidige gebeurtenissen. Het NIOD organiseerde met het Stadsarchief Amsterdam twee bijeenkomsten over het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging.

Daarnaast waren er verscheidene interne bijeenkomsten over de oorlog tussen Israël en Hamas. Hierbij stonden wetenschappelijke integriteit, kritisch denken, academische vrijheid en ruimte voor multiperspectiviteit centraal.

Tot slot hield prof. dr. Peter Keppe op 12 december in Nijmegen zijn de inaugurele rede *Tijden van Waanzin. Massaal geweld en representaties van trauma*, in het kader van de leerstoel Geschiedenis van populaire cultuur en massaal geweld in Zuidoost-Azië.

Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW)

Het NIOO realiseert en stimuleert grensverleggend ecologisch onderzoek en deelt de verworven kennis met de maatschappij.

Directeur

Geert de Snoo (tot oktober 2024), Wim van der Putten (interim vanaf oktober)

Website

nioo.knaw.nl

Prijzen en subsidies

- Highly cited researcher 2024: Garbeva, Raaijmakers en Van der Putten
- Medaille jonge onderzoeker Chilean Society of Biology: Belén Franco Cisterna
- Lid KHMW: Jos Raaijmakers
- The heartbeat of the forest – using a digital twin (NWO): Marcel Visser
- EcoTwin + PLURALAKES (Water4All EU/ NWO): resp. Lisette de Senerpont Domis en Sven Teurlincx
- Veranderingen in voedselkwaliteit voor herbivore dieren (BIJ12): Arjen Biere
- NESTKAST 1.0 (NLBIF): Marcel Visser
- MiSeed (NWO-TTW): Paolina Garbeva
- SLIMmer MEten met BURGERwetenschappers in kleine wateren (TKI): Lisette de Senerpont Domis
- CLIMET – Methaanbalans van Arctische meren (NWO Open Competitie ENW-XL): Suzanne McGowan en Paul Bodelier
- PHYVIR - Virusinfecties in ecosysteem wereldwijde oceaan (NWO Open Competitie ENW-XL): Dedmer van de Waal

Het NIOO verricht internationaal toonaangevend ecologisch onderzoek op het gebied van biodiversiteit, klimaat en het duurzaam gebruik van land en water. Het NIOO stimuleert het Nederlandse ecologisch onderzoek en vormt een belangrijke verbinding voor

de ecologie tussen kennisinstellingen en tussen wetenschap en samenleving. Het instituut onderzoekt het functioneren van ecosystemen op het land en in het water, en hoe deze systemen reageren op natuurlijke veranderingen en menselijke invloeden. Met deze kennis draagt het NIOO bij aan het ontwikkelen van nieuwe strategieën voor een duurzame toekomst van het leven op aarde: *Ecology for life!*

Het maatschappelijk relevant werk van het NIOO wordt gedaan vanuit de drie kernrollen van het instituut:

Toonaangevend onderzoek doen

De ongeveer tweehonderd wetenschappelijke publicaties en allerlei lezingen en samenwerkingsverbanden maken dat het NIOO kan terugkijken op een vruchtbaar jaar. Het Wageningen Microbiome Center is gelanceerd. Het Nederlandse kabinet heeft €200 miljoen uit het Nationaal Groeifonds toegekend aan een publiek-privaat consortium, met NIOO als partner, dat *microbiomen* en economisch interessante toepassingen daarvan gaat onderzoeken.

Werkveld van de ecologie stimuleren

Door het coördineren van het grote programma LTER-LIFE stimuleert het NIOO digitaliseren en hergebruiken van natuurdata. Het doel is om ecosystemen beter te begrijpen via het bouwen van digitale tweelingen. Paolina Garbeva werd hoogleraar in Maastricht, en Steven DeClerck bij KU Leuven.

Ecologische kennis delen

Op het landelijke kinderwetenschapsfestival Expeditie NEXT kropen de bezoekers bij het NIOO in de rol van bodemdier en op Lowlands klommen ze op *waterfilterfietsen*. Het NIOO gaf in juni ook het startsein voor het vierten van zeventig jaar ecologisch onderzoek. Een keur aan organisaties, van Rijkswaterstaat tot Artis, kwam op bezoek. Op het gebied van *citizen science* trok de tiende editie van de Bodemierendagen veel landelijke aandacht van radio, tv en kranten. Daarnaast is het co-creatie-project *Water op de Kaart* gestart. Dat gaat over de impact van riooloverstorten. In september is de nieuwe Maatschappelijke Adviesraad van het NIOO voor het eerst bijeengekomen om de ecologische kennis nog breder te kunnen delen.

Een van de NIOO-onderzoeksthema's is specifiek gericht op (de ecologie rond) klimaat. Met de toekenning in 2024 van het NWO-project CLIMET doet het NIOO als coördinator komende jaren onderzoek naar de methaanproductie op Groenland en naar de effecten van klimaatverandering daar op het mondiale klimaat.

Het thema *Erkennen en waarderen* krijgt bij het NIOO speciale aandacht in onder meer het promovendibeleid, de impactanalyse en de carrièrepaden. In 2024 is gestart met het maken van een Strategisch Personeelsplan.

WESTERDIJK
FUNGALBIO
DIVERSITY
INSTITUTE

Westerdijk Fungal Biodiversity Institute

Het Westerdijk Instituut richt zich op het behouden, uitbreiden, bestuderen en toepassen van de schimmelcollectie om maatschappelijk relevante vragen te beantwoorden.

Directeur

Wieland Meyer

Website

wi.knaw.nl

Prijzen en subsidies

EU HORIZON-Infrastructure project: MALDIBANK, 2024-2029, WI-PI's: Wieland Meyer, Gerard Verkleij, Marizeth Groenewald

EU MSCA-PF project: Insight into antifungal resistance in *Aspergillus flavus* and related species 2024-2026, WI-PI: Ya Bin Zhou

Koninklijke Bibliotheek, project Metamorfoze, 2024-2026, WI-PI: Jos Houbraken

EU HORIZON-RIA project: PLANTO-MYC, 2025-2029, WI-PT: Ronald de Vries

Het Westerdijk Instituut is een expertisecentrum voor mycologie. Het doet fundamenteel en toegepast onderzoek naar de evolutiebiologie, taxonomie, biodiversiteit en het gebruik van schimmels om maatschappelijk relevante vragen op te lossen met behulp van een breed scala aan moleculaire, genetische, biochemische en microscopische methoden. Het instituut genereert en deelt wetenschappelijke kennis om maatschappelijk relevante vragen te beantwoorden, samen met andere kennisinstellingen, maatschappelijke partners en industrie.

De wereldberoemde biobank van levende filamenteuze schimmels en gisten vormt het hart van Westerdijk Instituut. Daarnaast is het instituut de thuisbasis van de nationale bacteriecollectie. De stammen in de collecties worden steeds vaker gekoppeld aan DNA-barcodes, genomesequenties, transcriptoom en gerelateerde metadata. Het instituut biedt referentiedatabases, publiceert mycologische naslagwerken en drie internationale tijdschriften, en organiseert jaarlijkse cursussen en symposia.

Onze referentiegenomen en spectra van schimmels en gisten dienen als essentiële basis voor landbouw, industrie en medisch onderzoek, ontwikkeling, diagnose en onderwijs. Het instituut gebruikt kunstmatige intelligentie waardoor nieuwe inzichten in voedselveiligheid, duurzame voedselbronnen, bioremediatie, het begrijpen van antimicrobiële resistentie en het toepassen van schimmels in de biotechnologie mogelijk worden.

Binnen het EU-project *Bioindustry 4.0* leidt het instituut de database die microbiële collecties intelligent toegankelijk moet maken. Bij het onlangs gefinancierde EU-infrastructuurproject *MALDIBANK*, bouwt het instituut een geïntegreerde MALDI-TOF-spectrale bibliotheek om een snelle identificatie van

micro-organismen in de klinische, landbouw- en quarantaineomgeving mogelijk te maken.

Het Westerdijk Instituut werkt samen met het NIOO aan het project *Synthetic ecology: Searching the interactome of soil bacterial and fungal strains to improve soil functional responses to climate change and pollution*. De onderzoekers zetten een synthetische microbiële bodemgemeenschap op en willen inzicht krijgen in de impact van wereldwijde bedreigingen voor de biodiversiteit, zoals stikstof- en azoolvervuiling en klimaatverandering.

In augustus 2024 organiseerde het instituut het twaalfde International Mycological Congress. Er waren meer dan 1400 deelnemers uit 80 landen, 1026 bijdragen, 315 sprekers in 62 sessies en 16 workshops, die alle aspecten van mycologie bestreken.

In het kader van het Biotechnology Vision Project van de rijksoverheid, was Ronald de Vries namens het instituut panellid bij de ontwikkeling van het rapport *Stippen op de horizon - toekomstbeeld van biotechnologie 2030-2050* van de Stichting Toekomstbeeld der Techniek.

In 2024 hebben vijf Westerdijk-promovendi succesvol hun promotietraject afgerond.

*Alle medewerkers
krijgen de ruimte
om hun talenten
en vaardigheden te
kunnen ontwikkelen en
bijhouden.*

5. BEDRIJFSVOERING

5.1 Personeel en Organisatie

5.1.1 Personeelsbeleid

De KNAW wil een organisatie zijn waar mensen prettig kunnen werken en worden gewaardeerd om hun bijdrage aan het gemeenschappelijk doel: hoogwaardig wetenschappelijk werk en het beheer van vaak wereldvermaarde collecties. Om dat werk goed te kunnen doen, krijgen alle medewerkers de ruimte om hun talenten en vaardigheden te kunnen ontwikkelen en bijhouden. Daarvoor is een organisatiecultuur nodig waarbij naast de kwaliteit van het werk ook de kwaliteit van onderlinge relaties en het versterken van vertrouwen centraal staan.

Waarderend leiderschap

In het eerste kwartaal van 2024 is een implementatieplan voor waarderend leiderschap opgezet. Daarna is gestart met de implementatie. Het opleidingshuis voor leidinggevendenden is ontwikkeld en kan in 2025 worden gestart als het is vastgesteld door de directie. Er is een nieuw jaargesprekformat opgesteld dat in 2025 kan worden geïmplementeerd.

Diversiteit en inclusie, veiligheid en ombudsfunctie

De KNAW wil een veilige en inclusieve werkomgeving bieden die het beste in haar medewerkers naar boven haalt, met respect voor de diversiteit binnen de organisatie (zie hoofdstuk 1.3 voor een overzicht van de activiteiten). De ombudsfunctionaris, die in 2022 is ingevoerd, raakt steeds beter ingebed. De ombudsfunctionaris heeft een adviserende rol bij de ontwikkeling van beleid inzake sociale veiligheid en in het netwerk van in- en externe vertrouwenspersonen.

Medewerkersonderzoek

In 2024 zijn de actieplannen met de verbeterpunten die voortkwamen uit de resultaten van het medewerkersonderzoek 2022 verder uitgevoerd.

Verzuimbeleid

In 2024 is een nieuw verzuimbeleid vastgesteld om duidelijkheid te verschaffen aan leidinggevend en medewerkers over wat wanneer van wie verwacht wordt in het geval van preventie en begeleiding van langdurig verzuim.

Onboarding

Elke nieuwe medewerker bij de KNAW doorloopt het onboardingstraject. Dit bestaat uit een specifiek introductieprogramma door het eigen instituut en afdeling. Daarnaast krijgen nieuwe medewerkers een welkomstdocument (ontwikkeld in 2024) zodat ze vanaf het begin over de belangrijkste informatie beschikken. Verder worden de nieuwste medewerkers eens in de vier maanden uitgenodigd op het Trippenhuis om nader kennis te maken met elkaar en met de organisatie.

Erkennen en waarderen

In 2024 is de *Agenda Erkennen & Waarderen 2022 – 2025* verder uitgewerkt. Zo is de vernieuwing van de jaargesprekcyclus opgepakt, en is er een aanzet gemaakt voor een opleidingshuis voor promovendi en postdocs. Daarnaast is een CoARA-actieplan gemaakt, waarin wordt aangegeven hoe de KNAW het ondeugdelijk gebruik van kwaliteitskenmerken voor onderzoek (en impact/valorisatie) zoveel mogelijk wil voorkomen. Verder is het registratiesysteem PURE aangepast zodat diverse vormen van wetenschappelijk werk kunnen worden ontsloten. De KNAW heeft in 2024 een open-science-call toegewezen gekregen om in 2025 te onderzoeken waar promovendi en postdocs tegenaan lopen, als zij *open-science*-activiteiten willen ontplooiën.

NPO Steunprogramma

Tijdens COVID-19 hebben veel onderzoekers vertraging opgelopen in hun onderzoeksprogramma. Dankzij het NPO Steunprogramma heeft de KNAW een groot aantal van deze onderzoekers kunnen helpen met een verlenging van hun tijdelijke contract. Daardoor hebben zij alsnog hun onderzoek kunnen afronden. In totaal heeft de KNAW € 2.728.000 gekregen en 174 medewerkers verlenging gegeven. Daarnaast hebben 69 medewerkers een verlenging kregen uit de financiële middelen van de KNAW (€ 1.209.000).

Financiering met NPO-gelden	PhD's		Postdocs		Overige WP		Totaal	
	aantal	kosten in €	aantal	kosten in €	aantal	kosten in €	aantal	kosten in €
Realisatie 2021	34	408.000	17	251.000	0	0	51	659.000
Realisatie 2022	51	861.000	19	388.000	1	13.000	71	1.262.000
Realisatie 2023	28	389.000	10	168.000	0	0	38	557.000
Realisatie 2024	10	175.000	4	75.000	0	0	14	250.000
Realisatie totaal	123	1.833.000	50	882.000	1	13.000	174	2.728.000
Budget beschikbaar								2.728.000

Financiering met eigen middelen*	PhD's		Postdocs		Overige WP		Totaal	
	aantal	kosten in €	aantal	kosten in €	aantal	kosten in €	aantal	kosten in €
Realisatie 2020	5	61.000	5	82.000	0	0	10	143.000
Realisatie 2021	2	20.000	0	0	4	55.000	6	75.000
Realisatie 2022	1	12.000	2	16.000	2	54.000	5	82.000
Realisatie 2023	13	210.000	15	336.000	0	0	28	546.000
Realisatie 2024	18	297.000	3	66.000	0	0	21	363.000
Realisatie totaal	38	600.000	25	500.000	6	109.000	69	1.209.000

* extracomptable inschatting

Ontwikkeling medewerkers

In 2024 hebben 462 medewerkers een training gevolgd (incompany, op eigen instituut, of extern) en 35 medewerkers namen deel aan coaching. In totaal is er 655 keer deelgenomen aan een activiteit georganiseerd en/of gefinancierd door het Centrum voor Loopbaan en Ontwikkeling. Daarnaast zijn er twee evenementen georganiseerd: de inspiratiedag voor ondersteunend personeel (55 deelnemers) en de Grant Week (56 deelnemers).

Benoemingen instituutdirecteuren

- Nederlands Herseninstituut: Christiaan Levelt is per 1 januari 2024 voor vijf jaar benoemd.
- Meertens Instituut: Marianne de Laet is per 1 juni 2024 benoemd tot in ieder geval 1 november 2026, met een mogelijke verlenging tot 1 juni 2029
- NIOO: Wim van der Putten is vanaf 1 oktober 2024 tijdelijk benoemd tot een vervanger is geworven.

5.1.2 Welzijn medewerkers

Veilig en gezond werken

In 2024 is gestart met het updaten van diverse arbobeleidsdocumenten. Hierbij wordt het bestaande beleid geüpdatet naar de laatste stand van zaken en wettelijke normen. Het contract met de arbodienst loopt per 1 mei 2025 af. Er is inmiddels een aanbestedings-traject opgestart voor een nieuwe partij. Een evaluatie van de huidige dienstverlening heeft ertoe geleid dat de huidige dienstverlener niet meedingt. De dienstverlening inzake externe vertrouwenspersonen is ook geëvalueerd. Ook hier wordt een andere dienstverlener gezocht.

Verder is er net als in eerdere jaren op verschillende manieren aandacht besteed aan de mentale gezondheid van de medewerkers. Daarnaast is per instituut gewerkt aan risicobeheersende maatregelen die voortkwamen uit de risico-inventarisaties en de bijbehorende plannen van aanpak. Er zijn in 2024 geen bedrijfsongevallen gemeld aan de inspectie SZW.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is licht gedaald van 4,45 % naar 4,26 %. Deze daling is met name bij het middellang en lang verzuim.

Verzuimduur	Verzuimpercentage
Kort (0-7 dagen)	0,93%
Middellang (8-42 dagen)	0,42%
Lang (43+ dagen)	2,91%
Totaal	4,26%
Gemiddeld aantal keer	
Meldingsfrequentie 2023	1,09
Meldingsfrequentie 2024	1,10

5.1.3 Kerncijfers personeel

De aantallen in fte in de tabellen in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op het personeel in loondienst. Dat betekent dat hierin bijvoorbeeld geen onderzoekers op buitenlandse beurzen en gastonderzoekers staan.

Functiecategorieën (in fte, peildatum 31 december 2024)

Instituut	WP	OWP	FAO	OBP	Totaal
DANS	2,8	33,4	0,0	13,1	49,3
Hubrecht Instituut	161,9	62,3	0,0	38,6	262,8
Humanities Cluster	92,2	86,4	0,0	61,0	239,6
KITLV	19,4	3,0	0,0	5,5	27,9
KNAW Bureau	0,0	0,0	19,4	112,9	132,3
Nederlands Herseninstituut	96,1	56,4	0,0	26,1	178,6
NIAS	0,0	0,8	0,0	6,9	7,7
NIDI	38,8	4,2	0,0	5,9	48,9
NIOD	39,9	24,1	0,0	12,5	76,5
NIOO	77,1	45,3	0,0	22,7	145,1
Rathenau Instituut	41,7	5,3	0,0	8,4	55,4
Spinoza Centrum	2,4	2,0	0,0	1,0	5,4
Westerdijk Instituut	20,8	18,8	0,0	5,8	45,4
Totaal KNAW	593,1	342,0	19,4	320,4	1274,9

Toelichting functiecategorieën:

WP = Wetenschappelijk personeel (wetenschappelijk onderzoek als hoofdtaak)

OWP = Onderzoeksondersteunend wetenschappelijk personeel (bijvoorbeeld collectiebeheer, ICT-ontwikkelaars, laboratoriumpersoneel en dierverzorgers)

FAO = Ondersteunend personeel voor de forum- en adviestaken van de KNAW

OBP = Ondersteunend beheerspersoneel

5.2 Duurzaamheid

In 2024 is het tweede KNAW-jaarverslag duurzaamheid (2023) gepubliceerd. Er is ook een duurzaamheidsjaarverslag over 2024 (zie bijlage g voor een beknopte samenvatting).

Ter voorbereiding van de nieuwe strategische agenda 2026-2030 is in 2024 een dubbele materialiteitsanalyse uitgevoerd om de voor de KNAW belangrijke duurzaamheidsonderwerpen in beeld te krijgen. Hiervoor is de werkgroep duurzaamheid verder uitgebreid met vertegenwoordiging van meerdere instituten. Ook zijn verschillende experts uit de instituten en het Bureau betrokken. De resultaten worden in 2025 uitgewerkt in een duurzaamheidsagenda.

Er zijn verschillende nieuwe Green Teams actief bij de instituten en er is weer een Green Team meetup geweest. In maart vond een digital-cleanup-week plaats om aandacht te vragen voor de impact van (onnodige) digitale opslag. Ook werden medewerkers aangespoord om hun digitale stukken op te ruimen en (indien mogelijk) weg te gooien in aanloop naar de overstap naar M365. De CO₂-voetafdruk voor de KNAW is verder uitgewerkt om duidelijker te krijgen wat de *quick wins* en *big impacts* zijn. Hierbij is extra aandacht uitgegaan naar de verfijning van de berekening omtrent laboratoria, woon-werk verkeer, en dienstreizen.

De nieuwe wetgeving rond het verbod op eenmalig plastic, zoals koffiebekertjes en bestek, is geïmplementeerd. Verder is aan alle medewerkers gevraagd om aan te geven hoe en hoe vaak zij van en naar het werk reizen in het kader van de verplichte registratie werkgebonden personenmobiliteit (zakelijk reizen, woon-werkverkeer). Daarnaast bereidden we ons voor op de Corporate Sustainability Reporting Directive van de EU die verplicht dat bedrijven rapporteren over hun impact op mens en milieu. Inmiddels is duidelijk geworden dat deze richtlijn voor de KNAW niet verplicht zal worden. De coördinator duurzaamheid is betrokken bij de werkgroep die vanuit het ministerie van OCW een handreiking opstelt om duidelijkheid te scheppen over de duurzaamheidsverantwoording in het jaarverslag bij wetenschaps- en onderwijsinstellingen. Dit wordt ook besproken binnen de overlegstructuur van het netwerk van duurzaamheidscoördinatoren in het hoger onderwijs (onder voorzitterschap van de coördinator duurzaamheid KNAW).

5.3 Huisvesting en facilitaire zaken

De afdeling Vastgoed en facilitair is verantwoordelijk voor de huisvesting van de hele KNAW. Per augustus 2024 zijn daar duurzaamheid en fysieke veiligheid aan toegevoegd.

Het vastgoedbeheer en -projectmanagement wordt georganiseerd vanuit het Bureau. Voor de facilitaire afdeling is sprake van een lijnorganisatie, met teams en/of facilitaire medewerkers op de locaties. In 2024 is door directie, stafhoofden, instituutdirecteuren

en bedrijfsvoerders samen de besturingsfilosofie opgesteld waarin onder andere de samenwerking in de functionele lijn beschreven is. In 2025 zal dit, samen met de nieuwe directie, verder uitgewerkt en doorgevoerd worden.

Facilitair

De facilitaire afdelingen van alle locaties werken nauw samen. De facilitaire afdeling Bureau verzorgt onder andere het contractmanagement voor energie (hele KNAW), kantoorartikelen (hele KNAW), post (hele KNAW), toegangbeheersysteem (aantal locaties) en afval (aantal locaties). Waar mogelijk worden aanbestedingen gecombineerd, eventueel met meerdere percelen. Verder hebben de facilitaire collega's regelmatig contact omdat de meeste facilitaire medewerkers extra rollen hebben als preventiemedewerker, lid van het duurzaamheidsteam en privacy-coördinator. Ook is er samengewerkt rond het verbod op eenmalig plastic en heeft het team van het Bureau de resultaten van een pilot over audiovisuele techniek gedeeld. In 2024 is energie per 2026 opnieuw aanbesteed en gegund.

Alle facilitair medewerkers hebben de workshop toegankelijkheid van het Nederlands Instituut voor Toegankelijkheid kunnen volgen en op alle locaties zijn boeken uitgedeeld waarin de richtlijnen voor toegankelijkheid staan. In 2025 zal aan medewerkers die de workshop niet hebben kunnen volgen, aangeboden worden om de workshop alsnog te volgen. In het Trippenhuys heeft als eerste een toegankelijkheidsscan plaatsgevonden. De resultaten zijn geëvalueerd en omgezet naar een actieplan. In 2025 zal gekeken worden hoe dit uitgerold zal worden naar de andere locaties.

In 2024 heeft het eerste overleg voor de functionele lijn plaatsgevonden. Er is besproken op welke onderdelen samengewerkt zou kunnen worden en waar meer structuur nodig is. In 2025 zal dit verder uitgewerkt worden en zal het overleg minimaal twee keer plaatsvinden.

Vastgoed

Naast het dagelijks onderhoud en het grootonderhoud is er gewerkt aan de volgende projecten:

- Algemene projecten: tekeningenbeheer, elektrisch veiligheidsbeleid, E+W-aanbesteding voor Bureau, IISG, NIAS (Fellows House) en het NIDI, EML-maatregelen.
- Nederlands Herseninstituut: contractonderhandelingen en aanbesteding voor de verbouwing afgerond en gestart met de werkzaamheden voor de verbouwing en de aanstaande verhuizing. De verwachting is dat eind 2025 de werkzaamheden afgerond zijn en een groot gedeelte van de verhuizing gerealiseerd is.
- Hubrecht Instituut/Westerdijk Instituut: vervangen van de resterende verlichting naar ledverlichting, vervangen van een koelmachine, update principeschema's installaties, ombouwen van de regelinstallatie, aanpassen van de toegangsdeuren, plaatsen van zonnepanelen. Duurzaamheidsplan opgesteld.
- NIOO: herstel gevel afgerond, aanbrengen verdeelkasten voor laadpalen, regeltechniek vervangen, deel van de verlichting vervangen door ledverlichting, dakbedekking gebouw 2 vervangen, gestart met het herstel van de fietsenstalling en aanbrengen laadpalen.

- NIDI: het buitenschilderwerk aan de achtergevel is weer op orde waarbij kozijnen hersteld zijn en de enkele beglazing vervangen is door isolerend monumentenglas. Op het dak zijn zonnepanelen aangebracht en de verlichting is vervangen door ledverlichting. Er is een plan opgesteld om de koeling te verbeteren. Dit zal in 2025 uitgevoerd worden.
- HuC, locatie IISG: nieuwe toilettenkelder aangebracht, herstel buitengevel opgestart, waterdetectie vernieuwd en uitgebreid, dakbedekking deels hersteld, bediening- en waarschuwingsdisplay receptie vervangen (KNX, met dit nieuwe systeem is verlichting straks makkelijk te programmeren waarmee ook elektra bespaard kan gaan worden. Later is het systeem uit te breiden met gebruikersfuncties zoals paniekfuncties leeszaal, aansturingen zonwering, rolluiken en storingsmeldingen GBS), doormeldingen GBS gerealiseerd, noodverlichting vervangen en uitgebreid, verdeelkasten vervangen, plaatsen van vijf energiemeters op de cv-installatie en beide warmtepompen om daarmee verbruik inzichtelijk te maken op installatieniveau,
- NIOD: verlichting vervangen door ledverlichting, project opgestart met het Rijksvastgoedbedrijf om de brandveiligheid te verbeteren, toiletruimte aangepast ten behoeve van opslag, buitenschilderwerk aan de voorzijde van het pand vernieuwd.
- DANS: project tot verbeteren van de werkomgeving opgestart. Zal verder vorm krijgen in 2025.
- Rathenau Instituut: project tot verbeteren van de werkomgeving opgestart. Zal verder vormkrijgen in 2025.
- HuC, locatie binnenstad: verschillende problematieken met het klimaat in kaart gebracht en plan van aanpak gemaakt. Project gestart om, vanwege de toegankelijkheid, te bekijken of de MIVA-lift elders in het monumentale pand geplaatst zou kunnen worden.
- NIAS Fellows House: project voegwerk afgerond, oude brandtrap verwijderd. Project opgestart voor buitenschilderwerk en gevelherstel, dat in het eerste kwartaal van 2025 zal plaatsvinden.
- Stafbureau: verlichting grotendeels vervangen door ledverlichting, project opgestart voor buitenschilderwerk en gevelherstel, dat in het eerste kwartaal van 2025 zal plaatsvinden.

5.4 Communicatie en informatievoorziening

Aan het begin van het jaar was er veel aandacht voor het advies van de KNAW over frisis-tiek. Friese en landelijke media schreven over ons advies om tenminste één zelfstandige bachelor frisis-tiek overeind te houden. Ook in de Tweede Kamer kwam het advies meer-maals aan de orde.

President Marileen Dogterom verscheen in verschillende media met de boodschap over de noodzaak van *open science* (ook het thema van haar Jaarrede in mei), en vooral over de waarde van wetenschap voor de samenleving en het belang van investeringen.

Weekend van de Wetenschap, foto DigiDaan

Medio 2024 lanceerde de KNAW het nieuwe sociale intranet Portus dat alle medewerkers van de KNAW met elkaar verbindt. Portus biedt een centrale plek voor informatie en stimuleert samenwerking, interactie en dialoog over de grenzen van afdelingen en instituten heen. Het intranet laat zien hoe een KNAW-breed project succesvol kan worden gerealiseerd door intensieve samenwerking tussen alle onderdelen van de organisatie. NIOD, NIOO, het Herseninstituut, DANS en het Bureau kregen in 2024 bovendien een eigen deelinet op Portus, het Westerdijk Instituut volgt begin 2025.

Na de zomer intensiveerde de KNAW haar activiteiten op sociale media. Zo steeg het aantal volgers op LinkedIn in vier maanden met 14% naar 22.950. In oktober ging de nieuwe website van de Akademie van Kunsten live. Deze website is gebouwd in het cms van de KNAW-website, waardoor we efficiënter kunnen werken.

In november en december voerden de KNAW en De Jonge Akademie campagne tegen de bezuinigingen op wetenschap met advertenties in kranten, een actie op sociale media en optredens in de media. De president kwam aan het woord op radio, televisie en in de landelijke kranten.

Evenementen

Ons congresbureau organiseerde in 2024 208 bijeenkomsten voor in totaal 10.881 bezoekers (zie ook de tabel in hoofdstuk 2.1). Met een driedaags festival vierde de Akademie van Kunsten haar tienjarig jubileum. En tijdens het Weekend van de wetenschap in oktober vond de eerste editie van het KNAW-festival *Wajo! Wetenschap?!* plaats, gericht op gezinnen met kinderen van acht tot veertien jaar. Verder was er veel ruimte voor diverse soorten evenementen: van publiekssymposia tot expertmeetings, en van bijeenkomsten voor leden en medewerkers tot (inter)nationale conferenties en prijsuitreikingen.

Documentaire informatievoorziening (DIV)

Documenten die niet langer nodig zijn of die de wettelijk vastgestelde bewaartermijn hebben overschreden, worden op een veilige en verantwoorde manier vernietigd. In 2024 heeft het DIV-team het archief dat hiervoor in aanmerking komt in kaart gebracht en een eerste aanzet gedaan om de achterstand in vernietiging weg te werken. Daarnaast zijn we begonnen met voorbereidingen om een blok met te bewaren documenten in 2025 over te brengen naar het Noord-Hollands Archief. Eind 2024 heeft de KNAW het archief van de Werkgemeenschap van Wetenschappelijke Organisaties in Nederland (WWON) overgedragen aan het NIOD.

5.5 Informatiemanagement & ICT

Ook in 2024 is de ICT-organisatie continu bezig geweest met het verbeteren van haar dienstverlening en beheerprocessen. Dit heeft onder meer geresulteerd in een verbeterplan voor afhandeling van verzoeken aan de servicedesk en een betere monitoring van onze ICT-dienstverlening. Er is een wijzigingsproces ingevoerd dat bijdraagt aan een meer professionele behandeling van wijzigingsverzoeken vanuit de organisatie. Dit nieuwe wijzigingsproces zorgt bovendien voor een grotere mate van samenhang tussen de ICT, het informatiemanagement, de informatiebeveiliging en privacywetgeving.

In 2024 is er ook een start gemaakt met het projectenbureau. Het projectenbureau geeft inzicht in de lopende projecten, en uniformeert de manier waarop deze projecten worden uitgevoerd. Dit zorgt voor transparantie, inzicht, en een continue leercyclus in hoe we projecten succesvol kunnen uitvoeren binnen de KNAW. In 2025 gaan we onderzoeken of het projectenbureau ook een rol kan spelen in het creëren van een portfolio van projecten in de bedrijfsvoering van alle KNAW-instituten.

Verder zijn in 2024 op het gebied van ICT en informatiemanagement een aantal projecten opgestart en/of afgerond die voortkwamen uit de thema's zoals genoemd in de KNAW I-strategie 2022-2026.

In fase II van het M365-project hebben het bureau van de KNAW en acht van haar instituten Microsoft Teams in gebruik genomen als standaard digitale samenwerkingsomgeving binnen de kantoorautomatisering. Hiermee is verder invulling gegeven aan het thema *Locatieonafhankelijk werken en werken in de cloud* uit de I-strategie, met als doel een effectieve inzet van up-to-date informatievoorzieningen en innovatieve producten en diensten voor medewerkers.

Met de succesvolle vervanging van de firewalls en een aantal netwerkcomponenten is het netwerk van de KNAW meer toekomstbestendig gemaakt. Dit was onderdeel van de nadere invulling van het thema *Vergroten van de digitale weerbaarheid*. De nieuwe firewalls zorgen voor een continue beveiliging van ons KNAW-netwerk en een snelle verwerking van dataverkeer. Dit draagt bij aan een meer stabiele werkomgeving.

Een ander project dat in 2024 werd afgerond, betrof de vervanging van een groot aantal digitale werkplekken en bijbehorende randapparatuur bij het Humanities Cluster. Dit project kwam voort uit het ICT lifecyclebeheer dat erop gericht is om medewerkers steeds te voorzien van up-to-date ICT-voorzieningen die voldoen aan actuele beveiligingsnormen. Nog lopende projecten die in 2025 zullen worden afgerond zijn: de overgang van onze wifi-aansluiting naar SURF Wireless as a Service, de vernieuwing van de telefooncentrale en de uitfasering en migratie van huidige netwerkschijven bij een deel van de KNAW-organisatie.

De KNAW heeft in 2024 opnieuw deelgenomen aan het deelprogramma OCW Open van het rijksbrede programma Open op Orde, dat bedoeld is om de informatiehuishouding van de (Rijks)overheid te verbeteren en transparanter te maken. Uit dit programma werd een tijdelijke medewerker gefinancierd die zich richtte op de verdere implementatie van het in 2023 opgeleverde advies voor de inrichting van een informatiearchitectuur. Tevens is uit dit programma een opdracht gefinancierd voor het opzetten van een informatieoverzicht. Dat is een overzicht dat de organisatie meer inzicht geeft in welke digitale informatie zich waar bevindt, in samenhang met het applicatielandschap en de bedrijfsprocessen. Deze opdrachten waren onderdeel van de nadere invulling van de thema's *Werken onder architectuur* en *Verbetering van de informatiehuishouding* uit de I-strategie. De opdracht betreffende het informatieoverzicht wordt in 2025 afgerond.

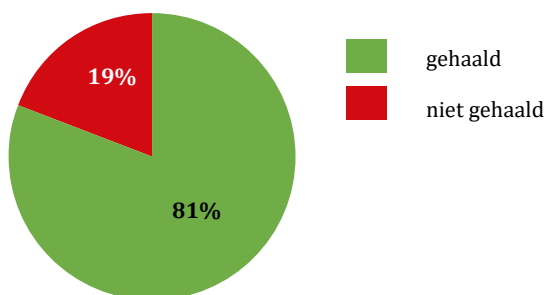
Naast de hierboven genoemde werkzaamheden ondersteunt de afdeling Informatiemanagement & ICT medewerkers bij uiteenlopende vragen op het gebied van ICT-diensten.

Jaaroverzicht meldingen en wijzigingen bij de Servicedesk in 2024

	Meldingen	Wijzigingen	Totaal
Bureau KNAW	1845	1749	3594
HuC (bedrijfsbureau)	510	521	1031
NIOD	466	204	670
IISG	465	152	617
Huygens Instituut	454	85	539
NIDI	372	158	530
Rathenau Instituut	340	148	488
NIAS	167	63	230
Nederlands Herseninstituut	162	16	178
Meertens Instituut	154	44	198
HuC-Digitale infrastructuur	137	183	320
DANS	125	118	243
NIOO	100	32	132
Hubrecht Instituut	95	11	106
KITLV	40	2	42
Extern	31	7	38
Westerdijk Instituut	21	1	22
Fryske Akademy	18	0	18
Totaal	5502	3494	8996

Dit betreft meldingen en wijzigingsaanvragen van KNAW-medewerkers met betrekking tot ICT-diensten. Een melding kan gaan over een supportverzoek, een verstoring, een klacht of een gebruikersvraag. Een wijziging is een toevoeging, wijziging of verwijdering die een effect kan hebben op ICT-diensten. Dit omvat alle ICT-services, configuraties, processen, documentatie, etc.

Binnen de afgesproken termijnen afgehandelde meldingen

5.6 Informatiebeveiliging

In 2024 zijn alle bestaande initiatieven op cybersecurity ondergebracht in een zelfstandige lijnafdeling direct rapporterend aan de directeur bedrijfsvoering. In 2024 is het team uitgebreid met een chief information security officer (CISO). Het team is in 2024 gegroeid tot 4 fte. De verwachting is om verder te groeien tot 8 fte in 2025.

De focus in 2024 lag op de opbouw van de afdeling, de publicatie van informatiebeveiligingsbeleid, de implementatie van de werkprocessen en de keuze voor vastlegging en controle in een tool voor Governance Risk en Compliance. Met deze tool kunnen we risico's beter identificeren, reduceren en normeren. Ook zijn de gegevens uit de tool nuttig als onderbouwing voor verbetertrajecten.

Er is gestart met de assessment van de instituten op hun informatiebeveiliging en risk. Dit zullen we in 2025 voortzetten. Verder verleent de afdeling ondersteuning bij lopende en nieuwe ICT-projecten.

De awareness campagne is gestart voor de KNAW en haar instituten voor de komende drie jaar. Deze campagne bevat modules voor informatiebeveiliging, privacy en kennisveiligheid en een phishing-campagne.

Operationele Security

De KNAW en haar instituten zijn aangesloten op de security monitoring van SURF (SURF SOC SIEM). Ook is het centrale *security operating centre* van de KNAW gestart. Hierdoor kan er overdag opvolging worden gegeven aan de security monitoring en kan er efficiënter geacteerd worden op incidenten. Het *computer security incident response team* (CSIRT) van de KNAW heeft een officiële status gekregen en is verder geprofessionaliseerd.

5.7 Juridische zaken

Per 1 augustus 2024 zijn de onderdelen cybersecurity, duurzaamheid en kennisveiligheid ondergebracht bij de (nieuwe) afdelingen: Informatiebeveiliging, Vastgoed en facilitair en Knowledge Transfer Office. De naam van de afdeling Algemene en juridische zaken is gewijzigd in Juridische zaken. In het laatste kwartaal van 2024 is besloten om de afdeling structureel te versterken. Enerzijds om de kwaliteit beter te waarborgen en anderzijds om de inhuur van externe juridische diensten te verminderen. Zo is er sinds oktober een privacy officer en zullen in 2025 twee juristen en een juridisch medewerker in vaste dienst worden genomen.

Juridische zaken adviseert en ondersteunt bestuur, directies en medewerkers van het bureau en de instituten inzake allerhande juridische kwesties. De juridische kwesties betreffen voornamelijk privaatrechtelijke kwesties en vraagstukken met betrekking tot de verwerking en bescherming van persoonsgegevens (privacy). Daarnaast behandelt Juridische zaken kwesties op het gebied van de Wet open overheid en wetenschappelijke integriteit, die in dit jaarverslag apart zijn vermeld.

De meeste van de privaatrechtelijke kwesties betroffen het adviseren bij en het beoordelen en opstellen van overeenkomsten met betrekking tot:

- het verrichten van wetenschappelijk onderzoek, al dan niet in samenwerking met derde (private) partijen, zogeheten consortiumovereenkomsten;
- het verlenen van gebruiksrechten (licenties) inzake *materials* (zoals schimmels en bacteriën), intellectueel eigendom (zoals octrooien) onderzoeksgegevens en/of know how aan derden;
- detachering van personeel; en
- vastgoed.

Verder adviseerde Juridische zaken over de registratie van octrooien en over verschillende algemene en specifieke privacyvraagstukken en persoonsgegevensverwerkingen. Ook gaven we advies over governance-kwesties, zoals de bevoegdheden van bestuur en directie en volmachtverleningen. Daarnaast hielpen wij bij beleidsstukken en reglementen en bij de opheffing van stichtingen.

In enkele kwesties, waaronder geschillen, zijn externe advocaten ingeschakeld. Een van die kwesties betreft het auteursrechtelijke geschil tussen het Anne Frank Fonds enerzijds en de KNAW, het Huygens Instituut en de Belgische Vereniging voor onderzoek en

ontsluiting van historische teksten anderzijds. Het Anne Frank Fonds is van het arrest van het gerechtshof te Amsterdam in cassatie gegaan bij de Hoge Raad. De Hoge Raad heeft op zijn beurt op 8 november 2024 [prejudiciële vragen](#) gesteld aan het Hof van Justitie van de Europese Unie.

5.8 Openbaarheid

In 2024 zijn er drie openbaarmakingsverzoeken en vier zienswijzeverzoeken uit hoofde van de Wet open overheid ontvangen en afgehandeld.

5.9 Risicomanagementplan

De KNAW kent een jaarlijkse rapportagecyclus in het kader van risicobewust werken. Ieder jaar wordt een risicomanagementplan opgesteld over de belangrijkste mogelijke gebeurtenissen die het realiseren van de KNAW-doelstellingen in gevaar kunnen brengen. Het opstellen en monitoren van het risicomanagementplan maken deel uit van de planning- en controlcyclus. Hieronder zijn de belangrijkste risico's samengevat die zijn geïdentificeerd in het KNAW-brede risicomanagementplan.

Doel	Risico
1. Voldoende basisbekostiging	Financiële risico's door: <ul style="list-style-type: none"> • (de facto) bezuinigingen vanuit rijksoverheid op lumpsumbekostiging (bijvoorbeeld geen loon- en prijsbijstelling) in combinatie met een toename in gevraagde activiteiten.
2. Adequate en up-to-date informatiebeveiliging	Compliance-risico's door: <ul style="list-style-type: none"> • ICT-incidenten (cybercriminaliteit, ransomware, phishing, et cetera).
3. Fysiek en sociaal veilige werkomgeving	Personele risico's door: <ul style="list-style-type: none"> • Veiligheidsincidenten (waaronder fysieke veiligheid laboratoria, persoonlijke bedreigingen van onderzoekers, proefdieractivisme). • Ongewenst gedrag op de werkvloer.
4. Goede arbeidsomstandigheden en aantrekkelijk werkgeverschap	Personele risico's door: <ul style="list-style-type: none"> • Krapte arbeidsmarkt waardoor een kwantitatieve en kwalitatieve bezetting van functies gevaar loopt (vacatures blijven lang onvervuld), hoge werkdruk (en kans op uitval) bij zittende medewerkers als vacatures niet tijdig worden ingevuld en hoge kosten voor inhuur.
5. Toekomstbestendige en duurzame bedrijfsvoering	Financiële risico's door: <ul style="list-style-type: none"> • Stijgende bedrijfsvoeringlasten als gevolg van een inefficiënte en niet-duurzame bedrijfsvoering en door hogere energieprijzen.

Doel	Risico
6. Hoeder en duider van de wetenschap. Gezaghebbend wetenschappelijk genootschap	Reputatierisico's door: <ul style="list-style-type: none"> • Afnemend of gebrek aan vertrouwen in de wetenschap van politiek en publiek. • Te weinig zichtbaarheid KNAW door te grote voorzichtigheid. • Schending wetenschappelijke integriteit of ongewenst gedrag door een KNAW-lid. • Financiering door <i>besmette</i> financiers. • Interne verschillen van inzicht over besluiten of uitgedragen standpunten. • Interne verschillen van inzicht rond maatschappelijke vraagstukken die tot sociaal onveilige situaties kunnen leiden.
7. Voldoen aan externe wet- en regelgeving	Compliance-risico's door: <ul style="list-style-type: none"> • Niet voldoen aan (nieuwe) wet- en regelgeving (o.a. privacy, dierproeven, open overheid, organisatie openbaar belang, aanbestedingen/inkoop, WNRA, Wet digitale toegankelijkheid, Archiefwet). • Slecht zich hebben op impact EU-regelgeving op werkwijze in instituten.
8. Kennisveiligheid borgen	Compliance-risico's door: <ul style="list-style-type: none"> • Ongewenste overdracht van kennis en technologie die negatieve gevolgen hebben voor onze nationale veiligheid.
9. Voldoende externe financiering	Financiële risico's door: <ul style="list-style-type: none"> • Hoge aanvraagdruk en lage honoreringskans subsidieaanvragen. • Complexe procedures subsidieaanvragen- en verantwoordingseisen. • Complex palet (nieuwe) subsidies.
10. Excellente KNAW-instituten met aanjagende en verbindende rol	Reputatierisico's door: <ul style="list-style-type: none"> • Negatief of matig kwaliteitsoordeel van de SEP-commissie. • Geen of onvoldoende erkenning nationale meerwaarde instituten door stakeholders. • Schending wetenschappelijke integriteit of ongewenst gedrag door een KNAW-medewerker.

5.10 Veiligheid en crisismanagement

Kennisveiligheid valt onder de afdeling Knowledge Transfer Office, crisismanagement en fysieke veiligheid onder de afdeling Vastgoed en facilitair. De afdeling P&O is verantwoordelijk voor het beleid rondom sociale veiligheid. Hierover meer in hoofdstuk 1.3 en 5.1.

Kennisveiligheid

2024 stond in het teken van het opvolgen van de acties uit het KNAW implementatieplan voor kennisveiligheid. Met dit plan implementeert de KNAW de *Nationale leidraad kennisveiligheid*. De implementatie wordt mede uiteengezet in verschillende projecten zoals: de kwetsbaarheidsanalyse, het adviesteam, de werkgroep waarin alle instituten zijn vertegenwoordigd, due-diligence-analyses en de awareness-campagne.

Ook is het sectorbeeld kennisveiligheid voor de KNAW (samen met NWO-I, de institutenorganisatie van NWO) door het ministerie van OCW uitgevoerd en aan de Tweede Kamer gestuurd. Hieruit blijkt dat het onderwerp hoog op de agenda staat bij de KNAW en dat de KNAW vorderingen heeft gemaakt met de uitwerking van het kennisveiligheidsbeleid.

Als onderdeel van de implementatie ondersteunt de coördinator Kennisveiligheid de KNAW-instituten bij risicoanalyses, due-diligence-onderzoek, contact met het Loket Kennisveiligheid en bij ad-hoc-vragen. De uitkomsten van de risicoanalyses zijn bij een eerste aantal KNAW-instituten als startpunt gebruikt voor een algehele inventarisatie van informatierisico's en daaruit volgende risico-behandelplannen. Verder is de beslisboom aangepast die de instituten operationele handvatten geeft met betrekking tot kennisveiligheid. De coördinator Kennisveiligheid organiseert het KNAW-brede overleg rondom kennisveiligheid met de contactpersonen van alle instituten. Als onderdeel daarvan is er ook nauw contact met de Nederlandse Hersenbank (onderdeel van het Herseninstituut) en de CBS-schimmelcollectie (onderdeel van het Westerdijk Instituut) om te risicovolle klanten in kaart te brengen.

Ten slotte is de coördinator Kennisveiligheid de vertegenwoordiger van de KNAW in landelijke werkgroepen. In die rol is er meegeholpen aan de herziening van de nationale leidraad, de contouren voor de wet screening, en de werkgroep uniforme criteria voor internationale samenwerkingen. Tenslotte is er een aanzet gemaakt voor het overzicht van internationale samenwerkingen vanuit de KNAW. Het plan van aanpak om dit verder uit te werken is ook opgesteld.

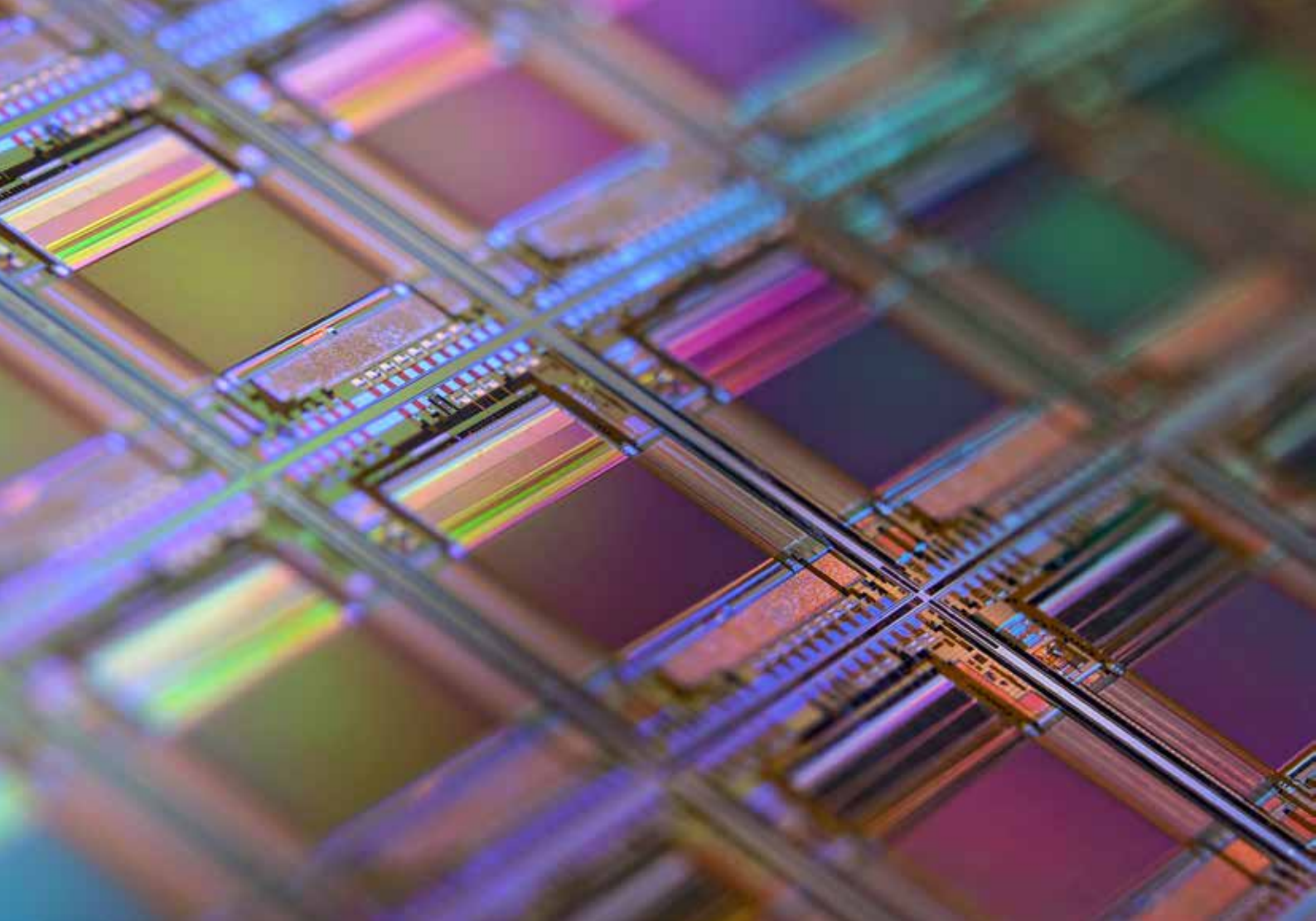
Crisismanagement

Eind 2023 is een conceptplan opgesteld voor integraal crisismanagement. In 2024 is gekeken hoe de crisismanagementplannen van de instituten aansloten bij het integrale plan. Ook is er gewerkt aan een universeel basisplan voor de instituten. Dit project zal in het eerste kwartaal van 2025 afgerond worden. Daarna volgt de implementatie. Overigens is de crisisorganisatie alvast ingericht op basis van het conceptplan. In 2024 hebben verschillende instituten getraind op het afhandelen van calamiteiten en crises. In 2025 zal het crisisteam een workshop volgen en getraind worden.

Fysieke veiligheid

De fysieke veiligheid op de locaties wordt op verschillende manieren georganiseerd:

- Risico's worden benoemd en afgehandeld in de risico-inventarisatie en -evaluatie per locatie.
- Incidentenregistratie gebeurt per locatie.
- Per locatie is minimaal één preventiemedewerker aangesteld.
- Elke locatie heeft een BHV-organisatie, die minimaal eens per jaar getraind wordt en een ontruimingsoefening doet.
- De facilitaire afdeling per locatie heeft contact met de wijkagent en kan (extra) beveiliging inzetten indien gewenst.

6. FINANCIËN

6.1 Exploitatieresultaat 2024 uit publieke activiteiten

Exploitatie	bedragen x € 1.000							
	2019 realisatie	2020 realisatie	2021 realisatie	2022 realisatie	2023 realisatie	2024 realisatie	2024 begroting	2024 verschil
Baten								
Rijksbijdrage OCW	90.439	94.494	95.535	99.911	105.581	110.859	108.511	2.348
Overige bijdragen en subsidies	9.802	8.517	7.550	7.860	10.274	10.025	7.693	2.332
Baten werk in opdracht van derden	41.664	37.194	42.738	43.682	46.981	52.461	54.769	-2.308
Overige baten	9.410	8.289	13.166	10.127	10.898	15.097	12.022	3.075
Totaal baten	151.315	148.494	158.989	161.580	173.734	188.442	182.995	5.447
Lasten								
Personele lasten	98.732	99.111	102.997	107.088	118.418	125.504	123.780	1.724
Afschrijvingslasten	14.814	12.476	15.774	11.159	11.709	11.343	12.004	-661
Huisvestingslasten	11.745	10.808	10.798	12.560	18.434	16.194	16.959	-766
Overige materiële lasten	22.413	18.975	20.628	22.666	22.351	26.321	28.852	-2.531
Toekenningen aan derden	7.865	5.070	4.386	3.232	2.398	3.774	2.834	940
Totaal lasten	155.569	146.440	154.583	156.705	173.310	183.136	184.429	-1.293
Saldo baten en lasten	-4.254	2.054	4.406	4.875	424	5.306	-1.436	6.742
Saldo financiële baten en lasten	-904	-731	-531	-180	2.473	3.636	2.099	1.537
Exploitatieresultaat uit bedrijfsvoering	-5.158	1.323	3.875	4.695	2.897	8.942	663	8.279

De KNAW heeft het boekjaar 2024 afgesloten met een gerealiseerd exploitatieresultaat uit bedrijfsvoering van € 8.942.000. Dit is € 8.279.000 positiever dan begroot.

De totale baten zijn per saldo € 5.447.000 hoger dan begroot. Met name de overige baten zijn aanzienlijk hoger dan begroot. Dit komt vooral door een ontvangen incidentele vergoeding van Merus van € 2.250.000 vanwege het behalen van een mijlpaal in het kader van een patentlicentieovereenkomst. De rijksbijdrage wijkt in positieve zin af door hoger dan begrote loon- en prijscompensatie. De baten werk in opdracht van derden blijven € 2.308.000 achter bij begroting, maar laten wel een significante stijging zien van € 5.480.000 (12%) ten opzichte van 2023. Dit betreft met name toenames van de contractprojectbaten bij Humanities Cluster (+ € 1.933.000), Nederlands Herseninstituut (+ € 1.095.000) en Hubrecht Instituut (+ € 872.000). De rentebaten vallen tevens gunstiger uit dan begroot door een hoger dan verwachte gemiddelde liquiditeitspositie en gemiddeld een hoger gerealiseerd rendement dan begroot.

De totale kosten zijn per saldo € 1.293.000 lager uitgekomen ten opzichte van begroting. De hogere personele lasten (€ 1.724.000) door met name hogere inhuur (in verband met het aanstellen van een interim-directie en lang uitstaande vacatures) worden voor een groot deel gecompenseerd doordat de materiële lasten achterblijven bij begroting (-/- € 2.531.000). De onderschrijding van de materiële lasten ten opzichte van de begroting heeft enerzijds te maken met lagere projectopbrengsten en anderzijds met prudente materiële instituutsbegrotingen.

Om het publieke resultaat goed te kunnen duiden, is dit resultaat in de onderstaande tabel genormaliseerd, dat wil zeggen gecorrigeerd voor incidentele en bijzondere posten.

Genormaliseerd exploitatieresultaat uit publieke activiteiten	bedragen x € 1.000	
	Realisatie 2024	Realisatie 2023
Gepubliceerd exploitatieresultaat uit bedrijfsvoering	8.942	2.896
<i>Incidentele posten:</i>		
• Eenmalige gascompensatie (EZK)		-982
• Vrijval huurschuld Nederlands Herseninstituut		-192
• Indexering structurele bijdrage NWO met terugwerkende kracht bij DANS	-653	
• Incidentele meevallers huur, energie, servicekosten Nederlands Herseninstituut	-1.125	
• Licentieopbrengsten Merus	-2.250	
Genormaliseerd exploitatieresultaat uit bedrijfsvoering	4.914	1.722

Het genormaliseerde exploitatieresultaat valt binnen de bandbreedte van het financiële beleid, gericht op het behouden van een gezonde balans tussen baten en lasten. Hierbij wordt gestuurd op exploitatieresultaten die in meerjarig perspectief binnen de bandbreedte van -3% tot +3% van de totale baten blijven.

6.2 Exploitatieresultaat uit private activiteiten

Exploitatiecijfers	bedragen x € 1.000							
	2019 realisatie	2020 realisatie	2021 realisatie	2022 realisatie	2023 realisatie	2024 realisatie	2024 begroting	2024 verschil
Baten bestemmingsfondsen	4.885	2.349	5.255	-4.333	4.871	5.132	1.289	3.843
Lasten bestemmingsfondsen	1.081	1.613	1.439	1.806	1.045	2.431	2.284	147
<i>Resultaat privaat</i>	<i>3.804</i>	<i>736</i>	<i>3.816</i>	<i>-6.139</i>	<i>3.826</i>	<i>2.701</i>	<i>-995</i>	<i>3.696</i>

Het exploitatieresultaat uit private activiteiten is per saldo uitgekomen op € 2.701.000. Dit komt door gunstige beleggingsresultaten van de effectenportefeuille als gevolg van uitstekend klimaat op de aandelenbeurzen gedurende 2024.

Het *private* exploitatieresultaat bestaat uit de baten en lasten van de bestemmingsfondsen (zie subparagraaf 1.2.1 in de jaarrekening hoofdstuk 7.6). Het vermogen van deze bestemmingsfondsen wordt belegd in aandelen en vastrentende waarden. Het beleggingsrendement wordt aangewend om uit te keren binnen de doelstellingen van de fondsen. In totaal komen de baten in 2024 uit op € 5.132.000. Ten opzichte van het

gemiddeld belegd vermogen (exclusief gelddeel) is het rendement in 2024 uitgekomen op +13,4% (2023: +14,1%).

De lasten van de private bestemmingsfondsen bedragen € 2.431.000. Daarvan is € 2.028.000 besteed aan doelstellingen. De overige lasten betreffen de kosten van het vermogensbeheer en de interne organisatiekosten.

6.3 Financiële kengetallen

In onderstaande tabel staan de belangrijkste financiële kengetallen voor de KNAW. De financiële kengetallen worden vergeleken met de interne KNAW-doelstellingen.

Financiële kengetallen								
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024	2024
	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	doelstelling	verschil
Solvabiliteit	48,0%	47,0%	47,8%	48,8%	46,3%	47,4%	> 40%	1,0%
Liquiditeit (current ratio)	1,32	1,34	1,44	1,46	1,46	1,54	> 1,0	0,08
Rentabiliteit (publiek expl.res. t.o.v. baten)	-3,4%	0,9%	2,4%	2,9%	1,7%	4,7%	-3%/3%	3,0%
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024	2024
	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	begroting	verschil
Publiek eigen vermogen (x € 1.000)	126.022	126.873	129.923	134.617	137.515	145.989	138.944	7.044
Privaat eigen vermogen (x € 1.000)	34.186	35.394	40.035	33.896	37.721	40.940	36.727	4.214
Liquide middelen (x € 1.000)	83.097	91.613	94.241	98.216	113.150	121.821	98.793	23.028

De *solvabiliteit*, ofwel het aandeel van het publiek eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal, is in 2024 toegenomen van 46,3% (eind 2023) naar 47,4% (eind 2024). Dit komt door het in 2024 toegenomen eigen vermogen. De KNAW-doelstelling voor de solvabiliteit is 40% of hoger.

Het publiek eigen vermogen vertoont meerjarig een stijgende trend. Dat is in lijn met de overwegend positieve publieke exploitatieresultaten.

De liquiditeitspositie is weergegeven via de *current ratio*, ofwel de verhouding tussen vlottende activa en kortlopende schulden. Deze verhouding nam toe van 1,46 in 2023 naar 1,54 in 2024. De KNAW-doelstelling voor de current ratio is 1,0 of hoger.

De *rentabiliteit* geeft aan welk deel van de totale baten overblijft na aftrek van de lasten. De rentabiliteit is gedefinieerd als exploitatieresultaat uit bedrijfsvoering gedeeld door de totale baten. De KNAW-doelstelling voor de rentabiliteit is tussen de -3% en 3%. De rentabiliteit is in 2024 uitgekomen op 4,7% en ligt hiermee buiten de bandbreedte van de KNAW-doelstelling. Dit komt met name door incidentele meevallers en hogere overige opbrengsten. Het genormaliseerde exploitatieresultaat blijft wel binnen de bandbreedte van -3% tot +3% van de totale baten.

6.4 Balans per 31 december 2024

Balans per 31 december 2024	bedragen x € 1.000	
	31-12-2024	31-12-2023
Activa		
Vaste activa		
Materiële vaste activa	108.695	110.817
Financiële vaste activa	40.757	36.634
Totaal vaste activa	149.452	147.451
Vlottende activa		
Vorraden	682	708
Vorderingen en overlopende activa	36.289	35.560
Liquide middelen	121.821	113.150
Totaal vlottende activa	158.792	149.418
Totaal activa	308.244	296.869
Passiva		
Eigen vermogen	186.929	175.236
Vorzieningen	8.735	9.184
Langlopende schulden	9.417	10.181
Kortlopende schulden en overlopende passiva	103.163	102.268
Totaal passiva	308.244	296.869

Materiële vaste activa

De *materiële vaste activa* nemen per saldo met € 2.122.000 af. In totaal heeft de KNAW € 9.871.000 in 2024 geïnvesteerd. Daarvan heeft € 6.585.000 betrekking op inventaris en apparatuur bij diverse instituten. Dit betreft met name Hubrecht Instituut (€ 3.100.000) dat onder meer investeert in high-end microscopie, Nederlands Herseninstituut (€ 1.200.000) en NIOO (€ 1.000.000). De investeringen in vastgoed bedragen in 2024 € 3.286.000, vooral vervangingsinvesteringen binnen KNAW Centraal. De afschrijvingen over 2024 bedragen in totaal € 11.343.000.

Financiële vaste activa

De post *financiële vaste activa* op de balans vertegenwoordigt de geconsolideerde waarde van de private fondsen. De middelen in deze fondsen zijn ondergebracht in twee beleggingsportefeuilles bij twee verschillende vermogensbeheerders. De waarde van de *financiële vaste activa* is toegenomen met € 4.123.000 als gevolg van gunstige beleggingsresultaten in 2024. Het bestuur van de KNAW heeft de kaders voor het beheer van deze private middelen in een beleggingsstatuut vastgelegd.

Liquide middelen

Als gevolg van een positieve kasstroom uit operationele activiteiten en achterblijvende uitgaven aan investeringen zijn de *liquide middelen* van de KNAW in 2024 toegenomen met € 8.671.000.

Eigen vermogen

Het *eigen vermogen* neemt toe met € 11.693.000 in lijn met het positieve exploitatie-resultaat over 2024.

Voorzieningen

De *voorzieningen* zijn met € 449.000 afgenomen ten opzichte van 2023. Dit heeft hoofdzakelijk te maken met vrijval binnen de voorzieningen wachtgeld en WIA-eigenrisicodragerschap in verband met medewerkers die ingestroomd zijn in de IVA.

Langlopende schulden

De daling van de *langlopende schulden* in 2024 heeft betrekking op de aflossingen bij de overeenkomsten met het Amsterdam UMC en UMC Utrecht. Inclusief het kortlopende deel van de langlopende schulden is er voor € 680.000 afgelost op de langlopende financieringsovereenkomst met het UMC Utrecht en er is voor € 86.000 afgelost op de financial leaseovereenkomst met het Amsterdam UMC voor het pand van het Spinoza Centre.

6.5 Continuïteitsparagraaf

In de vergadering van 17 december 2024 heeft het bestuur van de KNAW de begroting over 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2029 vastgesteld. De meerjarencijfers zijn opgesteld conform de prognoses van de verschillende instituten en stafafdelingen van de KNAW. Onderstaande tabellen zijn gebaseerd op de gegevens uit de meerjarenbegroting.

Uiteraard zijn deze prognoses gebaseerd op de informatie en de stand van zaken per 17 december 2024. Tal van ontwikkelingen en externe factoren kunnen de komende jaren van invloed zijn op de uitkomst van deze prognoses. Wat betreft de omvang van de rijksbijdrage is uitgegaan van de laatste mededelingen van het ministerie van OCW in het najaar van 2024.

Meerjarenoverzicht exploitatie uit bedrijfsvoering (publiek)

In onderstaande tabel zijn de realisatiecijfers 2024 van de exploitatie uit bedrijfsvoering opgenomen. De meerjarencijfers 2025-2029 zijn gebaseerd op de gegevens uit de vastgestelde begroting over 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2029.

Exploitatie	bedragen x € 1.000					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	realisatie	begroting	begroting	begroting	begroting	begroting
Baten						
Rijksbijdrage OCW	110.859	110.643	110.314	110.314	110.314	110.314
Overige bijdragen en subsidies	10.025	10.863	10.857	10.817	10.893	10.855
Baten werk in opdracht van derden	52.461	55.324	53.912	52.936	52.786	52.479
Overige baten	15.097	9.780	9.750	9.514	9.080	8.904
Totaal baten	188.442	186.610	184.833	183.581	183.073	182.552
Lasten						
Personele lasten	125.504	130.169	128.847	126.885	126.349	125.522
Afschrijvingslasten	11.343	12.017	12.392	11.594	11.310	10.597
Huisvestingslasten	16.194	17.167	17.658	18.027	18.384	18.874
Overige materiële lasten	26.321	28.311	27.249	27.963	27.974	28.674
Toekenningen aan derden	3.774	2.357	2.699	2.763	2.596	2.598
Totaal lasten	183.136	190.021	188.845	187.232	186.613	186.265
Saldo baten en lasten	5.306	-3.411	-4.012	-3.651	-3.540	-3.713
Saldo financiële baten en lasten	3.636	2.423	1.915	1.874	1.834	1.784
Exploitatieresultaat uit bedrijfsvoering	8.942	-988	-2.097	-1.777	-1.706	-1.929
<i>Bestemming van het exploitatieresultaat uit bedrijfsvoering</i>						
Algemene reserve	13.697	2.010	656	-970	-886	-1.164
Bestemmingsreserves	-4.755	-2.998	-2.753	-807	-820	-765
	8.942	-988	-2.097	-1.777	-1.706	-1.929

Het *exploitatieresultaat uit bedrijfsvoering* in de begroting 2025 bedraagt +/- € 988.000. Dit resultaat is € 9.930.000 lager ten opzichte van de realisatie 2024. Het lagere resultaat in 2025 komt met name door een stijging van de personele lasten in lijn met het aanzienlijk hogere aantal begrote fte's in 2025 (zie ook de laatste paragraaf van hoofdstuk 6) en een sterke afname van de overige baten. Verder liggen de materiële lasten met name in 2025 op een hoger niveau. Dit betreft met name begrote projectgerelateerde lasten.

De *Rijksbijdrage OCW* is in de begroting 2025 iets lager in vergelijking met de realisatie 2024 door afloop van een tijdelijke, meerjarige component binnen de OCW-rijksbijdrage. In de begroting 2025 is verder geen rekening gehouden met een verwachte compensatie voor loon- en prijsstijging. In 2026 ligt de begrote rijksbijdrage € 300.000 lager in verband met het Rathenau Dialoogprogramma dat nog niet verlengd is. Voor de jaren 2026 tot en met 2029 ligt de rijksbijdrage op een constant niveau. Zowel de baten als de lasten zijn niet geïndexeerd voor loon- en prijsstijgingen. Er wordt hierbij van uitgegaan dat de ontwikkeling van de baten voor deze jaren gelijke tred zal houden met de ontwikkeling van de lasten.

De *overige bijdragen en subsidies* hebben een constant niveau, terwijl de *baten werk in opdracht van derden* geleidelijk aflopen na een verwachte piek in het begrotingsjaar 2025, een trend die we ook zien binnen de fte's en de personele lasten.

De *overige baten* zijn in de begroting 2025 per saldo € 5.317.000 lager ten opzichte van de realisatie 2024. Dit komt voor een groot deel door enkele incidentele positieve effecten in de realisatie 2024. Het gaat onder meer om incidentele licentieopbrengsten van Merus (€ 2.250.000).

De *personele lasten* liggen in de begroting 2025 € 4.665.000 hoger ten opzichte van de realisatie 2024. Dit heeft betrekking op de stijgende lijn in het aantal fte's. In de begrotingscijfers voor 2025 is verder rekening gehouden met een loonkostenstijging van 1% voor het eerste halfjaar van 2025. Na 2025 is hier geen rekening mee gehouden. Meerjarig lopen de personele lasten af. Dat is in overeenstemming met het dalende verloop van de fte's (zie ook de laatste paragraaf van dit hoofdstuk).

De *afschrijvingslasten* zijn in de begroting 2025 € 674.000 hoger ten opzichte van de realisatie 2024. Dit is in lijn met het verloop van de verwachte investeringen, zie ook verderop in dit hoofdstuk. Met name in 2025 zijn aanzienlijke huisvestingsinvesteringen geraamd.

De *huisvestingslasten* lopen in de begrotingsjaren op ten opzichte van de realisatie 2024. Dit heeft te maken met enerzijds stijgende onderhouds- en energielasten en anderzijds met huisvestingsinvesteringen in verband met de verbouwing/renovatie bij het Nederlands Herseninstituut.

De *overige materiële lasten* liggen in de begroting 2025 € 1.990.000 hoger ten opzichte van de realisatie 2024. Dit betreft met name materiële lasten binnen gesubsidieerde onderzoeksprojecten. Deze ontwikkeling is ook in lijn met de verwachte significante stijging van de baten werk in opdracht derden in 2025.

De *toekenningen aan derden* dalen in de begroting 2025 per saldo € 1.417.000 ten opzichte van de realisatie 2024. Dit komt door incidentele posten in 2024 (€ 1.400.000) binnen KNAW Centraal in verband met de afwikkeling van projecten in het kader van Programma Strategische Allianties (PSA) waarna de post over de begrotingsperiode op een constant niveau ligt.

Meerjarenoverzicht kengetallen

In onderstaande tabel zijn de realisatiecijfers 2023-2024 van de belangrijkste kengetallen en sturingsindicatoren opgenomen. De signaleringswaarden zijn gebaseerd op de interne KNAW-doelstellingen. De meerjarencijfers 2025-2029 zijn gebaseerd op de gegevens uit de vastgestelde begroting over 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2029.

Kengetal/sturingsindicator	(standen per 31 december)							
	2023 realisatie	2024 realisatie	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting	2028 begroting	2029 begroting	doelstelling KNAW
Solvabiliteit	46,3%	47,4%	46,3%	46,1%	45,8%	45,7%	45,2%	> 40%
Liquiditeit (current ratio)	1,46	1,54	1,27	1,26	1,26	1,27	1,27	> 1,0
Rentabiliteit (exploitatie- resultaat t.o.v. baten)	1,7%	4,7%	-0,5%	-1,1%	-1,0%	-0,9%	-1,1%	-3%/3%

De *solvabiliteit*, ofwel het aandeel van het publiek eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal loopt geleidelijk af, in lijn met de begrote negatieve publieke exploitatiere-sultaten. De solvabiliteit geeft aan in welke mate de KNAW aan haar verplichtingen op langere termijn kan voldoen en voldoet bij waarden van boven de signaleringswaarde van 40% aan de KNAW-doelstelling.

De liquiditeitspositie is weergegeven via de *current ratio*, de verhouding tussen de vlottende activa en de kortlopende schulden, en geeft weer in welke mate de KNAW op korte termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. Deze verhouding is in de begrotingsjaren constant en ligt boven de KNAW-doelstelling van 1,0 of hoger.

De *rentabiliteit* (exploitatie resultaat uit bedrijfsvoering als percentage van de totale baten) is in de realisatie 2024 boven de bandbreedte uitgekomen met name door enkele incidentele meevallers. Voor de periode tussen 2025 en 2029 ligt het kengetal binnen de bandbreedte.

Meerjarenoverzicht balans

In onderstaande tabel zijn de realisatiecijfers 2024 van de balans opgenomen. De meerjarencijfers 2025-2029 zijn gebaseerd op de gegevens uit de vastgestelde begroting over 2025 en de meerjarenbegroting 2025-2029.

Balans	bedragen x € 1.000					
	31-12-2024 realisatie	2025 begroting	2026 begroting	2027 begroting	2028 begroting	2029 begroting
Materiële vaste activa	108.695	130.518	128.913	125.970	123.152	120.180
Financiële vaste activa	40.757	40.852	40.852	40.852	40.852	40.852
Totaal vaste activa	149.452	171.370	169.765	166.822	164.004	161.032
Voorraden	682	706	706	706	706	706
Vorderingen en overlopende activa	36.289	38.397	38.290	38.083	37.996	38.190
Liquide middelen	121.821	97.884	96.860	97.717	96.911	98.063
Totaal vlottende activa	158.792	136.987	135.856	136.506	135.613	136.959
Totaal activa	308.244	308.357	305.621	303.328	299.617	297.991
Algemene reserve	136.139	131.326	131.981	131.012	130.125	128.961
Bestemmingsreserves publiek	9.850	9.939	7.185	6.379	5.557	4.790
Publiek eigen vermogen	145.989	141.265	139.166	137.391	135.682	133.751
Privaat eigen vermogen	40.940	40.852	40.852	40.852	40.852	40.852
Totaal eigen vermogen	186.929	182.117	180.018	178.243	176.534	174.603
Voorzieningen	8.735	9.090	9.110	8.998	9.200	9.285
Langlopende schulden	9.417	9.837	9.491	9.063	8.717	8.290
Kortlopende schulden en overlopende passiva	103.163	107.313	107.002	107.024	105.166	105.813
Totaal vlottende passiva	121.315	126.240	125.603	125.085	123.083	123.388
Totaal passiva	308.244	308.357	305.621	303.328	299.617	297.991

Activa

De *materiële vaste activa* lopen met name op in 2025. Dit betreft voor het grootste deel geplande huisvestingsinvesteringen bij het Nederlands Herseninstituut in het kader van de verbouwing/renovatie van het pand. Het investeringsprogramma voor de komende jaren ziet er als volgt uit:

Investeringsprogramma	bedragen x € 1.000					
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	realisatie	begroting	begroting	begroting	begroting	begroting
Huisvestingsinvesteringen	3.286	17.877	3.772	3.940	3.881	3.680
Overige investeringen	6.585	7.471	3.592	2.082	3.132	2.436
Totaal (des)investeringen	9.871	25.348	7.364	6.022	7.013	6.116

De *huisvestingsinvesteringen* bedragen € 33.150.000 over de periode 2025-2029. Het grootste gedeelte hiervan betreft renovatie/verbouwing bij het Nederlands Herseninstituut (in totaal € 13.270.000) in 2025.

De *overige investeringen* betreffen met name investeringen in onderzoeksapparatuur bij de levenswetenschappelijke instituten.

De omvang van de *financiële vaste activa* blijft over de jaren 2025-2029 gelijk, omdat het uitgangspunt in de meerjarenbegroting is dat de uitgaven aan de doelbestedingen in meerjarig perspectief gelijk moeten zijn aan de opbrengsten van de beleggingen.

De waarde van de *voorraden* blijft de komende jaren naar verwachting rond de € 700.000. De *vorderingen en overlopende activa* hebben vooral betrekking op de contractprojecten en liggen meerjarig op een constant niveau.

De daling in *liquide middelen* in de begroting 2025 ten opzichte van de realisatie 2024 heeft voor een groot deel betrekking op de geraamde huisvestingsinvesteringen bij het Nederlands Herseninstituut vanaf 2025. De komende jaren liggen de liquide middelen in de begroting naar verwachting op een constant niveau rond gemiddeld € 97.500.000.

Passiva

Als gevolg van de begrote negatieve exploitatieresultaten tussen 2025-2029 neemt het totale *publiek eigen vermogen* (de algemene reserve plus de bestemmingsreserves) geleidelijk af naar € 133.751.000. Daarbij neemt de algemene reserve af, maar vooral ook de bestemmingsreserves die een tijdelijk karakter hebben.

De post *voorzieningen* bestaat onder meer uit reorganisatievoorzieningen en voorzieningen voor ambtsjubilea, wachtgelden en WIA-eigenrisicodragerschap. De voorzieningen zijn in 2024 met € 449.000 gedaald ten opzichte van 2023. Dat komt, zoals benoemd in paragraaf 6.4, met name door vrijval binnen de voorzieningen WIA-eigenrisicodrager-schap en wachtgelden. Naar verwachting zal de post voorzieningen de komende jaren rond de € 9.100.000 liggen.

De langlopende schulden zullen in de komende jaren geleidelijk dalen door het aflossen van de van het UMC Utrecht verkregen lening voor het bouwen van twee verdiepingen voor het UMC Utrecht in de nieuwbouw van het Hubrecht Instituut.

Specificatie fte's

In onderstaande tabellen zijn de realisatiecijfers 2023 en 2024 van het aantal arbeidsplaatsen (fte's) opgenomen. De meerjarencijfers 2025-2029 zijn gebaseerd op de gegevens uit de vastgestelde begroting over 2025 en de meerjarenbegroting 2026-2029.

Stand aantal fte's ultimo boekjaar	2023	2024	2024	2025	2026	2027	2028	2029
	realisatie	realisatie	begroting	begroting	begroting	begroting	begroting	begroting
Wetenschappelijk Personeel (WP)	577	593	607	609	616	605	605	604
Ondersteunend Wetenschappelijk Personeel (OWP)	329	342	329	339	335	332	332	327
Ondersteunend Beheerspersoneel (OBP)	306	320	311	329	333	331	331	330
Personeel Forum, Advies en Onderzoek (FAO)	23	19	26	26	26	26	26	26
Totaal fte's	1.235	1.275	1.273	1.303	1.310	1.294	1.294	1.287

De verwachting is dat het aantal arbeidsplaatsen in 2025 met name stijgt binnen OWP en OBP. Daarna loopt het totale aantal fte's af. Dit is voor een groot deel te verklaren vanuit de daling van het aantal fte's bij het Humanities Cluster in verband met niet-opgevolgde vacatures ontstaan vanuit pensioneringen, en bij het NIOD door afloop van tijdelijke contracten.

Het aantal fte's in de KNAW-organisatie in 2025 van 1.303 heeft voor 50% betrekking op de levenswetenschappelijke instituten, voor 39% op de geestes- en sociaalwetenschappelijke instituten en voor 11% op de centrale organisatie van de KNAW.

Amsterdam, 6 mei 2025

Directie:

Dr. A. Esmeijer (directeur algemene zaken)

Dr. I. Holleman (directeur bedrijfsvoering)

Prof. dr. G.R. de Snoo (directeur onderzoeksbeleid)

Bestuur:

Prof. dr. A.M. Dogterom (president)

Prof. dr. L.W. Nauta (vicepresident en algemeen secretaris)

Prof. dr. B. Penninx (vicepresident)

Prof. dr. M.V.B.P.M. van Hees (lid)

Prof. dr. C.H. Mulder (lid)

Prof. dr. J.J.C. Neefjes (lid)

Prof. dr. ir. A.F.W. van der Steen (lid)

Bijlagen

- a. Juridische en bestuursstructuur 108
- b. Organogram 111
- c. Contactgegevens 112
- d. Nevenwerkzaamheden bestuur en directie 113
- e. Financiële toekenningen uit fondsen en stimuleringsprogramma's 117
- f. Overzicht internationale relaties 120
- g. Duurzaamheid 121

BIJLAGE A. JURIDISCHE EN BESTUURSSTRUCTUUR

De KNAW is een publiekrechtelijke rechtspersoon met een wettelijke taak op grond van artikel 1.16 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek. In die wet is vastgelegd dat de KNAW een algemeen bestuur kent (volgens het reglement van de KNAW en hierna te noemen: het bestuur) en een algemene vergadering die bestaat uit de leden van het Genootschap van de KNAW. De leden van de KNAW kiezen uit hun midden de leden van het bestuur. Ten behoeve van de nadere regeling van het bestuur en de inrichting van de KNAW stelt de algemene vergadering het reglement vast.

Het bestuur is, onder andere, belast met het uitoefenen van de wettelijke taken en bevoegdheden en stelt de hoofdlijnen van het beleid en de begroting vast. Het bestuur telt zeven leden, onder wie een president, twee vicepresidenten en vier leden die *qualitate qua* voorzitter zijn van een van de domeinen van het Genootschap. Een van de bestuursleden is tevens *foreign representative*. Een van de vicepresidenten vervult tevens de rol van algemeen secretaris in het bestuur.

De auditcommissie bestaat uit vier KNAW-leden en een extern lid. De auditcommissie beoordeelt de jaarrekening en de overige financiële gegevens. Het bestuur stelt het jaarverslag vast nadat de auditcommissie conform het KNAW-reglement verslag heeft uitgebracht en nadat het bestuur verantwoording heeft afgelegd tijdens de algemene vergadering in mei.

Het Genootschap is verdeeld in vier domeinen, die elk een eigen bestuur hebben. Deze domeinen adviseren het bestuur over de forum- en adviesagenda en onderhouden contacten met de leden uit het eigen domein.

Met ingang van 1 oktober 2024 is de nieuwe directie, bestaande uit een directeur algemene zaken, een directeur bedrijfsvoering en een directeur onderzoeksbeleid, aangetreden. De KNAW-directie is belast met het voeren van de dagelijkse leiding over de gehele organisatie, waaronder het Bureau en de instituten. Met het aantreden van een driehoofdige directie heeft zij meer armslag om zich aan haar taken te wijden. Tot september 2024 had de KNAW een ad-interim-directie eveneens bestaande uit drie directieleden, en gedurende de maand september hebben twee stafleden van het Bureau – daartoe gevolmachtigd door het bestuur – de directietaken waargenomen. De directie overlegt twee keer per jaar met elk van de instituutdirecteuren en hun bedrijfsvoerder in het zogeheten periodiek bestuurlijk overleg. In het voorjaar gaat dat overleg met name over de gerealiseerde

prestaties, de jaarrekening en de toekomststrategie van het instituut. In het najaar gaat het overleg vooral over de plannen voor het komende jaar en de (meerjaren)begroting.

De Jonge Akademie en de Akademie van Kunsten zijn ook onderdeel van de KNAW. De Jonge Akademie is een platform van vijftig jonge wetenschappers. De Akademie van Kunsten is een platform van prominente kunstenaars uit de hele breedte van de kunsten. Beide akademies hebben een eigen bestuur dat verantwoording aflegt aan het bestuur van de KNAW.

De medezeggenschapsstructuur binnen de KNAW is georganiseerd met een organisatiebrede ondernemingsraad (OR) en per instituut en Bureau een onderdeelcommissie (OC). In het Lokaal Overleg heeft de algemeen directeur (sinds 1 oktober 2024 de directeur bedrijfsvoering) overleg met drie vakbonden, te weten FNV Onderwijs & Onderzoek, CNV en AOb-FNV. Per vakbond schuiven maximaal twee bij de KNAW-werkzame kaderleden aan, bijgestaan door een vakbondsbestuurder. Tussen OR en Lokaal Overleg is een convenant opgesteld ter afstemming van de onderwerpen.

Mandatenregeling en andere reglementen

De KNAW geeft met een mandatenregeling uitvoering aan een besturingsmodel van integraal management op decentraal niveau. Daarbij zijn bepaalde bevoegdheden op het gebied van bedrijfsvoering binnen de instituten belegd bij de instituutdirecteuren.

De KNAW hanteert de volgende reglementen:

- Reglement van de KNAW
- Reglement van de algemene vergadering van de KNAW
- Reglement verkiezing buitenlandse en gewone leden van de KNAW
- Reglement van De Jonge Akademie
- Reglement van de Akademie van Kunsten

Reglement voor wetenschapscommissies KNAW-instituten

Gedragscodes en regelingen

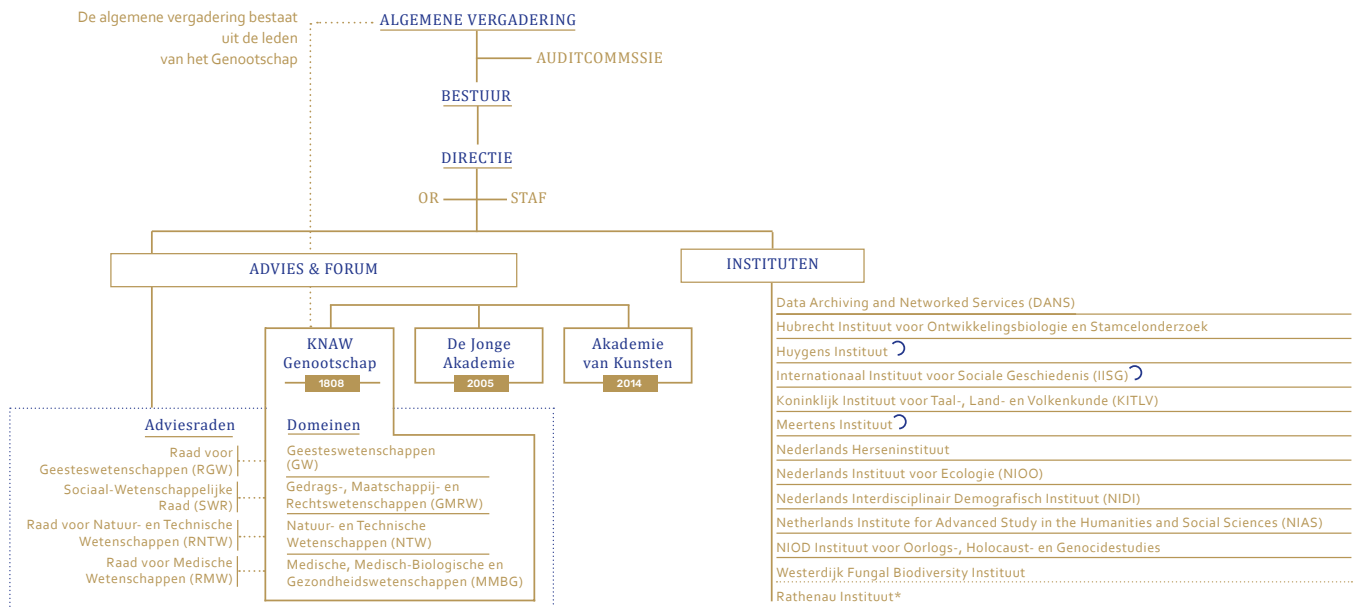
Medewerkers en (bestuurs)leden van de KNAW houden zich aan een aantal gedragscodes en regelingen gericht op integer, onafhankelijk en veilig (wetenschappelijk) handelen en de ondersteuning daarvan. Hieronder volgt een selectie:

- Gedragscode voor Biosecurity (KNAW, 2008), en het advies Bouwen aan Biosecurity (KNAW, 2013)
- Gedragscode voor gebruik van persoonsgegevens in wetenschappelijk onderzoek (2005, wordt herzien)
- Gedragscode prijzen, lidmaatschappen en subsidies (2023)
- Gedragscode ICT-voorzieningen en communicatiemiddelen KNAW (2010)
- Regeling Beleggen en Belenen
- Regeling Nevenwerkzaamheden (VSNU, 2017)
- European Code of Conduct for Research Integrity (revised edition 2019)
- Klokkeluidersregeling

- Code ter voorkoming van oneigenlijke beïnvloeding door belangenverstrengeling
- Klachtenregeling wetenschappelijke integriteit
- Nederlandse gedragscode wetenschapsbeoefening (VSNU/KNAW/NWO/NFU/TO2/VH (geëvalueerd in 2018; wordt herschreven in 2025))

BIJLAGE B. ORGANOGRAM

Dit organogram geldt tot het aantreden van de nieuwe directie op 1 oktober 2024. Met het opstellen van de nieuwe besturingsfilosofie is er toegewerkt naar een nieuw organogram.

* Het Rathenau Instituut heeft een eigen bestuur, benoemd door de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. onderdeel van KNAW Humanities Cluster

BIJLAGE C. CONTACTGEGEVENS

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen is gevestigd in het Trippen-
huis in Amsterdam.

Postadres: postbus 19121, 1000 GC Amsterdam

Bezoekadres: Kloveniersburgwal 29, 1011 JV Amsterdam

Telefoon: 020 551 0700

Webadres: www.knaw.nl/

E-mail: knaw@knaw.nl

Instagram: [akademievandewetenschappen](https://www.instagram.com/akademievandewetenschappen)

LinkedIn: [linkedin.com/company/knaw](https://www.linkedin.com/company/knaw)

X: [@_knaw](https://twitter.com/_knaw)

Bluesky: [@knaw-nl.bsky.social](https://bsky.app/profile/@knaw-nl.bsky.social)

Inschrijvingsnummer Kamer van Koophandel: 54667089

RSIN-nummer: 002958697

De KNAW is een algemeen nut beogende instelling (anbi).

Zijne Majesteit de Koning is beschermheer van de KNAW.

BIJLAGE D.

NEVENWERKZAAMHEDEN

BESTUUR EN DIRECTIE

De bestuursleden hebben een aanstelling als hoogleraar bij een universiteit. Zij zijn daarnaast gekozen uit en door de algemene vergadering als president, vicepresident of bestuurslid *qualitate qua* domeinvoorzitter van de KNAW. De directieleden hebben een aanstelling bij de KNAW. Hieronder worden de nevenwerkzaamheden in 2024 volgens de cao Nederlandse Universiteiten vermeld van de bestuursleden (in alfabetische volgorde) en vervolgens van de directieleden (in alfabetische volgorde). Ook worden de nevenwerkzaamheden genoemd die bestuursleden en directieleden *qualitate qua* uit hoofde van hun functie bij de KNAW uitvoeren.

Marileen Dogterom (president), hoogleraar Bionanoscience, Technische Universiteit Delft

Nevenwerkzaamheden (qualitate qua als bestuurslid KNAW)

- European Science Advisors Forum. Representative NL
- Global Science Forum, OESO. Member Dutch delegation
- Lid bestuur Stichting Avond van Wetenschap & Maatschappij
- Nevenwerkzaamheden
- Cavendish Laboratory, University of Cambridge. Member scientific advisory committee
- Göttingen Graduate School for Neurosciences and Molecular Biosciences. Member scientific advisory board (tot 31 december 2024)
- Laboratoire d'Excellence Cell(n)Scale Institut Curie. Member scientific advisory committee (tot 1 juni 2024)
- NKI, Amsterdam. Member international scientific advisory board
- International Bioethics Committee UNESCO, lid (sinds 1 juli 2024)
- Max Planck Institute for Dynamics and Self-Organization, Göttingen. Member Scientific Advisory Board (sinds 1 juli 2024)

Ivo Giesen (vicepresident en algemeen secretaris), hoogleraar privaatrecht, Universiteit Utrecht, directeur WODC (per 9 september 2024)

Nevenwerkzaamheden

- Gerechtshof 's-Hertogenbosch. Raadsheer-plaatsvervanger (tot 1 september 2024)
- Stichting Ars Aequi. Voorzitter van het Stichtingsbestuur

Martin van Hees (bestuurslid q.q. voorzitter domein GW), hoogleraar morele en politieke filosofie, Vrije Universiteit Amsterdam, dean van het Amsterdam University College

Nevenwerkzaamheden

- TeldersStichting. Lid Curatorium

Clara Mulder (bestuurslid q.q. voorzitter domein GMRW), hoogleraar demografie, Rijksuniversiteit Groningen

Nevenwerkzaamheden

- International Steering Board SSHOC-NL. Duo-voorzitter
- IUSSP Working Group on Lifetime Migration. Lid
- BiB fellow, Federal Institute for Population Research, Duitsland
- Scientific Board of European Doctoral School of Demography. Lid
- Klankbordgroep Bevolkings/Huishoudensprognoses, Centraal Bureau voor de Statistiek. Lid
- Expertgroep Sociale Demografie, Centraal Bureau voor de Statistiek. Lid
- Adviesraad project *Demographic Change and the Intergenerational Persistence in Homeownership in Europe (DECIPHE)*. Lid
- Programmaraad Verkenning Bevolking 2050. Lid (sinds 1 juni 2024)

Sjaak Neefjes (bestuurslid q.q. voorzitter domein MMBG), hoogleraar celbiologie, LUMC

Nevenwerkzaamheden

- Campagne team Huntington. Member Scientific Counsel
- Institut Cancer & Immunologie – CRCM Centre De Recherche en Cancerologie de Marseille. Member Scientific Advisory Board
- NEEFIX BV. Aandeelhouder
- NIHM BV. Aandeelhouder
- Stichting De Drie Lichten. Secretaris Bestuur
- Sanquin. Ombudsman
- Stichting Kinderen Kankervrij. Lid Raad van Toezicht (sinds 1 juni 2024)

Brenda Penninx (vicepresident), hoogleraar psychiatrische epidemiologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam en Amsterdam UMC (locatie VUmc)

Nevenwerkzaamheden

- Voorzitter, Raad van Commissarissen, Lifelines Databeheer BV en Medische Biobank Noord-Nederland BV
- Member, International Scientific Advisory Board, The Adaptive Mind research consortium, Universities of Giessen and Marburg
- Member, International Scientific Advisory Board, POKAL research consortium, University of Munich
- Member, Executive Committee, European College of Neuropsychopharmacology (ECNP)

Ton van der Steen (bestuurslid q.q. voorzitter domein NTW), hoogleraar biomedische technologie van het hart aan het Erasmus MC (en verbonden aan Technische Universiteit Delft)

Nevenwerkzaamheden (qualitate qua als bestuurslid KNAW)

- Stichting Toekomstbeeld der Techniek. Lid algemeen bestuur

Nevenwerkzaamheden

- Chinese Academy of Sciences. Honorary visiting professor
- Innovative Medical Devices Initiative. Vice-voorzitter
- Kaminari Medical. Mede-oprichter en strateeg, aandeelhouder
- Netherlands Academy of Engineering. Lid oprichtingsbestuur
- Netherlands Society for Medical Ultrasound. Mede-oprichter en lid bestuur

Adriana Esmeijer (directeur algemene zaken vanaf 1 oktober)

Nevenwerkzaamheden (qualitate qua als directeur algemene zaken KNAW)

- Amsterdam Network Council (Amsterdam Economic Board). Lid (sinds 1 november 2024)

Nevenwerkzaamheden

- Toekenningenraad Postcode Lottery Group. Voorzitter
- Van den Berch van Heemstede Stichting. Lid bestuur
- Redactieraad Amsterdam University Press Filantropieplatform. Voorzitter
- Raad van Toezicht Elisabeth Strouven Fonds. Lid (tot 31 december 2024)
- Jury Nederlandse Biografieprijs 2024. Lid (tot 31 december 2024)

Zakia Guernina (algemeen directeur tot 1 september)

Nevenwerkzaamheden (qualitate qua als algemeen directeur KNAW)

- Amsterdam Network Council (Amsterdam Economic Board). Lid

Nevenwerkzaamheden

- Raad van Toezicht BNNVARA. Voorzitter
- Raad van Toezicht Muziekgebouw aan 't IJ. Lid (tot 1 maart 2024)
- Topsector Creatieve Industrie (ministerie EZK). Lid

Iwan Holleman (directeur bedrijfsvoering vanaf 1 oktober)

Nevenwerkzaamheden (qualitate qua als directeur bedrijfsvoering KNAW)

- SURF. Lid ledenraad

Pieter Hooimeijer (adjunct-directeur onderzoeksbeleid tot 1 september)

Nevenwerkzaamheden (qualitate qua als adjunct-directeur onderzoeksbeleid KNAW)

- Neth-ER. Lid bestuur

Nevenwerkzaamheden

- Departement Sociale Geografie en Planologie Universiteit Utrecht, Faculteit Geowetenschappen. Gastonderzoeker

Gerard Nijsten (adjunct-directeur bedrijfsvoering tot 10 juli)

Nevenwerkzaamheden (qualitate qua als adjunct-directeur bedrijfsvoering KNAW)

SURF. Lid ledenraad

Geert de Snoo (directeur onderzoeksbeleid vanaf 1 oktober)

Nevenwerkzaamheden (qualitate qua als directeur onderzoeksbeleid KNAW)

- Neth-ER. Lid bestuur

Nevenwerkzaamheden

- Universiteit Leiden. Hoogleraar
- Leiden Conventionbureau, Ambassadeursnetwerk Leiden. Lid
- Society for Conservation Biology, Policy Committee, European Section. Lid
- Raad voor Dierenaangelegenheden. Lid
- Geldersch Landschap en Kasteelen. Lid Beheer Advies Commissie (tot 31 december 2024)

BIJLAGE E. FINANCIËLE TOEKENNINGEN UIT FONDSEN EN STIMULERINGSPROGRAMMA'S

In 2024 vonden de volgende toekenningen in de vorm van beurzen en onderzoeksondersteuning uit de private bestemmingsfondsen plaats:

De Boer-van Staveren Fonds

Het fonds financiert jaarlijks drie onderzoeksprojecten van maximaal 50.000 euro op het gebied van auto-immuunziekten door jonge onderzoekers. In 2024 ontvingen de volgende onderzoekers een toekenning:

- Shahab Abtahi, Assistant Professor Utrecht Institute for Pharmaceutical Sciences, Utrecht University voor het onderzoeksproject *The usability of signal detection methodologies and real-world data to explore preventive pharmacotherapies against rheumatoid arthritis*.
- Nina Fransen, neuropatholoog in opleiding, Amsterdam UMC voor het onderzoeksproject *Auto-immune mediated tauopathy in anti-IgLON5 encephalitis*.
- Nienke Oskam, postdoctoraal onderzoeker Sanquin Blood Supply Foundation voor het project *Evolution of the rheumatoid factor repertoire preceding disease onset*.

Dr. J.L. Dobberke Stichting voor Vergelijkende Psychologie

Dit is een zelfstandige stichting, waarvoor de KNAW vermogensbeheer en organisatorische ondersteuning verzorgt. In 2024 heeft de stichting dertien beurzen toegekend voor onderzoeksprojecten op het gebied van gedragsbiologie.

Evert Willem Beth Stichting

Dit is een zelfstandige stichting op het gebied van wijsbegeerte en logica, waarvoor de KNAW vermogensbeheer en organisatorische ondersteuning verzorgt. De jaarlijkse dissertatieprijs werd gedeeld door Konstantinos Kogkalidis and Aliaume Lopez. De E.W. Beth-beurzen gingen in 2024 naar Klarise Marais en Natasha de Kriek. Verder hebben zestien onderzoekers financiële ondersteuning gekregen voor het organiseren van symposia, onderzoeksactiviteiten in het buitenland en het uitnodigen van een expert op het gebied van de logica uit andere dan de Europese tradities.

Fonds Staatsman Thorbecke

Het tweejaarlijks programma van dit fonds biedt postdoc-onderzoekers onder supervisie van een hoogleraar de gelegenheid om een onderzoeksproject uit te voeren dat gerelateerd

is aan het gedachtegoed van J.R. Thorbecke. De volgende vijf projecten (met tussen haakjes de hoogleraar) kregen deze ronde een toekenning van maximaal 200.000 euro:

- De omvang van de Staten-Generaal in Grondwethistorisch en rechtsvergelijkend Frans perspectief (Herman Bröring, Rijksuniversiteit Groningen)
- Genoeg is genoeg? Kantelpunten in de relatie tussen economische ongelijkheid en steun voor democratie (Carolien van Ham, Radboud Universiteit)
- Religie, demagogie en democratie in Nederland 1797-1878 (Fred van Lieburg, Vrije Universiteit Amsterdam)
- De Grondwet als 'nationale kracht' – Constitutionele politiek in de geest van Thorbecke (Jerfi Uzman, Universiteit van Amsterdam)
- People-centered constitutional law (Wim Voermans, Universiteit Leiden).

KNAW Early Career Partnerships

Tien jonge onderzoekers (maximaal zeven jaar geleden gepromoveerd) uit verschillende vakgebieden ontvingen elk 10.000 euro uit het programma om een interdisciplinaire bijeenkomst te organiseren om innovatieve ideeën of methoden voor fundamenteel onderzoek te verkennen.

Fonds Ecologie

Het fonds honoreerde twaalf beursaanvragen door jonge onderzoekers met een aanstelling aan een universiteit of onderzoeksinstituut in Nederland. Zij kunnen hiermee ecologisch veldwerk in binnen- en buitenland doen of een buitenlands werkbezoek afleggen.

Van Leersum Fonds

Negen jonge onderzoekers (promovendus of maximaal vier jaar geleden gepromoveerd) op het terrein van de neurologie, radiologie en farmacie kunnen met een beurs naar het buitenland voor een werkbezoek van maximaal vier maanden.

Ter Meulen Fonds

Drieëntwintig jonge onderzoekers (promovendus of maximaal vier jaar geleden gepromoveerd) op het terrein van de kindergeneeskunde of verwante vakgebieden kunnen met een beurs naar het buitenland voor een werkbezoek van één tot twaalf maanden.

Van Walree Fonds

Vijf medisch-wetenschappelijk onderzoekers ontvingen ieder maximaal 10.000 euro voor het realiseren van nieuwe initiatieven voor duurzame kennisdeling van medisch-wetenschappelijk onderzoek tussen vakgenoten.

De Stichting J. Gonda Fonds

Dit is een zelfstandige stichting waarvoor de KNAW het vermogensbeheer en de organisatorische ondersteuning verzorgt. De stichting honoreerde in 2024 twee aanvragen voor een Gonda Fellowship aan het International Institute for Asian Studies in Leiden en drie aanvragen voor een Gonda-beurs voor promovendi, waarmee veelbelovende promovendi op het gebied van Indologie, een wetenschappelijk project, buitenlands werkbezoek of

andere activiteit kunnen realiseren. Ook kende de stichting bijdragen toe aan vier wetenschappelijke initiatieven op het gebied van Indologie. Jaarlijks organiseert de stichting een openbare lezing van een gerenommeerde internationale Indoloog. Deze Gonda Lecture wordt nadien gepubliceerd en kosteloos beschikbaar gesteld aan belangstellenden. Op 8 november 2024 werd de eenendertigste Gonda Lecture, met als titel *Bhoga Shakti. The Silent Witness to the Life of Devadasis* gehouden door Saskia Kersenboom.

Van 't Hoff Fonds

Het fonds verleende een financiële bijdrage voor het organiseren van het jaarlijkse PAC-symposium voor Nederlandse masterstudenten scheikunde. In samenwerking met de KNAW organiseerde de commissie van het fonds op 6 juni 2024 het Chirality Symposium in het Trippenhuys. Daarbij bespraken zes vooraanstaande chemici van over de hele wereld (USA, JP, GER, IT, UK, NL) de nieuwe ontwikkelingen op het gebied van chiraliteit.

Het Maartje Draak Fonds voor Keltische Talen en Cultuur

Het fonds verleende steun voor de organisatie van de Maartje Draak Seminars, een lezingenserie georganiseerd door Nike Stam, Universiteit Utrecht, om studenten en universitaire docenten kennis te laten maken met de internationale gemeenschap van keltologen.

BIJLAGE F. OVERZICHT INTERNATIONALE RELATIES

De KNAW is lid van diverse Europese koepelorganisaties die met regelmaat adviesrapporten en statements uitbrengen:

- All European Academies (ALLEA): Europese federatie van academies van wetenschappen met meer dan vijftig leden uit veertig landen die zich richt op het verbinden van wetenschap, beleid en samenleving.
- European Academies Science Advisory Council (EASAC): gezamenlijk onafhankelijk wetenschappelijk beleidsadvies van 29 Europese academies op het gebied van biowetenschappen, energie en klimaat.
- Federation of European Academies of Medicine (FEAM): 23 samenwerkende academies van medicijnen, farmacie en diergeneeskunde geven advies over gezondheid, biomedisch onderzoek en onderwijs.
- ALLEA, FEAM en EASAC zijn gezamenlijk ook actief onderdeel van Scientific Advice for Policy by European Academies (SAPEA) dat binnen het Europese Scientific Advice Mechanism (SAM) advies geeft aan de Group of Chief Scientific Advisors (GCSA) van de Europese Commissie. De Jonge Akademie is via de Young Academies Science Advice Structure (YASAS) eveneens met SAPEA verbonden.
- Netherlands House of Education and Research (Neth-ER): fungeert als vooruitgeschoven post van het Nederlands kennisveld in Brussel.
- European Science Advisors Forum (ESAF): Binnen dit orgaan wisselen leden kennis en ervaring uit over de verschillende wetenschappelijke adviesmechanismen in Europese landen. De KNAW trekt hierin samen op met de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR).

De KNAW is actief in drie mondiale organisaties:

- International Science Council (ISC): een niet-gouvernementele, wereldwijde organisatie van meer dan 245 internationale wetenschappelijke vakbonden en verenigingen, nationale en regionale wetenschappelijke organisaties, academies en onderzoeksraden. ISC werkt nauw samen met de Verenigde Naties en VN-onderdelen als UNESCO en de Wereldgezondheidsorganisatie.
- InterAcademy Partnership (IAP): een wereldwijde denktank van zo'n honderdveertig nationale, regionale en mondiale academies. Deelgebieden zijn science, health en policy.
- Global Science Forum (GSF): onderdeel van het Committee for Science and Technology Policy (CSTP) van de multilaterale Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). De KNAW maakt op verzoek van het ministerie van OCW deel uit van de Nederlandse delegatie en werkt samen met het ministerie aan het coördineren van de bijeenkomsten van het GSF en voordrachten voor werkgroepen.

BIJLAGE G. DUURZAAMHEID

Dit is een ingekorte versie van het *Jaarverslag Duurzaamheid KNAW 2024*. Hieronder geven we een lijst van acties die het Bureau van de KNAW en de instituten in 2024 uitvoerden of voor 2025 op de planning hebben staan.

Duurzaamheid binnen de afdelingen van het Bureau van de KNAW

Vastgoed

- De afdeling Vastgoed streeft naar duurzaamheid en onderneemt per locatie diverse acties om energie te besparen, te voldoen aan de richtlijnen van de Erkende maatregelen energiebesparing (EML) en bij elke investering een duurzaam alternatief te overwegen.
- Algemene projecten: EML-maatregelen, aanbesteding energie, inzichtelijkheid verbruik verbeterd.
- Hubrecht Instituut/Westerdijk Instituut: vervangen van de resterende verlichting naar ledverlichting, vervangen van een koelmachine, update principeschema's installaties, ombouwen van de regelinstallatie, aanpassen van de toegangsdeuren, plaatsen van zonnepanelen. Duurzaamheidsplan opgesteld.
- NIOO: herstel gevel afgerond, aanbrengen verdeelkasten voor laadpalen, regeltechniek vervangen, deel van de verlichting vervangen door ledverlichting, dakbedekking gebouw 2 vervangen, gestart met het herstel van de fietsenstalling en aanbrengen laadpalen.
- NIDI: Het buitenschilderwerk aan de achtergevel is weer op orde waarbij kozijnen hersteld zijn en de enkele beglazing vervangen is door isolerend monumentenglas. Op het dak zijn zonnepanelen aangebracht en de verlichting is vervangen door ledverlichting. Er is een plan opgesteld om de koeling te verbeteren.
- HuC, locatie IISG: herstel buitengevel opgestart, dakbedekking deels hersteld, bediening- en waarschuwingsdisplay receptie vervangen (KNX, met dit nieuwe systeem is verlichting straks makkelijk te programmeren waarmee ook elektra bespaard kan gaan worden). Doormeldingen gebouwbeheerssysteem gerealiseerd, noodverlichting vervangen door ledverlichting, plaatsen van vijf energiemeters op de cv-installatie en beide warmtepompen om daarmee verbruik inzichtelijk te maken op installatieniveau, servers verhuisd naar een externe omgeving, waardoor de naastgelegen (gekoelde) ruimte minder opgewarmd wordt en er minder energie verbruikt wordt om te koelen.
- NIOD: project gevel- en kozijnenherstel, verlichting vervangen door ledverlichting.
- Nederlands Herseninstituut: inzichtelijkheid verbruik verbeteren door het plaatsen van meters, verduidelijken levering door de verhuurder.

- NIAS Fellows House: project voegwerk, voorbereiding/onderzoek herstel schilderwerk, kozijnen en herstel glas.
- Stafbureau: verlichting grotendeels vervangen door ledverlichting, onderzoek uitgevoerd om de entree aan te passen waardoor het klimaat minder verstoord wordt, onderzoek gevelherstel uitgevoerd, voorbereiding/onderzoek herstel schilderwerk, kozijnen en herstel glas.

In 2025 wordt er gewerkt aan een nieuw strategisch huisvestingsplan, waarbij duurzaamheid een belangrijk meetinstrument zal zijn. Daarnaast zal in 2025 de periodieke NEN 2767-keuring plaatsvinden, waarna de (duurzame) meerjarenonderhoudsplannen per pand worden vernieuwd.

Facilitaire zaken

In 2024 is de facilitaire afdeling van het Trippenhuiscapex weer bezig geweest met stappen richting een steeds duurzamere omgeving. De verlichting in de panden is aangepast naar ledverlichting en in de binnentuin is verlichting op basis van zonne-energie geplaatst.

In de catering is er gekozen om de banquetingmap standaard vegetarisch te maken, met vlees of vis alleen nog op specifieke aanvraag. Hierdoor hadden we eind 2024 een verhouding van 68,3% vegan producten, 26,7% vegetarische producten en 5% vlees/vis producten. Het doel is om uiterlijk 2027 op 80% vegan producten te zitten, mede door ontwikkeling op het gebied van vlees- en visvervangers of hybride producten. Daarnaast zijn de oven en frituur in het bedrijfsrestaurant vervangen door elektrische apparaten om op deze manier in stappen richting een gasloze keuken te gaan. Ook zijn de disposables volledig afgeschaft in de catering en wordt er momenteel gebruik gemaakt voor herbruikbare koffie-, thee en waterbekers en nemen medewerkers eigen bewaarbakjes mee indien zij eten mee naar huis willen brengen.

Betreffende het afval is er een continue monitoring op welke manier het afval verminderd kan worden en zo goed als mogelijk gescheiden kan worden. Hierdoor is het restafval voor 19% verminderd ten opzichte van 2022.

Er is ook steeds meer aandacht voor duurzaamheid bij de aanschaf van nieuwe producten of op welke manier oude middelen hergebruikt kunnen worden. Een voorbeeld hiervan is dat de portofoons die niet meer geschikt waren voor de bhv-afdeling gedoneerd zijn aan een lokale scouting. Verder worden ook veel afgeschreven producten uit elkaar gehaald om de onderdelen waar mogelijk te hergebruiken.

Duurzaamheid binnen de instituten

DANS

De huidige maatregelen worden voor zomer 2025 geëvalueerd en eventueel worden nieuwe maatregelen ontwikkeld. Als er initiatieven vanuit de KNAW komen, of aanwijzingen vanuit wet- en regelgeving, wordt er op dat moment naar gekeken wat die betekenen voor DANS.

DANS huurt een verdieping in een verzamelgebouw. In gesprekken met de eigenaar van het gebouw wordt regelmatig door DANS (en de meeste andere huurders) aangegeven dat wij het belangrijk vinden dat wij in een gebouw zitten waarbij rekening wordt gehouden met het klimaat en duurzaamheid.

Rathenau Instituut

In 2023 heeft het Rathenau Instituut een eigen werkgroep Duurzaamheid opgericht. Het is een team van medewerkers uit verschillende afdelingen dat het managementteam adviseert over manieren om de milieu-impact van het Rathenau Instituut te verminderen. Doel is ook het bewustzijn over duurzaamheid binnen de organisatie te versterken. De werkgroep maakt een inventarisatie van de huidige situatie om te kijken waar knelpunten zijn en op welke punten op dit moment de meeste winst te behalen is. Bijvoorbeeld op het vlak van inkoop van voedsel, afvalbeheer en de energieconsumptie van dataservers die voortvloeit uit ons werk.

Een van de speerpunten van 2024 was voedsel. Zo zijn gezamenlijke lunches intussen geheel vegetarisch. Voor de maand januari 2024 gingen we nog een stapje verder, onder het mom van veganuary, een themamaand waarin alle medewerkers werden uitgenodigd om (deels) plantaardig te eten. Collega's ontvingen tips van passende recepten of horeca. En in januari 2024 waren ook gezamenlijk maaltijden zoals het nieuwjaarsontbijt geheel veganistisch.

Een tweede speerpunt was digitale duurzaamheid. In de aanloop naar de transitie naar Microsoft Teams hebben we een digitale opruiming georganiseerd, om te voorkomen dat we overbodige bestanden onnodig lang zouden bewaren. Deze actie heeft bijgedragen aan het bewustzijn onder medewerkers van de milieu-impact van het bewaren van grote (aantallen) bestanden op digitale servers en het gebruik van zoekmachines en kunstmatige intelligentie.

Daarnaast nemen we duurzaamheid ook mee als criterium bij de voorgenomen verbouwing en herinrichting van het kantoor. We streven naar maximaal hergebruik van materialen, het gebruik van duurzame materialen, en een inrichting die het energieverbruik beperkt.

Hubrecht Instituut

Het Hubrecht Instituut en het Westerdijk instituut zijn gehuisvest in hetzelfde complex op het Utrecht Science Park. De ondersteunende diensten verrichten voor beide instituten activiteiten waaronder acties op het gebied van duurzaamheid.

In het strategisch plan van het Hubrecht Instituut, *Connective Development*, wordt de nadruk gelegd op het verminderen van de ecologische voetafdruk om te voldoen aan zowel Europese als Nederlandse eisen. Medio 2024 is een Sustainability Officer begonnen, die zich richt op de duurzaamheid van de laboratoria, CO₂-footprint, en andere milieukwesties. In samenwerking met de KNAW wordt een ambitieus plan ontwikkeld voor het gebruik van energie, apparatuur, opslag (zoals data en gekoeld onderzoeksmateriaal), afvalbeheer, reizen en inkoop.

Het Greenteam van het Hubrecht Instituut is een aantal jaren geleden begonnen vanuit een bottom-up-initiatief om aandacht te vragen voor duurzaamheid. Het Greenteam bestaat uit promovendi, de duurzaamheidscoördinator en het diensthoofd Facilitaire Zaken. Zij zijn betrokken bij verschillende initiatieven op het gebied van duurzaamheid voor de laboratoria. Het Greenteam is aangesloten bij het Leaf-programma, en laboratoria worden aangemoedigd om het Leaf-programma te volgen. Enkele laboratoria hebben al bronzen Leaf-certificaten behaald en streven nu naar zilver. Per groep zal er een duurzaamheidsvertegenwoordiger komen.

Op intranet en op het centrale scherm in de Plaza worden regelmatig tips en informatie gedeeld om medewerkers aan te moedigen duurzaam gedrag te vertonen. Tijdens de introductie voor nieuwe medewerkers, die elke twee weken plaatsvindt, wordt een zelfgemaakt filmpje van het Greenteam getoond, waarin wordt benadrukt wat er al gebeurt op het gebied van duurzaamheid. Het filmpje dient tevens als inspiratie voor medewerkers om actief bij te dragen aan duurzaamheid, met nieuwe ideeën te komen en zich aan te sluiten bij het Greenteam.

In juni 2024, tijdens de Safe, Sound and Sustainability week, verzorgde klimaatdeskundige Peter Kuipers Munneke een presentatie over het klimaat. Daarnaast kregen medewerkers de gelegenheid om verschillende elektrische fietsen te testen en voor twee weken te lenen in het kader van duurzaam reizen naar het werk.

Bij diverse (bouw)plannen en aanbestedingen wordt duurzaamheid nadrukkelijk meegenomen in de investeringen en initiatieven. In december 2024 werd een lang gekoesterde wens gerealiseerd toen circa 300 zonnepanelen zijn geplaatst. In alle gebouwen, behalve gebouw E, is de verlichting vervangen door energiezuinige LED-lampen. Eén van de stoomketels is uitgefaseerd, en de klimaatkamers in gebouw A (bouwjaar 2000) zijn gerenoveerd.

In 2024 heeft de cateraar veel aandacht besteed aan gezonde voeding, het minimaliseren van voedselverspilling door hergebruik, en het communiceren van de link tussen voeding en vitaliteit. In 2025 zal dit verder worden doorgezet. De koffieleverancier voldoet aan belangrijke duurzaamheidseisen, en er wordt geen gebruik meer gemaakt van niet-duurzame bекers. Het schoonmaakbedrijf is eveneens gericht op duurzaamheid, door het gebruik van de juiste schoonmaakmiddelen en -materialen, en het actief monitoren van het waterverbruik.

In 2025 ligt de focus deels op het verfijnen van de kennis van medewerkers over afvalscheiding. Met meer dan 25 verschillende afvalstromen is dit nodig. Er wordt via infographics informatie gedeeld om medewerkers te helpen de beschikbare scheidingsmogelijkheden beter te benutten. Extra aandacht zal er zijn voor het verbeteren van de opslag in klimaatkamers en vriezers van onderzoeksmateriaal. Ook zal actie worden ondernomen om dataopslag te comprimeren om zo minder energie te verbruiken. Dit naast het benutten van kansen op het gebied van minder gebruik van energie door de mogelijkheden van gebouw en installaties te benutten.

Humanities Cluster – Locatie binnenstad (Spinhuis, Bushuis en Oost-Indisch Huis)

De gescheiden afvalverzameling en -verwerking is in samenwerking met de UvA in 2024 verder verfijnd. Koffiedrab wordt apart ingezameld en door afvalmakelaar Seenons naar een partij gebracht die het drab als grondstof verwerkt tot bij voorbeeld voedingsbodem voor het kweken van oesterzwammen of voor het maken van zeep.

Een grote werkkamer in het Spinhuis is beter geïsoleerd door het plaatsen van achterzetramen, waarmee koude- en tochtproblemen voor de medewerkers in deze ruimte zijn verholpen. Vanwege de grote variatie in afmetingen van ramen en het historische karakter van het Spinhuis en het Oost-Indisch Huis is het plaatsen van achterzetramen of monumentaal isolatieglas een kostbare zaak. Betere isolatie van de panden zal leiden tot reductie van het gasverbruik, maar de financiering is problematisch, nu eigenaar Universiteit van Amsterdam heeft aangegeven hierin vooralsnog niet te willen investeren. Wel is er radiatorfolie geplaatst in alle kamers in het Oost-Indisch Huis (Spinhuis was al eerder gedaan). Ook is er een flink aantal tochtrollen aangeschaft en zijn de open ventilatoren in vergaderruimtes dichtgeplakt in afwachting van een betere oplossing.

Humanities Cluster – Locatie IISG

In het jaar 2024 is gewerkt aan de voorwaarden om over te kunnen stappen naar dynamisch klimaatbeheer in de magazijnen. Door de temperatuur enigszins mee te laten bewegen met de seizoenen hoeft er in de zomer minder gekoeld en in de winter minder verwarmd te worden, met reductie van het stroomverbruik als gevolg. Belangrijk is dat de risico's voor de archieven en collecties op verval en verlies hierbij niet toenemen en strikt gemonitord worden. Om dit mogelijk te maken is Priva Clous geïmplementeerd: een systeem waarmee de storingen en afwijkingen van de *set points* automatisch gesignaleerd worden. Door de aanbesteding en overdracht van het beheer en technisch onderhoud van de installaties op het IISG, heeft dit enige tijd gekost. Naast deze technische voorbereidingen, is ook de frequentie van de ongediertebestrijding en de monitoring in de magazijnen opgeschroefd. In 2025 wordt in nauwe afstemming met de afdeling Collecties van het IISG en Vastgoed KNAW onderzocht hoe dynamische klimaatbeheersing op verantwoorde wijze kan leiden tot een duurzamer beheer van de archieven.

De temperatuur in de serverruimte bleek hoog op te lopen door de warmteproducerende servers van DI die daar stonden, naast de apparatuur van de afdeling I&I ten behoeve van de kantoorautomatisering. De aangrenzende magazijnruimte had daardoor meer koeling nodig, wat leidde toe onnodig stroomverbruik. In goed overleg met DI, I&I en de afdeling Vastgoed van de KNAW is daarop besloten om de DI-servers uit het IISG te verplaatsen naar het Hubrecht Instituut en het Trippenhuis. In de serverruimte van het IISG staat nu alleen nog de benodigde netwerkkapparatuur van I&I, waardoor die ruimte minder gekoeld hoeft te worden.

In verband met instabiele temperatuur in het magazijn op niveau 2 is gezocht naar de oorzaak. Het bleek dat achter een aantal kasten een vijftal ramen zaten die waren afgedekt met een niet goed geïsoleerde houten plaat. Omdat deze ramen zich op de zuidkant van de gevel bevonden, hebben ze veel warmte gecreëerd in het magazijn. Daarom is het

glas uit de raamkozijnen vervangen door isolerende panelen en is er tussen de houten plaat en het kozijn thermisch isolatiemateriaal geplaatst. Ook in het magazijn op niveau 3 is een raam op deze manier geïsoleerd.

In 2025 wordt gescheiden afvalinzameling en -verwerking geïmplementeerd in samenwerking met de Waste Brothers.

KITLV

Het KITLV is in het voorjaar van 2024 verhuisd naar een duurzaam, geheel vernieuwd gebouw van de Universiteit Leiden. Net als op de oude locatie wordt het pand gedeeld met veel andere partijen en heeft het instituut zelf geen substantiële invloed op het energieverbruik. De Universiteit Leiden heeft Eneco als leverancier van groene stroom, opgewekt met Hollandse wind. Daarbij worden Garanties van Oorsprong aangeschaft. De aardgasleverancier is Vattenfall. Daarbij worden vrijwillige emissierechten aangeschaft (compensatiepapier). Het energiegebruik van de universiteitsgebouwen wordt in de (universitaire) CO₂-footprint meegenomen.

Het nieuwe gebouw heeft groene daken van sedummos, zonnepanelen en warmte-koude-opslag. Het gebouw is BREEAM Excellent-gecertificeerd. Bovendien worden de gebruikers van het gebouw gestimuleerd om naar het werk te fietsen door de beschikbaarheid van een grote fietsstalling en nieuwe douches. Verschillende buslijnen stoppen letterlijk voor de deur. Het KITLV verleent medewerkers in principe geen parkeervergunningen voor de garage op de Humanities-campus.

Het KITLV streeft ernaar om activiteiten zodanig te combineren dat minder vliegbewegingen nodig zijn. Binnen de EU wordt zoveel mogelijk met de trein gereisd. Het instituut verplicht het reizen per trein voor afstanden van minder dan 750 km, als dit niet leidt tot onnodig omreizen of een aanzienlijk langere reistijd.

Het KITLV gebruikt geen plastic of papieren bekertjes en serveert alleen vegetarische snacks en maaltijden.

NIAS

Het NIAS sluit voor zijn duurzaamheidsbeleid en klimaatambities aan bij de KNAW en het Bedrijfsbureau HuC (kantoorlocatie en facilitaire realisatie). Binnen ons eigen bereik ligt daarnaast bijvoorbeeld ons beleid inzake de dagelijkse fellowslunch en andere maaltijden voor fellows, het team of relaties: die zijn vegan, biologisch of ten minste seizoensgebonden. Ook spreken we gebruikers van onze appartementen aan op water- en energieverbruik als en zodra dat negatief afsteekt tegen gebruik in vergelijkbare appartementen.

NIDI

Op het gebied van bedrijfsvoering blijft duurzaamheid binnen het NIDI een belangrijk thema. Er wordt zo veel mogelijk gebruikgemaakt van fair trade, biologische en vegetarische producten. In het licht van gezond en eerlijk eten en drinken wordt er niet langer

voorzien in frisdrank en zijn er extra waterdispensers geplaatst. Het NIDI maakt sinds jaar en dag gebruik van mokken en glazen, de zeer beperkte papieren bекers die nog gebruikt werden, zijn sinds 2024 geheel vervangen. Sinds 2023 is het NIDI bovendien overgegaan op gescheiden afvalinzameling.

Er wordt actief gekeken naar hergebruik en recycling van afgeschreven spullen zoals meubilair. Dat leidt tot minder aanschaf van nieuwe producten binnen het NIDI. Daarnaast is er actieve aandacht voor beperking van het energieverbruik, onder andere door nieuwe afstellingen van de verwarmingsinstallatie en waar mogelijk omschakeling naar ledverlichting. In 2024 zijn de ramen aan de achterzijde vervangen door isolerend monumentenglas. Tevens zijn in 2024 zonnepanelen geplaatst. Ook komend jaar wordt er kritisch gekeken naar de noodzaak van dienstreizen en worden verantwoorde afwegingen gemaakt ten aanzien van de wijze van vervoer, mits dit de wetenschappelijke voortgang niet hindert. Met de introductie van M365 wordt het online overleggen verder vergemakkelijkt en verwachten we ook het printen terug te dringen.

NIOD

Rijksvastgoed, eigenaar van het pand, heeft een vijftal energiebesparende maatregelen opgelegd die NIOD als grootgebruiker energie deels al heeft gerealiseerd en beoogt te realiseren voor eind 2025.

Het betreft:

1. Binnenverlichting: door LED vervangen (afgerond).
2. Verwarmingssysteem: stooklijn aanpassen/begrenzen thermostaten (afgerond).
3. Ventilatie en luchtbehandeling: vervanging ventilatie/luchtbehandeling kelders (lopend).
4. Koeling: efficiënter koelen onderzoek (lopend).
5. Warm tapwater: grote boiler vervangen door lokale kleine boilers (afgerond).

In 2025 start het Rijksvastgoedbedrijf het project Brandveiligheid van ons hoog monumentale pand. Als onderdeel van dit project wordt een tochtdeur gerealiseerd als energiebesparende maatregel, voor rekening NIOD.

Binnen de bedrijfsvoering kijken we waar we kunnen verduurzamen: voor 2025 gaan we over op groene schoonmaakartikelen en The Good Roll wc-papier.

NIOO

In de bedrijfsvoering is er specifieke aandacht geweest voor klimaat en duurzaamheid:

- De voorbereiding voor het elektrisch laden van voertuigen is afgerond. In samenwerking met de afdeling Vastgoed van de KNAW is de infrastructuur aangelegd waarop de laadpalen kunnen worden aangesloten. Dit project zal in het eerste kwartaal van 2025 worden afgerond.
- Het beleid met betrekking tot ongediertebestrijding in de tuin is aangepast. Bij meldingen van overlast door insecten wordt per geval bekeken wat de beste beheersvorm is. Na afweging van de risico's plaatsen we waarschuwborden of een tijdelijke

afzetting. Maaiwerkzaamheden op veldlocaties stellen we uit totdat de insecten niet meer actief zijn. Mollen worden niet gevangen, behalve wanneer dit tot hinder leidt op een onderzoeksveld.

- Het NIOO heeft bijgedragen aan het opstellen van de duurzaamheidsagenda van de KNAW. In dat kader wordt deelname aan het LEAF-programma onderzocht.
- De instelling van de -80 vriezers is na een pilot aangepast naar -70 graden Celsius. Dit zorgt voor een aanzienlijk lagere CO₂-uitstoot.
- Backupservers schakelen dankzij automatisering alleen in tussen 20.00 en 22.30 uur, de periode waarin ze daadwerkelijk nodig zijn voor het maken van back-ups. Buiten deze uren staan de servers volledig uit. Dat zorgt voor aanzienlijke energiebesparingen en een lagere CO₂-uitstoot.

Nederlands Herseninstituut

In april 2024 is na uitgebreide voorbereiding en consultatie met betrokkenen de temperatuur van bijna alle -80°C vriezers verhoogd naar -70°C. Dit bespaart op jaarbasis 12.000kWh, genoeg om vijf huishoudens een jaar van energie te voorzien. Meerdere onderzoeksgroepen zijn in 2024 aan de slag gegaan met LEAF. LEAF staat voor Laboratory Efficiency Assessment Framework en is erop gericht om onderzoek in laboratoria efficiënter en duurzamer te maken. De eerste twee onderzoeksgroepen hebben ondertussen de bronzen certificering ontvangen. De NIN Green Office heeft november omgedoopt tot LOWvember en met behulp van een wekelijkse 'sustainabingo' medewerkers gemotiveerd om groene uitdagingen aan te gaan op de terreinen reductie, hergebruik, recycle en upcycle. Tot slot is het instituut overgestapt op duurzaam geteelde en sociaal verantwoorde thee.

Westerdijk Instituut

Biodiversiteit en duurzaamheid zijn voor het Westerdijk Instituut belangrijke thema's. Omdat het instituut samen met het Hubrecht Instituut in één complex is gevestigd op het Utrecht Science Park, worden duurzaamheidsactiviteiten – bijvoorbeeld op het gebied van vastgoed, energie, catering, en afvalbeheer – gezamenlijk uitgevoerd. Meer informatie is hierboven te vinden bij het Hubrecht Instituut.

J A A R R E K E N I N G

2024

7. JAARREKENING

7. JAARREKENING	130
7.1 Geconsolideerde jaarrekening	131
7.2 Geconsolideerde balans per 31 december 2024	131
7.3 Geconsolideerde staat van baten en lasten 2024	132
7.4 Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2024	133
7.5 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	134
7.6 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2024	143
7.7 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten 2024	156
7.8 Gebeurtenissen na balansdatum	161
7.9 Enkelvoudige jaarrekening	162
7.10 Enkelvoudige balans per 31 december 2024	162
7.11 Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2024	163
7.12 Toelichting op de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten	164
8. OVERIGE GEGEVENS	174
8.1 Bestemming exploitatiesaldo	174
8.2 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant	174

7.1 Geconsolideerde jaarrekening

7.2 Geconsolideerde balans per 31 december 2024

(in duizenden euro's)

De balans is na resultaatbestemming opgesteld.

1	Activa	31-12-2024	31-12-2023
	Vaste activa		
1.1	Materiële vaste activa	108.695	110.817
1.2	Financiële vaste activa	40.757	36.634
	Totaal vaste activa	149.452	147.451
	Vlottende activa		
1.3	Voorraden	682	708
1.4	Vorderingen en overlopende activa	36.289	35.560
1.5	Liquide middelen	121.821	113.150
	Totaal vlottende activa	158.792	149.418
	Totaal activa	308.244	296.869
2	Passiva	31-12-2024	31-12-2023
2.1	Eigen vermogen	186.929	175.236
2.2	Voorzieningen	8.735	9.184
2.3	Langlopende schulden	9.417	10.181
2.4	Kortlopende schulden en overlopende passiva	103.163	102.268
	Totaal passiva	308.244	296.869

7.3 Geconsolideerde staat van baten en lasten 2024

(in duizenden euro's)

	2024	Begroting 2024	2023
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	110.859	108.511	105.581
3.2 Overige bijdragen en subsidies	10.025	7.693	10.274
3.3 Baten werk in opdracht van derden	52.461	54.769	46.981
3.4 Overige baten	20.229	13.311	15.768
3 Totaal baten	193.574	184.284	178.604
4 Lasten			
4.1 Personele lasten	125.504	123.780	118.418
4.2 Afschrijvingslasten	11.343	12.004	11.709
4.3 Huisvestingslasten	16.194	16.959	18.434
4.4 Overige materiële lasten	32.476	33.572	25.794
4 Totaal lasten	185.517	186.713	174.355
Saldo baten en lasten	8.057	-2.429	4.249
5 Financiële baten en lasten	3.636	2.099	2.473
Resultaat	11.693	-330	6.722
Voorgestelde resultaatbestemming:			
Algemene reserve (dotatie)	12.542	2.179	3.539
Bestemmingsreserves publiek (onttrekking)	-3.607	-1.516	-642
Bestemmingsfondsen publiek (onttrekking)	-461	0	0
Totale dotatie publiek eigen vermogen	<u>-4.068</u>	<u>-1.516</u>	<u>-642</u>
Bestemmingsreserves privaat (dotatie)	468	0	0
Bestemmingsfondsen privaat (onttrekking)	2.751	-993	3.825
Totale dotatie privaat eigen vermogen	<u>3.219</u>	<u>-993</u>	<u>3.825</u>
Totaal resultaat	11.693	-330	6.722

7.4 Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2024

(in duizenden euro's)

	2024	2023
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo baten en lasten	8.057	4.249
Aanpassingen voor:		
1.2 Waardemutaties financiële vaste activa	-4.799	-4.563
2.2 Mutaties voorzieningen	-449	1.423
4.2 Afschrijvingen	11.343	11.709
4.2 Waardevermindering activa	<u>0</u>	<u>0</u>
	6.095	8.569
Mutaties werkkapitaal:		
1.3 Voorraden	26	111
1.4 Vorderingen	-728	-4.707
2.4 Schulden (exclusief investeringsfacturen)	<u>1.021</u>	<u>12.978</u>
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties	319	8.382
5.1 Ontvangen interest/valutaverschil	4.148	3.217
5.2 Betaalde interest	<u>-512</u>	<u>-744</u>
	3.636	2.473
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten	<u>18.107</u>	<u>23.673</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
1.1 Investerings in materiële vaste activa	-9.871	-9.377
1.1 Desinvesteringen in materiële vaste activa		0
1.1 Buitengebruikstellingen in materiële vaste activa	650	0
1.2 Saldo investeringen in financiële vaste activa	-4.394	-6.345
1.2 Saldo desinvesteringen in financiële vaste activa	5.070	7.336
2.4 Mutatie schulden (investeringsfacturen)	<u>-127</u>	<u>415</u>
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten	<u>-8.672</u>	<u>-7.971</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
2.3 Aflossing langlopende schulden/verplichtingen	<u>-764</u>	<u>-768</u>
Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten	<u>-764</u>	<u>-768</u>
Mutatie liquide middelen	<u>8.671</u>	<u>14.934</u>
Specificatie netto-kasstroom		
Stand 31/12	121.821	113.150
Stand 1/1	<u>113.150</u>	<u>98.216</u>
Mutatie liquide middelen	8.671	14.934

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Er wordt uitgegaan van een correctiesysteem, waarbij het gerapporteerde resultaat wordt aangepast voor afschrijvingen, overige mutaties zonder kasstroom en mutaties voorzieningen.

7.5 Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

Algemene grondslagen

Toegepaste standaarden en algemene informatie

De KNAW is een rechtspersoon met een wettelijke taak en bezit rechtspersoonlijkheid op grond van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW), artikel 1.5.1 en artikel 1.16. In de WHW is aangegeven dat de KNAW jaarlijks een jaarverslag dient op te stellen, waarvoor de minister van OCW richtlijnen kan geven. Deze richtlijnen zijn opgenomen in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van Boek 2, Titel 9 van het *Burgerlijk Wetboek* en de *Richtlijnen voor de jaarverslaggeving*.

De KNAW vervult drie (wettelijke) taken: genootschap van excellente wetenschappers uit alle disciplines; bestuurder van wetenschappelijke onderzoeksinstituten; adviseur van de regering op het gebied van wetenschapsbeoefening.

Om inhoud te geven aan haar wettelijke taken:

- fungeert de KNAW als forum voor het wetenschappelijk debat en voor de uitwisseling van wetenschappelijke informatie;
- voert zij beleid en beheer voor wetenschappelijke instituten;
- brengt zij adviezen en verkenningen uit;
- onderhoudt zij internationale wetenschappelijke betrekkingen;
- kent zij wetenschappelijke prijzen toe en voert zij enkele subsidieprogramma's uit, al dan niet namens aan haar toevertrouwde stichtingen en fondsen.

De KNAW is gevestigd aan Kloveniersburgwal 29 te Amsterdam en heeft KvK-nummer 54667089.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Grondslagen voor gebeurtenissen na balansdatum

Gebeurtenissen die nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum en die blijken tot aan de datum van het opmaken van de jaarrekening worden verwerkt in de jaarrekening.

Gebeurtenissen die geen nadere informatie geven over de feitelijke situatie per balansdatum worden niet in de jaarrekening verwerkt. Als dergelijke gebeurtenissen van belang zijn voor de oordeelsvorming van de gebruikers van de jaarrekening, worden de aard en de geschatte financiële gevolgen ervan toegelicht in de jaarrekening.

Rapporteringsvaluta en afronding

Alle bedragen zijn vermeld in duizenden euro's tenzij anders aangegeven.

Grondslagen voor de consolidatie

In de geconsolideerde jaarrekening van de KNAW zijn de hieronder vermelde rechtspersonen en organisatieonderdelen opgenomen. Een rechtspersoon en organisatieonderdeel wordt opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van de KNAW indien de KNAW een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of indien de KNAW op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen:

Rechtspersonen

- KNAW Holding B.V. te Amsterdam
- Willem F. Duisenberg Fellowship Stichting te Amsterdam
- Arend Heyting Stichting te Muiderberg
- Dr. J.L. Dobberke Stichting te Amsterdam
- Evert Willem Beth Stichting te Haarlem
- Stichting Erasmi Opera Omnia te Amsterdam
- Stichting J. Gonda Fonds te Amsterdam
- Stichting Van 't Hoff Fonds te Amsterdam

Organisatieonderdelen (instituten geesteswetenschappen en sociale wetenschappen (GSW))

- Data Archiving and Networked Services (DANS)
- Huygens Instituut (Huygens)
- Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis (IISG)
- Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV)
- Meertens Instituut
- Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences (NIAS)
- Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI)
- NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies

Organisatieonderdelen (instituten levenswetenschappen (LW))

- Westerdijk Fungal Biodiversity Instituut
- Hubrecht Instituut voor Ontwikkelingsbiologie en Stamcelonderzoek
- Nederlands Herseninstituut (NIN) inclusief het Spinoza Centre for Neuroimaging
- Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO)

Overige organisatieonderdelen

- Rathenau Instituut
- KNAW-centraal (Bureau, Forum, Advies en Onderzoek en Concern); dienstverlening voor de
- gehele organisatie.

Overzicht verbonden partijen

Verbonden partijen zijn partijen waarover de KNAW direct of indirect via één of meer tussenpersonen zeggenschap of significante invloed heeft. Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Naam	Juridische vorm	Statutaire vestiging	Activiteiten
Stichting IISG	Stichting	Amsterdam	Het bevorderen van kennis en wetenschappelijke studies van de nationale en internationale sociale geschiedenis in de ruimste zin van het woord.
Centraal Bureau voor Schimmelfcultures "Odo van Vloten"	Stichting	Utrecht	Financiële steun voor collectie micro organismen.
Vrienden van het Herseninstituut (v/h Stichting tot Ondersteuning van de Hersenbank)	Stichting	Amsterdam	De stichting heeft ten doel het onderzoek van het Nederlands Herseninstituut te stimuleren in de ruimste zin van het woord.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

Activa en passiva worden opgenomen tegen kostprijs, tenzij anders vermeld. Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen op het moment dat het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Vergelijking met voorgaand jaar

De grondslagen voor waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van de jaarrekening 2023.

Gebruik van schattingen

Bij de toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding diverse oordelen en schattingen. De schattingen en veronderstellingen worden binnen de reguliere planning- en control-cyclus beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in de perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

De belangrijkste oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen zijn:

- bepaling van de personeelsvoorzieningen;
- bepaling van de verwachte gebruiksduur van materiële vaste activa;
- bepaling van de voorziening voor mogelijk oninbare subsidievorderingen en overige vorderingen.

Salderen

- Een actief en een post van het vreemd vermogen worden gesaldeerd in de jaarrekening opgenomen uitsluitend indien en voor zover:
- een deugdelijk juridisch instrument beschikbaar is om het actief en de post van het vreemd vermogen gesaldeerd en simultaan af te wikkelen en
- het stellige voornemen bestaat om het saldo als zodanig, of beide posten simultaan, af te wikkelen.

Financiële instrumenten

Algemeen

Onder financiële instrumenten worden primaire financiële instrumenten zoals vorderingen, effecten en schulden verstaan. Het beleid van de KNAW omtrent financiële instrumenten is vastgelegd in een Treasury Statuut en in een Beleggingsstatuut. Alle aan- en verkopen volgens standaard marktconventies van financiële activa worden opgenomen per transactiedatum, dat wil zeggen: de datum waarop de KNAW de bindende overeenkomst aangaat. Voor de grondslagen van de financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost.

Valutarisico

De KNAW is voornamelijk werkzaam in Nederland en de Europese Unie en loopt beperkt valutarisico's. Bedragen die in vreemde valuta ontvangen zijn, worden direct omgezet naar een Eurorekening, tenzij er voor deze gelden een financiële verplichting bestaat om dit geld op enig moment weer in diezelfde vreemde valuta uit te betalen aan derden.

Prijrisico

Als gevolg van beleggingen in beursgenoteerde effecten loopt de KNAW prijrisico. Het beleggingsbeleid van de KNAW is gericht op het behalen van rendement op de lange termijn, waarbij het te nemen risico niet hoger mag zijn dan nodig is om de gestelde rendementsdoelstellingen te realiseren. Het prijrisico wordt beheerst door spreiding aan te brengen in de portefeuille en door limieten te stellen aan de middelenverdeling. Het beheer van de beleggingsportefeuille van de KNAW is uitbesteed aan twee geselecteerde vermogensbeheerders.

Renterisico

De KNAW loopt geen renterisico over de rentedragende schulden en herfinanciering van bestaande financieringen. De langlopende schulden van de KNAW kennen over de gehele looptijd een vaste rente.

Kredietrisico en liquiditeitsrisico

De KNAW heeft geen significante concentraties van kredietrisico en liquiditeitsrisico. De KNAW heeft geen leningen verstrekt aan derden. De tegoeden van de KNAW op de bankrekeningen worden sinds de invoering per 1 januari 2003 van het geïntegreerd middelenbeheer aangehouden bij het ministerie van Financiën. De KNAW bewaakt haar liquiditeitspositie en ziet erop toe dat steeds voldoende liquiditeiten beschikbaar zijn om aan de verplichtingen te kunnen voldoen.

Valutaomrekening

Bedragen in de jaarrekening zijn in euro's, de functionele en presentatievaluta van de KNAW. Een transactie in vreemde valuta wordt bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen de functionele valutakoers op transactiedatum. Monetaire balansposten in vreemde valuta worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op de balansdatum. Niet-monetaire balansposten in vreemde valuta, die zijn gewaardeerd op historische kosten, worden omgerekend tegen de functionele valutakoers op transactiedatum. Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling dan wel de omrekening van monetaire posten in vreemde valuta, worden verwerkt in de exploitatierekening.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa in eigen gebruik worden gewaardeerd tegen de kostprijs (verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs), minus eventuele investeringssubsidies, verminderd met de cumulatieve lineaire afschrijvingen, rekening houdend met een eventuele restwaarde en indien van toepassing cumulatieve bijzondere waardevermindervers verliezen.

Er zijn geen rentekosten in de tegen de vervaardigingsprijs gewaardeerde materiële vaste activa opgenomen.

De materiële vaste activa worden vanaf het moment van gereedheid voor ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen wordt niet afgeschreven.

De kosten van groot onderhoud worden geactiveerd vanaf de eerste verwerking indien deze de gebruiksduur van de materiële vaste activa verlengen. De boekwaarde van de te vervangen bestanddelen wordt dan als gedesinvesteerd beschouwd en in één keer ten laste van de staat van baten en lasten gebracht. Alle overige onderhoudskosten worden direct in de staat van baten en lasten verwerkt.

Materiële vaste activa

Gehanteerd afschrijvingspercentages	
Terreinen en activa in aanbouw	Nihil
Casco gebouwen	3,33%
Afbouw gebouwen	3,33%
Bestrating	3,33%
Inbouw gebouwen	6,67%
Gebouweninstallaties	6,67%
Bomen en tuin	6,67%
Bedrijfsinstallaties (laboratorium e.d.)	10%
Inventaris (bureaus, kasten e.d.)	10%
Groot onderhoud gebouwen	10%-20%
ICT-installaties (netwerk e.d.)	12,5%
Inventaris (bureaustoelen e.d.)	20%
Vervoermiddelen	25%
Technische apparatuur	10%-25%
Computerapparatuur/software	25%-33,33%

Indien de verwachting over de afschrijvingsmethode, gebruiksduur of restwaarde in de loop van de tijd wijzigt, wordt dit als een schattingswijziging verantwoord. Buitengebruikgestelde materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de kostprijs dan wel de lagere opbrengstwaarde. Bij buitengebruikgestelde activa zijn de afschrijvingen beëindigd.

Financiële vaste activa

De KNAW beheert private fondsen die zijn opgebouwd uit giften, legaten en erfstellingen. In de jaarrekening van de KNAW zijn deze in beheer genomen fondsen separaat opgenomen. De effecten (beleggingen van de fondsen) worden gewaardeerd tegen de reële waarde ultimo boekjaar. De grondslag voor de waarde-mutatie is de op dat moment geldende koers. De waarde mutaties zijn in het resultaat verwerkt.

Verstreckte leningen en overige vorderingen worden opgenomen tegen de geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervingsverliezen.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

De KNAW beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele-actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort.

Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder-waardeverminderingverlies wordt direct als last verwerkt in de winst- en verliesrekening onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief of de kasstroom genererende eenheid.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord. Een bijzondere waardevermindering van goodwill wordt niet teruggenomen.

Voorraden

Voorraden worden tegen verkrijgingsprijzen gewaardeerd of tegen lagere opbrengstwaarde.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Contractprojecten

In de waardering van contractprojecten worden de lasten begrepen die direct betrekking hebben op het project (zoals personeelslasten voor werknemers die werkzaam zijn op het project, materiële lasten en aanschaf van installaties die bij de uitvoering van het project worden gebruikt), de lasten die toerekenbaar zijn aan projectactiviteiten in het algemeen en toewijsbaar zijn aan het project en andere lasten die contractueel aan het project kunnen worden toegerekend. Gedeclareerde termijnen en verwachte verliezen worden in mindering gebracht op contractprojecten. Het saldo van contractprojecten leidt tot een vordering of een schuld op de balans. Het saldo wordt per project bepaald. Projecten met een saldo voorgefinancierde bedragen worden opgenomen onder de vorderingen als *nog te ontvangen bedragen*. Projecten met een saldo vooruit ontvangen bedragen worden opgenomen onder de kortlopende schulden als *vooruit gefactureerde en – vooruitontvangen termijnen*.

Liquide middelen

Onder liquide middelen worden verstaan kasmiddelen en de tegoeden op bankrekeningen. Deposito's worden onder liquide middelen opgenomen indien zij in feite – zij het eventueel met opoffering van rentebaten – ter onmiddellijke beschikking staan. Liquide middelen die (naar verwachting) langer dan twaalf maanden niet ter beschikking staan van de KNAW, worden als financiële vaste activa gerubriceerd. De liquide middelen worden gewaardeerd op nominale waarde.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen wordt onderscheiden in publiek vermogen (algemene reserve en bestemmingsreserves) en privaat vermogen (bestemmingsfondsen en bestemmingsreserves).

- Als algemene reserve wordt aangeduid het gedeelte van het eigen vermogen waarover zonder belemmering door wettelijke bepalingen kan worden beschikt voor het doel waarvoor de KNAW is opgericht.
- De post *bestemmingsreserves* is het gedeelte van het eigen vermogen waaraan het bestuur van de KNAW expliciet een bestedingsdoel heeft gegeven.
- De post *bestemmingsfondsen* is het gedeelte van het eigen vermogen waaraan door derden een beperkte bestedingsmogelijkheid is gegeven. De fondsen worden opgenomen overeenkomstig de marktwaarde van de onderliggende beleggingen ultimo boekjaar (zie financiële vaste activa).

Voorzieningen

Een voorziening wordt gevormd indien de KNAW op balansdatum een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting heeft waarvan het waarschijnlijk is dat voor de afwikkeling een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang betrouwbaar is te schatten. De omvang van de voorziening wordt bepaald door de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen en verliezen per balansdatum af te wikkelen. Voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde waarbij rekening wordt gehouden met toekomstige salarisstijgingen of andere stijgingen van toekomstige kosten (indien van toepassing). Indien het waarschijnlijk is dat een vergoeding van een derde zal worden ontvangen voor uitgaven die noodzakelijk zijn om een voorziening af te wikkelen, wordt deze vergoeding gepresenteerd als een afzonderlijk actief.

Voorziening reorganisatiekosten

De voorziening reorganisatiekosten is gevormd indien op balansdatum een gedetailleerd plan is geformaliseerd en als bij degenen voor wie de reorganisatie gevolgen zal hebben de gerechtvaardigde verwachting is gewekt dat de reorganisatie zal worden uitgevoerd. De voorziening bestaat uit de directe lasten van de reorganisatie.

Voor reorganisaties waarvoor per balansdatum een plan is geformaliseerd, maar waarvoor pas na balansdatum de gerechtvaardigde verwachting is gewekt bij betrokkenen dat de reorganisatie zal worden uitgevoerd of is gestart met de implementatie van het reorganisatieplan, is informatie opgenomen onder de gebeurtenissen na balansdatum indien van toepassing.

Pensioenen

KNAW is aangesloten bij de Stichting Pensioenfonds ABP. ABP is een bedrijfstakpensioenfonds met een toegezegde pensioenregeling (multi-employer-defined-benefitregeling). Gezien het feit dat de pensioenregeling een multi-employerregeling betreft, is de pensioenregeling als een toegezegde bijdrageregeling (*definedcontribution*-regeling) verantwoord. Naast de premiebetalingen bestaan er geen andere verplichtingen. De actuele dekkingsgraad van ABP bedroeg 111,9% per 31 december 2024.

De in de verslagperiode verwerkte pensioenlast is gelijk aan de over die periode aan het pensioenfonds verschuldigde pensioenpremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door het fonds of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

Langlopende schulden

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. De langlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode verminderd met de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten. Winsten of verliezen worden in de staat van baten en lasten opgenomen zodra de verplichtingen niet langer op de balans worden opgenomen, alsmede via het amortisatieproces. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen schulden met een looptijd langer dan een jaar (langlopende schulden) en schulden korter dan een jaar (kortlopende schulden).

Kortlopende schulden

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. De kortlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

Leasing

De beoordeling of een overeenkomst een lease bevat, vindt plaats op grond van de economische realiteit op het tijdstip van het aangaan van het contract. Het contract wordt aangemerkt als een leaseovereenkomst als de nakoming van de overeenkomst afhankelijk is van het gebruik van een specifiek actief of de overeenkomst het recht van het gebruik van een specifiek actief omvat.

KNAW als lessee

In geval van financiële leasing (waarbij de voor- en nadelen verbonden aan de eigendom van het lease-object geheel of nagenoeg geheel door de lessee worden gedragen en de KNAW geen eigenaar is) worden het lease-object en de daarmee samenhangende schuld bij het aangaan van de overeenkomst in de balans verwerkt tegen de reële waarde van het lease-object op het moment van het aangaan van de leaseovereenkomst of, indien dit lager is, tegen de contante waarde van de minimale leasebetalingen. De initiële directe kosten van de lessee worden opgenomen in de eerste verwerking van het actief. De leasebetalingen worden gesplitst in rentelasten en aflossing van de uitstaande verplichting, waarmee een constante rentevoet wordt bereikt over de resterende netto-verplichting.

Het geactiveerde lease-object wordt afgeschreven over de kortste termijn van de leaseperiode, of de gebruiksduur van het object, in geval er geen redelijke zekerheid is dat de lessee aan het einde van de leaseperiode eigenaar wordt. In geval van operationele leasing worden de leasebetalingen lineair over de leaseperiode ten laste van de winst- en verliesrekening gebracht.

KNAW als lessor

Bij operationele lease worden de leasebaten op tijdsevenredige basis over de leaseperiode ten gunste van de winst- en verliesrekening gebracht. Initiële directe kosten worden toegerekend over de leaseperiode tegenover de leasebaten.

Operational leasing

De KNAW heeft leasecontracten waarbij de voor- en nadelen die aan de eigendom verbonden zijn, niet nagenoeg geheel door de KNAW worden gedragen. Deze leasecontracten worden verantwoord als operationele leasing. Leasebetalingen worden, rekening houdend met ontvangen vergoedingen van de lessor, op lineaire basis verwerkt in de winst- en verliesrekening over de looptijd van het contract.

Overlopende passiva

Overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die ten gunste van het volgend exploitatiejaar komen en schulden ter zake van lasten die aan een verstreken periode zijn toegerekend. Als per saldo sprake is van een vooruit ontvangen bedrag, wordt het bedrag verantwoord onder de kortlopende schulden.

Grondslagen voor resultaatbepaling

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hierna vermelde grondslagen van waardering, en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. De (voorzienbare) verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het boekjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden en indien overigens wordt voldaan aan de voorwaarden voor het opnemen van voorzieningen. Het exploitatiesaldo uit gewone bedrijfsvoering wordt gedefinieerd als het verschil tussen de baten en de lasten over het verslagjaar, met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderingsgrondslagen.

Baten

De baten bestaan uit de rijksbijdragen, overige overheidsbijdragen en subsidies; baten uit werk in opdracht van derden, overige baten, baten uit bestemmingsfondsen en financiële baten. De rijksbijdrage wordt toegerekend aan de periode waarop deze betrekking heeft. Overige overheidsbijdragen en subsidies en baten werk in opdracht van derden (contractprojecten) worden in de staat van baten en lasten als baten opgenomen voor een bedrag gelijk aan de werkelijke declarabele lasten. Baten uit nalatenschappen worden verantwoord in het jaar van aanvaarding van het legaat en worden verantwoord onder de overige baten. Resultaten worden ten gunste of ten laste van de staat van baten en lasten gebracht in de periode van gereedkomen van (een afgerond deel van) een project. Eventuele negatieve resultaatverwachtingen van lopende projecten worden in de staat van baten en lasten verwerkt op het moment waarop deze verliezen voorzienbaar zijn.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers respectievelijk de belastingautoriteit.

Financiële baten en lasten

Rente wordt toegerekend aan de opeenvolgende verslagperioden naar rato van de resterende hoofdsom. (Dis)agio en aflossingspremies worden als rentelast zodanig toegerekend aan de opeenvolgende verslagperioden dat de effectieve rente wordt verwerkt in de staat van baten en lasten en in de balans tegen de amortisatiewaarde van de schuld. Periodieke rentelasten en soortgelijke lasten komen ten laste van het jaar waarover zij verschuldigd zijn.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt tussen kasstroom uit operationele activiteiten, uit investerings- en uit financieringsactiviteiten. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. De geldmiddelen en effecten die deel uitmaken van de beleggingen van de fondsen worden gepresenteerd onder de kasstroom uit investeringsactiviteiten. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

7.6 Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2024

1.1 Materiële vaste activa

	Gebouwen en terreinen	Inventaris en apparatuur	Andere vaste bedrijfsmiddelen	In uitvoering en vooruitbetaling	Niet aan bedrijfsuitoefening dienstbaar	Totaal
<i>Stand per 1-1-2024</i>						
Cumulatieve aanschafwaarde	173.115	99.298	185	2.244	10.762	285.604
Cumulatieve afschrijvingen	-86.910	-84.844	-133	0	-2.900	-174.787
Boekwaarde 1-1-2024	86.205	14.454	52	2.244	7.862	110.817
<i>Mutatie aanschafwaarde</i>						
Investerings/overdracht huidig jaar	2.650	6.585	0	636	0	9.871
Buitengebruikstellingen	-139	-7.350	0	0	0	-7.489
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0
	2.511	-765	0	636	0	2.382
<i>Mutatie afschrijvingen</i>						
Afschrijvingen	-5.784	-5.539	-20	0	0	-11.343
Buitengebruikstellingen	139	6.700	0	0	0	6.839
Desinvesteringen	0	0	0	0	0	0
	-5.645	1.161	-20	0	0	-4.504
<i>Stand per 31-12-2024</i>						
Cumulatieve aanschafwaarde	175.626	98.533	185	2.880	10.762	287.986
Cumulatieve afschrijvingen	-92.555	-83.683	-153	0	-2.900	-179.291
Boekwaarde 31-12-2024	83.071	14.850	32	2.880	7.862	108.695

Op de balans wordt de boekwaarde van de materiële vaste activa geregistreerd, zijnde het saldo van aanschafwaarde (investerings tegen historische kosten) en de gerealiseerde afschrijvingen.

Onder de materiële vaste activa is tevens het pand van het Spinoza Centre for Neuroimaging opgenomen dat met een *financial lease* is gefinancierd. De waarde hiervan bedraagt ultimo 2024 € 1,9 miljoen.

De totale investeringen zijn in 2024 uitgekomen op € 9.871.000. In inventaris en apparatuur is een bedrag van € 6.585.000 geïnvesteerd. Deze investeringen hebben zich met name voorgedaan bij het Hubrecht Instituut (€ 3,1 miljoen), het Nederlands Herseninstituut (€ 1,2 miljoen) en het Nederlands Instituut voor Ecologie (€ 1,0 miljoen).

De post *Activa in uitvoering* betreft met name het Hubrecht instituut (€ 716.000) en het Nederlands Herseninstituut van (€ 1.183.000).

De buitengebruikstellingen zijn met name bij het Hubrecht Instituut (€ 2,2 miljoen) en het Nederlands Herseninstituut (€1,2 miljoen) en komt voort uit een administratieve opschoning van reeds volledig afgeschreven activa die niet meer dienstbaar waren binnen het instituut.

De post *Niet aan bedrijfsuitoefening dienstbaar* van € 7,9 miljoen betreft het aan het UMC Utrecht verhuurde deel van het Hubrecht gebouw.

Een gedeelte van het pand van het Hubrecht Instituut is verhuurd. De looptijd van de huurovereenkomst bedraagt 30 jaar vanaf 1 oktober 2015.

1.2 Financiële vaste activa

1.2.1 Effecten

Onder de effecten zijn beleggingen in aandelen en vastrentende waarden die ter beurse zijn genoteerd opgenomen. De KNAW heeft het beheer van de beleggingsportefeuille uitbesteed aan Van Lanschot en IBS Capital Allies. Ieder voor ongeveer de helft van de portefeuille.

Aan de beleggingsportefeuille is in 2024 een bedrag van € 1,0 miljoen onttrokken ten behoeve van uitkeringen binnen de doelstellingen van de bestemmingsfondsen en voor de interne organisatiekosten van de KNAW.

	Stand per 31-12-2023	Aankopen / toevoegingen	Verkopen / verminderingen	Waarde mutaties ongerealiseerd	Boekwaarde 31-12-2024
1.2 Financiële vaste activa					
1.2.1 Effecten					
Aandelen	20.505	2.694	-3.879	4.461	23.781
Obligaties	15.852	1.700	-926	337	16.963
Geldmarkt	264	0	-265	1	0
Overige	13	0	0	0	13
Totaal effecten	36.634	4.394	-5.070	4.799	40.757
Financiële vaste activa	36.634	4.394	-5.070	4.799	40.757

Het rendement ten opzichte van het gemiddeld belegd vermogen bedroeg 13,4% positief (2023: 14,1% positief). Dit positieve rendement is voornamelijk veroorzaakt door het goede beursklimaat gedurende 2024.

Onder de overige financiële activa is een kapitaalbelang opgenomen in Muna Therapeutics. Het belang in Muna Therapeutics is 0,75%. Dit belang is gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs.

De kaders en de richtlijnen waarbinnen geopereerd mag worden bij het beheren van het private vermogen van de KNAW zijn vastgelegd in een beleggingsstatuut (dat voldoet aan de *Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016*). Het meest recente beleggingsstatuut is op 17 december 2019 door het bestuur van de KNAW vastgesteld. Uit dit beleggingsstatuut volgt tevens het mandaat dat aan de vermogensbeheerders wordt gegeven voor het beheer van de beleggingsportefeuille van de KNAW. In het beleggingsmandaat is onder meer bepaald dat het maximale belang dat in aandelen mag worden belegd 65% van het belegd vermogen is. Minimaal 35% van het belegd vermogen moet worden belegd in obligaties en andere vastrentende waarden. Daarnaast heeft de KNAW in het beleggingsstatuut richtlijnen voor een duurzaam beleggingsbeleid opgenomen.

1.3 Voorraden

1.3	Voorraden	31-12-2024	31-12-2023
1.3.1	Voorraden publicaties	4	12
1.3.2	Overige voorraden	<u>678</u>	<u>696</u>
	Voorraden	<u>682</u>	<u>708</u>

1.3.1 voorraden publicaties

De voorraden publicaties (boeken en dergelijke) hebben betrekking op het Westerdijk Instituut.

1.3.2 Overige voorraden

De overige voorraden betreffen chemicaliën, goederen in transport en overige gebruiksgoederen en gebruiksmaterialen.

1.4 Vorderingen en overlopende activa

1.4	Vorderingen en overlopende activa	31-12-2024	31-12-2023
1.4.1	Debiteuren	4.766	4.718
	<i>Subtotaal</i>	<i>4.766</i>	<i>4.718</i>
1.4.2	Overlopende activa		
	Overige vorderingen	3.652	3.891
	Vooruitbetaalde kosten	2.966	2.853
	Verstreckte voorschotten	17	5
1.4.2.1	Contractprojecten	24.900	24.128
	<i>Subtotaal overlopende activa</i>	<i>31.535</i>	<i>30.877</i>
1.4.3	Af: voorziening wegens oninbaarheid	-12	-35
	Vorderingen en overlopende activa	36.289	35.560
1.4.2.1	Contractprojecten	31-12-2024	31-12-2023
	OCW	113	0
	Europese Unie	2.254	2.530
	NWO	15.714	13.198
	Overige	6.818	8.400
	Onderhanden contractprojecten	24.900	24.128
1.4.3	Verloop voorziening wegens oninbaarheid	2024	2023
	Stand per 1 januari	-35	-39
	Onttrekking	0	0
	Dotatie	0	0
	Vrijval	23	4
	Stand per 31 december	-12	-35

Op de post *Debiteuren* is ultimo 2024 een voorziening van € 12.000 in mindering gebracht voor mogelijke oninbaarheid (ultimo 2023 € 35.000). Alle vorderingen en overlopende activa (afgezien van een deel van de contractprojecten) hebben een looptijd korter dan één jaar.

1.5 Liquide middelen

1.5	Liquide middelen	31-12-2024	31-12-2023
	Kasmiddelen	0	0
	Tegoeden op bankrekeningen	121.821	113.150
	Liquide middelen	121.821	113.150

De tegoeden op de bankrekeningen worden sinds de invoering per 1 januari 2003 van het geïntegreerd middelenbeheer aangehouden bij het ministerie van Financiën. Deelname van de KNAW aan de regeling via het betreffende ministerie is een wettelijke verplichting. De KNAW voldoet aan de *Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016*.

2.1 Eigen vermogen

Eigen vermogen		Stand per	Overige	Mutatie	Stand per
2.1	Boekjaar eindigend 31 december 2024	31-12-2023	mutatie	resultaat	31-12-2024
2.1.1	Algemene reserve	122.440	0	12.542	134.982
2.1.2	Bestemmingsreserves (publiek)	9.240	0	-3.607	5.633
2.1.3	Bestemmingsreserves (privaat)	565	0	468	1.033
2.1.4	Bestemmingsfonds (privaat)	37.156	0	2.751	39.907
2.1.5	Bestemmingsfonds (publiek)	5.835	0	-461	5.374
	Eigen vermogen	175.236	0	11.693	186.929
Eigen vermogen		Stand per	Overige	Mutatie	Stand per
2.1	Boekjaar eindigend 31 december 2023	31-12-2022	mutatie	resultaat	31-12-2023
2.1.1	Algemene reserve	117.234	1.667	3.539	122.440
2.1.2	Bestemmingsreserves (publiek)	11.549	-1.667	-642	9.240
2.1.3	Bestemmingsreserves (privaat)	565	0	0	565
2.1.4	Bestemmingsfonds (privaat)	33.331	0	3.825	37.156
2.1.5	Bestemmingsfonds (publiek)	5.835	0	0	5.835
	Eigen vermogen	168.514	0	6.722	175.236
Bestemmingsreserves publiek		Stand per	Overige	Mutatie	Stand per
2.1.2	Bestemmingsreserves publiek	31-12-2023	mutatie	resultaat	31-12-2024
2.1.2.1	NIOO afschr. nieuwbouw/verv. investeringen	2.677	0	-910	1.767
2.1.2.2	Vernieuwing geesteswetenschappen	1.075	0	-623	452
2.1.2.3	Onderzoeksfonds Instituten	3.293	0	-1.333	1.960
2.1.2.4	Onderzoek koloniaal verleden	0	0	1.157	1.157
2.1.2.5	Afschrijvingslasten gebouwgebonden installaties	368	0	-368	0
2.1.2.6	Overige bestemmingsreserves KNAW-centraal	577	0	-280	297
2.1.2.7	NIN Nieuwbouw R- Zuid	1.250	0	-1.250	0
	Bestemmingsreserves publiek	9.240	0	-3.607	5.633
Bestemmingsreserves privaat		Stand per	Overige	Mutatie	Stand per
2.1.3	Bestemmingsreserves privaat	31-12-2023	mutatie	resultaat	31-12-2024
2.1.3.1	Bestemmingsreserve Licentie Opbrengsten	565	0	468	1.033
	Bestemmingsreserves privaat	565	0	468	1.033

2.1 Eigen vermogen

2.1.4	Bestemmingsfondsen privaat	Stand per 31-12-2023	Overige mutatie	Mutatie resultaat	Stand per 31-12-2024
	Sara van Dam z.l. Fonds	1	19	0	20
	Van der Gaag Fonds	933	-3	131	1.061
	Ter Meulen Fonds	7.828	-221	1.089	8.696
	Van Leersum Fonds	1.174	-42	163	1.295
	Van Walree Fonds	1.613	-79	223	1.757
	De Boer en van Staveren Fonds	2.134	-161	341	2.314
	Ecologie Fonds	3.057	-91	424	3.390
	Fonds Geesteswetenschappen	465	-5	65	525
	Maartje Draak Fonds Keltische Talen en Cultuur	311	-5	-306	0
	Legaat Hoogerbrugge	375	-2	55	428
	Stichting J. Gonda Fonds	6.625	-107	927	7.445
	Fonds Staatsman Thorbecke	2.953	-1.002	345	2.296
	Van den Houten Fonds	2.426	-68	338	2.696
	M.W. Beijerinck Virologie Fonds	2.481	-94	343	2.730
	Dr. J.L. Dobberke Stichting	1.796	-64	249	1.981
	Evert Willem Beth Stichting	1.213	-40	168	1.341
	Willem F. Duisenberg Fellowship St.	727	-10	101	818
	Overige fondsen	1.044	-53	123	1.114
	Fonds Geschiedenis KNAW	161	0	0	161
	Stichting Van 't Hoff Fonds	305	-18	41	328
	De la Court Fonds	200	-14	27	213
	Stichting Erasmi Opera Omnia	96	-10	13	99
	Arend Heyting Stichting	193	-1	32	224
	Gilles Holst Fonds	65	-4	9	70
	Lorentz Fonds	7	0	0	7
	Bakhuis Roozeboom Fonds	16	-6	2	12
	Overige Fondsen < K€ 15	1	0	-1	0
	Bestemmingsfondsen privaat	37.156	-2.028	4.779	39.907

In de kolom **bestedingen doelstelling** zijn tevens de verrekende begeleidingskosten KNAW meegenomen. Het **beleggingsresultaat** omvat de volgende kosten en opbrengsten: bankkosten, beheerskosten van de vermogensbeheerders, koersresultaat op de effectenportefeuille, (coupon-)rente, rente schatkistbankieren, dividend, legaten en vermogensoverdracht.

2.1.5	Bestemmingsfonds publiek	Stand per 31-12-2023	Overige mutatie	Mutatie resultaat	Stand per 31-12-2024
2.1.5	Samenwerkingsbijdrage Hubrecht / UMCU	5.835	0	-461	5.374
	Bestemmingsfonds publiek	5.835	0	-461	5.374

2.1.1 Algemene reserve

Het resultaat van het verslagjaar is verwerkt in het eigen vermogen. De bestemmingen zijn genoemd in het overzicht.

2.1.2 Bestemmingsreserves publiek

2.1.2.1 NIOO afschrijvingen vervangingsinvesteringen

Voor de dekking van toekomstige afschrijvingslasten voor vervangingsinvesteringen van het NIOO is in 2010 en 2011 een bestemmingsreserve gecreëerd. In 2023 is de omvang van de bestemmingsreserve opnieuw beoordeeld en naar aanleiding van deze beoordeling is een deel van deze bestemmingsreserve overgebracht naar de algemene reserve. De eindstand van de bestemmingsreserve per eind 2024 bedraagt in totaal € 1.767.000.

2.1.2.2 Vernieuwing Geesteswetenschappen

In 2012 heeft het bestuur besloten tot een ambitieus programma voor stimulering en vernieuwing van de Geesteswetenschappen. Voor de egalisatie van jaarlijkse overschotten en tekorten is in 2014 een bestemmingsreserve ingesteld. Naar verwachting zal het resterende saldo-ultimo 2024 van € 452.000 in de loop van 2025 volledig worden besteed.

2.1.2.3 Onderzoeksfond Instituten

Jaarlijks wordt een bedrag gereserveerd om zwaartepunten in onderzoek van KNAW-instituten te financieren. Voor de egalisatie van jaarlijkse overschotten en tekorten is een bestemmingsreserve ingesteld.

2.1.2.4 Onderzoek koloniaal verleden

Deze bestemmingsreserve is gevormd voor de onderzoekskosten naar het eigen koloniaal verleden. Het bestuur van de KNAW heeft hier toe besloten op 30 mei 2024.

2.1.2.5 Afschrijvingslasten gebouwgebonden installaties

In 2017 is een bestemmingsreserve gevormd ter grootte van de behaalde boekwinsten van de in 2017 verkochte panden in Wassenaar en Nieuwersluis (€ 3.144.000). Deze bestemmingsreserve dient ter dekking van de toekomstig hogere afschrijvingslasten als gevolg van de schattingswijziging uit 2017 van de bepaling van de omvang van de restwaarden van de gebouwgebonden installaties. Eind 2024 is deze bestemmingsreserve volledig gebruikt.

2.1.2.6 Overige bestemmingsreserves KNAW-centraal

De overige bestemmingsreserves KNAW-centraal (stand ultimo 2024: € 297.000) zijn als volgt opgebouwd:

- Beleidsfondsen 3V-fonds (€ 89.000)
- Lokaal Overleg (€ 208.000);

2.1.2.7 NIN nieuwbouw R-Zuid

Deze bestemmingsreserve is in 2022 gevormd met het oog op onzekerheden over de omvang van de noodzakelijke investeringen samenhangend met de voorgenomen verbouwing van het Herseninstituut op de locatie R-Zuid op het Amsterdam UMC-terrein. Inmiddels is deze verbouwing aanbesteed en is er geen grondslag meer voor de gevormde reserve en komt deze daarmee te vervallen.

2.1.3 Bestemmingsreserves *privaat*

2.1.3.1 Bestemmingsreserve *Licentie-opbrengsten*

De bestemmingsreserve *Licentie-opbrengsten* van € 1.033.000 heeft betrekking op een in 2018 opgericht private bestemmingsreserve (€ 565.000) die is gevormd uit in 2018 gerealiseerde licentie-opbrengsten. In 2024 is per saldo € 468.000 toegevoegd vanuit de in dit jaar gerealiseerde licentie-inkomsten. Doel van deze bestemmingsreserve is om de opbrengsten uit valorisaties ten goede te laten komen aan kennisbenutting en valorisatie.

2.1.4 Bestemmingsfondsen *privaat*

De post *Bestemmingsfondsen* op de balans vertegenwoordigt de waarde van de private fondsen die de KNAW beheert. De bestemmingsfondsen zijn in 2024 met € 2.751.000 toegenomen. Deze toename is grotendeels te verklaren uit de positieve beleggingsresultaten welke deels tenietgedaan worden door bestedingen binnen de doelstellingen.

2.1.5 Bestemmingsfonds *publiek*

Samenwerkingsbijdrage Hubrecht Instituut

Het bedrag in het fonds *Samenwerkingsbijdrage Hubrecht Instituut* zal worden ingezet om het Hubrecht Instituut verder uit te bouwen tot een beeldbepalend, internationaal topinstituut.

2.2 Voorzieningen

	Stand per 31-12-2023	Dotaties	Onttrek- kingen	Vrijval	Stand per 31-12-2024	< 1 jaar	1 - 5 jaar	> 5 jaar
2.2 Voorzieningen								
2.2.1 Wachtgelden	1.868	2.213	1.211	1.190	1.680	1.552	100	28
2.2.2 Reorganisaties	60	15	39	0	36	30	6	0
2.2.3 ZW en WIA-Eigen- risicodragerschap	2.766	752	495	1.265	1.758	678	975	105
2.2.4 Langdurig zieken	1.583	1.558	310	718	2.113	441	1.322	350
2.2.5 Transitievergoedingen	2.100	1.103	853	234	2.116	1.267	826	23
2.2.6 Overige personeelsvoorzieningen	807	394	169	0	1.032	70	244	718
Voorzieningen	9.184	6.035	3.077	3.407	8.735	4.038	3.473	1.224

2.2.1 Voorziening *wachtgelden*

De gelden dienen ter dekking van ingegane en overeengekomen uitkeringen aan medewerkers en ex-medewerkers conform de regelingen binnen de geldende cao. Het betreft in de meeste gevallen de verplichting van maximaal een jaar vooruit. In enkele individuele gevallen is het reëel geacht de maximaal mogelijke wachtgeld last als voorziening op te nemen.

2.2.2 Voorziening *reorganisaties*

Het gaat hier om voorzieningen die de KNAW heeft moeten treffen voor reorganisaties. Het betreft veelal de geschatte wachtgeldverplichtingen alsmede bedragen voor dekking van herplaatsingskosten.

De onttrekkingen hebben betrekking op de uitkering aan personen; bij vrijval/dotaties gaat het om mutaties in de reserveringen voor verplichtingen van de KNAW als werkgever.

2.2.3 WIA-Eigenrisicodragerschap en Voorziening Ziektewet

De voorziening *WIA-Eigenrisicodragerschap* betreft de nominale waarde van lopende verplichtingen aan WIA-uitkeringsgerechtigden. Per 1 juli 2021 is de KNAW eigenrisicodrager geworden voor de kosten van de ziektewet voor medewerkers met een contract voor bepaalde tijd. Deze voorziening is ter dekking van kosten van medewerkers die gedurende de periode van hun tijdelijk contract ziek worden. Deze voorziening is in de WIA-voorziening opgenomen. In 2024 is er voor 11 medewerkers een voorziening getroffen. De verwachte gemiddelde uitkeringsduur is 34 maanden.

2.2.4 Voorziening langdurig zieken

De voorziening *Langdurig zieken* dient ter dekking van toekomstige loonkosten van medewerkers die ultimo het verslagjaar langdurig ziek zijn en waarvan geen of slechts gedeeltelijk herstel wordt verwacht.

2.2.5 Transitievergoedingen

De voorziening voor *Transitievergoedingen* dient ter dekking van toekomstige kosten voor uit te betalen transitievergoedingen van personeelsleden met een tijdelijke aanstelling. Deze voorziening is voor het eerst in de jaarrekening 2019 opgenomen vanwege de invoering van de Wet arbeidsmarkt in balans (WAB) m.i.v. 1-1-2020. Door de stijging van de inflatie en de daarmee verwachte loonstijging en het aantal medewerkers waarvoor deze voorziening moet worden getroffen, was en een dotatie € 868.000 noodzakelijk. Eind 2024 is er voor 643 medewerkers een voorziening getroffen. Einde 2023 waren dit er 648.

2.2.6 Overige personeelsvoorzieningen

De post *Overige personeelsvoorzieningen* heeft betrekking op verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea. De voorziening ambtsjubilea is op contante waarde bepaald voor alle medewerkers in vaste dienst. Daarnaast is rekening gehouden met een vertrekans.

2.3 Langlopende schulden

	Stand per 31-12-2023	Aangegane leningen/ Verplichtingen	Aflossingen	Onttrekkingen	Stand per 31-12-2024	< 1 jaar (zie 2.4)	1 - 5 jaar	> 5 jaar
2.3 Langlopende schulden								
2.3.1 Rentedragende leningen								
2.3.1.1 AMC financial lease gebouw Spinoza Centre	1.980	0	86	0	1.894	87	350	1.457
2.3.1.2 UMCU financiering gebouw Hubrecht Instituut	8.970	0	680	0	8.290	680	2.724	4.886
	10.950	0	766	0	10.184	767	3.074	6.343

2.3.1 Rentedragende leningen

2.3.1.1 Amsterdam UMC financial lease gebouw Spinoza Centre for Neuroimaging

Deze heeft betrekking op het Spinoza Centre for Neuroimaging als gevolg van de langlopende overeenkomst met het Amsterdam UMC betreffende de financiering van het gebouw. De looptijd van deze financiering is twintig jaar. In 2021 is er een vernieuwde huurovereenkomst getekend voor een periode van tien jaar met het Amsterdam UMC. De rente is 4%.

2.3.1.2 UMCU financiering gebouw Hubrecht

Dit betreft een langlopende overeenkomst met het UMC Utrecht, betreffende de financiering van de nieuwbouw voor het Hubrecht Instituut. De looptijd van de financiering is dertig jaar. De rente is 3%. De KNAW heeft voor deze lening een zekerheid verstrekt aan UMC Utrecht. Hiertoe is in de betreffende hypotheekakte het gebouw van het IISG voor een bedrag van € 15 miljoen als onderpand opgenomen.

2.3.2 Niet-rentedragende verplichtingen

De niet-rentedragende verplichtingen zijn overlopende passiva met een looptijd van langer dan één jaar.

2.4 Kortlopende schulden en overlopende passiva

2.4 Kortlopende schulden en overlopende passiva	31-12-2024	31-12-2023
2.4.1 Contractprojecten	68.869	67.116
Crediteuren	7.560	6.237
Kortlopende deel van de langlopende rentedragende leningen (2.3.1)	766	769
Belastingen en premies sociale verzekeringen:		
Loonheffing en premies sociale verzekeringen	2.922	5.547
BTW	345	315
Pensioenpremies	1.433	1.340
Subtotaal belastingen en premies sociale verzekeringen	4.700	7.202
2.4.2 Overlopende passiva:		
Vooruit ontvangen termijnen OCW	2.476	2.334
Overige vooruit ontvangen termijnen	5.214	5.376
Vakantiegeld, eindejaarsuitkering en vakantiedagen	7.244	6.687
Overige	6.334	6.547
Subtotaal overlopende passiva	21.268	20.944
Kortlopende schulden en overlopende passiva	103.163	102.268
2.4.1 Contractprojecten	31-12-2024	31-12-2023
OCW	3.438	5.553
Europese Unie	18.001	16.259
NWO	32.181	30.277
Overige	13.328	13.014
Egalisatierekoning afschrijving projecten	1.921	2.013
Onderhanden contractprojecten	68.869	67.116

Om per project zicht te bieden op de contractprojecten zijn voor de diverse groepen projecten bijlagen met specificaties samengesteld. Alle schulden en overlopende passiva (afgezien van een deel van de contractprojecten) hebben een looptijd korter dan één jaar.

2.4.1 Contractprojecten

De post *Onderhanden contractprojecten* fluctueert sterk van jaar tot jaar. De contractprojecten met een creditstand zijn gestegen van € 67.116.000 ultimo 2023 naar € 68.869.000 ultimo 2024. Ter vergelijking in het boekjaar 2023 was er sprake van een stijging van € 7.7 miljoen.

2.4.2 Overlopende passiva

Onder de *Overlopende passiva* zijn de verplichtingen van de werkgever KNAW aan het personeel opgenomen (2.4.2.1); dit betreft vakantiegeld en eindejaarsuitkering ultimo 2024 € 3,7 miljoen (ultimo 2023: € 3,0 miljoen) en verlofuren en dergelijke ultimo 2024 € 3,5 miljoen (ultimo 2023: € 3,7 miljoen).

Specificatie projecten van OCW subsidies

Aflopend per ultimo verslagjaar										
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Totale subsidiabele kosten t/m vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidiabele kosten in verslagjaar	Te verrekenen per 31 december verslagjaar	Specifieke materialiteit van toepassing *
	Kenmerk	datum								
KNAW-centraal										
Indonesië	OWB/AI/04-30264	8/23/2004	15.735	15.735	14.262	1.473	0	1.473	0	nee
PSA	104205 (oud 877626)	8/4/2009	17.132	17.132	15.327	1.805	0	1.356	449	nee
Totaal			32.866	32.866	29.588	3.278	0	2.829	449	
Doorlopend tot in een volgend verslagjaar										
Omschrijving	Toewijzing		Bedrag van de toewijzing	Ontvangen t/m vorig verslagjaar	Totale subsidiabele kosten t/m vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidiabele kosten in verslagjaar	Saldo per 31 december verslagjaar	Specifieke materialiteit van toepassing *
	Kenmerk	datum								
NIOD										
370-ECR RESERVE	n.v.t.	n.v.t.	0	611	0	611	-58	0	553	nee
370-ECR2024	43190411	1/11/2024	874	0	0	0	874	958	-84	ja
WAU Werken aan Open Beeldbank	34781742	11/4/2022	240	214	85	129	0	24	105	nee
Onderzoek Anne Frank dagboeken	42768247	12/4/2023	162	0	0	0	162	83	78	ja
Onderzoek Dubois-collectie	120375	3/14/2024	47	0	0	0	47	47	0	nee
EHRI-ERIC i.o.	34919141	12/19/2022	659	279	124	156	304	122	338	nee
DANS										
RCE-ArcheoInfra	1598904	9/18/2024	69	0	0	0	69	9	60	nee
KITLV										
Moving Objects	40406696	9/11/2023	27	0	0	0	0	0	0	nee
Internationale kennissamenwerking Nederlands slavennijverleden	47650662	9/10/2024	924	0	0	0	160	10	150	ja
Rathenau										
Meerjaren Dialoog Programma	2023-0000589719	9/28/2023	1.350	63	44	19	331	335	15	nee
Mobiliteit van Onderzoekers	42388515	11/14/2023	74	0	0	0	74	9	65	nee
KNAW- centraal										
Kennisveiligheid	42199170	11/1/2023	250	50	4	46	50	94	2	nee
OCW Open informatiemanager	48073714 en 41271344 en 34013653	30-9-2024 en 04-10-2023 en 03-10-2022	180	35	33	2	61	52	10	nee
530-20WC01, Wetenschapscomm.	25997287 en 1778801	5-11-2020 en 27-11-2019	1.460	1.460	1.299	161	0	30	131	nee
Humanities Cluster										
WAW Werk aan Uitvoering	34781742	11/4/2022	8.230	1.317	445	872	939	760	1.051	nee
HISGIS 2023-2025	1439331	15-9-2023 en 9-2-2024	750	249	0	249	250	139	361	nee
Totaal			15.297	4.279	2.034	2.245	3.264	2.673	2.835	

* De met ja aangegeven subsidies vormen de afzonderlijke controlemassa waarop de specifieke materialiteit van toepassing is.

3. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Onder de *Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen* zijn de bestaande activa en verplichtingen opgenomen waaraan de KNAW voor een aantal toekomstige jaren is verbonden, waarvan de tegenprestatie eveneens in die toekomstige jaren zal plaatsvinden. Het betreft veelal langlopende overeenkomsten.

Categorie	2024	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Huur	2891	3312	9080	5247	17639
Lease	89	110	72	0	182
Overig	2569	3472	2560	874	6906
Totaal	5.549	6.894	11.712	6.121	24.727

Huurcontracten (verplichtingen)

Voor een aantal instituten van de KNAW zijn huurcontracten afgesloten voor de bedrijfspanden en andere verblijven.

Leasecontracten

Voor met name printers en kopieermachines (multifunctionals) zijn leasecontracten afgesloten.

Huurcontracten (inkomsten)

Een gedeelte van het pand van het Hubrecht Instituut is (langlopend) verhuurd voor 30 jaar vanaf 1 oktober 2015. De toekomstige huurinkomsten kunnen als volgt naar looptijd worden verdeeld:

Categorie	2024	< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	Totaal
Huur	1.254	1.243	4.970	19.571	25.784
Totaal	1.254	1.243	4.970	19.571	25.784

7.7 Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten 2024

	2024	Begroting 2024	2023
3.1 Rijksbijdragen			
3.1.1 Rijksbijdrage OCW	109.762	107.225	104.701
3.1.2 Overige subsidies OCW	1.097	1.286	880
Rijksbijdragen	110.859	108.511	105.581
3.2 Overige bijdragen en subsidies			
3.2.1 NWO	863	677	677
3.2.2 Overige ministeries	0	0	0
3.2.2 Overig	9.162	7.016	9.597
Overige bijdragen en subsidies	10.025	7.693	10.274
3.3 Baten werk in opdracht van derden			
OCW	2.998	1.747	238
NWO	17.573	19.487	16.621
EU	31.465	33.173	29.763
Overig	425	362	359
Baten werk in opdracht van derden	52.461	54.769	46.981
3.4 Overige baten			
Verhuur	1.537	1.708	1.548
Detachering personeel	1.775	2.256	2.045
Baten bestemmingsfondsen	5.132	1.289	4.870
Baten royalty's en licenties	3.939	0	866
Overige	7.846	7.103	6.439
Overige baten	20.229	12.356	15.768
Totaal baten	193.574	183.329	178.604

3.1 Rijksbijdragen

De Rijksbijdrage van OCW (3.1.1) komt uit op € 110,9 miljoen. Dit is ruim € 5,2 miljoen hoger dan in 2023. De verhoging is met name te verklaren door de loon- en prijscompensatie van € 5,2 miljoen.

De opbrengst overige subsidie OCW (3.1.2) heeft betrekking op het Expertisecentrum Restitutie van het NIOD.

3.2 Overige bijdragen en subsidies

De bijdrage van NWO (3.2.1) heeft volledig betrekking op de structurele bijdrage van NWO aan DANS.

De post overig (3.2.2) bestaat met name uit een bijdrage voortvloeiend uit de samenwerking van het Hubrecht Instituut met het UMC Utrecht van € 5,3 miljoen, de partnerbijdragen voor het Spinoza Centre for Neuroimaging ad € 0,6 miljoen en de bijdrage van de Rijksuniversiteit Groningen voor het NIDI ad € 1,3 miljoen. Bij geen van deze overige bijdragen is sprake van een eventueel overschot of anderszijds onvolledige besteding aan het doel.

3.3 Baten werk in opdracht van derden

De post *Baten werk in opdracht van derden* betreft de jaarbijdrage uit de toegekende projectgelden, die in de exploitatierekening worden verantwoord in het jaar waarin de daarmee samenhangende kosten worden verwerkt.

De gerealiseerde baten van € 52,5 miljoen bij de contractprojecten zijn € 2,3 miljoen lager dan begroot en € 5,5 miljoen hoger dan in 2023. De grootste stijgingen zijn bij het Hubrecht Instituut voor Ontwikkelingsbiologie en Stamcelonderzoek (€ 0,9 miljoen), Nederlands Herseninstituut (NIN) inclusief het Spinoza Centre for Neuroimaging (€ 1,1 miljoen) en het Humanties Cluster (€ 1,4 miljoen).

3.4 Overige baten

De stijging van de overige baten van € 4,5 miljoen naar € 20,2 miljoen komt met name door hogere royalty's en licentie-opbrengsten uit patentlicentiecontracten.

4.1 Personele lasten

	2024	Begroting 2024	2023
4.1 Personele lasten			
4.1.2 Lonen en salarissen			
Brutolonen en salarissen	88.241	87.741	81.821
Sociale lasten	11.309	11.249	10.244
4.1.2.1 Pensioenpremies	12.244	13.499	11.124
4.1.2 Subtotaal lonen en salarissen	111.794	112.489	103.189
Totale personele lasten			
4.1.3 Overige personele lasten			
4.1.3.1 Personeel niet in loondienst	6.980	4.264	7.975
Overige personele lasten	6.730	7.027	7.254
4.1.3 Subtotaal overige personele lasten	13.710	11.291	15.229
Personele lasten	125.504	123.780	118.418

4.1.2 Lonen en salarissen

Dat de post *Lonen en salarissen* hoger is ten opzichte van 2023 komt door de cao-verhoging. De cao-verhoging bedroeg per 1 september 2024 3,7% met daarbij een eenmalige uitkering. Ten opzichte van de begroting zijn de lasten fractioneel hoger. De kosten voor pensioenpremies komen uit op € 12.244.000. Dit is € 1.120.000 hoger dan 2023 (€11.124.000). De pensioenpremie is gebaseerd op de salarissen per 1 januari 2024. Deze hogere pensioenpremie is het gevolg van de loonstijging van 9% in 2023.

4.1.3 Overige personele lasten

De overige personele lasten zijn ten opzichte van 2023 afgenomen. Dit wordt met name veroorzaakt door lagere wervingskosten € 91.000.

De personeelsbezetting ultimo boekjaar 2024 was 1.275 fte (ultimo 2023: 1.235 fte). Hiervan waren 10 medewerkers (7,1fte) werkzaam in het buitenland. Ultimo 2023 waren dit 11 medewerkers (7,9 fte).

Stand aantal fte's ultimo boekjaar

	2024 Realisatie	2023 Realisatie	Mutatie t.o.v. 2023
Wetenschappelijk Personeel (WP)	593	577	16
Ondersteunend Wetenschappelijk Personeel (OWP)	342	329	13
Personeel Forum, Advies en Onderzoek (FAO)	19	23	-4
Ondersteunend Beheerspersoneel (OBP)	321	306	15
Totaal fte's	1.275	1.235	40

4.1.3.1 Personeel niet in loondienst

In het onderdeel *Personeel niet in loondienst* is opgenomen het tijdelijk personeel op uitzend- dan wel detachingsbasis dat niet via de salarisadministratie, maar op facturatiebasis wordt betaald. De overschrijding ten opzichte van begroting zien we over de gehele linie binnen de KNAW, zowel centraal als bij de instituten. Door de gespannen arbeidsmarkt staan vacatures langer open of worden niet gevuld. Daarnaast is er sprake van een hoger dan gemiddeld aantal langdurig zieken waardoor functies tijdelijk worden ingevuld via inhuur.

		Begroting	
	2024	2024	2023
4.2 Afschrijvingslasten			
Afschrijvingen gebouwen	5.783	6.005	5.707
Afschrijvingen overige	5.560	5.999	6.002
Afschrijvingen	11.343	12.004	11.709
4.3 Huisvestingslasten			
Huur	3.484	3.354	3.692
Verzekering	310	202	219
Onderhoud	3.533	2.969	3.217
Energie en water	4.719	6.823	7.393
Schoonmaakkosten	1.868	1.667	1.806
Heffingen en belastingen	627	478	518
Overige huisvestingslasten	1.653	1.466	1.589
Huisvestingslasten	16.194	16.959	18.434
4.4 Overige materiële lasten			
Administratie- en beheerskosten	5.351	5.212	5.071
Inventaris en apparatuur	8.126	7.654	5.383
Congressen en bijeenkomsten	336	303	213
Vergoedingen	1.204	1.610	1.132
Subsidies en lidmaatschappen	1.213	1.680	1.181
Bijdragen onderzoeken	1.357	121	85
Toekenningen aan gelieerde instituten	0	0	0
Lasten bestemmingsfondsen	2.331	2.284	986
Lasten royalty's en licenties	640	0	280
Overige lasten	11.918	14.709	11.463
Overige materiële lasten	32.476	33.572	25.794

4.2 Afschrijvingslasten

In de toelichting op de balans in hoofdstuk 7.6 is onder materiële vaste activa een specificatie opgenomen waarin ook de afschrijvingslasten voor de verschillende groepen zijn gespecificeerd.

4.3 Huisvestingslasten

Met een realisatie van € 16.194.000 zijn de huisvestingslasten € 765.000 lager ten opzichte van de begroting. De lagere kosten ten opzichte van de 2023 zijn met name het gevolg van de lagere kosten voor energie en water.

4.4 Overige materiële lasten

De lasten zijn iets lager dan begroot, maar hoger dan in 2023. Hoger kosten zijn te zien bij de bijdragen onderzoeken als gevolg van de eindafrekeningen van een aantal projecten en lagere kosten bij de overige lasten.

Accountantskosten

In de overige lasten zijn de accountantskosten begrepen van werkzaamheden die bij de KNAW en de betrokken organisatieonderdelen zijn uitgevoerd door de externe onafhankelijke accountant van de instelling, zoals bedoeld in artikel 1, eerste lid van de Wet toezicht accountantsorganisaties. De controle op de jaarrekening is verricht door PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. Het honorarium voor het onderzoek van de jaarrekening is gebaseerd op de totale honoraria over het boekjaar waarop de jaarrekening betrekking heeft, ongeacht of de werkzaamheden door de externe onafhankelijke accountant en de accountantsorganisatie reeds gedurende dat boekjaar zijn verricht. De andere controleopdrachten hebben betrekking op de controle van projecten ten behoeve van subsidiegevers.

Accountantskosten	PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.	
	2024	2023
Controle jaarrekening	340	308
Andere controleopdrachten	54	106
Andere niet-controle diensten	0	0
Totaal	394	414

Financiële baten en lasten

	2024	Begroting	
		2024	2023
5 Rentebaten en valutaverschillen	4.148	2.488	3.217
Rentelasten en overige	-512	-389	-744
Financiële baten en lasten	3.636	2.099	2.473

7.8 Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

7.9 Enkelvoudige jaarrekening

7.10 Enkelvoudige balans per 31 december 2024

(in duizenden euro's)

De balans is na resultaatbestemming opgesteld.

1	Activa	31-12-2024	31-12-2023
	Vaste activa		
	Materiële vaste activa	108.695	110.817
1.2	Financiële vaste activa	28.508	23.104
	Totaal vaste activa	137.203	133.921
	Vlottende activa		
	Vorraden	682	708
	Vorderingen en overlopende activa	36.289	35.560
1.5	Liquide middelen	121.821	113.150
	Totaal vlottende activa	158.792	149.418
	Totaal activa	295.995	283.339
2	Passiva	31-12-2024	31-12-2023
2.1	Eigen vermogen	174.691	161.717
	Voorzieningen	8.735	9.184
	Langlopende schulden	9.417	10.181
2.4	Kortlopende schulden en overlopende passiva	103.152	102.257
	Totaal passiva	295.995	283.339

7.11 Enkelvoudige staat van baten en lasten over 2024

(in duizenden euro's)

	2024	Begroting 2024	2023
3 Baten			
3.1 Rijksbijdragen	110.859	108.511	105.581
3.2 Overige bijdragen en subsidies	10.025	7.693	10.274
3.3 Baten werk in opdracht van derden	52.461	54.769	46.981
3.4 Overige baten	21.259	12.775	14.036
3 Totaal baten	194.604	183.748	176.872
4 Lasten			
4.1 Personele lasten	125.504	123.780	118.418
4.2 Afschrijvingslasten	11.343	12.004	11.709
4.3 Huisvestingslasten	16.194	16.959	18.434
4.4 Overige materiële lasten	32.226	33.869	25.539
4 Totaal lasten	185.267	186.612	174.100
Saldo baten en lasten	9.338	-2.864	2.772
5 Financiële baten en lasten	3.636	2.099	2.473
Resultaat	12.974	-765	5.245
Voorgestelde resultaatbestemming:			
Algemene reserve (onttrekking)	12.542	2.179	3.539
Bestemmingsreserves publiek (onttrekking)	-3.607	-1.516	-642
Bestemmingsfondsen publiek (onttrekking)	-461	0	0
Totale dotatie publiek eigen vermogen	-4.068	-1.516	-642
Bestemmingsreserves privaat (dotatie)	4.032	0	0
Bestemmingsfondsen privaat (onttrekking)	468	-1.428	2.348
Totale dotatie privaat eigen vermogen	4.500	-1.428	2.348
Totaal resultaat	12.974	-765	5.245

7.12 Toelichting op de enkelvoudige balans en staat van baten en lasten

Algemene grondslagen

Algemeen

De KNAW is een rechtspersoon met een wettelijke taak en bezit rechtspersoonlijkheid op grond van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW), artikel 1.5.1 en artikel 1.16. In de WHW is aangegeven dat de KNAW jaarlijks een jaarverslag dient op te stellen, waarvoor de minister van OCW richtlijnen kan geven. Deze richtlijnen zijn opgenomen in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van Boek 2, Titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving.

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de enkelvoudige jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Voor de grondslagen van de waardering van activa en passiva en voor de bepaling van het resultaat wordt verwezen naar de in paragraaf 7.6 opgenomen toelichting op de geconsolideerde balans en staat van baten en lasten.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld op basis van de continuïteitsveronderstelling.

1.2 Financiële vaste activa

De financiële vaste activa volgens de enkelvoudige balans bestaan uit de waarde van het saldo van de bezittingen en schulden van de bestemmingsfondsen. Grotendeels betreft dit de waarde van de aan de bestemmingsfondsen toegekende beleggingen bestaande uit aandelen en obligaties.

Het verloop van de financiële vaste activa (FVA) over het boekjaar is als volgt:

1.2 Verloop FVA	2024	2023
Stand per 1 januari	23.104	21.008
Resultaat bestemmingsfondsen *	5.391	2.083
Belang Manu Therapeutics/ K5 Therapeutics	13	13
Stand per 31 december	28.508	23.104

* In 2024 zijn drie stichtingen opgeheven en deze worden nu meegeconsolideerd.

Dit betreft de volgende stichtingen:

	Overgedragen Fondsvermogen
Bakhuis Roozeboom Fonds	16
Gilles Holst Fonds	65
M.W. Beijerinck Virologie Fonds	2.481
	2.562

1.5 Liquide middelen

1.5 Liquide middelen	31-12-2024	31-12-2023
Kasmiddelen	0	0
Tegoeden op bankrekeningen	<u>121.821</u>	<u>113.150</u>
Liquide middelen	<u>121.821</u>	<u>113.150</u>

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de KNAW. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

2.1	Eigen vermogen	Stand per	Overige	Mutatie	Stand per
	Boekjaar eindigend 31 december 2024	31-12-2023	mutatie	resultaat	31-12-2024
2.1.1	Algemene reserve	122.438	0	12.542	134.980
2.1.2	Bestemmingsreserves (publiek)	9.240	0	-3.607	5.633
2.1.3	Bestemmingsreserves (privaat)	565	0	468	1.033
2.1.4	Bestemmingsfonds (privaat)	23.639	0	4.032	27.671
2.1.5	Bestemmingsfonds (publiek)	5.835	0	-461	5.374
	Eigen vermogen	161.717	0	12.974	174.691
2.1	Eigen vermogen	Stand per	Overige	Mutatie	Stand per
	Boekjaar eindigend 31 december 2023	31-12-2022	mutatie	resultaat	31-12-2023
2.1.1	Algemene reserve	117.232	1.667	3.539	122.438
2.1.2	Bestemmingsreserves (publiek)	11.549	-1.667	-642	9.240
2.1.3	Bestemmingsreserves (privaat)	565	0	0	565
2.1.4	Bestemmingsfonds (privaat)	21.291	0	2.348	23.639
2.1.5	Bestemmingsfonds (publiek)	5.835	0	0	5.835
	Eigen vermogen	156.472	0	5.245	161.717
2.1.2	Bestemmingsreserves publiek	Stand per	Overige	Mutatie	Stand per
		31-12-2023	mutatie	resultaat	31-12-2024
2.1.2.1	NIOO afschr. nieuwbouw/verv. investeringen	2.677	0	-910	1.767
2.1.2.2	Vernieuwing geesteswetenschappen	1.075	0	-623	452
2.1.2.3	Onderzoeksfonds Instituten	3.293	0	-1.333	1.960
2.1.2.4	Onderzoek koloniaal verleden	0	0	1.157	1.157
2.1.2.5	Afschrijvingslasten gebouwgebonden installaties	368	0	-368	0
2.1.2.6	Overige bestemmingsreserves KNAW-centraal	577	0	-280	297
2.1.2.7	NIN Nieuwbouw R- Zuid	1.250	0	-1.250	0
	Bestemmingsreserves publiek	9.240	0	-3.607	5.633
2.1.3	Bestemmingsreserves privaat	Stand per	Overige	Mutatie	Stand per
		31-12-2023	mutatie	resultaat	31-12-2024
2.1.3.1	Bestemmingsreserve Licentie Opbrengsten	565	0	468	1.033
	Bestemmingsreserves privaat	565	0	468	1.033

	Stand per 31-12-2023	Overige mutatie	Mutatie resultaat	Stand per 31-12-2024
2.1.4 Bestemmingsfondsen privaat				
Sara van Dam z.l. Fonds	1	19	0	20
Van der Gaag Fonds	933	-3	131	1.061
Ter Meulen Fonds	7.828	-221	1.089	8.696
Van Leersum Fonds	1.174	-42	163	1.295
Van Walree Fonds	1.613	-79	223	1.757
De Boer en van Staveren Fonds	2.134	-161	341	2.314
Ecologie Fonds	3.057	-91	424	3.390
				0
Fonds Geesteswetenschappen	465	-5	65	525
Maartje Draak Fonds Keltische Talen en Cultuur	311	-5	-306	0
KNAW Akademie Fonds	375	-2	55	428
Fonds Staatsman Thorbecke	2.953	-1.002	345	2.296
Van den Houten Fonds	2.426	-68	338	2.696
M.W. Beijerinck Virologie Fonds	0	2.387	343	2.730
Overige fondsen	369	57	37	463
Fonds Geschiedenis KNAW	161	0	0	161
De la Court Fonds	200	-14	27	213
Gilles Holst Fonds	0	61	9	70
Lorentz Fonds	7	0	0	7
Bakhuys Roozeboom Fonds	0	10	2	12
Overige fondsen	1	0	-1	0
Bestemmingsfondsen privaat	23.639	784	3.248	27.671

In de kolom **bestedingen doelstelling** zijn tevens de verrekenende begeleidingskosten KNAW meegenomen. Het **beleggingsresultaat** omvat de volgende kosten en opbrengsten: bankkosten, beheerskosten van de vermogensbeheerders, koersresultaat op de effectenportefeuille, (coupon-)rente, rente schatkist-bankieren, dividend, legaten en vermogensoverdracht

	Stand per 31-12-2023	Overige mutatie	Mutatie resultaat	Stand per 31-12-2024
2.1.5 Bestemmingsfonds publiek				
2.1.5 Samenwerkingsbijdrage Hubrecht / UMCU	5.835	0	-461	5.374
Bestemmingsfonds publiek	5.835	0	-461	5.374

Verschillen in het eigen vermogen en het resultaat tussen de enkelvoudige en geconsolideerde jaarrekening

Het verschil tussen het eigen vermogen volgens de enkelvoudige balans en het eigen vermogen volgens de geconsolideerde balans wordt verklaard door het feit dat de in de consolidatie opgenomen stichtingen in de enkelvoudige balans op nihil zijn gewaardeerd en doordat de KNAW geen kapitaalbelang in deze stichtingen heeft. Hiernaast is de waardering van KNAW Holding B.V. op nihil bepaald vanwege het negatieve eigen vermogen van de vennootschap. Vanwege het te verwaarlozen belang is hier geen voorziening deelneming voor gevormd. Door de KNAW is voor deze vennootschap geen aansprakelijkheidsverklaring of andere borgstelling afgegeven. Het verschil tussen het enkelvoudige en geconsolideerde eigen vermogen en resultaat heeft zich in het boekjaar als volgt ontwikkeld.

Verschil eigen vermogen

	2024	2023
Eigen vermogen volgens geconsolideerde jaarrekening	186.929	175.236
Af: vermogenswaarde van de geconsolideerde KNAW Holding B.V.	0	0
Af: stichtingen zonder kapitaalsbelang	-12.238	-13.519
Eigen vermogen volgens enkelvoudige jaarrekening	<u>174.691</u>	<u>161.717</u>

Verschil resultaat

2024	2024	2023
Resultaat volgens geconsolideerde jaarrekening	11.693	6.722
Veranderingen in vermogens van stichtingen zonder kapitaalsbelang	1.281	-1.477
Totaal resultaat volgens enkelvoudige jaarrekening	<u>12.974</u>	<u>5.245</u>

2.4 Kortlopende schulden en overlopende passiva

De kortlopende schulden volgens de enkelvoudige balans zijn € 11.000 lager dan de kortlopende schulden volgens de geconsolideerde balans. Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

3. Baten

De (overige) baten volgens de enkelvoudige staat van baten en lasten zijn € 1.281.000 hoger dan de baten volgens de geconsolideerde staat van baten en lasten. Dit betreft de (positieve) beleggingsresultaten van de meegeconsolideerde stichtingen en het mee consolideren van de stichtingen die zijn opgeheven (zie 1.2 FVA). Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

4. Lasten

De lasten volgens de enkelvoudige staat van baten en lasten zijn in totaal € 355.000 lager dan de lasten volgens de geconsolideerde staat van baten en lasten. Deze afwijking betreft de uitkeringen/lasten van de bestemmingsfondsen (stichtingen). Voor een nadere toelichting wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

Aantal personeelsleden en accountantshonoraria

Voor de toelichting omtrent het aantal personeelsleden en accountantshonoraria wordt verwezen naar de geconsolideerde jaarrekening.

WNT verantwoording 2024

Per 1 januari 2013 is de *Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector* (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van het algemene WNT-maximum. De WNT is van toepassing op de KNAW. Het voor de KNAW toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2024 € 233.000 (het algemene bezoldigingsmaximum).

Bezoldiging topfunctionarissen

Bezoldiging topfunctionarissen directie	bedragen * € 1			
	<i>Dr. A. Esmeijer</i>	<i>Dr. I. Holleman</i>	<i>Prof. dr. G.R. de Snoo</i>	<i>Prof. dr. P. Hooimeijer</i>
	Directeur Algemene Zaken	Directeur Bedrijfsvoering	Directeur Onderzoeksbeleid	Adjunct directeur onderzoeksbeleid a.i.
Functiegegevens 2024				
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/10 - 31/12	1/10 - 31/12	1/10 - 31/12	1/1 - 31/08
Deeltijdfactor in fte	1,0	1,0	1,0	0,4
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja	ja	ja	ja
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Individueel WNT-maximum voor heel jaar	233.000	233.000	233.000	93.200
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0	0
Dienstverband in dagen in 2024	92	92	92	244
Individueel WNT-maximum	58.568	58.568	58.568	62.133
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	46.205	36.740	41.670	50.660
Beloningen betaalbaar op termijn	5.834	5.800	5.806	0
Subtotaal	52.039	42.540	47.476	50.660
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	58.568	58.568	58.568	62.133
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2024	52.039	42.540	50.257	50.660
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2023				
Aanvang en einde functievervulling in 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	10/10 - 31/12
Deeltijdfactor 2023 in fte	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	0,4
Bezoldiging 2023				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	15.615
Belastbare onkostenvergoedingen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Beloningen betaalbaar op termijn	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	
Totaal bezoldiging 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	15.615
Individueel WNT-maximum 2023	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	20.284

Bezoldiging topfunctionarissen directie zonder dienstbetrekking	bedragen * € 1			
	<i>drs. Z. Guernina</i>		<i>dr. G.J.M. Nijsten</i>	
Functiegegevens	Algemeen directeur a.i.		Adjunct directeur bedrijfsvoering a.i.	
Kalenderjaar	2024	2023	2024	2023
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	1/1 t/m 27/08	10/10 t/m 31/12	1/1 t/m 10/07	10/10 t/m 31/12
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	8	3	7	3
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	1172	432	849	362
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum				
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 221	€ 212	€ 221	€ 212
Maxima op basis van de normbedragen per maand	209.400	88.500	186.000	88.500
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	297.900	88.500	264.373	88.500
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)				
Bezoldiging in de betreffende periode	193.380	71.280	131.518	56.110
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	193.380	71.280	131.518	56.110
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	193.380	71.280	131.518	56.110
Het bedrag van de overschrijding, en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan				
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	N.v.t.

Bezoldiging topfunctionarissen bestuur

bedragen * € 1

	<i>Prof. dr. A.M. Dogterom</i>	<i>Prof. mr. I. Giesen</i>	<i>Prof. dr. B. Penninx</i>
Functiegegevens 2024	President	Vicepresident en algemeen secretaris	Vicepresident
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2024	8.034	6.180	6.544
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	34.950	23.300	23.300
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2024	8.034	6.180	6.544
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2023			
Functiegegevens	President	Vicepresident en algemeen secretaris	Vicepresident
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2023	7.292	5.960	5.259
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	33.450	22.300	22.300
Functiegegevens 2024	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2024	6.544	5.453	5.817
Individueel toepasselijk bezoldigings maximum	23.300	23.300	23.300
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Totaal bezoldiging 2024	6.544	5.453	5.817
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2023			
Functiegegevens	Lid	Lid	lid
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Bezoldiging 2023	5.609	5.609	4.908
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	22.300	22.300	22.300
Functiegegevens 2024	Lid		
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1 - 31/12		
Bezoldiging 2024	6.180		
Individueel toepasselijk bezoldigings maximum	23.300		
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	n.v.t.		
Totaal bezoldiging 2024	6.180		
Reden waarom overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.		
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.		
Gegevens 2023			
Functiegegevens	Lid		
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12		
Bezoldiging 2023	5.960		
Individueel toepasselijk bezoldigings maximum	22.300		

De gehanteerde bezoldigingsmaxima zijn gebaseerd op de maxima geldend voor toezichthoudende topfunctionarissen. De bestuursleden van de KNAW worden uitsluitend voor de verantwoording onder de WNT als zodanig beschouwd.

Bezoldiging niet-topfunctionarissen	bedragen x € 1
	Onderzoeker/ voormalig Instituutsdirecteur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0
Bezoldiging 2024	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	227.359
Beloningen betaalbaar op termijn	23.396
Totaal bezoldiging 2024	250.755
Individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging 2024	233.000
Motivering van overschrijding: zie *)	
Gegevens 2023	
	Onderzoeker/ voormalig Instituutsdirecteur
Functie in 2023	
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2023 (in fte)	1,0
Bezoldiging 2023	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	210.035
Beloningen betaalbaar op termijn	22.572
Totaal bezoldiging 2023	232.607
Individueel toepasselijk drempelbedrag bezoldiging 2023	223.000

*) Reeds bestaande dienstbetrekking. Deze medewerker ontvangt een arbeidsmarkttoelage.

Er zijn in 2023 geen ontsluitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de Wet openbaar making uit publieke middelen gefinancierde topinkomens of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Gebeurtenissen na balansdatum

Voor de toelichting omtrent de gebeurtenissen na balansdatum wordt verwezen naar paragraaf 7.8 *Gebeurtenissen na balansdatum* in de geconsolideerde jaarrekening.

De jaarrekening is hieronder ondertekend door de directie en de bestuursleden van de KNAW.

Amsterdam, 6 mei 2025

Directie:

Dr. A. Esmeijer

Dr. I. Holleman

Prof. dr. G.R. de Snoo

Bestuur:

Prof. dr. A.M. Dogterom (president)

Prof. dr. L.W. Nauta (vicepresident en algemeen secretaris)

Prof. dr. B. Penninx (vicepresident)

Prof. dr. M.V.B.P.M. van Hees (lid)

Prof. dr. C.H. Mulder (lid)

Prof. dr. J.J.C. Neefjes (lid)

Prof. dr. ir. A.F.W. van der Steen (lid)

Contactgegevens

De Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen is gevestigd in het Trippenhuys in Amsterdam.

Postadres: postbus 19121, 1000 GC Amsterdam

Bezoekadres: Kloveniersburgwal 29, 1011 JV Amsterdam

Telefoon: 020 551 0700

Webadres: www.knaw.nl

Inschrijvingsnummer Kamer van Koophandel: 54667089 RSIN-nummer: 002958697 De KNAW is een algemeen nut beogende instelling (anbi).

Zijne Majesteit de Koning is beschermheer van de KNAW.

8. OVERIGE GEGEVENS

8.1 Bestemming exploitatiesaldo

Het bestuur stelt voor het resultaat toe te voegen aan het eigen vermogen. In de toelichting op de geconsolideerde balans is bij de post eigen vermogen aangegeven welke bestemmingen daarbij zijn benoemd.

8.2 Controleverklaring van de onafhankelijk accountant

Wij verwijzen naar de controleverklaring van de onafhankelijk accountant zoals hierna opgenomen.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de directie en het bestuur van Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Verklaring over de jaarrekening 2024

Ons oordeel

Naar ons oordeel:

- geeft de jaarrekening van Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen ('de KNAW') een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de KNAW en de groep (de KNAW samen met haar dochtermaatschappijen) op 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en krachtens de Wet normering topinkomens ('WNT');
- Zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2024 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Relevante wet- en regelgeving' van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024.

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2024 van Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen te Amsterdam gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde jaarrekening van de groep en de enkelvoudige jaarrekening.

De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2024;
- de geconsolideerde en enkelvoudige staat van baten en lasten over 2024; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de bepalingen bij en krachtens de WNT.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024 en het Controleprotocol WNT 2024 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Onze controleaanpak

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot de kernpunten, fraude en continuïteit, en de aangelegenheden daaruit, bepaald in de context van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. De informatie ter ondersteuning van ons oordeel, zoals onze bevindingen en observaties ten aanzien van individuele kernpunten, de controleaanpak frauderisico's en de controleaanpak continuïteit, moet in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Samenvatting en context

De KNAW heeft drie (wettelijke) taken:

1. genootschap van excellente wetenschappers uit alle disciplines;
2. bestuurder van wetenschappelijke onderzoeksinstituten; en
3. adviseur van de regering op het gebied van wetenschapsbeoefening.

Om inhoud te geven aan haar wettelijke taken:

- fungeert de KNAW als forum voor het wetenschappelijk debat en voor de uitwisseling van wetenschappelijke informatie;
- voert zij beleid en beheer voor wetenschappelijke instituten;
- brengt zij adviezen en verkenningen uit;
- onderhoudt zij internationale wetenschappelijke betrekkingen; en
- kent zij wetenschappelijke prijzen toe en voert zij een aantal stimuleringsprogramma's uit, gefinancierd uit de aan haar toevertrouwde private fondsen.

De KNAW heeft overheersende zeggenschap over verschillende stichtingen. De financiële informatie van deze stichtingen is verwerkt in de geconsolideerde jaarrekening van de stichting en daarom hebben wij de reikwijdte en aanpak van de groepscontrole overwogen zoals uiteengezet in de paragraaf 'De reikwijdte van onze groepscontrole'. We hebben in het bijzonder aandacht besteed aan de gebieden die gerelateerd zijn aan de specifieke activiteiten van de groep.

Als onderdeel van het ontwerpen van onze controleaanpak hebben wij de materialiteit bepaald en het risico van materiële afwijkingen in de jaarrekening geïdentificeerd en ingeschat. Wij besteden bijzondere aandacht aan die gebieden waar het bestuur en de directie belangrijke schattingen heeft gemaakt, bijvoorbeeld bij significante schattingen waarbij veronderstellingen over toekomstige gebeurtenissen worden gemaakt die inherent onzeker zijn. Gegeven de omvang van de baten contractonderzoek, het decentrale karakter, de diversiteit van subsidieregelingen en het schattingselement omtrent de nog te maken uitvoeringskosten hebben wij de toerekening van de baten werk in opdracht van derden (onderzoeksprojecten) aangemerkt als kernpunt zoals uiteengezet in de paragraaf 'De kernpunten van onze controle'.

Andere aandachtsgebieden in onze controle, die niet als kernpunten zijn aangemerkt, waren de voorziening voor langdurig zieken en transitievergoedingen, de waardering van gebouwen en terreinen als onderdeel van de materiële vaste activa, de verantwoording van de geormerkte OCW-subsidies, de verwerking van de private fondsen en de verantwoording van licentiebaten.

Wij hebben ervoor gezorgd dat het controleteam, over voldoende specialistische kennis en expertise beschikten die nodig zijn voor de controle van een wetenschaps- en onderzoeksinstelling. Wij hebben daarom experts en specialisten op onder meer het gebied van WNT-verantwoording en personen met ervaring in de publieke sector in ons team opgenomen.

De hoofdlijnen van onze controleaanpak waren als volgt:

Materialiteit
<ul style="list-style-type: none">• Materialiteit voor getrouwheid: €1.946.000 (2023: €1.786.000)• Materialiteit voor de financiële rechtmatigheid: €4.988.225 (2023: €4.683.000)• Materialiteit voor de WNT: Voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie zijn de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in Controleprotocol WNT 2024.
Reikwijdte van de controle
<ul style="list-style-type: none">• We hebben controlewerkzaamheden uitgevoerd op de KNAW.• Dekking controlewerkzaamheden: 100% van de geconsolideerde en enkelvoudige baten, 100% van het geconsolideerde en enkelvoudige balanstotaal en 100% van het geconsolideerde en enkelvoudige resultaat.
Kernpunten
<ul style="list-style-type: none">• Toerekening baten contractprojecten.

Materialiteit

De reikwijdte van onze controle wordt beïnvloed door het toepassen van materialiteit. Het begrip 'materieel' wordt toegelicht in de paragraaf 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij bepalen, op basis van ons professionele oordeel, kwantitatieve grenzen voor materialiteit waaronder de materialiteit voor de jaarrekening als geheel, zoals uiteengezet in onderstaande tabel. Deze grenzen, evenals de kwalitatieve overwegingen daarbij, helpen ons om de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden voor de individuele posten en toelichtingen in de jaarrekening te bepalen en om het effect van onderkende afwijkingen, zowel individueel als gezamenlijk, op de jaarrekening als geheel en op ons oordeel, te evalueren.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid van de jaarrekening als geheel bepaald op €1.947.000. De materialiteit is gebaseerd op 1% van de totale baten.

De materialiteit voor de financiële rechtmatigheid is bepaald op €4.988.225. Deze materialiteit is gebaseerd op 3% van de totale publieke middelen, zoals voorgeschreven in paragraaf 2.1.3 'Materialiteitstabel' van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024.

In deze paragraaf van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024 zijn tevens voor diverse posten/onderwerpen een specifieke materialiteit en specifieke rapportagegrens opgenomen, die wij hebben toegepast.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2024.

Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de €97.350 (2023: €89.300) aan hen rapporteren evenals kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De reikwijdte van onze groepscontrole

Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen is de moedermaatschappij van een groep van entiteiten. De financiële informatie van deze groep is opgenomen in de geconsolideerde jaarrekening van Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.

Wij hebben de reikwijdte van onze controle zodanig bepaald dat wij voldoende controlewerkzaamheden verrichten om in staat te zijn een oordeel te geven over de jaarrekening als geheel. Daarbij hebben wij, onder meer, in aanmerking genomen de directiestructuur van de groep, de aard van de activiteiten van de groepsonderdelen, de bedrijfsprocessen en interne beheersingsmaatregelen en de bedrijfstak waarin de KNAW opereert. Op grond hiervan hebben wij de aard en omvang van de werkzaamheden bepaald op het niveau van de groepsonderdelen die noodzakelijk waren om door het groepsteam en door de accountants van groepsonderdelen te worden uitgevoerd.

De groepscontrole heeft zich met name gericht op de financiële informatie van de KNAW zelf, aangezien dat onderdeel individueel significant in omvang was voor onze controle. Wij hebben zelf de controlewerkzaamheden uitgevoerd op de volledige financiële informatie van de groep.

De overige groepsonderdelen bestaan naast KNAW Holding B.V. uit stichtingen waarin specifiek de bestemmingsfondsen worden aangehouden. Deze groepsonderdelen zijn op zichzelf niet-significant en door ons in de reikwijdte van de groepscontrole betrokken om voldoende dekking te verkrijgen voor de controle van de financiële vaste activa en de bestemmingsfondsen in de geconsolideerde jaarrekening, door een controle uit te voeren op deze specifieke posten.

In totaal hebben wij met het uitvoeren van deze werkzaamheden de volgende dekking over onderstaande jaarrekeningposten verkregen:

<i>Omzet</i>	100%
<i>Balanstotaal</i>	100%
<i>Resultaat voor belasting</i>	100%

Wij hebben zelf deze controlewerkzaamheden uitgevoerd en geen gebruik gemaakt van andere accountants. Wij hebben eveneens de consolidatie van de groep en de toelichtingen in de jaarrekening gecontroleerd.

Door bovengenoemde werkzaamheden bij (groeps)onderdelen, gecombineerd met aanvullende werkzaamheden op groepsniveau, zijn wij in staat geweest om voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de groep te verkrijgen als basis voor ons oordeel over de jaarrekening.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude geïdentificeerd en ingeschat. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen en haar omgeving en de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop de directie inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop het bestuur toezicht uitoefent en de uitkomsten daarvan. Wij constateren dat de directie niet beschikt over een geformaliseerde frauderisicoanalyse.

Wij hebben ten aanzien van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude de opzet en implementatie van de interne beheersing geëvalueerd, waaronder de gedragscode, klokkenluidersregeling en de klachtenregeling wetenschappelijke integriteit, en voor zover wij dat noodzakelijk achtten voor onze controle, de werking getoetst van deze interne beheersmaatregelen.

Wij hebben om inlichtingen gevraagd bij de leden van de directie, de financiële auditcommissie en het bestuur of zij op de hoogte zijn van feitelijke, vermeende of vermoede fraude. Hieruit volgden geen signalen van feitelijke, vermeende of vermoede fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van frauderisico's, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van frauderisico's.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

Geïdentificeerde frauderisico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
<p>Het inherente risico dat de directie maatregelen van interne beheersing doorbreekt</p> <p>De directie bevindt zich in een unieke positie om fraude te plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken.</p> <p>Daarom besteden wij bij al onze controles aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door de directie met betrekking tot:</p> <ul style="list-style-type: none"> • journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt; • schattingen; • significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening. <p>De KNAW is een begroting-gedreven organisatie en wij hebben daarbij bijzondere aandacht voor tendenties als gevolg van mogelijke belangen van de directie.</p>	<p>We hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen. Tevens hebben wij specifieke aandacht gegeven aan de toegangsbeveiliging in het IT-systeem en de mogelijkheid dat hierin functiescheiding kan worden doorbroken. Wij hebben tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd ten aanzien van het IT-systeem. Onze bevindingen hebben we schriftelijk aan de directie en het bestuur gerapporteerd.</p> <p>Wij hebben onze controle hoofdzakelijk gegevensgericht ingestoken.</p> <p>We hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. We hebben de materiële journaalposten (kwantitatief en kwalitatief) tijdens onze werkzaamheden gecontroleerd. Gelet op het hogere publieke resultaat ten opzichte van de begroting hebben wij ons gefocust op journaalposten die lasten verhogen.</p> <p>Daarnaast hebben we specifieke controlewerkzaamheden verricht ten aanzien van belangrijk schattingen van de directie, waaronder de voorziening transitievergoedingen en langdurig zieken. Hierbij hebben we de mogelijke tendentie van de directie beoordeeld in de significante aannames, namelijk de kans dat tijdelijke arbeidsovereenkomsten worden verlengd, blijfkans dan wel terugkeerkans en verwachte loonstijgingen en vastgesteld dat deze aannames redelijk en onderbouwd zijn. We hebben in het bijzonder aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van de directie bij schattingen.</p> <p>Uit onze, bij de controleaanpak hierboven beschreven, werkzaamheden zijn geen aanwijzingen gebleken voor het bestaan van significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsvoering.</p>

Geïdentificeerde frauderisico's	Onze controlewerkzaamheden en observaties
<p>Frauduleuze financiële verslaggeving in de opbrengstverantwoording – baten werk in opdracht van derden</p> <p>Het risico van frauduleuze financiële verslaggeving in de opbrengst-verantwoording wordt geïdentificeerd in de baten vanuit contractprojecten (tweede en derde geldstroomactiviteiten). De toerekening baten contractprojecten is afhankelijk van:</p> <ul style="list-style-type: none"> lasten die direct betrekking hebben op het project (zoals personeelslasten voor werknemers die werkzaam zijn op het project, materiële lasten en aanschaf van installaties die bij de uitvoering van het project worden gebruikt); de lasten die toerekenbaar zijn aan projectactiviteiten in het algemeen en toewijsbaar zijn aan het project; en andere lasten die contractueel aan het project kunnen worden toegerekend. 	<p>Wij hebben de opzet en de implementatie geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing ten aanzien van de verantwoording baten werk in opdracht van derden. Wij hebben tekortkomingen in de interne beheersing geconstateerd. Onze bevindingen hebben we schriftelijk aan de directie en het bestuur gerapporteerd.</p> <p>We hebben onze controle hoofdzakelijk gegevensgericht ingestoken. Voor een overzicht van deze werkzaamheden verwijzen we naar het kernpunt in onze controle.</p> <p>We hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. We hebben hierbij bijzondere aandacht besteed aan overboekingen van kosten tussen projecten.</p>
<p>Risico op het betalen van facturen die niet zijn geautoriseerd door de daartoe bevoegde personen</p> <p>Als gevolg van bevindingen ten aanzien van algemene IT-beheersmaatregelen zoals gebruikersrechten en wachtwoordbeleid onderkennen wij een risico ten aanzien van het doorbreken van functiescheiding en de authenticiteit van gebruikers. Hierdoor bestaat er een risico dat facturen met betrekking tot de overige personele lasten, huisvestingslasten en overige materiële lasten worden betaald die niet door de daadwerkelijk daartoe bevoegde personen zijn geautoriseerd of naar een onjuist bankrekeningnummer.</p>	<p>Wij hebben de opzet en implementatie geëvalueerd van de algemene IT-beheersmaatregelen en daarbij tekortkomingen geconstateerd ten aanzien van onder meer gebruikersrechten en wachtwoordbeleid. Onze bevindingen hebben we schriftelijk aan de directie en het bestuur gerapporteerd. Als gevolg van de geconstateerde bevindingen kunnen wij niet steunen op geautomatiseerde controles zoals het vierogenprincipe op crediteurenstamgegevens en de authenticiteit van gebruikers in de workflow voor factuurautorisaties.</p> <p>We hebben onze controle op de overige personele lasten, huisvestingslasten en overige materiële lasten gegevensgericht ingestoken. Wij hebben op basis van deelwaarneming de juistheid van de lasten vastgesteld aan de hand van de inkoopfactuur en onderliggende documentatie die de prestatie en levering kon onderbouwen. Wij hebben eveneens vastgesteld dat de facturen betaald zijn naar het door de leverancier opgegeven bankrekeningnummer.</p> <p>Ook hebben wij een deelwaarneming verricht op de wijzigingen van de crediteurenstamgegevens en daarbij de wijziging getoetst aan door de leverancier aangeleverde documentatie.</p>

Wij hebben in onze controle een element van onvoorspelbaarheid ingebouwd. Daarnaast hebben we de juridische kosten geanalyseerd en kennisgenomen van de notulen van de financiële auditcommissie en het bestuur en zijn wij tijdens de controle alert gebleven op indicaties voor fraude. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die een aanwijzing vormen voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Controleaanpak continuïteit

Zoals toegelicht in het onderdeel 'Continuïteitsveronderstelling' in het bestuursverslag heeft de directie en het bestuur de continuïteitsbeoordeling van de KNAW voor ten minste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening uitgevoerd en geen gebeurtenissen of omstandigheden geïdentificeerd die gereede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de entiteit om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's).

Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van de directie te evalueren omvatten onder andere:

- Overwegen of de continuïteitsbeoordeling van de directie en het bestuur alle relevante informatie bevatte waarvan wij als gevolg van onze controle kennis hadden door de directie bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- Evalueren van de begrote operationele resultaten en daaraan gerelateerde kasstromen voor de periode van ten minste twaalf maanden vanaf de datum van opmaken van de jaarrekening rekening houdend met de ontwikkelingen in de branche en onze kennis uit de controle.
- Analyseren of de huidige en de benodigde financiering voor het kunnen continueren van het geheel van de bedrijfsactiviteiten is gewaarborgd.
- Inwinnen van inlichtingen bij de directie en het bestuur over hun kennis van continuïteitsrisico's na de periode van de door de directie verrichte continuïteitsbeoordeling.

Wij hebben kennisgenomen van de (standaard) in het jaarverslag opgenomen meerjarenbegroting. Hieruit blijken geen grote wijzigingen ten aanzien van het huidige beeld in de jaarrekening 2024 met betrekking tot de continuïteit. De mogelijkheid van KNAW om haar continuïteit te handhaven blijkt ook uit het eigen vermogen van de KNAW dat ultimo 2024 €186.929.000 bedraagt en de liquide middelen, die met een omvang van €121.821.000 ruim aanwezig zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens de controle van de jaarrekening. Wij hebben de directie en het bestuur op de hoogte gebracht van de kernpunten. De kernpunten vormen geen volledige weergave van alle risico's en punten die wij tijdens onze controle hebben geïdentificeerd en hebben besproken. Wij hebben in deze paragraaf de kernpunten beschreven met daarbij een samenvatting van de op deze punten door ons uitgevoerde werkzaamheden.

Kernpunten	Onze controlewerkzaamheden en observaties
<p>Toerekening baten contractprojecten <i>De toelichtingen op Contractprojecten zijn opgenomen in de grondslagen van waardering en resultaatbepaling en de toelichtingen 1.4. Vorderingen en overlopende activa en 2.4. Kortlopende schulden en overlopende passiva in de geconsolideerde jaarrekening.</i></p>	<p>De controle van de baten contractprojecten vond voornamelijk gegevensgericht plaats. Voor de toegerekende salariskosten op basis van de gegevens uit de salarisadministratie en verwachte toekomstige projectopbrengsten en lasten op basis van de projectbegrotingen, steunen we gedeeltelijk op de interne beheersing van de KNAW.</p>

Kernpunten	Onze controlewerkzaamheden en observaties
<p>De baten werk in opdracht van derden 'baten contractprojecten' bedragen in 2024 €52,7 miljoen (2023: €46,9 miljoen) en zijn afkomstig uit (meerjarige) onderzoeksprojecten.</p> <p>Hieruit vloeit de debet balanspositie 'contractprojecten' van €24,1 miljoen per 31 december 2024 voort en een creditpositie 'contractprojecten' van €67,5 miljoen.</p> <p>De verantwoordelijkheid inzake de uitvoering en beheersing van de onderzoeksprojecten ligt bij de instituten. Dit houdt in dat de procedures omtrent de onderzoeksprojecten decentraal zijn ingericht, waaronder de periodieke herijking van de totale verwachte uitvoeringskosten en de daarmee samenhangende toerekening van baten. De projectresultaten worden verwerkt in de financiële administratie. De monitoring op tijdige afsluiting van projecten en een analyse van de projectstanden wordt eveneens op instituutniveau uitgevoerd.</p> <p>De onderzoeksprojecten kennen vaak een looptijd van meerdere jaren waarbij verschillende subsidieregelingen van toepassing zijn.</p> <p>De baten worden toegerekend aan jaren in lijn met de ontwikkeling van de (verwachte) uitvoeringskosten. Het grootste deel van deze uitvoeringskosten betreft personele lasten. De KNAW gebruikt met name de omvang van de personele aanstellingen op projecten voor de toerekening van deze lasten. Inherent kent het uitvoeren van onderzoek een onvoorspelbaar karakter. Dit vraagt periodieke herijking van de verwachte uitvoeringskosten en daarmee samenhangend de toerekening van baten.</p> <p>Gegeven de omvang van de baten contractprojecten, het decentrale karakter, de diversiteit van subsidieregelingen en het schattingselement omtrent de nog te maken uitvoeringskosten hebben wij dit geïdentificeerde als kernpunt in onze controle.</p>	<p>Wij hebben voor de projecten die in 2024 zijn afgesloten de eerdere inschattingen getoetst, teneinde de redelijkheid van de in het verleden gemaakte directieschattingen te evalueren met als doel de aard en omvang van onze werkzaamheden te bepalen. Uit deze werkzaamheden zijn geen bijzonderheden gebleken en onze initiële controleaanpak is derhalve niet aangepast.</p> <p>Wij hebben een aselechte deelwaarneming verricht en voor de geselecteerde projecten de juistheid en volledigheid van de toegerekende personele- en overige kosten getoetst. Wij hebben dit getoetst aan de hand van aanstellingsovereenkomsten, salarisgegevens, facturen en subsidievoorwaarden. Voor de opslag indirecte personele kosten hebben we de consistente toepassing van de gehanteerde overheadpercentages en overeenstemming met de subsidievoorwaarden gecontroleerd.</p> <p>Voor de geselecteerde projecten is ook de toerekening van de baten en de daaruit voortkomende balanswaardering en –presentatie geëvalueerd.</p> <p>Deze evaluatie heeft plaatsgevonden aan de hand van de beschikking/contract, projectbegroting, eventueel aanwezige eindafrekening en de hierboven genoemde werkzaamheden.</p> <p>Bij onze werkzaamheden hebben wij geen materiële verschillen aangetroffen.</p>

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, onderdelen n en o, Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, en of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat ook andere informatie. Dat betreft alle informatie in het jaarverslag anders dan de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.3. 'Bestuursverslag' van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024 is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.3 'Bestuursverslag' van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur en de directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.3 'Bestuursverslag' van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024.

Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

Onze benoeming

Wij zijn op 12 februari 2019 benoemd als externe accountant van Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen. Wij zijn nu voor een onafgebroken periode van 6 jaar accountant van de KNAW.

Geen verboden diensten

Wij hebben, naar ons beste weten en overtuiging, geen verboden diensten geleverd, als bedoeld in artikel 5, lid 1 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang.

Geleverde diensten

De diensten die wij, in aanvulling op de controle van de jaarrekening, hebben geleverd aan de toegelaten instelling en haar dochtermaatschappijen, in de periode waarop onze wettelijke controle betrekking heeft, zijn toegelicht in paragraaf 4.4. van de jaarrekening.

Wij hebben in de periode waarop onze wettelijke controle betrekking heeft, naast onze controle van de jaarrekening 2024 ook controlewerkzaamheden verricht op de projectverantwoordingen ten behoeve van de verantwoording aan subsidiegevers op basis van de relevante controleprotocollen.

Verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening en de accountantscontrole

Verantwoordelijkheden van de directie en het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur en de directie zijn verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur en de directie zijn ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Relevante wet- en regelgeving' van het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024.

In dit kader zijn het bestuur en de directie tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur en de directie noodzakelijk achten om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moeten het bestuur en de directie afwegen of de KNAW in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur (op voordracht van de directie) de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de KNAW te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur en de directie moeten gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de KNAW haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De financiële auditcommissie is verantwoordelijk voor de beoordeling van de financiële jaarrekening en brengt verslag hierover uit aan de algemene vergadering. De algemene vergadering is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de KNAW.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze doelstellingen zijn een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen over de vraag of de jaarrekening als geheel geen afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of van fouten en een controleverklaring uit te brengen waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid en is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de controlestandaarden is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer hier sprake van is.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 6 mei 2025

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

Origineel ondertekend door drs. R.S.F. Loesberg RA

Bijlage bij onze controleverklaring over de jaarrekening 2024 van Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

De verantwoordelijkheden van de accountant voor de controle van de jaarrekening

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Wetenschapsaccountantsprotocol OCW 2024, het Controleprotocol WNT 2024, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de KNAW.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Ook op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de KNAW haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen en het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de groepscontrole om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsonderdelen binnen de groep als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de groepscontrole zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige ongedeelde verantwoordelijkheid voor ons oordeel.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing. In dit kader geven wij ook een verklaring aan de auditcommissie op grond van artikel 11 van de Europese verordening betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang. De in die aanvullende verklaring verstrekte informatie is consistent met ons oordeel in deze controleverklaring.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen die zijn getroffen om de geïdentificeerde bedreigingen weg te nemen en onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen, vanuit alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken, die aangelegenheden die het meest significant waren bij de controle van de jaarrekening van de huidige periode en derhalve kernpunten van de controle zijn. Wij beschrijven deze zaken in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of wanneer wij, in buitengewoon zeldzame omstandigheden, bepalen dat een aangelegenheid niet in de controleverklaring zou moeten worden gecommuniceerd omdat redelijkerwijs verwacht wordt dat de nadelige gevolgen van dergelijke communicatie groter zijn dan de voordelen voor het maatschappelijk verkeer.